

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ
A SFINTEI MITROPOLII A UNGROVLAHIEI

ANUL XXVII Nr. 11—12 NOIEMBRIE—DECEMBRIE 1968

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ
A SFINTEI MITROPOLII A UNGROVLAHIEI

ANUL XXVII Nr. 11 - 12
NOIEMBRIE - DECEMBRIE
1968

Redacția și Administrația : Sectorul Cultural-Social al Arhiepiscopiei Bucureștilor
Str. Patriarhiei Nr. 21 — Sectorul V

COMITETUL DE REDACȚIE

PREȘEDINTE :

Prea Fericitul Părinte
J U S T I N I A N
Mitropolitul Ungrovlahiei
și Patriarhul României

VICEPREȘEDINȚI :

P. S. Dr. **ANTIM**
Episcopul Buzăului

P. S. **CHESARIE**
Episcopul Dunării de Jos

MEMBRI :

P. S. Dr. **ANTIM TÎRGOVIȘTEANUL**
Episcop vicar patriarhal

P. C. Pr. **ALEXANDRU IONESCU**
Vicar mitropolitan

REDACTOR RESPONSABIL :

P. C. Pr. **PETRE F. ALEXANDRU**
Consilier cultural mitropolitan

C U P R I N S U L

	Pag.
REDACȚIA, <i>Republica la XXI de ani</i>	1093

PASTORALE

Prea Fericitul Părinte Patriarh JUSTINIAN, <i>Pastorală la Nașterea Domnului</i>	1095
Prea Sfințitul Episcop ANTIM al Buzăului, <i>Pastorală la Nașterea Domnului</i> .	1100
Prea Sfințitul Episcop CHESARIE al Dunării de Jos, <i>Pastorală la Nașterea Domnului</i>	1104

ÎNDRUMĂRI PASTORALE ȘI OMILETICE

Pr. DUMITRU GAINĂ, <i>La Duminica a XXII-a după Rusalii</i> .	1108
Arhim. GRIGORE BĂBUȘ, <i>La Duminica a XXII-a după Rusalii</i> .	1110
Diac. M. PANĂ, <i>La Sfântul Grigorie Decapolitul</i>	1114
Pr. Prof. AL. I. CIUREA, <i>La Sfântul Ierarh Nicolae</i>	1116
Diac. MILEA GH. ȘTEFAN, <i>La Sfântul Ierarh Nicolae</i>	1119
Pr. DUMITRU SOARE, <i>La Duminica a XXVII-a după Rusalii</i> .	1123
PETRE ȘTEFĂNESCU, <i>La Sfântul Ierarh Spiridon</i>	1126
Prof. N. CHIȚESCU, <i>La Duminica a XXVIII-a după Rusalii</i>	1129
Pr. Prof. D. STĂNILOAE, <i>Semnificația Intrupării Domnului</i>	1133
Asist. ȘTEFAN C. ALEXE, <i>La a doua zi de Crăciun (Soborul Maicii Domnului)</i>	1135

PENTRU PACEA A TOATĂ LUMEA

REDACȚIA, <i>Acțiuni în slujba păcii (noiembrie-decembrie)</i>	1139
O.B., <i>Știri ecumenice</i>	1145

ANIVERSĂRI

REDACȚIA, <i>Semicentenarul unirii Transilvaniei cu România, 1918—1968</i> .	1149
Pr. Prof. ENE BRANIȘTE, <i>Din activitatea Sfântului Calinic Cernicanul în perioada Unirii Principatelor</i>	1158
Prof. ALEXANDRU ELIAN, <i>Antim Ivireanul ca luptător împotriva opresiunii otomane</i>	1165

ARTICOLE ȘI STUDII

Drd. DUMITRU ICHIM, <i>Nașterea Domnului în colindele religioase românești</i>	1170
Pr. A. C. COSMA, <i>Viața Sfintei Fecioare Maria</i>	1184
Pr. ILIE D. NEGOIȚĂ, <i>Efectele Sfintei Euharistii (Studiu patristic liturgic)</i> .	1189

COMEMORĂRI

N.S., *Mitropolitul Dosoftei. 275 de ani de la moartea sa* 1198

VIAȚA BISERICESCĂ ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI

REDACȚIA, *Conferințele de orientare a clerului din luna noiembrie 1968* 1198

— „ — *Lucrările Adunării Eparhiale a Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor* 1201

IOAN F. STÂNCULESCU, *Serbarea colindelor de Crăciun și Anul Nou la Seminarul și Institutul Teologic din București* 1208

— „ — *Concert de coînde la Palatul Patriarhal* 1212

Pr. T. COSTACHE, *Aniversare* 1213

ASISTENT, *Punerea pietrei fundamentale la Capela cimitirului parohial Andronache* 1216

ASISTENT, *Moment festiv* 1217

— „ — *Tirnosirea bisericii din Răcari-Dimbovița* 1218

— „ — *Biserica «Sfintul Nicolae» — Catedrala din Municipiul Călărași* 1226

— „ — *Biserica din parohia Beclu* 1228

— „ — *Biserica din parohia Vlad Țepeș* 1230

— „ — *Biserica «Sfintul Nicolae» — Mircea Vodă din Municipiul Călărași* 1231

— „ — *Biserica din Andolina* 1232

— „ — *Biserica din Dărăști de Sus* 1233

— „ — *O vizită de neuitat* 1237

— „ — *Biserica din Restmricea* 1240

Pr. I. C., † *Preotul Gheorghiu Stelian* 1241

ASISTENT, † *Mitropolitul Efreim Enădescu* 1242

Pr. Al. N. CONSTANTINESCU, † *Protolereul Gh. Diclescu (Dot ani de la moartea sa)* 1245

EPISCOPIA BUZĂULUI

ASISTENT, *Lucrările Adunării Eparhiale din ziua de 17 noiembrie 1968* 1245

— „ — *Sfințiri de biserică* 1260

— „ — † *Preotul Victor Mușătescu* 1263

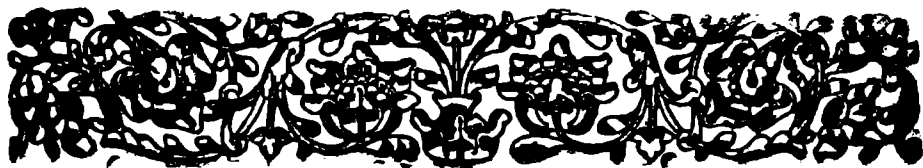
EPISCOPIA DUNĂRII DE JOS

ASISTENT, *Dare de seamă asupra lucrărilor Adunării Eparhiale a Episcopiei Dunării de Jos pe anul 1968* 1254

RECENZII

Recenzii și note bibliografice de : I.F.S., C.B. și Al. I. C. 1258

REPUBLICA LA XXI DE ANI

Proclamarea Republicii ca formă statală în patria noastră, la 30 decembrie 1947, înseamnă împlinirea idealurilor pentru care au luptat de-a lungul istoriei cei mai buni fii ai poporului român.

Încă de la 1848 instaurarea republicii a fost înscrisă în programul revoluției susținută cu entuziasm de mase. «Republica — spunea Nicolae Bălcescu — este un stat în care oamenii adunați îngrijesc singuri de soarta lor fără a-și pune stăpîni pe cap, avînd în lucrarea lor drept regulă dreptatea și drept țintă frăția».

Îdealul republicii avea să se îplinească la un nivel superior celui gândit de înaintașii noștri, de către masele largi populare, în condițiile create de memorabilul act de la 23 August 1944.

Transformările revoluționare ce au început în țara noastră în urmă cu peste două decenii au deschis poporului român calea cuceririi libertății sociale, a realizării celor mai înalte aspirații ale celor ce muncesc. România și-a cîștigat independența de stat, poporul român își făurește liber și neatirnat o viață nouă. O dată înlăturate clasele exploatoare, s-a pus capăt inegalității sociale și naționale, s-a realizat pentru prima oară egalitatea în drepturi între toți oamenii muncii indiferent de naționalitate, asigurîndu-se astfel înflorirea continuă a întregii națiuni.

În acest nou an adăugat la vîrsta Republicii noastre am fost martori și participanți la realizarea necontenită a vastului proces unitar de înaintare a societății noastre, de cimentare a unității întregului popor, la îmbunătățirea împărțirii administrativ-teritoriale a țării, a formelor și metodelor de conducere a întregii noastre vieți sociale, de perfecționare a legislației în pas cu progresul social cu nevoile dezvoltării societății noastre. Toate acestea se adaugă la eforturile întregului popor pentru realizarea și depășirea sarcinilor de dezvoltare a economiei și culturii țării noastre, pentru ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc și asigurarea unor largi perspective de dezvoltare.

Ca rezultat al dezbaterilor largi democratice ale principalelor probleme din viața noastră socială, au fost luate o serie de măsuri menite să ducă la valorificarea tuturor resurselor umane și materiale ale poporului, să atragă masele largi la rezolvarea tuturor problemelor economice, sociale, obștești și de stat. În acest mod a avut loc reorganizarea administrativ-teritorială a țării, a fost organizată funcționarea consiliilor popu-

lare — măsură ce a creat un cadru propice dezvoltării economice și social-culturale a tuturor unităților teritoriale (județe, orașe și comune).

Pe plan economic au fost create comitetele de direcție și adunările generale ale salariaților din întreprinderi ca forme ale conducerii colective; au fost înstituite, de asemenea, consiliile științifice ca organe colective la conducerea unităților de cercetare științifică; s-au luat măsuri pentru aplicarea principiului retribuției după cantitatea și calitatea muncii.

În domeniul învățămîntului a fost promulgată o nouă lege care asigură dezvoltarea, modernizarea și perfecționarea, sistemului de învățămînt; și nu peste mult timp va fi promulgată o nouă lege pentru îmbunătățirea sistemului de ocrotire a sănătății publice. Pentru întărirea și dezvoltarea legalității noastre în spiritul profundei dreptăți și echități sociale a fost promulgat noul Cod penal și noul Cod de procedură penală.

Poporul român desfășoară cu succes activitatea sa creatoare pentru realizarea planului-cincinal. Anii 1966—1968 au marcat o creștere a producției industriale pînă la 12,3 la sută iar producția anuală în agricultură a depășit media anilor 1961—1965 cu aproximativ 24 la sută. Aceste rezultate sînt expresie a unei susținute industrializări a investiții în economia națională a peste 155 miliarde lei în ultimii trei ani. Drept urmare, venitul național a sporit anual cu 8 la sută, fapt ce a permis creșterea nivelului de viață a populației. Din fondurile de stat în perioada 1966—1968 au fost construite peste 155.000 apartamente.

În domeniul social-cultural cheltuielile finanțate s-au ridicat la 31 miliarde lei în 1968, iar în 1969 ele se vor ridica la 33 miliarde lei.

Planul pe 1969 va reprezenta o treaptă calitativ superioară, ritmul creșterii economice va fi de 10,8 la sută.

Întregul popor se angajează ferm să facă din anul celei de a 25-a aniversări a eliberării patriei, un an bogat în realizări, o treaptă nouă pe drumul ascendent al României.

Toate aceste importante realizări ale poporului nostru reflectă unitatea tuturor oamenilor muncii, români și cei aparținînd naționalităților conlocuitoare comunitatea lor de interes și năzuințe.

Voința de muncă și luptă a poporului român și-a găsit o formă superioară de manifestare în crearea recentă a Frontului Unității Socialiste, exprese a unității națiunii române, a tuturor componentelor sale, muncitori, țărani, intelectuali, a naționalităților conlocuitoare, a tuturor celor ce muncesc pe pămîntul țării noastre.

Pășind spre cel de al 22-lea an al Republicii noastre, întregul popor român, privește cu mîndrie în trecut și cu deplină încredere în viitor.

REDACȚIA

P A S T O R A L E

† JUSTINIAN

DIN MILA LUI DUMNEZEU ȘI VOINȚA CLERULUI ȘI DREPTCRE-
DINCIOȘILOR CREȘTINI, PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE RO-
MÂNE, LOCTIITOR AL SCAUNULUI DIN CEZAREEA CAPADOCIEI,
MITROPOLIT AL UNGROVLAHIEI ȘI ARHIEPISCOP
AL BUCUREȘTILOR

IUBITULUI NOSTRU CLER ȘI DREPTCRE-
DINCIOȘILOR CREȘTINI,

har și pace de la Dumnezeu, iar de la Noi arhierescă binecuvîntare.

*«Iată Fecioara va avea în pîntece și va
naște Fiu și vor chema numele Lui
Emanuil, care se tâlmăcește : Cu noi este
Dumnezeu» (Matei I, 23).*

Iubiții mei fii sufletești,

*«Fecioara, astăzi, pre Cel mai presus de ființă naște și pămîntul peș-
tera Celui neapropiat aduce...» ; Păstorii pe Cel născut îl slăvesc, magii
cu steaua călătoresc, aducînd daruri Stăpînului, iar îngerii neîncetat cîntă:
«Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni
bună învoire» (Luca II, 14).*

*În biserici se vestește: «Hristos se naște, măriți-L; Hristos din ce-
ruri, întîmpinați-L». Este praznicul Nașterii Domnului, la care, în cei
20 de ani, de cînd Pronia cerească Ne-a rînduit Arhipăstorul vostru su-
fletesc, an de an, v-am împărtășit cuvînt de învățătură, pentru ca să
creșteți în viața duhovnicească. Vor fi necesari încă mulți ani de stră-
duințe, prin credință și meditație, pentru a putea pătrunde înțelesurile
venirii Fiului lui Dumnezeu în lume. Ea rămîne «marea taină a creștină-
tății» (I Timotei III, 16), o minune dumnezeiască, de care, cu cît te apro-*

pii mai mult, cu atât măreția ei crește ca un munte uriaș de necuprins în întregimea lui.

Credincios deci tradiției din Biserica noastră strămoșească, vă împărtășesc și anul acesta din gândurile și căutările Mele, socotindu-mă prin acestea părtaș împreună cu voi la mărețul praznic al Nașterii Domnului.

Iubiții mei,

Cunoaștem din cercetarea Sfințelor Scripturi și din învățătura Bisericii noastre Ortodoxe, că Dumnezeu a descoperit oamenilor toate adevărurile cîte sînt necesare pentru mîntuirea lor. Descoperirile acestea s-au făcut prin aleșii Lui «vase de cinste, sfințite, de bună trebuință Stăpînului, gătite spre orice lucru bun» (II Timotei II, 21), la timpul potrivit și rînduit din veac de înțelepciunea dumnezeiască.

«Iar cînd a venit plinirea vremii», Dumnezeu ne-a făcut cea mai măreață, mai completă și desăvîrșită descoperire, trimițînd în lume «pe Fiul Său, Unul-Născut, Care s-a născut din femeie și a fost supus sub lege» (Galateni IV, 4).

Prin «plinirea vremii» trebuie să înțelegem atât pregătirea lumii de a primi, de a înțelege și de a urma pe Dumnezeu cel intrupat, cît și desăvîrșirea «vasului de aur» prin care s-a descoperit oamenilor «taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută» (tropar Glas IV), Prea Sfînta Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu.

De aceea nu putem cinsti după cuvîntă Nașterea Domnului fără a înțelege meritele deosebite ale Sfintei Sale Maici în iconomia mîntuirii noastre.

Iubiții mei fii sufletești,

Alegerea Sfintei Fecioare ca vas ales din care să se nască Pruncul Iisus, s-a făcut din veac, o dată cu hotărîrea Sfintei Treimi de a răscumpara neamul omenesc din robia păcatului prin intruparea Fiului lui Dumnezeu.

Ea se face cunoscută primilor oameni o dată cu izgonirea lor din rai, cînd Dumnezeu a zis diavolului: «vrăjmășie voi pune între tine și între femeie, între sămînța ta și sămînța ei. Aceasta îți va zdrobi capul» (Facere III, 15).

Se descoperă apoi proorocilor și profeților, care o vestesc lumii de pe atunci în cuvînte înaripate, cinstind frumusețea duhovnicească și măreția Maicii Domnului: «Stătut-a împărăteasa de-a dreapta Ta, în haină aurită îmbrăcată, prea împodobită», cîntă prin lira psalmilor proorocul și împăratul David (Ps. XLIV, 10), iar proorocul Isaia impresionează prin preciziunea viziunii sale, cînd spune: «Iată Fecioara va avea în pîntece și

va naște Fiu și vor chema numele Lui Emanuil, care se tălmăcește: Cu noi este Dumnezeu» (Isaia VII, 14 și Matei I, 23).

Căpetenia ingerilor, Arhanghelul Gavriil, trimis de Dumnezeu, îi binevestește, Nașterea Fiului lui Dumnezeu prin cuvinte de înaltă cinstitie, zicînd: «Bucură-te, ceea ce ești plină de dar, Domnul este cu tine. Binecuvîntată ești tu între femei» (Luca I, 28), adăugînd: «Nu te teme, Marie, căci ai aflat har la Dumnezeu. Și iată vei zămisli în pîntecele tău și vei naște un fiu și vei chema numele lui Iisus» (Luca I, 30—31). «Atunci Maria a zis către inger: Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?» (Luca I, 34). Dar ingerul i-a răspuns: «Duhul Sfînt va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceasta și Sfîntul care se naște din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema» (Luca I, 34-35).

Sfînta Fecioară s-a supus întru totul vocii lui Dumnezeu și I-a slujit ca mamă în smerenie, ascultare și așteptare. De la Nașterea Mîntuitorului și pînă la Înălțarea Sa la ceruri, afară de ucenicii și Sfinții Apostoli — care acordau Maicii Domnului o cinstitie deosebită — lumea nu știa prea multe despre viața ei, dar a intuit permanent prezența ei, în jurul Fiului Său. Această intuiție a însuflețit pe femeia din popor, care, la auzul învățăturii Mîntuitorului, a strigat: «Fericit este pîntecele care te-a purtat și sîni la care ai supt» (Luca XI, 27).

Este prima cîntare de mărire, pe care lumea creștină a adus-o Maicii Domnului, cînd era în viață.

După Înălțarea la cer, Maica Domnului, din casa Sfîntului Apostol Ioan, a continuat lucrarea Fiului său, îmbrăbătînd pe Apostoli în misiunea lor și ocrotînd prin rugăciunile ei pe creștini.

Iată de ce, iubii mei, în cîntările Bisericii Ortodoxe, Maica Domnului este împodobită cu salba nesfîrșită a celor mai alese însușiri, ca: izbăvirea lacrimilor Evei, Steaua care a arătat Soarele, Stilpul de foc care povățuiește pe cei din întuneric, Pămîntul făgăduinței, pom cu luminoasă roadă, Scară către cer, brazdă în care a crescut înmulțirea milei, scaun al Împăratului ceresc, Cheia ușilor raiului, temelul cel tare al credinței, comoara rînduiei lui Dumnezeu, ușa mîntuirii, paharul care împarte bucuria, acoperămîntul lumii, stilpul neclătît al Bisericii mai înalt decît cerurile și mai curată decît strălucirea soarelui, sfîntă mai mare decît toți sfinții, mai cîstită decît heruvimii și mai mărită fără de asemănare decît serafimii.

Această preacinstire mai mare decît a tuturor sfinților, se dă Maicii Domnului pentru că ea singură s-a învrednicit și a primit de la Dumnezeu cîntea cea mai mare, de a naște pe Iisus pentru că, prin această naștere, a fost curățită de păcate, mai mult decît ori ce altă ființă din cele cu trup pămîntesc.

Tot de aceea, o numim «Preacurată» și «pururea Fecioară» și o numim, în sfîrșit, «Născătoare de Dumnezeu» sau «Maica lui Dumnezeu»,

pentru că Cel ce s-a născut dintru dînsa, după firea omenească, este însuși Fiul lui Dumnezeu, după cum ne arată cîntarea bisericească: «Taina cea din veci se descoperă astăzi! Dumnezeu, Cuvîntul lui Dumnezeu, Fiul Fecioarei se face» (Din Acatistul preasfintei Născătoare de Dumnezeu).

Iubiți fii duhovnicești,

Dacă aceasta a fost rînduiala Maicii Domnului în planul mîntuirii noastre, se cuvine iarăși să dăm slavă lui Dumnezeu, că și după trecerea ei din viața aceasta, nu a încetat rolul ei de ocrotitoare a credincioșilor, așa cum cîntă Biserica la Adormirea ei: «Întru naștere fecioria ai păzit, întru adormire lumea nu ai părăsit, de Dumnezeu Născătoare...! (Troparul).

Ocrotirea Maicii Domnului este mijlocirea ei pentru noi, către Fiul ei, Mîntuitorul nostru Iisus Hristos.

Ocrotimea Maicii Domnului este rugăciunea ei neîncetată pentru lume, rugăciune care sprijină rugăciunile noastre, ca să se urce la tronul Fiului ei, la Domnul și Mîntuitorul Iisus Hristos.

Proorocul Isaia, văzînd mai dinainte Nașterea Mîntuitorului Hristos, îl numește: «Domn al Păcii»; «Părinte al veacului ce va să fie», Care va aduce «pace peste domni și sănătate». Prin aceasta, Maica «Domnului Păcii» este deci și «Maica Păcii»; iar în vremea cînd în lume se tulbură și se războiesc popoarele, se cuvine ca noi cei credincioși să întărim rugăciunile noastre către dînsa, pentru ca ocrotirea ei să ne fie scut împotriva tuturor încercărilor războinice.

Să ne rugăm Maicii Domnului, ca ceea ce a adus în lume pe «Domnul Păcii», să fie mijlocitoare către Fiul ei, Domnul nostru Iisus Hristos, cerîndu-I necontenit să dăruiască lumii viață și pace.

Cea mai frumoasă închinare, pe care o putem aduce Maicii Domnului în aceste sărbători ale Nașterii Mîntuitorului Iisus Hristos, este aceea a dorinței de pace și bună înțelegere.

Ingerii au cîntat în noaptea Nașterii Domnului: «Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pămînt pace, între oameni bună învoire». Această veste formează temelia întregii vieți.

De aceea, în aceste zile de prăznuire, noi creștinii se cuvine să aducem Dumnezeiescului Prunc și Maicii Sale ca daruri: aurul credinței noastre curate, tămîia rugăciunilor noastre smerite și smirna faptelor noastre de dragoste și pace!

Împreună cu voi, iubiții mei fii sufletești, mă rog Fiului lui Dumnezeu, «Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mîntuire S-a întrupat de la Duhul Sfînt și din Fecioara Maria și S-a făcut om», să aibă sub ocrotirea Sa Dumnezeiască Sfînta noastră Biserică strămoșească — reînțregită acum 20 de ani cu toți fiii ei.

Dumnezeul Părinților noștri să țină sub sfânta Sa pază scumpa noastră Patrie, pe Conducătorii ei și tot poporul român, cu care am sărbătorit de curînd împlinirea celor 50 de ani de la unirea pentru totdeauna a Transilvaniei cu România.

Mîntuitorul Hristos Cel Intrupat să ne ajute ca noul An ce vine să aducă binecuvîntare, pace, înțelegere, propășire și fericire pentru toți oamenii și pentru toate popoarele.

Al vostru Părinte sufletesc și totdeauna rugător către Dumnezeu cel în Treime lăudat vă binecuvîntez și, împreună cu Apostolul Pavel, vă îndemn: «Căutați desăvîrșirea, îmbărbătați-vă, fiți uniți în cuget, trăiți în pace și Dumnezeuul dragostei și al păcii va fi cu voi» (II Corinteni XIII, 11). Amin !

J. Justinian

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

† A N T I M

DIN MILA LUI DUMNEZEU EPISCOP AL EPARHIEI BUZĂULUI

Iubitului nostru cler și binecredincioșilor creștini: har, milă și pace de la Dumnezeu-Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos, iar de la noi arhierească binecuvântare.

«Fecioara astăzi, pe Cuvintul cel mai înainte de veci, merge să-L nască în peșteră, negrăit. Dănuțește lume auzind, slăvește cu îngerii și cu păstorii pe Cel ce va să se arate Prunc tinăr, pe Dumnezeu Cel mai înainte de veci» (Din cântările praznicului).

Iubiți fii sufletești,

Ne-am adunat în sfintele și dumnezeieștile locașuri, ca să sărbătorim cu cîntări și versuri de prăznuire, cum cere creștineasca cuviință, taina dumnezeieștei înomeniri a Fiului lui Dumnezeu, născut din veci din Tatăl.

Astăzi, Sfinta Fecioară merge să nască în peștera Betleemului pe Cel ce va să se arate «Prunc tinăr», pe Dumnezeu cel mai înainte de veci.

De vom cerca cu grijă cărțile proorocilor, vom vedea că toate proorociile cu privire la trupeasca naștere a Domnului, s-au împlinit întru totul.

Dacă ne întrebăm: de unde au văzut ei și au cunoscut cele pentru Domnul Iisus, cu atîtea veacuri mai înainte de venirea Lui în lume, avem numai un singur răspuns: din Descoperire dumnezeiască.

Fiul lui Dumnezeu a luat trup omenesc, născîndu-se din sînurile feciorești ale Maicii Sale, în peștera Betleemului, cînd a venit «plinirea vremii».

Cugetătorul de Dumnezeu, Sfîntul Apostol Pavel ne grăiește despre Taina iconomieii lui Dumnezeu, zicînd: «Pre Sine s-a deșertat, luînd chip de rob, întru asemănarea oamenilor făcîndu-se și cu chipul aflîndu-se ca om, s-a smerit pe Sine, făcîndu-se ascultător pînă la moarte de cruce» (Filipeni II, 7—8).

Acum, Cel Unul-Născut, Fiul lui Dumnezeu, cu bunăvoința Tatălui și cu împreună-lucrarea Sfântului Duh, vine la noi, smerindu-se și ascunzînd sub firea omenească măririle Dumnezeirii Sale, așa cum se spune într-unul din colindele de Crăciun: «Mititel, înfășățel, cu scutec de bum-băcel. Vîntul bate, nu-L răzbate, neaua ninge, nu-L atinge».

Marea taină a Întrupării s-a împlinit în timp, căci zice Sfîntul Apostol Pavel: «*Iar cînd a venit plîmirea vremii, a trimis Dumnezeu pe Fiul Său, Unul-Născut, Care s-a născut din femeie și a fost supus sub lege*» (Galateni IV, 4).

S-a născut prunc, precum zice Isaia proorocul: «*Prunc s-a născut nouă Fiul*» (Isaia IX, 6).

Deși Sfînta Fecioară Maria, împreună cu Iosif, logodnicul și păzitorul ei, locuiau în Nazaret, Domnul Iisus trebuia să se nască în Betleemul Iudeii, căci așa a grăit proorocul: «*Și tu Betleeme Efrata, mic ești între miile lui Iuda, din tine va ieși Povățuitor peste Israel, iar obirșia Lui este dintru început, din zilele veacului*» (Miheia V, 1).

Sfîntul Evanghelist Luca ne spune: «*În zilele acelea a ieșit poruncă de la cezarul August să se înscrie toată lumea... S-a suit atunci și Iosif, din Galileea, din cetatea Nazaret, în Iudeea, la o cetate a lui David, care se cheamă Betleem, pentru că era din neamul și din casa lui David, ca să se înscrie cu Maria, logodnica sa, care era grea. Dar, pe cînd erau ei acolo, Mariei i-a venit vremea să nască și a născut pe Fiul său, Întîiul născut, L-a înfășat și L-a culcat în iesle, pentru că ei n-au avut loc în casa de oaspeți*» (Luca II, 1—8).

Vedeți cum s-a folosit Dumnezeu de această numărătoare pentru împlinirea proorocilor și pentru a ne da dovadă sigură despre întruparea Fiului!

Una din cîntările praznicului Crăciunului sună astfel: «*Ia-ți, proorocule Davide psaltirea și cîntă cu Duhul Sfînt că din Fecioara Maria se naște prunc fără amestecare, Cel născut mai înainte de toți vecii. Cum te va primi, Cuvinte, Cel ce vei să te naști cu trup, peștera cea atît de mică? Cum te vei înfășa cu scutece Cel ce îmbracă cerul cu nori și cum te vei culca în ieslea dobitoacelor ca un Prunc?*»

Se cuvine să ne amintim și de toate celelalte minuni de la Nașterea Domnului.

Un inger al Domnului a zis păstorilor care străjuiau noaptea cu rîndul împrejurul turmelor: «*Iată, vă vestesc bucurie mare, că astăzi, în cetatea lui David, vi s-a născut un Mîntuitor, Care este Hristos Domnul*» (Luca II, 11). Deodată s-a arătat o mulțime de oaste cerească, slăvind pe Dumnezeu și zicînd: «*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoire*» (Luca II, 13—14).

Pe cer se arată o stea minunată și luminoasă, iar Magii, împărați de la Persida, conduși de mergerea ei, au ajuns la peșteră și s-au închinat noului Împărat și l-au adus ca daruri: aur, smîrnă și tămîie.

Toate aceste minuni de la Nașterea Domnului sînt pentru noi credincioșii tot atîtea dovezi sigure că Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos n-a fost numai om, ci Dumnezeu și om.

Vedeți nemărginita înțelepciune și milostivire a lui Dumnezeu! Fiul s-a născut Prunc tînăr, cel mai înainte de veci, și a luat chip de om, fără

de păcat, ascunzînd sub firea omenească, măririle cele minunate ale Dumnezeirii Sale.

Cînd s-a botezat în apele Iordanului de către sluga Sa, Sfîntul Ioan Botezătorul, s-a auzit glas din cer care zicea: «*Acesta este Fiul Meu Cel iubit, întru Care bine am voit*» (Matei III, 17).

Același glas din cer s-a auzit și pe Tabor, cînd Domnul s-a schimbat la față.

Certarea Lui a alinat vîntul și valurile mării, iar binecuvîntarea Lui a săturat cu cinci piîni, cinci mii de bărbați în pustie. Porunca Sa a vindecă pe cei zece leproși, a întărit pe slăbănogi, a dat grai celor muți și auz celor surzi. Glasul Lui a înviat morți.

Creдем și mărturisim că în persoana Mîntuitorului Iisus Hristos sînt două firi: omenească și dumnezeiască.

Sfînta Fecioară este cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, căci «a născut fără de tată pe Fiul cu trup, pe Cel născut din Tatăl mai înainte de veci fără mumă. Care nici cum n-a răbdat schimbare, sau amestecare, sau despărțire, ci a păzit întreaga osebirea amîndorura firilor» (*Dogmatica*, glas. III).

Toată învățătura și lucrarea Lui sînt învățături și lucrări dumnezeiești.

Sfînta Fecioară a fost aleasă de Dumnezeu și s-a învrednicit a naște pe «Dumnezeu cu trup». S-a plinit astfel proorocia Isaiei: «Fecioară ai născut și, după naștere, ca și mai înainte de naștere ai rămas...» (Slava... de la *Stihoavna*, glas I).

Iubiților,

V-am amintit, pe cît ne-a fost cu putință, cu nemeșteșugite graiuri, taina care ni se descoperă în peștera din Betleem.

Cu glasul Stăpînului a toate, sfînta Biserică ne cheamă să ne împărțim din darurile și bucuriile Crăciunului, zicîndu-ne: «*Veniți, că acum gata sînt toate*» (Luca XIV, 17).

Cel mai mare dar este însă pacea, pe care îngerii au proslăvit-o în cor, pe bolta cerească, la Nașterea Domnului: «*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pămînt pace, între oameni bunăvoire*».

Toate Bisericile creștine, următoare poruncii «Domnului Păcii», își unesc silințele și fac toate eforturile pentru «pacea a toată lumea» și înfrățirea popoarelor. În această lucrare, Biserica noastră ia parte activă și luptă ca bunurile pămîntului să nu mai fie răpite prin arme ucigătoare de vieți omenești, ci popoarele să le împartă după sfînta dreptate, căci numai atunci s-ar putea lupta cu deplină izbîndă împotriva bolilor, mizeriilor și nenorocirilor de tot felul din lume.

Credeința creștină, pe latură socială, se exprimă prin eforturi necurmate, pentru întronarea păcii în lume și colaborarea între popoare.

Conducătorii Republicii noastre, împreună cu toată suflarea românească doresc cooperarea și conviețuirea pașnică dintre neamuri și popoare.

Spre aceste frumoase țeluri și Biserica își aduce contribuția ei, după orientarea și îndrumarea dată preoților și credincioșilor de către Prea Fe-

ricitul Patriarh Justinian, de la înscăunarea căruia s-au scurs douăzeci de ani de bogată lucrare bisericească și socială.

Unitatea sufletească a poporului nostru s-a cimentat și prin reîntregirea Bisericii din Ardeal.

La 1 decembrie am sărbătorit o jumătate de veac de la unirea Transilvaniei cu România. Am fost puși în fața unui mare învățămînt de solidaritate națională.

Vă îndemnăm să fiți mereu veghetori la îndeplinirea datoriilor de creștini și de buni fii ai sfintei noastre Biserici, care, ca o mamă duioasă și iubitoare de fii, ne povățuiește pe cărările mîntuirii și ale fericirii.

Păziți toate poruncile ei și datinile creștinești. Păziți credința, nădejdea și dragostea creștină și nu uitați nici înțelepciunea, mărinimia de suflet, dreptatea și ascultarea.

Să ne îndeplinim în deplina conștiință datoriile către patrie și să muncim cu sîrg pentru binele și fericirea obștească. Să întărim familia, eliminînd orice început, de pricină, de vrajbă și gîlceville de toate zilele și să nu defăimăm sufletele copiilor noștri.

Să respectăm demnitatea umană în raporturile cu semenii noștri. Să nu uităm că legea supremă a noastră, a credincioșilor, este porunca Mîntuitorului: «*Iubiți-vă precum și Eu v-am iubit pe voi*».

Să ne aducem aminte că Domnul Iisus va veni a doua oară în lume. Prima oară a venit ca să caute oaia cea pierdută și luînd-o pe umeri, la Tatăl să o aducă, adică pe noi cei ce ne rătăcisem din căile mîntuirii. La a doua venire a Sa se va înfățișa însă ca judecător, răsplătindu-ne fiecăruia după faptele noastre. Dumnezeieștile Scripturi spun că două sînt venirile lui Iisus. Aceasta ce s-a făcut și aceea ce va să vie.

Deci, să lucrăm cele bune și să viețuim cum zice Apostolul: cu înfrînare, cu dreptate și cu bună-credință.

«*Bucurați-vă pururea în Domnul și iarăși vă zic : Bucurați-vă !*» (Filipeni IV, 4). Să ne bucurăm din plin de darurile Praznicului. În casele voastre să se sălășluiască îmbelșugarea și voia bună și să vă desfățați duhovnicește în cîntecele și colindele noastre de Crăciun.

De încheiere, să rugăm pe Cel ce în peșteră s-a născut și în iesle s-a culcat, ca să ne învrednicim împărăției cerurilor pe care s-o dobîndim cu toții, cu darul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Duhul cel închinat și preasfînt și de viață făcător, se cuvine slava acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

«*Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toți*» (Romani XVI, 24).

Al vostru iubitor Părinte duhovnicesc și fierbinte rugător către Bunul Dumnezeu.

† ANTIM
Episcop al Buzăului

† C H E S A R I E

DIN MILA LUI DUMNEZEU EPISCOP AL EPARHIEI
DUNARII DE JOS

Intregului cler și tuturor credincioșilor din această Eparhie, har, milă și pace de la Dumnezeu-Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos, iar de la smerenia noastră arhierescă binecuvîntare.

Iată Fiul Meu pe care L-am ales, Iubitul Meu, întru care a binevoit sufletul Meu» (Matei XII, 18).

Iubiții mei fii duhovnicești,

Astăzi, la slăvitul praznic al Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, întreaga creștinătate se îndreaptă cu multă evlavie către cetatea lui David, Betleemul-Efrata, de unde a venit bucuria și mîntuirea noastră. Pentru că acolo s-a născut Pruncul dumnezeiesc, Iubitul, întru care Tatăl cereșc a binevoit să-și arate marea Sa milostivire către neamul omenesc.

Proorocul Miheia de demult arătase mărirea Betleemului pentru Hristos cînd a proorocit: «*Și tu Betleeme-Efrata, deși ești cel mai mic dintre neamurile lui Iuda, însă din tine va ieși stăpînitor peste Israil, a cărui obîrșie este dintru început din veșnicie. El va fi tare și va paște poporul cu puterea Domnului, cu măreția numelui Domnului Dumnezeului Său; și toți vor fi fără de grije, căci faima Lui se va întinde pînă la marginea pămîntului. Și El va fi mîntuirea noastră» (Miheia V, 1—4).*

Este adevărat că Betleemul a fost vestit și de mai înainte în legătură cu casa lui David Împăratul și Psalmistul. În cîmpia din jurul acestui oraș, văduva Rut moabiteanca, străbunica lui David — și deci și a Domnului —, adunase odinioară spice de orz pe urma secerătorilor, ca să-și hrănească pe soacra sa Noemina; iar David Împăratul, cînd a fost copil, tot pe aceste locuri păștea turma tatălui său Iesei, și de aicea a fost luat el de proorocul Samuil, după porunca Domnului și a fost uns împărat.

Adevărata strălucire i-a venit însă la Nașterea Domnului, cînd acest oraș a fost martor și părtaș la cea mai mare minune: Dumnezeu se naște

prunc din Fecioară care n-a cunoscut bărbat, îngerii vorbesc cu păstorii, steaua luminează calea filosofilor de la Răsărit ca să afle pe Mesia, lumina cerească strălucește în peșteră și pe cîmpie, iar îngerii cîntă: «*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoire*» (Luca II, 14).

Iubiților,

Cine poate să cuprindă cu mintea taine și minuni ca acestea, care s-au petrecut în auzul și văzul oamenilor, în peștera de la Betleem? Cine poate să se apropie cu înțelegerea de fapte așa de mari cum n-au mai fost pînă atunci între oameni? Fapte așa de mari ca acestea care s-au petrecut la Nașterea Domnului nu pot fi cuprinse niciodată cu mintea noastră mărginită, dar totuși ele pot fi înțelese de noi prin cauzele care le-au pricinuit și scopul pe care l-au avut, care nu sînt altele decît dragostea mare a lui Dumnezeu și grija Lui pentru mîntuirea noastră: «*Pentru că așa a iubit Dumnezeu lumea, încît și pe Fiul Său Cel Unul-Născut, L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață de veci*» (Ioan III, 16).

«Cercetezi cauza pentru care Dumnezeu a făcut pe om? zice Sf. Grigorie al Nisei. În cazul în care caracterul propriu al naturii divine este iubirea de oameni, ai cauza pentru care Dumnezeu a venit între oameni. Căci natura noastră îmbolnăvindându-se avea nevoie de doctor. Omul cel căzut avea nevoie de îndreptare. Cel ce a pierdut viața avea nevoie de dătătorul de viață. Cel ce a fost lipsit de împărtășirea fericirii avea nevoie de unul care să-l readucă la starea cea fericită. Cel care ora închis în întuneric avea nevoie de ivirea luminii. Captivul avea nevoie de răscum-părător, prizonierul de apărător» (*Marea Cuvîntare catehetică*, Cap. XV).

Însuși Domnul mărturisește despre Sine în acest sens, cînd spune: «*Duhul Domnului peste Mine pentru care M-a uns să binevestesc săracilor. M-a trimis să vindec pe cei zdrobiți la inimă, să propovăduiesc robilor iertare și orbilor vedere, să slobozesc pe cei apăsăți, să vestesc anul milei Domnului*» (Luca IV, 18—20).

Mîntuitorul venea deci ca binevestitor pentru cei săraci, ca tămăduitor pentru cei bolnavi cu sufletul, ca propovăduitor și învățător al adevărului și al virtuții, ca oamenii să părăsească rătăcirea păgînească și să vină la singurul și adevăratul Dumnezeu. Fiul lui Dumnezeu venea ca Mîntuitor, cu puteri depline de la Tatăl nostru cel ceresc, ca să izbăvească pe om din robia păcatului și să-l împace cu Creatorul său.

Lumea veche s-a întrebat adeseori de unde vine omul și care este destinul lui, dar răspunsul pe care l-a primit nu a mulțumit-o. De aceea, cînd a venit Domnul nostru Iisus Hristos, El a răspuns la această întrebare: «*Ieșit-am de la Tatăl și am venit în lume. Acum iarăși las lumea și mă duc la Tatăl*» (Ioan XVI, 28).

Acesta este și drumul fiecărui om. El iese de la Dumnezeu și se întoarce la Dumnezeu. Calea pe care merge la Dumnezeu e însă calea pe care a mers Hristos și calea este însuși Hristos. El a zis: «*Eu sînt calea, adevărul și viața. Nimeni nu vine la Tatăl decît prin Mine* (Ioan XIV, 6).

«*Eu sînt ușa. Prin Mine de va intra cineva se va mîntui*» (Ioan X, 9). «*Eu sînt lumina lumii. Cel ce-mi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții*» (Ioan VIII, 12).

El este dar deplinătatea adevărului. El este calea, ușa și lumina, și urmînd lui, credincioșii au siguranța că sînt pe drumul cel bun al vieții, așa cum filosofii de la Răsărit, călăuzindu-se după lumina stelei au aflat Pruncul pe care-l căutau.

Astfel prin Iisus Hristos, omul care mai înainte era în vrăjmășie cu Dumnezeu venea acum să se împace cu El. Omul din lumea veche care se simțea virovat și neputincios, sortit pieirii, făcea acum cunoștință cu bunătatea lui Dumnezeu și cu răscumpărarea pe care El o pregătise pentru toți oamenii, de la începutul lumii; făcea cunoștință cu însuși Dumnezeu, care este dragoste, pace, adevăr și lumină în gradul cel mai desăvîrșit.

De aceea și Proorocul Isaia, de mai-nainte văzînd cu duhul activitatea mesianică a lui Iisus Hristos în mijlocul oamenilor, a zis: «*Poporul care umbla în întuneric a văzut lumină mare și celor ce locuiau în latura umbrei morții le-a strălucit lumină*» (Isaia IX, 1). Lumina aceasta era Hristos care a venit în lume și a rămas în lume, ca să lumineze pe tot omul pe drumul acestei vieți, să-l ajute și să-l întărească, pentru a nu mai rătăci niciodată de la adevărul poruncilor lui Dumnezeu.

Iubiților,

Mulțumim pruncului Iisus pentru dragostea pe care ne-a arătat-o și pentru bogăția darurilor duhovnicești pe care ni le-a adus la nașterea Sa. De aceea, făcîndu-ne părtași la bucuria cu care a fost întîmpinat pe pămînt, ne unim și noi glasurile cele sufletești cu ale cetelor îngerești de la Betleem și, din evlavia sfîntă care ne adumbrește, din dragostea care ne încălzește și din credința care ne întărește, strigăm și noi: «*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pămînt pace și între oameni bunăvoire*» ca la Nașterea pruncului Iisus.

«*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu*», căci de la Fiul Său am învățat cele pentru Dumnezeu-Tatăl nostru cel din ceruri, care ne iubește și care peste toți oamenii își revarsă darurile bunătății Sale, ca un Părinte peste fiii săi.

«*Pe pămînt pace și între oameni bunăvoire*», «*căci Dumnezeu nu este al neorînduiei, ci al păcii*» (I Cor. XIV, 33), și El voiește ca pacea și bunăvoirea să stăpînească peste întreg pămîntul, ca oamenii să se poată bucura pe deplin de darurile cu care au fost inzestrați și care prin pace și prin muncă pot fi sporite și fructificate atît în cele duhovnicești, cit și în cele materiale.

Iubiților,

La începutul lunii acesteia, Dumnezeu ne-a învrednicit să sărbătorim împlinirea a 50 de ani de la unirea Transilvaniei cu Patria mamă. Cu acest prilej, la Alba Iulia, vechea capitală a Daciei-romane, și în alte orașe, au avut loc unele manifestări publice, prin care poporul nostru și-a expri-

mat bucuria pentru marele act al unirii de la 1 decembrie 1918, cînd Adunarea Națională a Transilvaniei de la Alba Iulia a hotărît unirea cu România. Cu puțin mai înainte și tot la Alba Iulia, la 21 octombrie, s-a sărbătorit într-un cadru festiv bisericesc împlinirea a douăzeci de ani de la reîntregirea Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania, prin revenirea foștilor uniți la sînul Bisericii strămoșești.

Fapte mari au fost acestea și de o deosebită însemnătate pentru Statul nostru și pentru Biserica Română. Căci Transilvania a stat o mie de ani sub jug străin, iar Biserica Ortodoxă Română de acolo a stat dezbinată timp de două sute cincizeci de ani.

De aceea, se cuvenea ca aceste două evenimente să fie sărbătorite, pentru ca noi și urmașii noștri să ne pătrundem și mai mult de însemnătatea lor. Iar exemplul luminos al celor care au luptat și au sprijinit unirea într-un singur Stat al neamului și reîntregirea Bisericii strămoșești să rămînă vie în amintirea noastră și să ne servească drept pildă de urmat în activitatea pentru întărirea patriei noastre socialiste, în care astăzi poporul român și naționalitățile conlocuitoare, în cea mai deplină libertate și egalitate de drepturi, trăiesc într-o frățească înțelegere și colaborare și muncesc cu dragoste pentru desăvîrșirea vieții acesteia noi.

Iubiților,

Cu privirile mereu îndreptate înainte pentru binele Patriei și al Bisericii noastre, și cu încrederea că Dumnezeu ne va face parte și de alte bucurii, dacă ne vom face datoria către Conducătorii poporului nostru și către cele pentru binele obștesc, vă îndemn ca, în această zi de praznic al mîntuirii și al fericirii oamenilor, să vă umpleți sufletul de pacea Betleemului și de darul care s-a săvîrșit de acolo peste întreg pămîntul, peste toți oameni și peste toate popoarele.

Primiți cu inimă curată pe Cel ce a venit ca prunc pentru mîntuirea noastră și pentru pacea lumii. El, Fiul lui Dumnezeu, s-a smerit și s-a făcut om, ca pe noi să ne facă fii ai lui Dumnezeu.

De aceea, din darul Domnului nostru Iisus Hristos, din dragostea lui Dumnezeu-Tatăl, și din împărtășirea Sfintului Duh, vă binecuvîntez și eu, iubiților mei fii duhovnicești, de acest mare praznic al Nașterii Domnului.

Tuturor vă doresc pace, belșug și fericire în casele voastre și dragostea de Dumnezeu și de poporul nostru să vă călăuzească în toate faptele pe care le săvîrșiți, iar Anul nou care vine să fie pentru țara noastră o treaptă mai înaltă în suișul ei spre deplinătatea vieții noastre.

Pentru întreaga omenire să fie an de pace și de bunăvoie, an de muncă rodnică și de colaborare frățească, așa precum voiește Dumnezeu.

Al vostru părinte sufletesc, neîncetat rugător către Dumnezeu pentru mîntuirea și fericirea voastră,

† CHESARIE

Episcopul Dunării de Jos

ÎNDRUMĂRI PASTORALE ȘI OMILETICE

LA DUMINICA XXII-a DUPĂ RUSALII

«Au pe Moisi și pe Prooroci, să-i asculte pe dinșii» (Luca XVI. 29).

Sfânta Evanghelie ne înfățișează pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr. Deși veche de aproape două mii de ani, această pildă ne oferă și astăzi — prin experiența tragică a bogatului nemilostiv — prilej de meditare asupra adevăratului sens al vieții noastre creștinești.

Poate că bogatul nemilostiv meditase asupra sensului vieții sale pă-mîntești. Dar el deformase acest sens, prin împătımirea după bogăție. Rezultatul l-am aflat cu toții din Sfânta Evanghelie.

Din trista experiență a bogatului nemilostiv, reținem că acumularea de averi nu este un mijloc de a dobîndi mîntuirea, ci priceperea de a mînuî aceste averi potrivit învățaturii creștine, fapt care poate să ajute pe cei bogați să dobîndească mîntuirea.

Neștiința de a da un sens superior bogățiilor acumulate și de a le folosi în mod irațional, în contrast cu starea de fapt în care se află bogatul nemilostiv din Evanghelie, l-au determinat pe acesta să-și dea seama de situația în care a ajuns și să ceară lui Avraam sfaturile pe care dacă în timpul vieții le-ar fi îndeplinit, s-ar fi bucurat împreună cu Lazăr în sînul lui Avraam. «Rogu-te dar, Părinte, să-l trimiți pe Lazăr la casa tatălui meu, căci am cinci frați, să le mărturisească aceste lucruri, ca să nu vie și ei în acest loc de caznă», la care Avraam a răspuns: «Au pe Moisi și pe Prooroci, să-i asculte pe dinșii». Au deci învățăturile lui Moisi și ale proorocilor pe care trebuie să le asculte.

Răspunsul lui Avraam are o semnificație deosebită nu numai pentru bogatul nemilostiv din Evanghelie, ci și pentru toți. De asemenea, răspunsul lui Avraam are o însemnătate deosebită și pentru viața noastră de toate zilele.

Observăm că în răspunsul său, Avraam nu face mustrare directă la adresa averilor bogatului nemilostiv. Acest fapt ne arată că bogăția în sine nu este rea. Ce este însă rău în bogăție, este dobîndirea ei pe căi

nedrepte și mult¹ mai grav decît aceasta este folosirea ei prin siluirea normelor morale.

Desigur, o bogăție dobîndită prin eforturi personale și cinstite, prin folosirea rațională a mijloacelor de producție, cu scopul de a asigura o viață mai bună și mai fericită atît pentru sine, cît și pentru semenii și pentru bunăstarea generală, această bogăție este o binefacere.

Dacă bogatul nemilostiv din Evanghelie ar fi dobîndit bogăția pe această cale, nu ar fi suferit nici săracul Lazăr și nici alți săraci din lume și desigur nici el. Putea să preîntîmpine bogatul nemilostiv această situație? Ar fi putut el evita, încă din timpul vieții sale pămîntești flăcările iadului?

Răspunsul nu poate fi decît afirmativ.

Acest adevăr îl descoperă bogatul nemilostiv prea tîrziu, cînd nu mai putea să amelioreze cu nimic situația sa. Totuși, el face o ultimă încercare, ca cel puțin frații săi, care erau încă în viață, să nu ajungă în același loc de pierzare, la care — după cum știm — Avraam i-a răspuns că aceștia nu au nevoie de mijlocirea lui Lazăr, deoarece au pe Moisi și pe Prooroci, de care să asculte.

Desigur, dacă bogatul nemilostiv ar fi ascultat de Moisi și de Prooroci, n-ar fi ajuns la starea în care se afla.

Credințioșii legii vechi cunoșteau cel puțin esențialul din învățăturile lui Moisi și ale Proorocilor — și în special legea aceea care spune clar «să nu furi, să nu năpăstuiești pe văduve și mai ales pe săraci».

Nu se poate spune că bogatul nemilostiv n-ar fi știut sau n-ar fi auzit despre Moisi și Prooroci, despre învățătura acestora; a auzit, dar nu a luat în seamă asemenea învățături umanitare. Frații săi le cunoșteau de asemenea, dar nici ei nu le puneau în practică și de aceea bogatul nemilostiv vrea să-i înștiințeze despre soarta care-i așteaptă după moarte, dacă ei nu le vor da urmare.

Primejdia care-i pîndește este tot atît de mare ca și a bogatului nemilostiv. Singura lor salvare de la pieirea veșnică este îndeplinirea învățăturilor date de Moisi și de Prooroci. Datoria lor, a celor de atunci, ca și a noastră, a celor de acum, este de a ne preocupa nu numai de întreținerea vieții noastre materiale, dar și de desăvîrșirea vieții noastre morale.

Deci, trebuie să acordăm o grijă deosebită respectării învățăturilor morale, care dau un sens înalt vieții noastre pămîntești și care ne opresc de la aservirea și robirea noastră față de bogățiile care ne copleșesc și ne îndepărtează de la adevărata viață creștină.

Experiența bogatului nemilostiv trebuie să ne fie de învățătură. Nu trebuie să ajungem la sfîrșitul vieții ca să ne dăm seama că am mers pe o cale greșită, izolîndu-ne din cauza bogăției nu numai de semenii noștri, dar și de Dumnezeu.

Marile noastre tristeți izvorăsc din marile noastre îndoieli. Dacă ne îndoim de viața noastră veșnică, ne îndoim de puternicia dreptății lui Dumnezeu și nu luăm aminte îndeajuns la puțința pe care o avem de a ne făuri veșnicia. Și avem acum prerogativa pentru că nu avem numai

pe Moisi și pe Prooroci, ci pe însuși Domnul nostru Iisus Hristos, pe Apostoli și pe marele număr de mărturisitori.

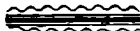
Avem pe Cel înviat din morți. El luminează calca noastră, El ne pune înainte viața și moartea, El ne descoperă soarta bogatului nemilos-tiv și a săracului Lazăr.

Iată de ce este necesară cunoașterea și trăirea învățăturilor morale și creștine care ne feresc de păcatele săvârșite de bogatul nemilostiv și în același timp ne ajută să ne facem o viață înfloritoare și bine plăcută lui Dumnezeu și lipsită de grijile și obsesiile celui care își robește sufletul și mintea bogățiilor rău înțelese și întrebuințate.

Această cunoaștere și trăire a învățăturilor Domnului nostru Iisus Hristos nu este grea; ea se găsește la îndemâna fiecărui fiu al Bisericii. Depinde numai de voința și dorința noastră de creștini, care înțelegem să ne ducem viața după învățăturile pe care Sfinta noastră Biserică Or-todoxă ni le pune la dispoziție cu prisosință.

Urmind aceste învățături, ne vom bucura de o viață trăită în pace cu semenii noștri și îndestulată cu cele trebuitoare atât trupului cât și sufletului. Numai așa vom dobîndi bunurile nepieritoare din viața cealaltă de care, facă Dumnezeu, ca toți să ne învrednicim. Amin !

Pr. GAINA DUMITRU

LA DUMINICA XXII-A DUPĂ RUSALII

Una dintre parabolele cele mai frumoase pe care le-a rostit oame-nilor Fiul lui Dumnezeu este aceea despre bogatul nemilostiv și săracul Lazăr, pe care Sfinta Evangheligie ne-a pus-o chiar azi în fața inimii și a sufletului nostru.

Parabola aceasta este de o rară simplitate și de o adincă înțelep-ciune dumnezeiască. Este limpede ca și cleștarul izvorului de munte, și foarte bogată în învățătură duhovnicească. Fiecare din noi se regăsește în ea, fiindcă-i oglinda nemincinoasă a vieții cutremurată de atâtea idealuri frumoase și doborâtă de atâtea patimi pămîntești.

Citind această pericopă evanghelică, parcă vedem înaintea noastră și pe Lazăr cel sărac și suferind și pe bogatul cu inima împietrită la ne-cazurile semenului său.

Lazăr săracul și bogatul nemilostiv sînt împreună cu noi : mai mult, îi purtăm pe fiecare înlăuntru nostru. De aceea este atât de vie pilda Mîntuitorului, fiindcă este o prezentare a istoriei vieții noastre, este o indicare a drumului vieții morale.

Or, drumul vieții creștinului este drumul mântuirii, al căutării și al găsirii lui Dumnezeu; este drumul comuniunii prin dragoste cu Dumnezeu, al viețuirii sale cu Dumnezeu însuși.

O parabolă, ascunde sub veșmîntul ei o învățătură sau mai multe învățături. Mîntuitorul este Dascălul care ne învață drumul mîntuirii, al găsirii și al trăirii cu Dumnezeu. Or noi toți, căutăm drumul izbăvirii noastre din păcat.

Noi toți purtăm în inima noastră și în ceea ce este mai adînc în ființa noastră, dorul după Împărăția lui Dumnezeu.

Drumul mîntuirii este greu de găsit dar este și mai greu de străbătut.

Avem însă un sprijin sigur și puternic. Și sprijinul este cu noi. Este Mîntuitorul Însuși.

În pilda de azi, Iisus Hristos înțelegînd necazurile și lipsurile noastre, cunoscînd și năzuința ca și dorul nostru cel mai scump, ne învață și ne luminează, ne ajută și ne conduce prin Cuvîntul Său.

Noi să ne străduim împreună ca să vedem ce vrea Mîntuitorul să ne spună și ce vrea să ne învețe prin această pildă pe cît de adînc omenească, pe atît de sublimă și de plină de învățăminte.

Sînt mai multe comori duhovnicești ascunse în această pildă. Toate sînt necesare pentru a putea urca pînă la patria cerească, pînă la fericiția noastră intrare în sînul cel duhovnicesc al lui Avraam.

Dacă vom fi atenți și rîvnitori cu cugetul, pe toate le vom pricepe, le vom vedea chiar și vom încerca negrăita bucurie a comuniunii noastre iubitoare cu Însuși Fiul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos.

Doi oameni sînt puși în fața noastră; doi oameni, care stau în față unul cu altul și amîndoi cu Dumnezeu. De o parte este Lazăr, sărac și suferind foarte. Boala și foamea îl chinuiau amarnic. Afară, pe o grămadă de gunoi își odihnea trupul acoperit de răni. Era liniștit, senin în adîncul sufletului său deși trăia tot pe atît de adînc foamea și boala. Moare însă bietul Lazăr. Este dus de către îngeri în sînul lui Avraam, adică în Împărăția lui Dumnezeu.

Alături de el vedem și pe bogat. Se îmbrăca numai în porfiră și în vison, adică cu haine strălucitoare. Ce deosebire între el și Lazăr! Primul sărac, chiar fără nici o haină. Bogatul avea toate bunătățile pămîntești.

Ce contrast izbitor între acești doi oameni!

Ceea ce este mai dureros este faptul că acest contrast, această diferență, această nepotrivire, există în viață și în societate. Însă nu acest lucru este important. Cu totul altceva trebuie să încercăm a desprinde. Cum se privesc sufletește acești doi oameni? Ce simțăminte nutresc unul față de altul? Cunoaște oare bogatul viața lui Lazăr? Își dă el seama de inima sa, de suferința și de lipsurile în care trăiește el? Acesta este lucrul cel mai important.

Pe de altă parte dacă ne întoarcem spre Lazăr, lucrul de seamă pe care trebuie să-l observăm este atitudinea lui sufletească față de propria sa viață și de situația în care trăia.

Bogatul este cu totul indiferent față de starea materială și trupească a lui Lazăr. Nici un sentiment de milă, de compătimire. Aceasta este dovada că în inima sa nu ardea focul sacru al iubirii. Nici o umbră de iubire față de semenii săi, pentru că nu poartă în inima lui nici o fărîmă de iubire pentru Dumnezeu. Inima lui era lipsită de ceea ce este mai de preț pentru mîntuire: *iubirea*.

Or, Mîntuitorul ne spune clar, că cel care nu iubește pe semenul său, acela nu-l iubește pe Dumnezeu. Iată marele adevăr creștin — primul — pe care ni-l dezvăluie Mîntuitorul în parabola de azi: iubirea este marea virtute, atunci cînd lucrează în viața spirituală cînd ea conduce, frămîntă și formează viața noastră. Față de bogatul mort pentru Dumnezeu, fiindcă n-avea iubire în sufletul său, avem pe Lazăr, pe care-l ținea liniștit într-o viață atît de grea tocmai iubirea pentru Dumnezeu. El era, viu sufletește, cu duhul arzînd după viața veșnică. Nu cirtea împotriva nimănui, nici împotriva bogatului, nici față de Dumnezeu, demn și liniștit, cu inima încărcată de iubire el privea spre Dumnezeu numai.

De altfel, din toate parabolele pe care le rosteste Fiul lui Dumnezeu, reiese clar de tot că dobîndirea mîntuirii noastre, stă în puterea iubirii pe care o avem față de Dumnezeu și de semenii.

A iubi înseamnă a-ți dobîndi deja mîntuirea ta. Prin iubire să te dăruiești, să renunți la lucrurile fără strălucire ale acestei lumi și să privești țintă spre Lumina cerească.

Dacă deschidem Sfînta Carte, pe fiecare filă vom întîlni încrustate cu litere de foc și pentru veșnicie însemnătatea și necesitatea acestei înalte virtuți creștine.

Un alt mare adevăr care reiese din parabola de azi este acela care se referă la Împărăția lui Dumnezeu.

De altfel în toate parabolele sale Mîntuitorul urmărește în primul rînd să lămurească ascultătorilor ceea ce poartă ei mai adînc în sufletul lor: *dobîndirea Împărăției lui Dumnezeu*.

Toate pildele Mîntuitorului sînt asemănări ale Împărăției lui Dumnezeu.

În parabola bogatului și a săracului Lazăr, Împărăția lui Dumnezeu este denumită sînul lui Avraam. Lazăr murind, a fost dus de îngeri în sînul lui Avraam unde trăia fericirea care nu se mai poate grăi în niciun fel.

A murit și bogatul. Noi înțelegem desigur că el a fost dus în iad; între cei din rai și cei din iad este prăpastie mare.

Cît de mult ar fi dorit bogatul să fie și el în sînul lui Avraam. Tare se chinuia în văpaia iadului.

Avraam face cunoscut bogatului că este o imposibilitate ca cineva să mai poată trece din iad în rai. Iadul și raiul sînt stări spirituale, atît de deosebite și distanțate încît între ele se deschide o prăpastie înfricoșătoare. Stările acestea duhovnicești, fiecare le-a dobîndit prin viața sa trăită: în suferință, în iubire și în năzuință aprinsă spre Dumnezeu, de săracul Lazăr; în belșug de bunuri materiale în orgoliu, în desfrîu,

în lipsă totală de dragoste față de oameni și de Dumnezeu, bogatul cel nemilostiv.

Lazăr trăia pentru viața veșnică, trăia pentru veșnicie, pe când bogatul trăia pentru trup. Lazăr trăia pentru Împărăția lui Dumnezeu, iar bogatul pentru desfătare.

Opoziția dintre Împărăția lui Dumnezeu și păcat este continuu prezentă în parabolele Mântuitorului.

În legătură cu învățătura despre Împărăția lui Dumnezeu, apare în pilda de azi încă un adevăr : sensul este mai mult decît ceea ce vedem noi cu ochii noștri trupești. El este și suflet.

Bogatul a prețuit numai bunurile pămîntești. N-a dezvoltat deloc în el năzuința pentru cîștigarea valorilor spirituale. De aceea toată străduința lui era numai pentru a-și agonisi bunuri pămîntești, spre a apare de temut în fața oamenilor, disprețuind pe toți cei din jur. Alături de el, îl vedem pe Lazăr eliberat, de grijile acestea viețuind pentru Împărăția lui Dumnezeu.

Un al patrulea adevăr pe care ni-l destăinuiește pilda de azi este următorul : calea mîntuirii, este o cale prin suferință, prin lepădare de sine și prin iubire.

Acestea ne învață săracul și suferindul Lazăr. Drumul vieții nu este presărat numai cu flori. Adeseori el este un drum spinos, drum semănat cu multe dureri, necazuri și lipsuri.

Străbătut cu bucurie și iubire, prin o lepădare și eliberare de toate amăgirile deșarte el ne duce de-a dreptul spre desăvîrșirea și spre dobîndirea mîntuirii și a nemuririi noastre.

De aceea este bine să nu pierdem niciodată din fața ochilor duhului nostru pe Lazăr cel fericit.

Îl vedem sărac și bolnav, însă înlăuntrul inimii lui se deschide larg poarta de lumină a Împărăției lui Dumnezeu ; deși în vremelnicie, el trăia în veșnicie, deși părăsit de toți, el trăia în comunitatea de dragoste a sfinților și a lui Dumnezeu.

Cînd însă amăgirile vor fi gata să pună stăpînire pe noi, cînd vom fi în pericolul de a fi înrobiți de patima mîndriei și a iubirii de arginți, să-l avem în fața inimii pe bogatul cel nefericit.

De aceea, să nu pierdem din sufletul nostru marile adevăruri ale parabolei de azi : să trăim numai prin și pentru dragostea față de lumea aceasta și de Dumnezeu.

Țelul ultim este Împărăția lui Dumnezeu. Spre această Împărăție trecem prin suferință și durere, prin lepădare de sine, însă cu cîștigarea dragostei lui Dumnezeu și a Împărăției veșnice de care să ne rugăm și noi ca să devenim părtași. Amin !

Arhim. GRIGORE BABUȘ

LA SFÎNTUL GRIGORIE DECAPOLITUL

Dumnezeu, stăpînul tuturor făpturilor a orînduit dintru început ca omul, ființa cea mai iubită de El, să se străduiască neîncetat să trăiască o viață cit mai curată și mai aleasă, o viață fără de păcat, pentru ca astfel să se apropie cit mai mult de Creatorul său, să se îndumnezeiască și să se asemene cu El. Și pentru a face această cale cit mai accesibilă, se face cunoscut mai întii prin glasul profeților, iar mai apoi prin însuși Fiul Său, Domnul nostru Iisus Hristos, care este chipul desăvîrșit al virtuții creștine, al sfințeniei și al milei; căci Mîntuitorul Iisus Hristos, ca om pe pămînt, a trăit o viață fără de păcat și a ridicat iubirea de oameni la cea mai înaltă treaptă cu putință, la aceea a jertfirii de sine. Și acest exemplu al Său, a fost îndemn multora dintre creștini care și-au petrecut viața aceasta pămîntească, fie în liniștea schiturilor și minăstirilor așezate în luminișurile și poienile împodobite cu flori din mijlocul pădurilor, în singurătățile munților, cunoscute doar vietăților sălbătice, sau în dumbărvile și cîmpiile răcoroase ale riurilor. Acești creștini care s-au învrednicit să urce cit mai sus pe scara credinței și virtuților creștine prin puterea harului Preasfîntului Duh, cel de viață făcător, care nu contește să se reverse asupra creștinilor, curățîndu-i de greșeli și păcate, întărîndu-i în credință, dragoste și nădejde, înnoindu-i și sfințindu-i, sint sfinții, pe care Biserica ni-i pune înainte ca exemplu de urmat.

«În orice neam — ne spune Sfîntul Apostol Pavel — cel ce se teme de Dumnezeu și trăiește cu dreptate, primit este înaintea Lui» (Fapte X, 35).

Numele, nevoințele și ostenele multora dintre acești monahi, pustnici sau sihaștri care, în trupuri fiind, sau străduit să împlinescă chipul îngeresc în grădina cea plină de mireasmă duhovnicească a Bisericii, le știe numai preabunul Dumnezeu. Între aceștia, se numără și Sfîntul Grigorie Decapolitul a cărui pomenire săvîrșim astăzi.

Sfîntul Grigorie s-a născut între anii 780—790, în cetatea Irinopolis, din Isauria, provincie bizantină în Asia Mică. Părinții săi, Serghie și Maria, l-au crescut în dreapta credință și s-au bucurat vîzînd că, de mic copil, fiul lor se arăta inclinat spre cele dumnezeiești. Cînd a ajuns la vîrsta tinereții, părinții săi s-au gîndit că feciorul lor trebuie să-și formeze un cămin și au voit să-l căsătorească; dar Grigorie s-a despărțit de rînduielele cele omenești și a mers într-o minăstire, la care se afla stareț Sfîntul Simeon Mărturisitorul, — unchiul său după mamă. Acesta i-a fost adevărat părinte duhovnicesc și cu dragoste l-a povățuit pe calea împlinirii pravilei călugărești. În această minăstire a viețuit Sfîntul vreme de 14 ani, ostenindu-se a ajunge călugăr desăvîrșit, prin post și rugăciune, fără preget. Primind îndemn dumnezeiesc să nu țină sub obroc lumina pe care o dobîndise prin smerenia și evlavia sa, ci să o pună în sfeșnic, ca să lumineze tuturor, a părăsit minăstirea pentru a merge în mijlocul credincioșilor din sate și orașe, îmbărbătîndu-i în multe necazuri și prigoniri din partea ereticilor prigonitori de icoane.

Lungă și plină de chinuri a fost călătoria pe care a făcut-o Sfântul Grigorie : a trecut prin Efes, Enos, Hrisopolis, Neapolis, ajungând pînă la Roma, unde a zăbovit puțină vreme. A plecat spre Siracuza Siciliei și Idrisa, ajungând la Solun, lângă biserica Sfântului Mina. Aici a primit, pe rînd, pentru alesele sale însușiri, darul diaconiei și apoi darul preoției, săvîrșind multe fapte minunate, prin puterea cea fără de margini a credinței. Mulțime de eretici a adus pe calea credinței celei adevărate și de mare folos s-a arătat tuturor creștinilor din locurile pe care le-a colindat. Îmbolnăvindu-se și simțind că i se apropie sfîrșitul, a plecat la Constantinopol unde se afla Sfântul Simeon Mărturisitorul, alături de care a mai trăit un an. În acel oraș, Dumnezeu l-a chemat la sine în ziua de 20 noiembrie, cînd s-a statornicit și pomenirea sa. Trupul său a rămas nestrîcat și s-a dovedit purtător de minunate daruri, pentru cei credincioși. Pentru aceasta a fost păstrat multă vreme în minăstirea la care găsisese liniștea dorită de unde să adore pe Creatorul tuturor.

Pe la anul 1497, prin vreaa lui Dumnezeu, banul Barbu Craioveanu a izbutit a aduce moaștele Sfântului Grigorie Decapolitul în Țara Românească, așezîndu-le în Mînăstirea Bistrița, pe care el însuși o înălțase, moaște ce fusese luate de turci o dată cu cetatea Constantinopolului. Și cîzînd ele în mîna unui turc bogat, iar banul Barbu Craioveanu — care ardea de dorința de a așeza în Mînăstirea Bistrița niște sfinte moaște — auzind unde se află trupul Sfântului Grigorie Decapolitul, a mers la turcul acela, cerînd să cumpere neprețuitul trup. Iar turcul s-a învoit, cerîndu-i atîtea galbeni cît vor cîntări sfintele moaște. «Deci punîndu-se sfintele moaște în cumpănă și atîrînd în jos mult, banul Barbu a început să pună în cealaltă tirizie... galbeni ; și puțină sumă punînd, îndată s-a ridicat cea cu moaștele Sfântului și a stătut întocmai... Și așa luîndu-se sfintele moaște, cu cînte mare s-au adus în Țara Românească și s-au așczat în sfînta Mînăstire Bistrița».

Și într-acel loc odihnesc și astăzi, închise în racla de argint, dăruită la anul 1656 de Constantin Voievod, unde credincioșii vin și se închină cu evlavie, cerînd ajutorul Sfântului Grigorie.

Am înfățișat în puține cuvinte viața Sfântului Grigorie Decapolitul, pentru ca și noi creștinii de astăzi, luînd pildă de faptele și nevoințele lui, să sporim în iubirea față de Dumnezeu și aproapele nostru și în toată fapta bună plăcută lui Dumnezeu și lăudată de oameni. Noi nu sîntem atît de puternici în virtute și atît de tari în credință, ca Sfîntul Grigorie Decapolitul. Dar trebuie să ne străduim și să năzuim la împlinirea sfintelor porunci ale lui Dumnezeu, făcînd din sufletele și trupurile noastre, «temple ale Duhului Sfînt» (I Cor. VI, 19).

Să ne străduim să dobîndim împărăția cerurilor, căci Domnul Iisus ne-a învățat : «Sîrguiți-vă să dobîndiți mai întîi împărăția lui Dumnezeu, și apoi toate celelalte se vor adăuga vouă».

Să nu zicem niciodată asemenea bogatului din Sfînta Evanghelie : «Suflete, ai multe bunătăți strînse pentru mulți ani ; odihnește-te, mînîncă, bea și te veselește» (Luca XII, 19). Tuturor care gîndesc așa, Domnul Iisus le va adresa cuvintele, pe care i le-a spus în vis bogatului : «Nebune, în noaptea aceasta voi lua duhul tău ; și cele ce ai gătit cui

vor rămâne?» (Luca XII, 20). Se cuvine deci să arătăm în viața aceasta pămîntească care sînt roadele Duhului, adică : «dragostea, bucuria, pacea, îndelungata răbdare, bunătatea, facerea de bine, credința, blîndețea, înfrînarea poftelor» (Gal. V, 22).

Să ne rugăm deci Atotputernicului Dumnezeu, cel bogat în milostiviri și binefaceri, să reverse peste noi tot harul Preasfîntului Său Duh, cum a revărsat peste toți sfinții bineplăcuți Lui, curățîndu-ne de greșale și păcate, dăruindu-ne minte trează, cuget curat, pace sufletelor și trupurilor, ca întru acestea să laudăm Preacinstitul Său nume, al Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin !

MARIN PANA

LA SFÎNTUL IERARH NICOLAE

Sfînta și drept mărturisitoarea noastră Biserică strămoșească și cu toți fiii ei, cinstește cu toată evlavia și sărbătorește cu multă bucurie duhovnicească astăzi, în cea de a șasea zi a celei din urmă luni a anului, pe unul dintre cei mai aleși arhipăstori ai ei, bineplăcut lui Dumnezeu și iubit de oameni în mod deosebit, pe Sfîntul Ierarh Nicolae.

Sfîntul Nicolae a pășit pragurile acestei vieți trecătoare, la 6 decembrie din anul mîntuirii 342, împreună cu comoara cea nepieritoare a faptelor lui bune, atît cît putea să săvîrșească și să agonisească un om printre oameni. Prin urmare, se împlinesc 16 veacuri și mai bine de cînd și a încheiat nevoița pămîntească Sfîntul Ierarh Nicolae, și cu toate acestea slava lui, aureola înaltei sale viețuiri, luminează și acum cu aceeași tărie, strălucește și în zilele noastre, fără împușinare sau umbrire, căci după cuvîntul cel veșnic : «*Cei dreپți vor fi vii în veacul veacului*» (Înțelepciunea lui Solomon V, 15).

Nu în zadar Sfînta Biserică și Sfinții Părinți au orînduit prăznuirea lui și au statornicit pomenirea acestui luminat arhiereu al lui Hristos, în fiecare an peste veacuri, ci cu gîndul cel bun ca pilda sfîntei sale viețuiri în care au rodit îmbelșugat atîtea semințe și virtuți evanghelice și le-a arătat prin ființa sa în toată frumusețea lor, să picure asupra trudirilor noastre, de înălțare și de dobîndire a celor veșnice, rouă înviorătoare, sfințitoare și săvîrșitoare de faptele mîntuirii.

Pe de altă parte, dat fiind faptul că sfinții sînt puternici inaintea lui Dumnezeu (Iacov V, 16) și se roagă Lui pentru oameni (Filip. I, 4), este ziua cea mai blagoslovită de a ne face părtași astăzi de rugăciunile acestui venerat arhipăstor de către cea mai mare parte a creștinătății, încredințîndu-ne noi înșine, prin rugăciunile noastre, ascultatelor lui rugi, către Tatăl cel ceresc.

Către aceste alese și trebuincioase bunătăți ale viețuirii creștine ținând și nemeșteșiugitul nostru cuvînt ne rugăm de cuviincioasă ascultare.

Sfîntul Nicolae s-a născut în anul 280 d. Hr., în orașul Patara din provincia Lichia a Asiei Mici, din părinți temători de Dumnezeu cu numele de Teofan și Nona. Aceștia i-au dat numele de Nicolae, ceea ce tălmăcit înseamnă biruitor de popor și l-au crescut, mai ales că a rămas singurul lor copil, cu toată grija, dragostea și frica de Dumnezeu. Evanghelia a fost cartea după care și-au condus pașii atît părinții, cît și o drasla lor, atunci cînd acesta a ajuns la vîrsta cunoștinței și a bune priceperi. Tineretea și-a păstrat-o în deplină curăție neîntrînd «pe calea celor fără de lege și pe drumul celor răi» (Proverbe IV, 14).

Dar, o ciură năpraznică i-a secerat pe ambii părinți la vreme de trei zile unul de altul. Rămas singur și urmînd cu toată rîvna sfaturilor evanghelice și-a împărțit întreaga avere rămasă de la părinți celor săraci, bolnavi, neputincioși. Unchiul său, care purta numele tot de Nicolae și care era episcopul cetății Mira, l-a hirotonit preot la vîrsta de 23 de ani. După numai un an tînărul preot Nicolae primi o sarcină și mai grea : aceea de egumen al unei minăstiri întemeiate de unchiul său pe care a dus-o cu multă înțelepciune, rîvnă sfîntă și dragoste de frați. În prigoana lui Dioclețian, care a făcut atîția mucenici și prin latarea Dunării noastre, Sfîntul Nicolae a fost aruncat în temniță, ținut în lanțuri și bătut cu biciul, încît urmele ranelor i-au rămas întipărite toată viața pe trupul său. După toate acestea el va fi ridicat la treapta de arhiepiscop în Mira, adică pe scaunul pe care stătuse unchiul său, dovedind și aici calități de adevărat conducător. Ivindu-se erezia lui Arie, care a tulburat atît de îndelung pacea Bisericii, nu numai că sfîntul a luat parte la marele sobor al celor 318 sfinți părinți de la Niceea care au alcătuit dreapta învățătură despre dumnezeirea lui Hristos, învățatură ce o păstrăm cu sfințenie pînă astăzi în «Simbolul Credinței», dar a luptat, cu toată dîrzenia sufletului său alături de marele corifeu al dreptei credințe, Sfîntul Atanasie, împotriva credințelor greșite sau deșarte, păzindu-și totodată neîntinată turma încredințată sie-și de toate rătăcirile pierzătoare de suflet.

Multe sînt vredniciile cu care a fost împodobit sufletul mare al acestui cinstit ierarh. Și credința cea puternică dovedită și mărturisită pînă la suflarea cea mai de urmă, și viața neprihănită, ca a îngerilor celor fără de trupuri pămîntești și blîndețea și înțelepciunea și înfrînarea, al căror desăvîrșit învățător s-a arătat, așa cum îl cîntă Biserica prin glasul stranelor. Prin toate acestea el a izbutit să ridice vremelnica lui viață pămîntească la veșnica pomenire de aici și din ceruri, la vrednicia de a fi necurmat inel de legătură dintre Biserica luptătoare și cea triumfătoare.

Dar cea mai de seamă trăsătură a făpturii sale din această lume au fost nenumăratele sale fapte de adevărată dragoste creștină, de binefacere, de intrajutorare a aproapelui, de nelipirea inimii sale de bunuri materiale, bunuri cu ajutorul cărora el a ajutat, a mîngîiat, a scos din suferințe și a făcut victorioși pe atîția oameni, împotriva deznădejzii, a necazurilor și a lipsurilor, a păcatelor și a morții. Regula de aur a

viețuirii Sfintului Nicolae a fost, după cuvîntul Scripturii, «mai fericit este a dărui decît a primi» (Fapte XX, 35) și fericirea vremelnică și veșnică ce izvorăște din folosirea bunurilor sufletești și materiale, nu numai de cel care le are sau le făurește, ci împreună cu toți oamenii cei care au nevoie de aceste lucruri. El a știut bine cuvîntul Sfintei Evanghelii care ne învață că vom fi judecați după întrebuițarea darurilor încredințate nouă (Matei X, 14), și că mintuirea se poate căpăta numai dacă am săturat pe cel flămînd, am potolit setea celui însetat, dacă am îmbrăcat pe cel gol, am cercetat pe cel bolnav ... (Matei XXV, 31—46), cum ne-a învățat însuși Domnul Hristos atunci cînd ne-a înfățișat icoana zguduitoare a judecății din urmă.

Într-adevăr, întrajutorarea aproapelui este una din îndatoririle noastre cele mai de căpetenie; este piatra noastră de încercare, pentru măsura iubirii lui Dumnezeu, căci, după Sfînta Scriptură, «cel ce spune că iubește pe Dumnezeu, dar urăște pe fratele său, mincinos este» (I Ioan IV, 20). Întrajutorarea aproapelui se poate face de oricine, fie el mai înlesnit sau mai lipsit de bunuri materiale, mai învrednicit sufletește sau mai puțin învățat și înțelept. Poți să dai un sfat bun celui ce are trebuință de el, să te rogi lui Dumnezeu pentru aproapele tău, să mîngii pe cel căzut la întristare, și să ierți, din toată inima, pe cel ce ți-a greșit, risipindu-ți liniștea ta cea sufletească și multe altele.

Sfîntul Nicolae a împlinit cu neostoită ardoare pe amîndouă aceste feluri de întrajutorare ale aproapelui, nefăcînd nici un fel de deosebire între oameni. Așa se știe că el a hrănit cu grîu un întreg ținut în secetă, vreme de doi ani, salvîndu-l astfel de la moartea atît de groaznică ce-o dă foametea. De asemenea, el a venit grabnic în ajutorul unui tată, împovărat de creșterea a trei fete, furișîndu-se noaptea și aruncîndu-i pe fereastră pungile necesare cu care le-a putut așeza pe fiecare la casa ei, scăpîndu-le astfel de amenințarea căderii în mrejele desfriului. Zugrăveala Bisericilor noastre adesea pune înaintea privirilor noastre pilda nemuritoare ce a dat-o sfîntul cu scăparea acestor trei fecioare, din ghiarele nenorocirii și a lipsurilor. Și cîte alte fapte bune n-a făcut Sfîntul Nicolae pentru care rostul averii, al banilor și al celorlalte bunuri a fost să bucure, să ferească și să-i ușureze pe cei din jur, el înțelegînd să trăiască, cu toate ale sale, în slujba aproapelui, pentru care n-a cruțat niciodată nici un fel de osteneală sau jertfă, dovedindu-și astfel înalta sa dragoste de Dumnezeu și de oameni, pe care i-a iubit ca pe sine însuși, în adevăratul înțeles al cuvîntului, și care i-a asigurat aleasă comoară în ceruri.

Iată pentru ce Biserica l-a așezat, cu sfîntă mîndrie, pe acest mare împlinitor al poruncii de iubire a aproapelui, înaintea cugetelor noastre ca de la el să învățăm lepădarea de sine, înfrînarea egoismului, adevărata viețuire în slujba binelui și fericirii aproapelui, căci numai în felul acesta — după învățătura creștină, — se poate dobîndi binele, mulțumirea și fericirea noastră, vremelnică și veșnică.

Credincioșii Bisericii Ortodoxe Române, din cele mai vechi timpuri au cinstit cu toată cuviința pe Sfîntul Ierarh Nicolae prin mulțimea bisericilor ce i le-au închinat cu hramul său, pe tot pămîntul românesc, prin zugrăvelile din ele arătîndu-ne chipul său blînd și faptele sale

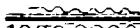
bune, prin purtarea numelui său de ațiția dintre noi, bărbați și femei, și prin frumoasele obiceiuri legate de ziua aceasta, cînd Sfîntul Nicolae bucură cu generozitatea jertfelniciei sale, pe toți cei ce țin datina stră-bună, mari și mici, mai apropiați sau mai depărtați.

Prin aceasta Sfîntul Ierarh Nicolae și-a asigurat o veșnică trăire în viața credincioșilor Bisericii noastre pe care bine este s-o ducem mai departe, cu toată dragostea și rîvna, căci aceste lucruri nu pot fi decît folositoare tuturor.

Un cuvînt de felicitare am datorია să adresez acum, în numele acestei sfînte biserici, tuturor acelor care poartă numele sfîntului prăznuit de noi astăzi, rugîndu-l pe Bunul Dumnezeu să le dăruiască sănătate deplină, viață îndelungată și împlinirea sfîntelor lor năzuințe de mai bine sub calda ocrotire a bunului lor părinte.

Ultimul nostru gînd se îndreaptă acum, cu smerenie, către Sfîntul Nicolae, vasul cel ales al harurilor dumnezeiești, ca prin solirile și rugăciunile lui neîncetate și milostive să ne învrednicim cu toții a săvîrși calea vieții noastre pămîntești, cu aceeași credință, cu aceeași nădejde și înfrinare și mai presus de toate, cu aceeași dragoste nefățarnică și jertfelnică, pentru aproapele nostru, ca și el, și astfel, prin lucrurile acestea trecătoare să cîștigăm pe cele veșnice, devenind împreună-locuitori cu sfinții și «casnici ai lui Dumnezeu» (Efeseni II, 19), totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Pr. Prof. AL. I. CIUREA

LA SFÎNTUL IERARH NICOLAE

Sfînta noastră Biserică Ortodoxă propovăduiește, o dată cu celelalte adevăruri de credință, și pe acela al cinstirii sfinților. Mulți dintre noi se vor fi întrebat și se mai întreabă poate încă și acum : Cine sînt sfinții? Sînt semenii noștri care, ca și noi avînd trup și suflet, au trăit pe acest pămînt urmînd întru totul poruncile lui Hristos. Sînt acei creștini care au practicat în viața de toate zilele cea mai sublimă poruncă a Mîntuitorului : «Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși». Adică porunca iubirii : iubirea față de Dumnezeu și iubirea față de aproapele.

Următori acestei porunci, în toată viața lor, ei s-au străduit să îplinească porunca aceasta și să se ferească de păcat. Desigur că trăind în felul acesta, viața nu le-a fost ușoară, căci au avut de luptat împotriva ispitelor, împotriva răului. Luînd însă de bunăvoie asupra lor jugul cel dulce al lui Hristos, crucea, care pentru ei nu era lemnul sfînt prin care Hristos ne-a răscumpărat, ci calea prin care trebuie să lucrăm noi înșine mîntuirea noastră, călăuziți de Hristos și întăriți de lucrarea

Sfântului Duh, ei s-au întărit în credință, luptând lupta cea bună și realizând desăvârșirea lor sufletească, adică mîntuirea.

Ei nu au nedreptățit pe nimeni ; ei nu au fost aspri cu nimeni ; ei s-au ridicat doar împotriva răutății, a vrajbei dintre oameni și împotriva păcatului. Au luptat împotriva nelegiuirii și au biruit-o ; au apărat cucernicia și au învins. Armele cu care au luptat au fost : iubirea jertfelnică față de Dumnezeu și față de oameni ; îndelunga răbdare, milostenia și rugăciunea continuă, izvorită din adîncurile sufletului, prin care primeau de sus ajutorul necesar pentru a-și birui trupul, supunîndu-l astfel minții luminate de credința în Hristos. Inima lor a fost permanent înflăcărată și consumată de dragostea față de Dumnezeu și față de oameni.

Din cercetarea vieții sfinților se poate constata că numai prin practicarea iubirii, fiecare dintre noi putem da dovadă de mai multă omenie. Iubind pe Dumnezeu, iubire, din care izvorăște iubirea față de om, fratele nostru, — «căci nimeni nu poate să iubească pe Dumnezeu, dacă urăște pe fratele său» —, indiferent de culoarea pielii, de naționalitate sau de credință, căci «în Iisus Hristos nu mai sînt nici elini, nici păgîni, ci toți sîntem frați» (Gal. III, 28) ; urmărind tot timpul ca să înlătore din sufletul lor și din viața lor personală, familială și socială, tot ce e urît și înjositor, tot ce ar întuneca chipul lui Dumnezeu în om, adică tot ceea ce se numește păcat, ei au făcut dovadă ce înseamnă a fi om.

Toți L-au iubit pe Mîntuitorul — pentru că și El atît de mult ne-a iubit, încît de bunăvoie a primit să se jertfească pentru noi — și din dragoste L-au mărturisit înaintea oamenilor.

Patriarhii și prorocii Vechiului Testament cu multe sute și mii de ani înainte, au vorbit despre întruparea, nașterea și patimile Domnului ; Apostolii L-au propovedit «cu timp și fără timp» ; ierarhii și marii dascăli ai Bisericii L-au vestit și L-au mărturisit de la înălțimea amvonului ; iar cuvioșii și dreptii L-au lăudat prin viața lor îngerească.

Explicînd cuvintele : «Să lăudăm pe bărbații cei slăviți» (Sirah, XLIV, 1), Origen, unul dintre marii dascăli ai Bisericii, zicea despre sfinți : «După cum soarele, luna și stelele cerului strălucesc încontinuu ochilor făpturilor care stau sub cer, tot așa și virtuțile sfinților și luptele lor glorioase strălucesc minunat și întotdeauna în fața întunericului ispitelor și al necazurilor ; ele oferă pentru toți norma binelui și dau tuturor pildă de evlavie și sfințenie».

Dar ei ne mai povățuiesc și cum trebuie să trăim învățătura Mîntuitorului. Isidor de Sevilla zice : «Dacă nu ar exista poruncile divine, care să ne învețe să facem binele, ar fi de ajuns exemplele sfinților, care să țină locul legii ; căci de la sfinți putem învăța toate virtuțile : dragostea de la Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan ; ascultarea de la Avraam ; resemnarea de la Iacob ; răbdarea de la Isaac ; curăția de la Iosif ; statornicia de la Iosua ; bunătatea de la Samuil ; delicatețea de la David ; iar în-

frînarea și blîndețea de la acela pe care Tatăl l-a ales, Fiul vădit l-a binecuvîntat, Dumnezeuiescul Duh l-a sfințit ca pe un vas preacinstit al alegerii, stîlp și întărire a Bisericii, luceafăr neapus și stea strălucitoare pe bolta Bisericii — Arhiepiscop al Mirelor Lichiei, Sfîntul Nicolae făcătorul de minuni, «îndreptător al credinței, chip al blîndețelor și învățător al înfrînării». Pe acesta Biserica noastră îl sărbătorește astăzi cu cîntări duhovnicești.

După neamul lui, Sfîntul Ierarh Nicolae era din cetatea Patara. Părinții lui, nici prea bogați, nici prea săraci, erau creștini. De mic s-a arătat a fi un copil deosebit, deoarece, în toate zilele săptămîinii primea să fie alăptat ca un copil obișnuit, în afară de miercuria și vinerea, cînd mînca o singură dată în zi, după apusul soarelui.

Fiind singurul copil, părinții au vrut să facă din el un om desăvîrșit. De aceea l-au dat la școală, unde strălucea prin învățătură, dar mai ales prin bună purtare. În timpul liber mergea la biserică, unde se adunau bătrîni cei înțelepți, de la care primea învățătură.

Ațîntind ochii minții spre cunoștințele cele mai înalte și privind în taină la adîncul înțelepciunii lui Dumnezeu, a cunoscut frumuseți nevăzute, a înțeles slava cea necuprinsă de minte și din acestea a scos izvoare de învățătură. Pentru a-și întări și mai mult credința merge pe urmele lui Hristos, vizitînd Ierusalimul. Întors în Patara este ales episcop al Mirelor.

În acest timp împărații romani — Dioclețian și Maximian — porniseră o cruntă persecuție împotriva creștinilor. Sfîntul Nicolae e închis, însă este eliberat o dată cu venirea lui Constantin cel Mare la conducerea imperiului. Participă la Sinodul I Ecumenic de la Niceea (325) și combate pe Arie. Propoveduind pe Fiul de o ființă cu Tatăl, el devine îndreptar și apărător al credinței, povățuitor al tainelor celor mai presus de minte. Ca un nou Avraam, s-a arătat Sfîntul Nicolae, aducînd mintea lui, ca pe un fiu singur născut al lui, Mîntuitorului Hristos, ca jertfă fără de sînge, fiind în același timp un ierarh curat și cu sufletul și cu trupul.

Trînd sub puterea nemijlocită a razelor Duhului, viața lui a fost mai strălucitoare decît aurul, ajungînd astfel un purtător de lumină care luminează pînă la marginile Bisericii întregi.

Lumina feții lui mărturisea nerăutatea sufletului, iar liniștea cuvîntului adeverea blîndețea lui. Primit ca o visticierie dumnezeiască de către Biserica din Mira, mir adevărat s-a arătat, fiind mai întii el uns ca arhieru al lui Hristos, apoi umplînd de miresme fețele tuturor celor ce-l cheamă cu credință.

Iubitor de bine și de dreptate, ziua și noaptea, prin credință fiind văzut, a izbăvit din ispite, din primejdii, din nevoi, din pecazuri, din moarte, din legături, pe toți cei care cu suflet curat l-au dorit. A fost mîngîietorul tuturor celor necăjiți, adăpostul tuturor celor din primejdii, sprijinitorul tuturor.

Ce om nu a găsit la el o mângiere, o alinare ? Cu milostivire s-a plecat spre cei ce erau în nevoi ; grabnic s-a îndreptat spre rugăciunile celor neputincioși ; păstorii și învățătorii au găsit în el pe păstorul cel rîvnitor al Bunului Păstor ; orfanii pe părintele lor ; săracii și văduvele, pe hrănitorul lor ; orbii, pe povățuitorul lor ; bolnavii, pe doctorul lor ; lipsiții, pe ocrotitorul lor ; cei rătăciți, pe păstorul lor ; cei din supărări, pe mângietorul lor ; călătorii, pe cel împreună-călător cu ei ; cei ce sînt pe mare, pe cîrmaciul lor priceput... ; «tuturor toate s-a făcut pentru ca pe toți să-i cîștige» ; tuturor a împărțit din lumina sufletului său, alungind negura primejdiilor celor rele și alinînd cu cuvîntul lui liniștit tot sufletul cel necăjit.

Cită omenie la acest om ! Cită iubire pentru aproapele ! Cită jertfire de sine pentru semenul său. Nu lăsa să-i treacă nici o durere omenească pe care să nu o aline, unde să nu-și pună degetul său de doctor sufletesc și trupesc. Întreaga lui viață este plină numai de asemenea fapte. De aceea, pe drept cuvînt se poate spune despre el că este ucenic al lui Hristos, următor al Apostolilor, moștenitor al împărăției lui Dumnezeu și moștenitor împreună cu Hristos, cetățean cu îngerii, cu apostolii și cu proorocii. Pămîntean fiind ca și noi s-a arătat pe pămînt a fi un înger. Podoaba hainelor sfinte o a făcut și mai strălucitoare, prin sîrguința faptelor bune.

Astfel a trecut prin viață Sfîntul Ierarh Nicolae ; ca un adevărat conducător, învățător și sfințitor al credincioșilor, făcîndu-se și în această privință împlinitor cuvintelor lui Hristos : «Drept aceea mergînd învățați toate neamurile, botezîndu-le...» (Matei XXVIII, 19).

De aceea pe bună dreptate i se poate spune : Bine slugă bună și credincioasă ! Bine lucrătorule al viei lui Hristos ! Tu și greutatea zilei ai purtat, și talantul cel dat ție l-ai înmulțit și pe cei ce au venit după tine nu i-ai pizmuit. Pentru aceasta porțile cerului ți s-au deschis ție ; intră întru bucuria Domnului tău.

Se cuvine deci ca astăzi cînd facem pomenirea lui, adunîndu-ne, să-l sărbătorim cu cîntări de laudă, zicînd : Bucură-te păzitorul cel din Mira ! Bucură-te întărirea și stîlpul Bisericii ! Bucură-te luminătorule prea strălucit care cu faptele tale minunate luminezi pînă la marginile Bisericii ! Bucură-te bucuria cea dumnezeiască a celor necăjiți și apărrătorul cel prea cald al celor nedreptățiți ! Bucură-te cap sfințit, locaș curat al faptelor bune, dreptar al sfințeniei, luminată făclie, ce porți nume de biruință ! Bucură-te locașul cel curat al Treimii, sprijinul credincioșilor, ajutătorul celor vlăguiți, steaua care risipește întunericul ispitelor și al necazurilor.

Prin praznicul de astăzi să ne pătrundem și noi de acest mare adevăr al credinței creștine : Toți sîntem chemați la desăvîrșire, căci Hristos a poruncit tuturor : «Fiți desăvîrșiți, după cum și Tatăl vostru cel din ceruri, desăvîrșit este». Deci dacă tuturor ni s-a poruncit ca să fim desăvîrșiți, înseamnă că desăvîrșirea e posibilă pentru toți. Sfîntul

Ierarh Nicolae a dovedit lucrul acesta cu prisosință. Fiind om, la fel ca și noi, a trăit pe acest pământ, dar a avut întotdeauna privirea ațintită spre cer, de unde învățînd poruncile Domnului, a trăit tot timpul numai în iubire, nădejde și credință. A face binele și a te feri de rău, n-a fost și nu va fi niciodată un privilegiu al cuiva. Este o posibilitate pentru oricare om care vrea să se desăvîrșească.

Să urmăm deci pilda lui, iubind ce a iubit el, urînd ce a urît el, făcînd ce a făcut el : adică să iubim virtutea, să urîm păcatul și să facem în toate voia lui Dumnezeu. Amin !

Diac. MILEA GH. ȘTEFAN

LA DUMINICA XXVII-a DUPĂ RUȘALII

După cum ne relatează pericopa evanghelică (Luca XIII, 10—17), aflîndu-se într-o sinagogă, într-o zi de sîmbătă, Mîntuitorul Iisus Hristos a vindecat în chip minunat pe o femeie girbovă. Tămăduită de îndelungata ei suferință, femeia, împreună cu poporul care fusese martor al minunii, au preamărit pe Iisus, bucurîndu-se «de faptele cele slăvite ce se făceau de Dînsul» (Luca XIII, 17).

Un singur om, căpetenia sinagogii, găsește prilej să mustre pe cei de față și — indirect — pe Iisus, pentru presupusa încălcare a sfințeniei sîmbetei: «Sînt șase zile în care se cade să lucrați; în celea veniți să vă vindecați, iar nu în ziua sîmbetei». Cuvintele acestui om dădeau la iveală veninul unei invidii ascunse, care îl stăpînea de multă vreme. Ca toți ceilalți cărturari și farisei de atunci, căpetenia sinagogii pizmuia darurile suprafirești ale Aceluia pe care mulțimile îl impresurau — zi de zi, tot mai mult — atrase ca de un fluid nevăzut.

Mîntuitorul ceartă pe mai-marele sinagogii pentru păcatul invidiei, pe care acesta îl ascundea cu atîta fățărnicie; mustrarea Sa se îndreaptă însă către toți cei stăpîniți de o patimă asemănătoare. E un prilej care ne îndeamnă să cercetăm mai de aproape unul din păcatele care înve-ninează atît de mult viața altora.

Între tablourile unui celebru pictor din vechime se găsește și unul intitulat «invidia». Acesta înfățișează o femeie bătrînă, cu trupul uscat, cu fața suptă de suferință, cu ochii întunecați, purtînd într-o mină un șarpe înfiorător și o făclie aprinsă, iar în cealaltă mină ținîndu-și inima smulsă din piept, din care mușcă lacom cu proprii săi dinți.

Într-adevăr, nici nu s-ar putea zugrăvi vreun tablou mai potrivit al acestui păcat. Faptul de a reda invidia sub chipul unei femei bătrîne,

ținând un șarpe în mână, urmărește să arate că păcatul acesta este foarte vechi și că el a apărut ca urmare a uneltirilor diavolului. De altfel, un asemenea lucru îl adevărește și Sfânta Scriptură, când zice: «Prin invidia diavolului a intrat moartea în lume» (Înțelepciunea lui Solomon II, 24). Făclia din mână arată că invidia aprinde pretutindeni focul diferitelor alte păcate. Trupul uscat, fața suptă și palidă, privirea rătăcită și înnegurată, precum și inima pe care și-o smulge din piept, mușcînd dintr-însa cu hidoasă sălbăticie, arată — în mod pe cit de adevărat, pe atît de înfiorător — care este soarta unui om cuprins de această patimă: invidia îl roade, îi distruge viața sufletească și nu-i mai lasă în ea decît venin și durere.

Noi știm că prin nimic altceva nu ne putem apropia mai mult de Dumnezeu decît iubind pe semenii noștri și cultivînd cu grijă virtuțile alese pe care le-am primit de la El. Pizmașul însă își smulge din inimă orice simțăminte curate, sădind în locul lor buruiiana înveninată a invidiei și rupînd astfel legătura sfîntă a iubirii cu Dumnezeu și cu semenii săi. De aceea Fericitul Augustin spune că «iubirea unește, iar invidia desparte».

Omul cuprins de invidie este un dușman neîmpăcat a tot ceea ce este bun. El simte o adîncă părere de rău pentru binele și darurile duhovnicești sau materiale — ale semenilor săi și se gîndește tot timpul numai la răzbuinare, chiar dacă nimeni nu i-a greșit cu nimic și nu i-a făcut nici un rău. El nu are altă dorință decît aceea de a vedea pe aproapele său suferind, umilit, batjocorit și nefericit. Cruzimea sa e mai mare decît aceea a fiarelor sălbatice, căci acestea, după cum se știe, nu se mîncă între ele decît în rare cazuri, cînd sînt prea flămînde și nu găsesc altă hrană; pizmașul însă, dimpotrivă, fără nici o pricină, de multe ori este gata să sfișie și să distrugă chiar pe prietenul său. Sfîntul Ioan Gură de Aur spune că omul invidios întrece chiar și pe diavol în răutate. Diavolul pizmăiește și el, dar nu pe semenii săi, ci toată ura lui se îndreaptă împotriva noastră, a oamenilor. Noi însă, atunci cînd urim chiar pe cei ce sînt de o ființă și o fire cu noi, săvîrșim un păcat pe care nu-l fac nici diavolii în iad.

Ca orice păcat, invidia aduce multe neajunsuri celui ce se lasă stăpînit de ea. Un om pizmaș este veșnic întristat, îngrijorat și nemulțumit, iar inima lui nu cunoaște ce e pacea, odihna și bucuria. Arătînd acest lucru, Sfîntul Grigorie de Nazianz spune: «Dintre toate patimile, invidia este — pe de o parte — patima cea mai nedreaptă, iar — pe de alta — cea mai dreaptă. Este cea mai nedreaptă patimă, pentru că e dușmană a tot ce vede bun și, totuși, este cea mai dreaptă, pentru că ea pedepsește numaidecît pe cel ce se lasă stăpînit de dînsa».

Cine ar fi în stare să numere fărădelegile care s-au născut și se nasc din acest păcat? E destul să ne amintim că invidia a scos pe îngerii răzvrătiți din cer și i-a prăbușit în adîncul iadului. Invidia diavolului a răpit primilor oameni fericirea edemului și i-a supus morții. Invidia a otrăvit sufletul lui Cain, îndemnîndu-l la uciderea fratelui său. Invidia a făcut pe fariseii și cărturarii fățarnici să răstignească pe lemnul crucii pe Fiul lui Dumnezeu. Invidia este aceea care provoacă neîncetat duș-

mănie între oameni, le ascute limba spre clevetire și le umple inima de minie, ură și răutate. Pe bună dreptate spune Sfântul Vasile cel Mare că această patimă este «semnul pedepsei veșnice și cale către iad». Căci dacă noi, care sintem creștini, avem datoria de a iubi chiar și pe vrăjmașii noștri, atunci de ce fel de pedeapsă sintem vrednici cînd urim chiar și pe cei ce nu ne-au făcut nici un rău?

Pilda cu lucrătorii viei (Matei XX, 1—16) ne învață că nu trebuie să pizmuim bunătatea sau alte daruri sufletești ale semenilor noștri. Același lucru se desprinde și din ultima parte a pildei fiului risipitor (Luca XV, 11—32). Fiul cel mare, aflînd de reîntoarcerea fratelui său și de buna primire ce i se făcuse la casa părintească, s-a întristat și n-a vrut să intre înăuntru, nemulțumit de iertarea acordată fratelui întors din pribegie. Ceea ce l-a determinat să adopte această atitudine și să judece, în cuvinte aspre, atît pe frate, cît și pe tată, nu era altceva decît urmarea unei invidii ascunse, izvorită din mîndria de a fi mai bun decît fratele său. Și a fost nevoie de multă insistență din partea părintelui iubitor pentru ca fiul cel mare să-și dea seama de valoarea bunătății, de însemnătatea întoarcerii și de bucuria curată ce se impune în astfel de împrejurări.

Dînd naștere la minie, ură, clevetire și la o mulțime de alte păcate, invidia este și un rău social, tulburînd armonia, frățietatea, pacea și buna înțelegere care, în mod firesc, trebuie să existe între toți oamenii. De aceea, lupta împotriva acestei patimi se impune nu numai pentru folosul individual, ci și pentru binele întregii societăți. Potrivit învățaturii creștine, toți oamenii sînt frați între ei, ca fiii ai aceluiași Părinte ceresc. Acest lucru ne îndeamnă să prețuim bunurile fraților noștri și să ne bucurăm de ele, ca și cînd acestea ar fi ale noastre, iar nu să le pizmuim și să le urim.

Împotrivindu-se binelui, în general, invidia este un păcat împotriva firii. Iar dacă luăm în seamă că izvorul binelui este Dumnezeu însuși, urmează ca cel ce pizmuiește binele cuiva, păcătuiește împotriva Dătătorului binelui, adică împotriva lui Dumnezeu.

Dacă ne-am dat seama de gravitatea acestui păcat și de urmările triste pe care le are pentru om — urmări ce culminează cu primejduirea și pierderea mîntuirii (Gal. V, 19—21) — este cazul să ne examinăm conștiința și să facem tot ceea ce ne stă în putință pentru a ne feri de el. După cum ne îndeamnă Sfînta Scriptură, împotriva invidiei trebuie să ne înarmăm cu iubirea, pentru că «iubirea nu pizmuiește, nu se trufește, nu se mindrește, nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se minie, nu se gîndește la rău» (I Cor. XIII, 4—5). Să mergem deci pe drumul iubirii și să ne deschidem larg inimile pentru această virtute a virtuților.

Sfîntul Ioan Gură de Aur spune că fiecare om e îndemnat să încerce o dezvinovățire a păcatelor sale: cel desfrinat va spune că ceea ce l-a îndemnat la păcat a fost aprinderea poftelor nestăpînite, cel care fură aduce spre dezvinovățire lipsurile sale materiale, cel care ucide — minia, cel care înșeală — pofta de cîștig; invidiosul însă nu poate să aducă drept

dezvinovățire nimic altceva decît răutatea nespusă a inimii sale. Să ne gîndim deci că dacă sînt condamnabile acele păcate pe care creștinul le săvîrșește îndemnat de cauze ce vin dinafara sa, cu atît mai mult este vrednic de pedeapsă acest păcat urît al invidiei, care se naște numai dintr-o neasemănată răutate a inimii și din lipsa de interes pentru buna conduită a vieții sufletești.

Spre a ne feri de această patimă se impune pentru fiecare din noi un control cît mai amănunțit al conștiinței, pentru că, așa cum ne învață Mintuitorul, «fiecare pom se cunoaște după roadele sale. Omul cel bun, din vistieria cea bună a inimii sale scoate lucruri bune, iar omul cel rău, din vistierea cea rea a inimii sale scoate lucruri rele» (Luca VI, 44—45).

De cele mai multe ori invidia se naște din mîndrie. Deci, dacă vrem să dezhădăcinăm din sufletul nostru invidia, să smulgem mai întii de aici mîndria, cerînd prin rugăciuni stăruitoare darul și ajutorul lui Dumnezeu. Numai atunci cînd vom reuși să înlăturăm toate pornirile rele din suflet și să aprindem în el flacăra vie a adevăratei iubiri, vom putea spune că am biruit invidia și am devenit slujitori ai binelui, ai dreptății și ai adevărului.

Preot DUMITRU SOARE

PREDICĂ LA SFÎNTUL SPIRIDON

Între marile chipuri ce strălucesc în Biserica lui Hristos este și chipul Sfîntului Spiridon făcătorul de minuni pe care îl sărbătorim astăzi, care luminează șirul nesfirșit de sfinți prin viața, trăirea și moartea sa.

Născut în Ostrovul Ciprului la sfîrșitul veacului al III-lea, anul 270, trăiește în timpul lui Constantin cel Mare. Era de neam ales, cu inima smerită și cu chip frumos.

A fost păstor de oi multă vreme. Căsătorindu-se și murindu-i soția, a fost făcut episcop al Trimitundeii, iar Dumnezeu i-a dat darul tămăduirilor pentru care Biserica l-a numit *făcător de minuni*.

Ca episcop ia parte la sinodul I de la Niceea (325), unde se remarcă printr-un zel uimitor, apărînd dogma Sfintei Treimi.

Știut este că la Sinodul I de la Niceea, speculațiile lui Arie au generat discuțiile celor 318 părinți care mergeau pe urmele dreptei credințe, dîndu-le prilej să fundamenteze dogma Sfintei Treimi.

Cel care a venit cu exemplul practic a fost Sfîntul Spiridon. Cu toate că Sfîntul Spiridon nu era cărturar de seamă, el avea totuși o adîncă și deplină cunoaștere a Sfintei Scripturi. Ca să risipească orice îndoială,

Sfântul Spiridon, smerit și cu multă bună-cuviință a adus cu sine o cărămidă, pe care arătînd-o celor ce-l apărau pe fanaticul Arie a zis : «pentru ca să nu mai aveți cuvînt de cîrtire, am să vă arăt cum se poate ca un singur lucru să fie trei și totuși unul să fie».

Și ridicînd sus cărămida, a zis iarăși : «Un singur lucru este această cărămidă, și totuși este alcătuită din trei lucruri : din pămînt, apă și foc». Și rugîndu-se Sfântul Spiridon, toți au văzut cum focul, cu care fusese arsă cărămida se ridica în sus, ca o flacăară ; apa curgea în jos, iar lutul rămăse în mina Sfintului.

Astfel toți au înțeles ceea ce prin cuvînt era greu de înțeles și apărătorii lui Arie s-au rușinat și n-au mai avut glas să răspundă Sfintului.

Încă multă vreme păstorind după aceea și bine conducînd obștea creștinilor pe care-i călăuzea pe căile mîntuirii, în ziua de 12 decembrie 347, și-a dat obștescul sfîrșit în pace.

Acest mare sfînt nu a fost scutit nici de suferințe și chinuri din partea prigonitorilor.

Pe vremea împăraților Dioclețian și Galerie, pentru că Sfântul Spiridon a mărturisit credința sa în Hristos, a trebuit să îndure grele pătîmiri, căci i s-a scos un ochi, i s-a tăiat pulpa piciorului stîng și a fost trimis în lanțuri ca să sape sare într-o ocnă. De abia după ce au murit acești împărați, a putut să scape de osînda pe care o primise.

Viața Sfintului Spiridon a fost un imn, o trăire în Hristos, o continuă rugăciune. De aceea și cerul i-a dat putere să facă minuni.

Ne putem da seama ce-a însemnat și ce înseamnă Sfântul Spiridon pentru Biserica Ortodoxă din cele ce urmează :

Hrana vieții lui i-a fost rugăciunea și cu ea și prin ea, a putut să săvîrșească atîtea minuni. El știe că rugăciunea este «plugăria sufletului», că este «respirația sufletului», că este «unitatea de măsură a dragostei», că este «strigătul de speranță», că este «scara de aur a faptelor bune», este «o clipă petrecută în ceruri», este «actul atotputernic care pune puterile Cerului la îndemîna omului credincios coborînd cerul pînă la noi». «Rugăciunea împrăștează nădejdiile inimii, precum tîmîia împrăștează viața unui cărbune», «rugăciunea este cordonul de aur ce face legătura între om și Dumnezeu» ; «rugăciunea este vorbirea directă cu Dumnezeu» ; este «trupul care îngenunche și spiritul care se înalță».

Întîmplîndu-se o secetă mare în ținuturile Trimitundeii, Sfântul Spiridon s-a rugat, rugăciunea i-a fost ascultată și cerul a dat ploaie și tot prin rugăciune a oprit ploaia.

Prin rugăciune a potolit foametea, a oprit curgerea riului, poporul trecînd riul ca pe uscat ; a vindecat pe împăratul Constanție de boala ce avea ; a înviat pe copilul unei femei, care murise ; a alungat demonii ; a întors pe femeia desfrînată ce a cutezat să se atingă de diavol ; a transformat șarpele în aur și dacă a mîntuit pe sărac din nevoia lui, iar a transformat aurul în șarpe ; a tămăduit muțenia unui diacon ; a înfruntat pe cel ce vrea să jefuiască pe o femeie săracă ; a dojenit pe episcopul Trifilie care ducea viața în petreceri și desfrîu ; a muștrat și a dat în

vileag pe femeia care a căzut în desfriu și care susținea că copilul născut este făcut cu bărbatul ei și de care se despărțise de 20 de luni.

Datorită trăirii vieții lui într-o continuă rugăciune, cerul îi acoperea capul cu rouă în timpul secetei când dogorea soarele.

Ce limbă omenească poate să preamărească minunile făcute de Sfântul Spiridon? Ce alăută va psalmodia imnul inimii acestui mare ierarh, făcător de minuni? Cine va putea să privească chipul strălucitor al acestui luceafăr și apărător al Ortodoxiei?

După mulți ani de păstorire a turmei ce i s-a încredințat de Dumnezeu, s-a mutat în lumea veșnică spre petrecerea cu îngerii, iar moaștele lui făcătoare de minuni împrăștie parfum mirositor în cetatea Kerchirei.

În iconografia bisericească ortodoxă, Sfântul Spiridon este reprezentat ca un bătrîn cu barba mare răsucită, simbolizînd tăria de credință, unirea și împletirea dogmelor creștine, după unii însăși etimologia numelui de Spiridon însemnînd «coș rotund împletit».

Viața Sfântului Spiridon este cel mai frumos exemplu de viață creștină, este coroana împodobită cu florile virtuților, este una din florile cele mai frumoase și mirositoare din grădinița lui Dumnezeu.

Nu greșim de loc dacă comparăm viața și faptele acestui sfînt făcător de minuni cu Moise proorocul, David împăratul și Ilie profetul. Căci, precum Moise a condus poporul evreu în pustie, tot așa și Sfântul Spiridon a condus turma lui Hristos cu văpaia minunilor, luminînd marginile lumii. Moise proorocul a prefăcut în șarpe toiagul din porunca lui Dumnezeu, iar Sfântul Spiridon a prefăcut în aur șarpele cu rugăciunea pentru prietenul său. Profetul Moise a primit tablele legii, iar făcătorul de minuni Spiridon, a primit tăblițele harului dumnezeiesții mări.

David împăratul a fost chemat să împărătească peste poporul evreu de la turma de oi, iar Sfântul Spiridon tot de la turma de oi a fost chemat slujitor sfînit în Biserica lui Hristos. David pe Goliat cu piatra din praștie l-a răpus, iar Spiridon episcopul pe ereticul Arie l-a învins cu crucea credinței.

Proorocul Ilie Tesviteanul prin puterea rugăciunii a oprit cerul ca să nu mai plouă trei ani și șase luni, iar Sfântul Spiridon tot prin rugăciune a deschis cerul și a plouat punîndu-se capăt secetei ce bîntuia acea regiune.

Sfîntul prooroc Ilie a muștrat pe regele Ahab cel căzut în desfriu, iar Sfîntul Spiridon a muștrat pe Arie cel căzut în crezie și pe Trifilie desfrînatul.

Amîndoi și Sfîntul Ilie și Sfîntul Spiridon au înviat morți prin puterea rugăciunii și tot ei, Ilie a dat morții pe slujitorii Baalilor, iar Sfîntul Spiridon a dat morții pe femeia păcătoasă.

Iată-l deci pe acest mare făcător de minuni Sfîntul Spiridon-sfînt, prooroc, ierarh, ca unul din cei mai buni prieteni ai lui Hristos.

Sfîntul Spiridon este lauda ierarhilor, mijlocitor bun și fierbinte rugător către Dumnezeu. Sufletul lui l-a făcut locaș primitiv Treimii și l-a îmbrăcat cu dumnezeiască lumină. El este reazimul Bisericii cel neclă-

tit, lauda Ortodoxiei, izvorul minunilor, curgerea dragostei cea nedeșartă, luminătorul cel mult luminos, organul Duhului, minte dumnezeiască blândă și curată, om ceresc, înger pămîntesc și prieten al lui Hristos.

Sfintul Spiridon este pildă de înțelepciune, blîndețea fără răutate, apărătorul Soborului de la Niceea, cel ce cu strunele dreptelor dogme a surpat pe Arie și a luminat cu învățăturile sale ca un luceafăr și a mîngîiat sufletele tuturor.

De la Avraam a învățat iubirea de străini; de la Iacob nerăutatea; de la Iov nevinovăția și răbdarea, de la Moise bunătatea; de la David blîndețea și astfel s-a făcut vas ales al lui Hristos.

Datorită viețuirii lui s-a suit în muntele privirii, a intrat în norul nepătimirii și a luat legea mintuitoare în lespedea inimii sale, pentru ca să vindece ranele sufletelor noastre și să lumineze mintea cea întunecată a noastră.

Se cade ca și noi toți să rugăm pe marele făcător de minuni — Sfintul Spiridon — ca rugăciunile lui îndreptate pentru noi către tronul lui Dumnezeu să fie spre tămăduirea trupului și sufletelor noastre, spre trăirea în credința lui Hristos pentru a lua parte la ospățul duhovnicesc la care ne cheamă Spiridon Sfințitul, căci masa este dumnezeiască, minunile dulci, faptele nemuritoare, iar hrana euharistia trupului și sufletului nostru. Amin.

PETRE ȘTEFANESCU

LA DUMINICA A XXVIII-a DUPĂ RUSALII

Duminica aceasta, a doua înainte de sărbătoarea Nașterii Domnului, se numește a sfinților strămoși, deoarece în Apostolul și în Sfînta Evanghelic ce se citește cu acest prilej, se arată de ce vestea cea bună a mîntuirii s-a propovăduit la toată făptura și nu numai iudeilor, și anume fiindcă toți sîntem coboritori din Adam și Eva. Astfel, în Sfînta Evanghelic vedem că Iudeii chemați de Mintuitorul la credința adevărată adică la praznicul împărăției lui Dumnezeu, au refuzat să vină sub felurite motive. Atunci El a adresat această chemare tuturor oamenilor. Iar în pericopa Apostolului, Sfîntul Pavel arată că Domnul nostru Iisus Hristos este principiul sau începătura unității Bisericii, fiindcă, pe de o parte El este făcătorul ei și pe de altă parte pentru că El este capul cel nevăzut al Bisericii în care toți devenim făpturi noi, strămutați fiind astfel din împărăția întunericului în aceea a luminii.

De aceea duminica a XXVIII-a după Rusalii, este numită Duminica Sfinților Strămoși; iar cea viitoare se numește Duminica Sfinților Părinți după trup ai Mintuitorului.

Crearea primilor oameni și întinderea chemării la Evanghelie la întregul neam omenesc arată dragostea lui Dumnezeu pentru toți oamenii; despre ea vom vorbi în continuare.

Dumnezeu a revărsat iubirea intratrinitară în afara sa creînd întreaga zidire neînsuflită și încununînd-o cu prima pereche de oameni, Adam și Eva, strămoșii noștri. El a cuprins astfel în această iubire părintească întregul neam omenesc. De aceea în Vechiul Testament citim aceste cuvinte ale lui Moise: «Tu care iubești pe strămoși, toți sfinții sînt în mina Ta. Ei sînt la picioarele Tale!» (Deut. XXXIII, 3).

Este știut că unitatea neamului omenesc, adică proveniența lor dintr-o singură pereche de oameni a fost combătută de așa-zii Preadamiți și Coadamiți.

(Se înțelege că aici nu vom discuta problemele acestea în amănunt ci le vom aminti în treacăt, ținînd seama de duhul învățaturii sfintei noastre Biserici).

Astfel, Preadamiții cred că ar mai fi fost oameni înainte de Adam și Eva, chiar după Biblie. Iar Coadamiții, întemeindu-se pe diversitatea caracterelor fiziologice ale oamenilor din diferitele părți ale pămîntului, susțin că există mai multe rase, dintre care fiecare se trage din cite o familie deosebită de oameni.

Preadamiților li s-a răspuns că e absurd să încerci să contrazici Cuvîntul lui Dumnezeu care învață existența unicei perechi de oameni creați de El la origina întregului neam omenesc.

Rasismul, nu vrea să țină scama de unele realități evidente ca de pildă de faptul că asemănările fiziologice dintre feluritele neamuri omenști sînt cu mult mai mari decît deosebiri lor. Iar aceste deosebiri provin din diferența de climă, hrană, de felul și poziția pămîntului locuit, de felul de trai și ocupație timp de mii și mii de ani și așa mai departe. Nici diversitatea limbile nu dovedește felurimea originii neamului omenesc, căci toate limbile se reduc la cîteva familii de limbi, în care se găsesc rădăcini comune de cuvinte; aceasta arată că la origină a fost o singură limbă și că la început a fost un singur neam de oameni avînd origina în Adam și Eva.

Dumnezeu este Tatăl nostru pentru că este Făcătorul nostru. Fiul lui Dumnezeu, prin care toate s-au făcut este Creatorul din nou al nostru pentru că este Adam cel nou care înnoiește toate în El.

Intruparea și lucrarea mîntuitoare a Domnului primite prin credință fac din păcătoși sfinți, din oameni fără de lege prieteni ai lui Dumnezeu, din dușmani fii după har, din muritori nemuritori și din moștenitori ai Gheenei, moștenitori ai vieții veșnice. De aceea creștinismul identifică pe Dumnezeu-Creatorul cu Dumnezeu-Tatăl care face ca omul credincios să răspundă cu iubirea plină de încredere filială și să se arunce în brațele părințești ale Tatălui, la iubirea jertfelnică a Tatălui ceresc.

În perspectiva creștină această iubire părintească face ca El să plouă și peste cei buni și peste cei răi; Îl face să primească cu bucurie pe fiul risipitor, să-l îmbrace în haina cea mai aleasă și să pregătească pentru el praznicul strălucit, jertfind vițelul cel mai gras. Această iubire părintească, care primește pe cei ce vin la El tirziu ca și pe cei veniți înainte, ne face

frați între noi, ca fii ai aceluiși Părinte ceresc. Ea sparge zidul despărțitor dintre cei de alt neam, de altă limbă, religie și obiceiuri. Sfântul Pavel ne învață că Hristos «este pacea noastră, El, care... a surpat peretele din mijloc al despărțiturii, vrăjmășia...» (Efes. II, 14); căci «nu mai este elin și iudeu, tăiere împrejur și netăiere împrejur, barbar, scit, rob ori slobod, ci toate și întru toți e Hristos» (Col. III, 11).

Această iubire părintească ne învață să ne rugăm «Tatăl nostru» și nu «Tatăl meu». «Înainte de orice — scrie unul dintre Sfinții Părinți (Sf. Ciprian, *De dominica oratione*, 8) —, Dascălul păcii, Învățătorul unității noastre, nu voiește ca rugăciunea noastră să fie izolată de a celorlăți și singuratică, și ca, atunci când se roagă creștinul să se roage numai pentru sine. De aceea nu zicem «Tatăl meu, care ești în cer» și nici «dă-mi piinea cea de toate zilele»; nu cer iertarea păcatelor pentru mine însumi, nici să nu fiu dus în ispită și să fiu eu izbăvit doar eu de cel viclean. Ci este vorba de o rugăciune publică și comună și când ne rugăm nu ne rugăm numai pentru o singură persoană, ci pentru tot poporul credincios; iar acest popor formăm un singur trup. Dumnezeu păcii, dascălul înțelegerii, El este cel care ne-a învățat unitatea, a voit ca fiecare să se roage pentru toți, după cum ne-a purtat pe toți în El».

Sintem una cu toții în fața lui Dumnezeu care este tatăl nostru, fiindcă pe toți ne-a creat, ne iubește ca pe fiii Săi și a dat pe unicul Său fiu pentru noi: «Că Dumnezeu a iubit lumea atât de mult, încît a dat pe Fiul Său Unul-Născut pentru ca oricine crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică» (Ioan III, 16). Din iubire de negrăit, Dumnezeu coboară din înălțimile cerului și se face om pentru ca omul să se facă Dumnezeu, suferă în locul omului și pentru om ca să împlinească dreptatea dumnezeiască și împacă pe om cu Dumnezeu, rob făcîndu-se pentru El și suferind patimi și moartea — și încă moarte de cruce. Așa a deschis Iisus Hristos din nou porțile vieții veșnice pentru toți oamenii, sau cum zice Sfântul Pavel ca «întîi-născut între foarte mulți frați» (Romani VIII, 29). Părintele veșniciei voiește ca Hristos, Fiul Său să fie căpetenia Împărăției Sale, «spre lauda măririi harului Său, cu care dăruitu-ne-a pe noi prin Fiul Său iubit» (Efes. I, 6). Pentru că Dumnezeu iubește creaturile sale, El vrea să le împărtășească tuturor, ca unor copii ai Săi propria Sa fericire: «Vedeți cîtă iubire ne-a dăruit Tatăl, scrie Sfântul Ioan Evanghelistul (II, III, 1), ca să ne numim fii ai lui Dumnezeu». Este darul care depășește toate darurile, pentru că Dumnezeu numește pe orice om, fiul său și orice om poate numi pe Dumnezeu Părintele său (Sfântul Leon, *Cuvîntul VI asupra Nașterii Domnului*).

Iar această dragoste s-a arătat în fapte: prin creația și crearea sau nașterea din nou, care se săvîrșește prin întrupare. Întruparea, după Sfântul Ioan Damaschinul, este singurul lucru nou sub soare de la începutul lumii pînă la sfîrșitul ei, pentru că împarte pentru credincioși, istoria lumii în două. Prin această întrupare a fost cu puțință ca Fiul lui Dumnezeu să ne facă fii adoptivi ai lui Dumnezeu, împreună-moștenitori ai bogățiilor Sale de har și de slavă, sau după cuvîntul Sfîntului Apostol Pavel, prin ea Tatăl a arătat «covîrșitoarea bogăție a harului Său, prin bunătatea ce a avut către noi în Iisus Hristos» (Efes. II, 7), făcîndu-ne theofori, pnevmatofori, hristofori.

Aceste haruri, primite în dar, sînt grele de purtat, pentru că implică tot atîtea sarcini, uneori copleșitoare pentru noi, oamenii pămîntului și ai păcatului.

Sfîntul Pavel definește viața creștină simplu, viața în Hristos. «Hristos zice el, va fi preamărit în trupul meu, fie prin viață, fie prin moarte; că mie a vieții este Hristos» (Filip. I, 20). Iar Hristos pentru noi, este iubirea jertfelnică, căci Dumnezeu este iubire. Numai iubirea rămîne în veșnicie, pe cînd proorociile și toate harismele vor înceta, după Sfîntul Pavel (I Cor. XV, 8). Dar iubirea trebuie dovedită prin fapte: «Dacă Mă iubiți, zice Mîntuitorul, păziți poruncile Mele» (Ioan XIV, 15). Căci «nu cel ce-mi zice Doamne, Doamne va intra în împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu» (Matei VII, 21). S-a spus, cu drept cuvînt că iubirea adevărată trebuie să devină din afectivă, efectivă, pentru ca voia noastră să fie continuu povîrnită spre sfințenie: «Iubește și fă ce vrei!» zicea în acest sens Fericitul Augustin.

Dar nu poți iubi pe Dumnezeu pe care nu-L vezi, dacă nu iubești pe semenul tău pe care-l vezi (I Ioan IV, 20). «Vreți să știți — scrie Fericitul Augustin (*Trat. VI*, cap. III, asupra Epistolei către Ioan) —, dacă trăiți viața harică, dacă Dumnezeu vă socotește prieten, dacă faceți cu adevărat parte dintre ucenicii lui Hristos, dacă trăiți în Duhul Lui? Întrebați-vă voi înșivă și vedeți dacă iubiți pe oameni, frații voștri, pe toți oamenii și dacă-i iubiți pentru Dumnezeu, atunci veți avea răspunsul și acest răspuns nu vă înșală niciodată».

La judecata de apoi vom sta de-a stînga sau de-a dreapta nemitarnicului Judecător după faptele îndurării pe care le-am săvîrșit față de semenii noștri: «Adevăr grăiesc vouă, ne va zice El, întrucît ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut» (Matei XXV, 40).

Acest fapt este de cea mai mare însemnătate pentru răspunsul nostru datorat iubirii lui Dumnezeu pentru noi ca și pentru lumea întregă. Într-adevăr, Iisus Hristos s-a întrupat și s-a unit astfel în chip tainic cu omenirea întregă. Ca urmare cine nu iubește pe cei ce aparțin sau vor fi ai lui Hristos, nu iubește pe Hristos însuși. Sfîntul Pavel pe drumul Damascului și Sfîntii Părinți, trăitori ai Evangheliei, au înțeles această identificare a lui Hristos cu toți semenii noștri — orice ne-ar deosebi de ei.

Și astfel, cu măsura cu care vom măsura ni se va măsura și nouă, căci drept este ca Dumnezeu să se poarte față de noi cum ne purtăm și noi față de semenii noștri.

De aceea, acum cînd ne pregătim pentru marele praznic al Nașterii Domnului să răspundem cu dragostea noastră față de toți semenii noștri, de aproape și de departe, dintre care unii suferă ororile unui război barbar, nedrept și odios în Vietnam, rugîndu-ne ca să vină cît mai neîntîrziat și pentru ei pacea prevestită de îngeri în noaptea Crăciunului: «...pe pămînt pace, între oameni bunăvoire!»

Prof. N. CHÎȚESCU

SEMNIIFICAȚIA ÎNTRUPĂRII DOMNULUI

«Carele pentru noi oamenii și pentru a noastră mintuire s-a coborât din cer și s-a intrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioară și s-a făcut om».

Ne apropiem de măritul praznic al Nașterii Domnului și Mintuitorului nostru Iisus Hristos. Ne apropiem de prăznuirea marelui taine, neînțeleasă nici măcar de îngeri, a coborîrii Fiului lui Dumnezeu la starea de om, în care va rămînea în vecii vecilor.

În alte religii se cere omului să uite de toți semenii săi și să se urce la Dumnezeu, cu sufletul golit de orice amintire a lor, de orice grijă de ei, de orice legătură cu ceva omenească în sine. În creștinism, Dumnezeu coboară El la starea noastră de om, se face om ca noi și ne dă puțința să-L cunoaștem într-un om; ne dă puțința să auzim ceea ce vrea să ne spună și să ne ceară prin cuvinte omenești, pe care și le-a făcut cuvinte ale Sale, ca să-L putem înțelege. Venind la noi în trup omenească, Fiul lui Dumnezeu ne-a spus că «așa de mult a iubit Dumnezeu lumea, că și pe Unul-Născut Fiul Său l-a dat, ca tot cel ce crede într-însul să nu piară, ci să aibă viața de veci» (Ioan III, 15). Evanghelia ne cere să credem nu într-un Dumnezeu care rămîne nepăsător și depărtat de viața noastră, ci într-un Dumnezeu care iubește pe om așa de mult, că se face el însuși om, că vine între noi ca un om între oameni și nu ca să-I se slujească, ci ca să le slujească pînă la moartea pe cruce. Evanghelia nu ne cere altceva decît credința într-o nemărginită iubire de oameni a lui Dumnezeu, arătată în fapte, nu în asigurări formale. Creștinismul cere omului să creadă nu în altceva decît în valoarea nemăsurată a omului în fața lui Dumnezeu. Noi înșine nu ne știm prețui atît de mult cît ne prețuiește Dumnezeu, care făcîndu-se om, ne ridică la treapta Sa și ne asigură veșnicia în lumina iubitoare a feții Sale omenești pe care a luat-o pentru noi.

Ucenicii au văzut pe Dumnezeu în fața omenească a lui Iisus, i-au simțit iubirea în accentele tremurate și pătrunzătoare ale vocii Lui omenești și în privirea duiosă a ochilor Lui omenești. Surorile lui Lazăr au simțit această iubire a Fiului lui Dumnezeu în lacrimile Lui omenești pentru moartea acestui prieten al Lui. Orbul din naștere a simțit puterea compătimitoare și dătătoare de vedere a lui Dumnezeu în caldă și mîngîietoarea Lui mînă omenească prin care a atins ochii săi.

Dumnezeu a putut să se facă văzut și simțit ca om; un om a putut să fie în același timp Dumnezeu; aceasta este uimătoarea însemnătate a omului, care ni se descoperă la lumina netrecătoare a întrupării Fiului lui Dumnezeu.

Înainte de nașterea Fiului lui Dumnezeu ca om, omul putea fi disprețuit ca o oarecare iarbă trecătoare ce apare și dispare fără urmă, în natura oarbă și nepăsătoare. Nașterea Fiului lui Dumnezeu ca om ni l-a arătat pe om în stare de a fi nu numai un transparent al lui Dumnezeu, ci de a fi Dumnezeu însuși, dar îngrijindu-se în același timp de oameni ca de frații săi.

Mulți filosofi și credincioși ai altor religii spun că omul trebuie să rupă legăturile de milă, de grijă, de respect, de într-ajutorare cu semenii săi, să-și liniștească sufletul de tulburarea ce i-o produc durerile și necazurile lor, ca să găsească pe Dumnezeu, separat și El de oameni, departe de ei, unde nu se mai aude nici un strigăt de durere al lor, unde nu te mai urmăresc ochii lor care cer cu disperare ajutor și milă și puțină atenție. Dar Sfântul Ioan Evanghelistul a pătruns în adâncurile nesfirșite ale dumnezeirii privind îndelung și stăruitor în ochii omenesți ai Mîntuitorului și a văzut în ei că Dumnezeu este iubire, iubire de oameni, adînc nesfirșit de iubire. Mîntuitorul însuși ne-a învățat că nu prin uitarea de oameni ne vom cîștiga lîngă El un loc în veșnica împărăție, ci lăsîndu-ne pătrunși pînă la sfișiere de geamătul celui chinuit de boală, de privirea obosită și rugătoare a celui flămînd, de capetele plecate ale celor disprețuiți și lipsiți de libertate, de cei singuri și uitați. Numai prin deprinderea în iubirea cu fapta față de toți aceștia vom deveni capabili să trăim noianul de iubire dintre toți și toate, care este împărăția lui Dumnezeu. Numai obișnuindu-ne să vedem în toți aceștia pe frații lui Dumnezeu care s-a făcut om, din iubire pentru ei, vom arăta că credem cu adevărat că Dumnezeu s-a făcut om.

De cînd Fiul lui Dumnezeu s-a făcut om, e unit cu toți aceștia, e frate cu toți; și îmbrățișîndu-i pe ei cu respect și cu iubire, îl îmbrățișăm pe El însuși și, în omenescul lor scufundat în hăurile suferinței, ni se deschide o adîncime de infinitate, de care nu e străin Dumnezeu.

«Mare este taina creștinătății, Dumnezeu s-a arătat în trup și s-a sălășluit între noi», spune Sfîntul Apostol Pavel. Aceasta este taina celei mai mari iubiri, cum numai Dumnezeu o poate avea. E taina valorii nesfirșite ce o acordă Dumnezeu omului, creaturii Sale, valoare pe măsura iubirii Lui nesfirșite. E taina înțelesului neînțeles de adînc al valorii și însemnătății omului.

Dumnezeu făcîndu-se om, s-a sălășluit în oameni și între oameni. Fiecare din noi trebuie să privim cu uimire, cu mirare nescocată pe fiecare din semenii noștri, căci în fiecare e sălășluit Dumnezeu între noi. Legătura cu fiecare om ne poate fi, dacă ne deschidem ochii sufletului, o legătură cu Dumnezeu, o poartă, sau o fereastră spre Dumnezeu. Dumnezeu n-a rămas la o înălțime de neajuns, ci și-a făcut din fiecare om un adăpost, un templu, un sălaș. Nimenea nu este mai aproape de noi decît semenul nostru. Nici o legătură nu este mai ușor de realizat decît cu semenul nostru. Dumnezeu a venit la această apropiere de noi, la care este semenul nostru, a intrat cu noi în cea mai ușor de îndeplinit legătură: în legătura pe care o avem cu semenul nostru.

Cu adevărat în legătura noastră cu orice om, putem simți, dacă vrem, nu numai căldura legăturii cu un om, fără de care viața e pustie, ci și căldura nesfirșit mai mîngîietoare și mai întăritoare cu Dumnezeu. În legătura cu orice om simțim răspunderea nesfirșită față de el, ca o răspundere pusă asupra noastră de Dumnezeu. Simțim această răspundere mai ales față de cei ce au lipsă de ajutorul, de mîngîierea și întărirea noastră. Dumnezeu ni-l pune în față pe orice om lipsit de haină, de piine, de cînstire, de prieten, de mîngîiere, ca pe un cuvînt de necondiționată poruncă

al Său, căruia trebuie să-i răspundem cu fapta noastră. Din orice om își face Cuvîntul lui Dumnezeu cel întrupat un cuvînt întrupat al Său, mai viu și mai poruncitor decît orice cuvînt rostit cu gura sau scris pe hîrtie. Dar cel mai poruncitor cuvînt al lui Dumnezeu este omul lipsit și obidit ; lui ni se cere să-i răspundem mai necondiționat cu fapta noastră de atenție. Căci dacă nu răspundem acestor cuvinte poruncitoare ale lui Dumnezeu cu fapta ce ne-o cer, ele ni se fac cele mai acuzatoare cuvinte ale lui Dumnezeu. La Judecata din urmă, cei mai mari acuzatori ai noștri vor fi orbii, ologii, ciungii, neputincioșii, înfometaiții, orfanii, pe lingă care am trecut grăbiți, întorcîndu-ne ochii, astupîndu-ne urechile. Atunci nu vom mai putea face ne auzit cuvîntul lor, care va fi însăși prezența lor.

Mare e cinstea ce a făcut-o Fiul lui Dumnezeu omului, făcîndu-se om. Dar mare e și răspunderea omului față de om, de cînd Dumnezeu a luat față de om. Să ne bucurăm, de această nemărginită cinste la care ne-a chemat Dumnezeu. Dar să dăm această cinste fiecărui om. Căci cinstind și iubind pe om, îl cinstim și-l iubim pe Dumnezeu. Și în această cinstire și iubire de Dumnezeu și de oameni, nedespărțite una de alta, stă evlavia noastră creștinească și veșnica noastră fericire. Amin.

Pr. Prof. D. STĂNILOAE

LA A DOUA ZI DE CRĂCIUN (SOBORUL MAICII DOMNULUI)

*«Ceea ce ești locașul bucuriei, fie u-
neia se cuvîne să te bucuri».*

Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos ne-a umplut sufletele de bucurie sfîntă. Ieri, cetele cerești au cîntat «slavă întru`cei de sus lui Dum-
nezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoire» (Luca II, 14). Toată firea a tresăltat de bucurie, pentru că s-a născut Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos care ne-a ridicat de sub robia păcatului. Astăzi, Biserica a rînduit prăznuirea Maicii Domnului, a Sfintei Fecioare Maria. Sărbătoarea de azi poartă numele de Soborul Maicii Domnului, fiindcă întreaga adunare a dreptcredincioșilor creștini ia parte cu nespuse dragoste la bucuria sfîntă a de Dumnezeu-Născătoarei și pururea Fecioarei Maria. Se cuvîne, deci, ca și noi să cinstim prin cuvînte de laudă și evlavioasă închinare, pe Maica Domnului, Sfînta Fecioară Maria.

Mare bucurie au părinții la nașterea unui prunc ! Ei îl învăluie în dragostea părintească tot restul zilelor și nu precupețesc nici o osteneală pentru ca fiul lor să fie bun, drept, învățat, să ajungă un om chivernisit,

cu rost la vorbă și la faptă. Cine poate spune bucuria Sfintei Fecioare, «cea plină de har» și «binecuvântată între femei» (Luca I, 28—29), la nașterea Fiului său prea iubit? Cine poate țineu gîndurile Sfintei mame, aplecată peste Fiul său în staulul sărăcăcios din Betleem? Ea cunoștea că Fiul nou născut nu este un copil ca ceilalți, ci că este zămislit prin puterea Duhului Sfînt și va fi Mîntuitorul lumii. Bucuria sa a fost sporită văzînd că Nașterea cea mai presus de fire este prea mărită de îngerii, de păstori, de magii veniți de la mari depărtări fiind călăuziți de o luminoasă stea.

Sfînta Fecioară Maria a petrecut toată viața în curăție desăvîrșită, de aceea a fost rînduită de Dumnezeu spre un scop mare și cu totul deosebit (Mitrofan Critopol), dîndu-i-se de către Dumnezeu cinstirea de a naște pe Fiul lui Dumnezeu, căci iată ce spune Sfîntul Ioan Damaschin: «Deci, după consimțămîntul Fecioarei, Duhul cel Sfînt s-a pogorît peste ea potrivit cuvîntului Domnului, pe care l-a spus îngerul, curățînd-o și dîndu-i în același timp și puterea de a primi Dumnezeirea Cuvîntului și puterea de a naște» (*Dogmatica*, Cartea III, cap. II, trad. de D. Fecioru, în «Izvoarele Ortodoxiei», nr. 1, p. 147).

Sfînta Fecioară a rămas totdeauna fecioară, atît la naștere cit și după aceea, după cum spune Iezehiil proorocul: «Și m-a întors pe mine la calca ușii Sfîntelor celei mai din afară, care caută spre răsărit și aceasta era încuiată. Și a zis Domnul către mine: «Ușa aceasta încuiată va fi și nu se va deschide și nimeni nu va trece printr-însa. Că Domnul Dumnezeu lui Israel va trece printr-însa și va fi încuiată» (Cap. XLIV, 1—3). Sfîntul Maxim Mărturisitorul zice în această privință: «Cu adevărat zămisirea și nașterea au fost cu totul curate și neatîns de sămînță și de stricăciune și de aceea Maica Celui născut din ea este Fecioară și după naștere, rămînd prin naștere și mai nepătimitoare, ceea ce e cu totul străin firii și mai presus de rațiune» (*Ambiqorum liber*, P.G., XCI, 1276).

Biserica dreptmăritoare laudă pe Prea Curata Maică a lui Dumnezeu în stihuri binerăsunătoare zicînd: «Primit-ai în pîntece pe Cuvîntul și ai purtat pe Cel ce poartă toate și ai hrănit cu lapte, ceea ce ești curată, pe Cea ce hrănește toată lumea». «Taina cea din vezi se descoperă astăzi! Dumnezeu, Cuvîntul lui Dumnezeu, Fiu al Fecioarei Se face» (*Acatistul Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu*). «De Dumnezeu Născătoare Fecioară, care ai născut pe Mîntuitorul, pierdut-ai blestemul cel dintîi al Evei; că te-ai făcut Maică a buneivoințe a Tatălui, purtînd în brațe pe Dumnezeu Cuvîntul întrupat. Taina nu suferă cercetare; ci cu credință toți să o slăvim, strigînd cu tine și zicînd: Netîlcuitule Doamne, slavă Ție!» (*Stihira a III-a de la Laude*, alcătuirea lui Andrei Ierusalimiteanul). «Veniți să laudăm pe Maica Mîntuitorului, care după naștere s-a arătat iarăși Fecioară. Bucură-te, cetate însuflețită a Împăratului și Dumnezeu, întru care Hristos sălășluindu-Se mîntuire a lucrat. Cu Gavriil să laudăm, cu păstorii să slăvim, strigînd: de Dumnezeu Născătoare, roagă-te Celui ce s-a întrupat din tine, să ne mintuiască pe noi» (*Stihira IV-a de la Laude*, alcătuirea aceluiași).

Sfânta Fecioară Maria a fost cinstită ca Maică-Născătoare de Dumnezeu, de către Elisabeta care a glăsuț astfel : «Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pîntecelui tău !» (Luca I, 42). A fost cinstită de către Fiul său care, în copilărie, îi era supus (Luca II, 51), iar cînd se afla pe Cruce a încredințat-o ucenicului Său iubit, Sfîntului Apostol Ioan (Ioan XIX, 26—27). A fost cinstită de către mulțimile care ascultau dumnezeieștile învățături rostite de Domnul nostru Iisus Hristos și care au fericit-o pentru că a născut și a hrănit pe Fiul lui Dumnezeu. Iar Mîntuitorul a întărit aceasta spunînd : «Așa este» (Luca XI, 27—28).

Maica Domnului a fost alături de Fiul său în timpul viețuirii pe pămînt a Mîntuitorului. Ea s-a îngrijit ca mamă bună de creșterea lui Iisus, manifestîndu-și neliniștea, bucuria, durerea și speranța așa după cum orice mamă bună ia parte la bucuriile și neazurile fiilor ei. O aflăm la nunta din Cana Galileii ca solitoare pe lingă Mîntuitorul, o aflăm la picioarele Crucii jelind moartea Fiului, o aflăm împreună cu Sfînții Apostoli la înălțarea la ceruri a Stăpînului cerurilor.

Sfînții Părinți Ilarie de Pictavium și Niceta de Remesiana spun că toată slava dobîndită de fii se întoarce asupra părinților lor. Cînstirea adusă Domnului nostru Iisus Hristos, pîrgă și izvor al mîntuirii creștinilor, se răsfrînge și asupra Maicii sale. Astfel, Sfînta Fecioară Maria, Maica Domnului, devine *Mamă* a întregului neam omenesc, mai cinstită decît heruvimii și mai mărită fără de asemănare decît serafimii.

Soborul Maicii Domnului, creștinătatea ecumenică, o laudă și o cinstește pentru nevinovăția și sfințenia sa, pentru smerenia și jertfelnicia arătată, pentru bunătatea și ajutorul pe care-l dă totdeauna ca mijlocitoare a creștinilor la Fiul său iubit. Prea Sfînta Fecioară Maria este Maica cea bună a Bunului Împărat, dar este Maica iubitoare a tuturor creștinilor. De aceea cugetele luminate creștine o cinstesc cu diferite numiri spre a arăta binefacerile dobîndite prin rugăciunile Prea Sfintei Fecioare. «Multe și felurite sînt numirile prin care sfînta adunare a învățătorilor bisericești s-a silit să laude pe Stăpîna pururea Fecioară, voind să tilmăcească slăvile ei cele mari. Unul a numit-o *soare*, pentru că, încununată cu razele harului dumnezeiesc, strălucește mai mult decît toate luminile cerului. Altul a numit-o *lună*... din pricina mării și prea minunatei ei străluciri. Este numită *izvor* care adapă Biserica prin izvoarele harurilor cerești. Se numește *chiparos*, care s-a arătat totdeauna departe de orice stricăciune, din pricina parfumului lui natural. Se numește *crîn*, care n-a pierdut niciodată frumusețea ei cea albă cu toate că a răsărit între spini. Se numește *grădină închisă*, în care șarpele satanic n-a îndrăznit să-și verse veninul său ucigător. Se numește munte *înalt* al sfințeniei, pe care niciodată nu l-a acoperit potopul păcatului. Dar niciuna din aceste numiri nu i se potrivește atît de mult Fecioarei ca aceea prin care o numește Duhul cel Sfînt în Cîntarea Cîntărilor : «*Zori*» : «Cine este aceasta care se ivește ca zorile ?» (Cap. VI, 19) ... O, sfîntă și aducătoare de lumină auroră ! Tu ești frumoasă, înainte mergătoare a soarelui slavei ; tu ești

boarea cea răcoroasă a dumnezeieștei lumini ; tu ești cea mai grațioasă vestitoare a celei mai fericite zile !»

În evlavia creștină ortodoxă românească, Maica Domnului ocupă un loc de frunte. Cetele de colindători vestesc aidoma păstorilor : «Că azi Prea Curata, Prea Nevinovata, Fecioara Maria naște pe Mesia !» Aceasta este bucurie mare, «Care bucurie și aici să fie, de la tinerețe pîn-la bătrînețe !»

Dreptmăritorii creștini înalță pururea imne de laudă Sfintei Fecioare zicînd : «Bucură-te, îmblînzirea Judecătorului celui drept. Bucură-te, iertarea multor greșiți. Bucură-te, haina celor goi de îndrăzneală. Bucură-te, dragostea care biruiește toată dorirea... Bucură-te, corabia celor ce vor să se mîntuiască. Bucură-te, limanul celor ce umblă cu corăbiile acestei vieți» (*Acatistul Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu*). Marele poet român Mihail Eminescu a adresat Sfintei Fecioare, versuri de o rară frumusețe : «Rugămu-ne îndurărilor / Lucefărul mărilor. / Din valul ce ne bîntuie, / Înalță-ne, ne mîntuie. / Privirea-ți adorată, / Asupră-ne coboară, / O, Maică Prea Curată / Și pururea Fecioară, Marie».

Sfînta Fecioară Maria, Maica Domnului, al cărei Sobor îl prăznuim este pentru femeile creștine o pildă strălucită de curăție, de nevinovăție, de jertfelnicie, de bunătate și de iubire. În același timp, ea este neconținut pentru noi toți, apărătoare și mijlocitoare la Fiul său iubit și iubitor. De aceea, cu credință și cu inimile curate să ne închinăm cîntînd și preamărînd pe Născătoarea de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, Maica Domnului nostru Iisus Hristos, și să zicem într-un glas : «Tot neamul pămîntesc să sâlteze cu duhul fiind luminat și să prăznuiască firea minților celor fără de trup, cinstind sfînta prăznuire a Maicii lui Dumnezeu și să strige : Bucură-te, prea fericită Născătoare de Dumnezeu, Curată, pururea Fecioară !» (*Canonul Născătoarei de Dumnezeu, facerea lui Iosif, Pesna a 9-a, Irmos*). Amin !

Asist. ȘTEFAN C. ALEXE

PENTRU PACEA A TOATĂ LUMEA

ACȚIUNI ÎN SLUJBA PĂCII

(noiembrie - decembrie)

PENTRU ASIGURAREA UNEI PĂCI JUSTE ȘI DURABILE. — Ca răspuns la invitația guvernului argentinian, ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, a făcut o vizită de prietenie în Republica Argentina, între 31 octombrie și 5 noiembrie 1968.

Cu acest prilej, s-au purtat convorbiri cu ministrul relațiilor externe și cultelor, Dr. Nicanor Costa Mendez, în cursul cărora s-a exprimat satisfacția asupra stadiului favorabil al relațiilor dintre cele două state și necesitatea găsirii unor noi căi în vederea dezvoltării și consolidării acestor relații.

Referindu-se la unele probleme ale situației internaționale, cele două părți și-au exprimat convingerea că relațiile dintre state, indiferent de sistemele lor sociale și politice, «trebuie să se întemeieze pe respectarea cu strictețe a suveranității și independenței naționale a fiecărui stat și pe recunoașterea egalității în drepturi a tuturor țărilor, pe respectarea principiului neamestecului în treburile interne ale altor state, al nefolosirii forței în relațiile internaționale».

Numai respectând principiile înscrise în Carta Națiunilor se poate asigura o pace trainică în lume, care să permită cooperarea între toate națiunile.

Vizita oficială a ministrului afacerilor externe român în Republica Argentina a constituit o contribuție de seamă la dezvoltarea pe mai departe a relațiilor dintre cele două țări.

APARTHEIDUL ÎN DEZBATERILE O.N.U. — Politica de apartheid a guvernului Republicii Sud-Africane, prin consecințele ei asupra păcii și securității continentului african, reține în continuare atenția participanților la lucrările Adunării Generale a O.N.U.

Reprezentantul român, referindu-se la situația grea a celor 14 milioane de oameni de culoare din această țară, a subliniat că menținerea actualii stări de lucruri «se răsfrânge negativ asupra cauzei păcii și securității internaționale».

COLABORARE ȘI RESPECT RECIPROC. — În timpul vizitei întreprinsă în mai multe țări ale Americii Latine, ministrul afacerilor externe al României, Corneliu Mănescu, a fost — între 10—12 noiembrie — oaspetele Republicii Ecuador.

După cum reiese din Comunicatul comun dat publicității cu acest prilej, în timpul convorbirilor dintre miniștrii de externe ai celor două țări, s-a exprimat convingerea că este necesar să se continue eforturile pentru îmbunătățirea relațiilor dintre state, să se dezvolte cooperarea dintre ele în scopul asigurării păcii în lumea întreagă. Cele două părți au fost de acord că astfel de relații între state trebuie să aibă la bază principiile respectării independenței și suveranității statelor, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și al avantajului reciproc.

Vizita ministrului afacerilor externe al României a fost apreciată ca un pas important pe calea dezvoltării și întăririi relațiilor dintre Republica Ecuador și Republica Socialistă România.

«UNESCO TREBUIE SĂ JOACE UN ROL IMPORTANT ÎN PROMOVAREA ÎNȚELEGERII INTERNAȚIONALE. A PĂCII ȘI DREPTURILOR OMULUI». — Aceasta a fost tema cuvântării delegatului român la ședința plenară a Conferinței generale UNESCO, acad. Andrei Oțetea. Vorbitorul a subliniat necesitatea ca această organizație internațională să-și intensifice activitatea în scopul promovării înțelegerii internaționale, a păcii și drepturilor omului. A fost reamintită poziția țării noastre în legătură cu problemele vitale ale lumii contemporane: pacea și securitatea internațională, cit și necesitatea respectării principiilor Cartei O.N.U. în relațiile dintre state.

Delegatul român a sprijinit propunerile directorului general UNESCO, René Maheu, referitoare la activitatea acestei organizații pentru promovarea în lume a păcii și cooperării internaționale.

VIZITA ÎN TURCIA A MINISTRULUI DE EXTERNE AL ROMÂNIEI. — Între 22 și 28 noiembrie 1968, la invitația ministrului afacerilor externe al Republicii Turcia Ihsan Sabri Caglayangil, ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, a făcut o vizită oficială în Turcia.

Cu acest prilej, au avut loc convorbiri la care au participat: din partea română — prof. dr. Grigore Geamănu, ambasadorul Republicii Socialiste România la Ankara, Iuliu Dobroiu, director în Ministerul Afacerilor Externe, Petre Turcu, consilier economic la Ambasada Republicii Socialiste România la Ankara, iar din partea turcă — Zeki Kunceralp, secretar general al Ministerului Afacerilor Externe, Kamuran Gurun, ambasadorul Republicii Turcia la București, Sadi Eldem, secretar general delegat, Danis Tunaligil, secretar general adjunct pentru problemele politice, Tevfik Saracoglu, secretar general adjunct a.i. pentru problemele economice, și funcționari superiori din Ministerul Afacerilor Externe.

Părțile și-au exprimat satisfacția în legătură cu dezvoltarea favorabilă a relațiilor dintre cele două popoare prietene și vecine, în interesul lor și al cauzei păcii.

Referindu-se la situația internațională, s-a subliniat necesitatea respectării principiilor universale ale suveranității, independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, principii care asigură o pace durabilă în lume.

În schimbul de vederi privind situația din Cipru, cei doi miniștri au fost de acord că această problemă trebuie rezolvată pe cale pașnică, în conformitate cu interesele celor în cauză.

Această vizită se înscrie ca o nouă contribuție la întărirea relațiilor dintre cele două popoare.

PENTRU SALVGARDAREA PACII ÎN LUME. — În cadrul cuvîntării rosite la Adunarea Generală a O.N.U., reprezentantul român, Nicolae Ecobescu, a spus printre altele: «Condiția determinantă pentru salvagardarea păcii și securității mondiale este eliminarea forței și a celei mai brutale expresii a ei — războiul — ca mijloc de reglementare a diferendelor dintre state».

În acest scop trebuie întreprinse măsuri efective în direcția dezarmării generale și, ca măsuri cu caracter tranzitoriu, să fie interzise urgent experiențele cu arme nucleare, să fie create zone denuclearizate și obținerea de către statele nepesoare de arme nucleare a garanției securității lor.

Ca țară europeană, România își aduce contribuția sa la realizarea păcii și securității în Europa, la eliminarea tuturor surselor care pot periclita pacea.

«DACA VA FI PACE». — Este titlul volumului apărut recent în Statele Unite, sub îngrijirea omului de știință britanic Nigel Calder. Cartea cuprinde articole semnate de 15 oameni de știință din Marea Britanie, Iugoslavia, Franța, Suedia și Statele Unite. Lucrarea atrage atenția omenirii asupra pericolului ce-l reprezintă armele viitorului care pun omenirea în fața alternativei: pacea sau exterminarea totală.

Pornind de la posibilitățile actuale ale științei, semnatarii articolelor anticipează realizarea unor arme electronice și geofizice, care odată declanșate nu mai pot fi stăpînite.

ÎN SPRIJINUL EROICULUI POPOR VIETNAMEZ. — În lumea întreagă se fac tot mai mult auzite glasurile celor care cer să se pună capăt agresiunii S.U.A. în Vietnam și să fie înlăturate obstacolele din calea tratativelor de pace.

— La Roma a avut loc o manifestație la care au participat mii de oameni cerînd libertatea și independența Vietnamului.

— În Franța, Consiliul Național al Mișcării pentru Pace a organizat, la 23 noiembrie, o uriașă manifestație de solidaritate cu lupta poporului vietnamez, «o adevărată întîlnire cu Vietnamul».

— Pe străzile Londrei, mii de tineri au manifestat cerînd pace în Vietnam. Tot la Londra, sub lozinka: «Echipament electronic numai pentru scopuri pașnice», Comitetul pentru acțiuni nonviolente din noiembrie (N.O.N.V.A.G.) a organizat o demonstrație de protest împotriva sprijinului acordat de firma britanică producătoare de utilaj electronic «Elliott automation», războiului dus de Statele Unite în Vietnam.

— În multe orașe din Statele Unite au avut loc manifestații pentru pace în Vietnam chiar în ziua alegerilor prezidențiale.

— La Saigon, străzile au fost invadate de lozinci pe care se putea citi : «Încetați războiul în Vietnam !»

— În diferite orașe ale Japoniei, mii de muncitori și studenți au cerut retragerea neîntârziată a invadatorilor din Vietnam.

— În urma unei călătorii întreprinsă în Vietnam, un medic vest-german, a prezentat numeroase fotografii arătând atrocitățile războiului.

— La București, la Casa de cultură a studenților, a avut loc un mare miting de solidaritate cu lupta poporului și tineretului vietnamez. Printre cei prezenți se numărau reprezentanți ai Ligii române de prietenie cu popoarele din Asia și Africa, ambasadorul R. D. Vietnam la București, etc.

VIZITE LA COMITETUL NAȚIONAL PENTRU APĂRAREA PĂCII. — La 24 octombrie a.c., a sosit în țara noastră o delegație a Comitetului Sovietic pentru Apărarea Păcii, care, timp de șase zile a vizitat o serie de județe ale țării și Municipiul București, avînd convorbiri cu membrii comitetelor de luptă pentru pace din județele vizitate.

— O delegație a Consiliului Păcii din R. D. Germană a vizitat țara noastră între 6 și 13 noiembrie 1968.

În județele vizitate și la Municipiul București, membrii delegației au avut convorbiri cu membrii Comitetelor de luptă pentru pace și au depus o coroană de flori la Mormîntul eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism.

SESIUNEA PREZIDIULUI CONSILIULUI MONDIAL AL PĂCII. — Între 11 și 13 noiembrie 1968, la Lahti, în Finlanda, a avut loc sesiunea Prezidiului Consiliului Mondial al Păcii.

În cadrul sesiunii au fost adoptate un Apel și o Declarație cu privire la Vietnam, un Apel cu privire la Coreea, o rezoluție cu privire la Orientul Apropiat, un Apel pentru organizarea Adunării Mondiale a păcii în iunie 1969, dată la care se sărbătorește cea de a XX-a aniversare a Mișcării Mondiale pentru Pace.

PREMIUL NOBEL PENTRU PACE a fost atribuit anul acesta juristului francez René Cassin pentru aportul adus la întocmirea Declarației universale a drepturilor omului adoptată de O.N.U.

Născut la Bayonne, în Franța, în 1887, participant la războiul mondial din 1914—1918, a fost numit în 1924 delegat al guvernului francez la Societatea Națiunilor. D-sa a continuat să ocupe diferite funcții ca : președinte al Comitetului juridic de lângă guvernul provizoriu din exil al generalului de Gaulle, Vicepreședinte al Consiliului de Stat francez, delegat al Franței la UNESCO, Vicepreședinte și apoi Președinte al Comisiei O.N.U. pentru drepturile omului și membru al Consiliului Constituțional al Franței.

ÎN SPIRITUL PRIETENIEI ȘI ÎNȚELEGERII. — La invitația ministrului afacerilor externe al Iranului, Ardeshir Zahedi, ministrul afacerilor ex-

terne al Republicii Socialiste România a făcut, de la 28 noiembrie la 4 decembrie 1968, o vizită oficială în Iran.

Cu acest prilej, s-au purtat convorbiri într-o atmosferă de înțelegere și prietenie reciprocă. Cele două părți au constatat cu satisfacție extinderea continuă a relațiilor de colaborare prietenească dintre România și Iran, relații bazate pe respectarea riguroasă a principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc.

În urma schimbului de vederi asupra situației internaționale, miniștrii de externe ai celor două țări au exprimat hotărârea de a acționa și în viitor pentru coexistență pașnică, destindere internațională, consolidarea păcii și securității în lume.

UN APPEL ADRESAT FORTELOR PROGRESISTE DIN LUMEA ÎNTREAGA. — Oamenii de știință suedezi, atrăgând atenția că înarmarea înglobează potențiale umane și materiale uriașe, fac cunoscut lumii că înarmarea nu înseamnă numai riscul unui conflict militar, ci și împiedicarea dezvoltării rapide a omenirii. În acest scop, oamenii de știință suedezi au lansat un apel către toate forțele progresiste din lume de a-și uni eforturile «pentru existența întregii omeniri».

PENTRU PROGRES ȘI PACE. — La Berlin s-au desfășurat lucrările celei de a 18-a sesiuni a Consiliului General al Federației Sindicale Mondiale, care urmează a pregăti cel de al VII-lea Congres Sindical Mondial.

În cuvântarea rostită cu acest prilej, Gheorghe Apostol, membru al Consiliului General al Federației Sindicale Mondiale, a subliniat întărirea continuă a forțelor progresului și păcii, creșterea influenței lor în lume și continua lărgire a opiniei publice favorabilă destinderii și colaborării dintre toate popoarele.

Pentru pacea lumii; — a subliniat vorbitorul în continuare — are o mare importanță stingerea focurilor de tensiune, normalizarea pe cale pașnică a situației pretutindeni unde încă mai sînt diferende.

Pentru a contribui la cauza păcii și securității popoarelor, Federației Sindicale Mondiale îi revine datoria de a arăta maselor perspectiva avantajelor sociale și economice pe care le-ar putea avea în condiții de liniște și conviețuire pașnică.

PENTRU CREAREA ȘI DEZVOLTAREA UNUI CLIMAT DE PACE ȘI COLABORARE INTERNAȚIONALĂ. — Între 21 și 27 decembrie 1968, ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, a făcut o vizită oficială în Republica Tunisiană, la invitația secretarului de stat al afacerilor externe al Tunisiei, Habib Bourguiba Jr.

Pe tot timpul șederii în această țară, oaspeților români li s-a făcut o primire prietenească, expresie a sentimentelor de prietenie ale poporului tunisian față de poporul român.

Cu ocazia convorbirilor oficiale, cei doi miniștri au constatat cu satisfacție întărirea continuă a colaborării dintre cele două țări și rolul vizitei oficiale a președintelui Tunisiei, Habib Bourguiba, din vara acestui an, în România, la stringerea relațiilor de prietenie dintre popoarele român și tunisian. Aceste relații au la bază principiile suveranității

și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

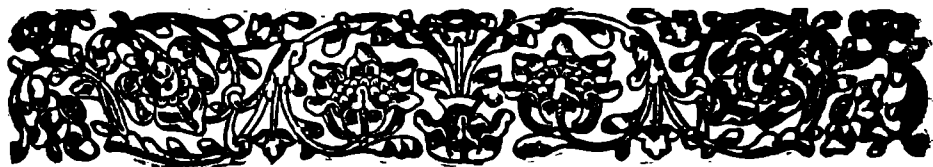
După cum arată Comunicatul comun româno-tunisian, în cadrul schimbului de vederi asupra situației internaționale, a fost subliniat rolul important care revine Organizației Națiunilor Unite în salvagardarea păcii și securității internaționale. A fost exprimată hotărîrea guvernelor celor două țări de a continua eforturile în scopul dezvoltării cooperării internaționale, pe baza principiilor Cartei Organizației Națiunilor Unite, — condiție esențială pentru înlăturarea pericolelor ce amenință pacea lumii și pentru crearea unui climat de încredere favorabil cooperării între popoare.

În urma discuțiilor asupra situației din Orientul Apropiat și din Vietnam, cele două părți au exprimat profunda îngrijorare față de gravitatea situației din aceste regiuni și pericolele ce decurg pentru securitatea și pacea lumii.

Vizita și schimbul de vederi care a avut loc cu acest prilej au contribuit la consolidarea legăturilor de prietenie dintre cele două țări și popoare.

REDACTIA

ȘTIRI ECUMENICE

— Arhiepiscopia ortodoxă de Thiatira și Anglia, păstorită de Arhiepiscopul Atenagora cu sediul la Londra, are 52 de parohii în Anglia, Irlanda, Olanda, Suedia, Norvegia și Malta. Majoritatea preoților sînt greci și ciprioți, restul fiind de alte naționalități. 12 parohii nu au păstori sufletești. Arhiepiscopia ține de Patriarhia ecumenică de la Constantinopol.

— Arhiepiscopul Makarios al Ciprului, în audiența avută la Papa Paul al VI-lea, i-a prezentat în dar o icoană bisericească de valoare, lucrată în Cipru în veacul al XVII-lea, primind în schimb un volum cuprinzînd documente conciliare și ediția facsimilă «Papyrus Bodmer, VII» (N.Z., 224/1968).

— Enciclica «Humanæ vitæ» în care, după cum se știe, Papa Paul al VI-lea se ocupă de reglementarea nașterilor, continuă să fie discutată și comentată în cercuri romano-catolice. Astfel, o adunare romano-catolică ținută recent la Essen (R.F. a Germaniei) a cerut direct revizuirea acestei enciclice, mergîndu-se chiar pînă la aprobarea unei «morale sexuale liberale», ceea ce, evident, contravine principiilor morale creștine (N.Z., 219/1968).

— 50 de studenți vor audia în semestrul de iarnă 1968/1969 cursurile de la Institutul ecumenic din Bossey (Geneva, Elveția). Studenții aparțin tuturor confesiunilor și denominațiunilor creștine din toate continentele. Între ei sînt șapte ortodocși din S.U.A., Grecia, Bulgaria, Cehoslovacia, Finlanda și România (I. Săbăduș), cinci romano-catolici din Brazilia, S.U.A., Franța și Olanda, apoi anglicani din Africa de sud, Neozelanda, Canada și Anglia, de asemenea metodști, prezbitericeni, luterani și membri ai altor denominațiuni creștine din Asia, Africa, Europa și America. A fost invitat să țină conferința și episcopul anglican I. Robinsonn, cunoscut prin lucrarea sa «Honest to God». Acesta va vorbi despre «Importanța evangheliei în lumea de azi». Dr. Visser't Hooft, fost secretar general al Consiliului ecumenic al Bisericilor, actual președinte de onoare al acestui consiliu, va conferența despre istoricul mișcării ecumenice, iar actualul secretar general al Consiliului ecumenic, Dr. Eugène Carson Blake, va vorbi despre rezultatele celei de a patra Adunare Generală a Consiliului ecumenic (Upsala), pe care la o conferință ținută la Aca-

demia evanghelică din Arnoldshain (R.F. a Germaniei) a caracterizat-o drept «începutul unei noi ere ecumenice», întrucît o nouă generație a luat conducerea Consiliului ecumenic, fără ca aceasta să însemne totuși o «rupere radicală» cu trecutul. Vorbind despre diferitele aspecte ale adunării de la Upsala, Dr. Blake a subliniat îndeosebi participarea ortodocșilor, care nu formau totuși un bloc politic sau teologic, cum a fost cazul spre exemplu cu membrii anglicani sau cu reprezentanții Bisericilor americane». Neîntemeiată s-a arătat la Upsala și teama că se va face — îndeosebi din partea Bisericilor ortodoxe și a Bisericilor protestante minoritare în țări catolice — o critică aspră pentru conlucrarea cu Roma. Desigur, rezerve au existat în privința aceasta, căci «efectele polemicilor între ortodocși și catolici, care au durat 900 ani, nu pot fi înlăturate în cinci ani...». Dr. Blake a apreciat și contribuția critică a tineretului la «atmosfera generală» a adunării de la Upsala, afirmînd însă că propunerile concrete la temele adunării, făcute de reprezentanții tineretului, în general nu au fost «nici mai bune și nici mai radicale» decît cele oficiale ale Comitetului central.

Tema generală a cursurilor din semestrul de iarnă 1968/1969, la Institutul ecumenic de la Bossey este «evanghelizarea», pe care directorul Institutului, Prof. Dr. Nikos Nissiotis (ortodox) a numit-o «fundamentală pentru mișcarea ecumenică, îndeamnă la luptă pentru adevărul religios». În legătură cu tema generală se vor analiza în orele de seminar subiectele : «Temeiul biblic al evanghelizării», «Evanghelizarea în societatea modernă», «Aspectele ecleziologice ale evanghelizării» și «Evanghelizarea și teologii absolute».

— Bisericile din Texas (S.U.A.) au convenit să formeze «Conferința Bisericilor din Texas», cuprinzînd Biserica ortodoxă, zece eparhii romano-catolice și unsprezece denominațiuni protestante.

— Comitetul comun pentru societate, dezvoltare și pace (Sodepax), constituit de comisia papală «Justitia et Pax» și de Consiliul ecumenic al Bisericilor, s-a întrunit între 14—15 octombrie 1968 la Geneva, discutînd probleme de natură organizatorică. S-a hotărît ca conducătorului acestui comitet, Pater George Dune S. J., să-i fie atașați doi asistenți, un protestant și un ortodox, iar numărul membrilor comitetului să fie sporit de la 40 la 50.

— Dialogul romano-catolic—luteran, din S.U.A., început în 1965, continuă sub patronajul comitetului național american al Alianței luterane mondiale și al comitetului pentru probleme ecumenice și interconfesionale al conferinței naționale a episcopilor romano-catolici. În cele șapte întîlniri de pînă acum s-a discutat despre : simbolul de credință niceo-constantinopolitan, Botez, Sfînta Euharistie și intercomuniune. La viitoarea întîlnire se va discuta despre : «Organizarea Bisericii din punct de vedere luteran», «Conceptul patristic despre succesiunea apostolică», «Conceptul modern despre succesiunea apostolică» și «Actuala gîndire romano-catolică despre relațiile dintre preoți și episcopi, după cel de al doilea Conciliu Vatican» (Ö.P.D., 38/1968).

— La Academia Paulus din Zürich se vor organiza discuții între romano-catolici și protestanți privind traducerea în comun în limba germană a simbolului de credință apostolic. Participă delegați ai conferinței episcopilor catolici germani, ai conferinței episcopilor din Austria, din Elveția, ai Bisericii evanghelice din Germania, Austria, Elveția (Ö.P.D., 39/1968).

— Ierarhia romano-catolică a Scandinaviei a subliniat într-o pastorală dreptul credincioșilor romano-catolici de a urma, în problema controlului nașterilor, conștiința lor. Preoții nu vor socoti drept «catolici răi» pe credincioșii care vor săvârși abateri de la enciclica «*Humanae vitae*», întrucît aceasta nu e infailibilă.

— Universitatea romano-catolică St. Louis (Missouri, S.U.A.), sărbătorindu-și jubileul de 150 ani de existență, a conferit titlul de «doctor honoris causa» în filozofie : Dr. Eugène Carson Blake, secretarul general al Consiliului ecumenic al Bisericilor, episcopului I. G. M. Willebrands, secretarul secretariatului Vatican pentru unitatea creștinilor.

— «Referatul pentru tineret» de pe lângă Consiliul ecumenic al Bisericilor, în sesiunea sa ținută la Leuenberg (Elveția) la începutul lui octombrie 1968, a aprobat constituirea «Consiliului european al tineretului», cu misiunea de a coordona lucrarea ecumenică a tineretului european. Comitetul executiv al acestui Consiliu se compune din 5 membri (Anglia, Suedia, Cehoslovacia, R.D.G. și Italia). M. Forster Murphy (Anglia) a fost ales președinte al Comitetului.

— Comisia ecumenică a Arhiepiscopiei romano-catolice din Detroit (S.U.A.) a prezentat un raport Arhiepiscopului John F. Dearden, în care relatează despre participarea crescîndă a creștinilor romano-catolici la Sfînta Euharistie, împreună cu protestanții și creștinii de alte confesiuni (Ö.P.D., 39/1968).

— Conferința episcopilor romano-catolici germani, în adunarea generală ținută în martie 1968 la Stuttgart — Hohenheim (R.F. a Germaniei), urmînd directivele Conciliului II Vatican, a hotărît că pot fi hirotoniți diaconi și bărbați căsătoriți. Recent, la Köln, s-a pus în practică această hotărîre, hirotonindu-se diaconi pentru prima dată în Biserica romano-catolică, cinci bărbați căsătoriți.

— Cardinalul Benno Gut, președintele Consiliului liturgic postconciliar, a aprobat — la cererea episcopilor romano-catolici francezi — ca în Bisericile romano-catolice din Franța să poată săvârși, cu aprobarea ierarhici, și femeile anumite funcțiuni liturgice, ca : citiri, exceptînd citirea sfîntei evanghelii, cîntări, fără să intre însă în altar.

Menționăm că în Biserica ortodoxă există această practică.

— Liturghia romano-catolică a fost tradusă acum și în limba maghiară.

— Societățile biblice protestante au vîndut 93 milioane de exemplare ale Sfintei Scripturi, în 1966, apărute în 1280 limbi (*Bibel und Liturgie*, nr. 3/1968).

— Dr. Iosef Schneider, Arhiepiscop romano-catolic de Bamberg (R.F. a Germaniei) a acordat, cu aprobarea Vaticanului, unui număr de 37 mireni dreptul de a împărtăși credincioșilor Sfinta Euharistie (?!?).

— Cu aprobarea cardinalului Bengsch, în Bisericile romano-catolice din Berlinul apusean, predică mireni între care și femei (*Bibel und Liturgie*, nr. 4/1968).

— Papa Paul al VI-lea a dispus prin constituția apostolică «Pontificalis Romanis recognitio» introducerea de noi ceremonii la hirotoniile diaconilor, presbiterilor și episcopilor. Față de cele vechi, noile ceremonii sînt mai simple și mai clare. Rugăciunea la hirotonia episcopilor este luată de la Ipolit din Roma (începutul veacului III), practică și în Biserica coptă.

— Prin Motu Proprio «Pontificalis insignia», Papa Paul al VI-lea a interzis purtarea insignelor episcopale prelaților care nu au hirotonia în episcop exceptînd cei cărora pînă la publicarea acestei Motu Proprio li se acordase acest privilegiu, precum și cei care au o jurisdicție.

Deodată cu acest Motu Proprio, congregația riturilor a publicat o «instrucțiune» care simplifică serviciile arhieresti, precizează locul Episcopului la serviciile divine, odăjdiile sale, etc. Numirea «tron» pentru scaunul episcopal este înlocuită cu termenul «catedră», baldachinul de deasupra catedrei va fi înlăturat, odăjdiile episcopale nu vor fi așezate înainte de sfînta liturghie pe masă, asemenea se desființează facerea mătaniilor în fața episcopului (genuflexiunile). Dispozițiile acestea au intrat în vigoare la 8 septembrie 1968 (*Bibel und Liturgie*, nr. 5/1968).

— O.N.U. proiectează transformarea locului nașterii lui Budha într-un centru turistic. Inițiativa aparține Secretarului General al O.N.U.-ului, U Thant, credincios budist. Lumbini, localitatea în care s-a născut, înainte de 2600 de ani, Budha, se află în munții Himalaia într-o vale greu accesibilă. În prezent numai cca. 500 de turiști îndrăznesc anual să facă anevoiosul marș pedestru de 3 zile pentru a ajunge la această localitate. Se va construi o autostradă pînă la aeroportul Bhairava, care va fi mărit. Problema dificilă este aprovizionarea cu apă potabilă, care lipsește mult în regiunea respectivă. Lucrarea va dura aproximativ doi ani (*Z.d.Z.*, 10/1968).

Prof. O. BUCEVSCI

A N I V E R S Ă R I

SEMICENTENARUL UNIRII TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA 1918 — 1963

La 1 decembrie 1968 s-au împlinit 50 de ani de la Unirea Transilvaniei cu România. Poporul român a sărbătorit cu toată însufleșirea acest eveniment istoric de o importanță crucială în viața sa, eveniment care a dus la realizarea statului național unitar român și totodată a creat posibilitatea dezvoltării unitare a națiunii române.

Împreună cu întreg poporul român, Biserica noastră cinstește evenimentul istoric al unirii Transilvaniei cu România, unire proclamată la 1 decembrie 1918 de Marea Adunare de la Alba Iulia. În acest mod a fost realizată dorința de veacuri a poporului român de pretutindeni: desăvârșirea unității statale.

Realizarea unirii este rezultatul firesc al dezvoltării economice, sociale și spirituale a țărilor românești.

Cei peste 100.000 de oameni adunați pe «Cimpul lui Horea» de la Alba Iulia consfințeau totodată unitatea de viață, de limbă și de cultură care dăinuia de peste două mii de ani.

În condițiile orînduirii feudale — caracterizată prin fărîmîtare statală — pe teritoriul țării noastre au luat naștere Țara Românească, Moldova și Transilvania. Dată fiind omogenitatea structurii economice, sociale și culturale, a întregului teritoriu locuit de români, între aceste trei state au existat totdeauna schimburi de bunuri materiale, circulație de idei, de opere de cultură și artă, și mai ales, a existat conștiința necesității luptei comune împotriva dușmanilor. Cercetările arheologice și istorice au demonstrat că această unitate a tuturor românilor a existat de pe timpurile cele mai îndepărtate din istoria Daciei. De o parte și de alta a Carpaților, cultura daco-geților, limba, obiceiurile și credințele erau aceleași.

Sînt cunoscute istoriei luptele poporului român sub conducerea marilor voievozi ca Mircea cel Bătrîn, Ștefan cel Mare, Ioan de Huniedoara, Vlad Țepeș și alții, pentru apărarea gliei strămoșești.

Pentru prima dată unirea românilor din cele trei principate într-un stat feudal centralizat a fost realizată vremelnice sub conducerea marelui

voievod Mihai Viteazul, înscriind la Alba Iulia în 1600, cu litere de aur, un act devenit simbol pentru toate generațiile.

Această istorică înfăptuire a străbătut veacurile și a generat alte încercări susținute de ideea unității politice.

În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și în prima jumătate a celui următor, tendințele de realizare a unității se transformă în luptă conștientă pentru realizarea unirii politice a țărilor române.

Ideea de unitate a poporului român a izbucnit mai puternic în 1848, când mulțimea de țărani și cărturari, reunită pe Cîmpia Libertății de la Blaj, dădea glas aspirațiilor sociale de a se șterge iobăgia, dar și dorinței de veacuri sintetizată în strigătul: «Noi vrem să ne unim cu țara». Revoluția din 1848 a constituit impulsul nestăvilit spre realizarea programului și acțiunilor comune în cele trei principate.

Primul pas spre unificarea statală: unirea Moldovei cu Țara Românească, s-a realizat la 24 ianuarie 1859.

Aspirația seculară a poporului, ideea Unirii a devenit o forță irezistibilă în secolul al XIX-lea. «Vrem să fim o nație, una puternică și liberă» — spunea în scrierile sale înflăcărate Nicolae Bălcescu. Iar Vasile Alecsandri arăta că cea mai mare dorință a moldovenilor este «unirea Moldovei cu Valahia într-un singur guvern și sub aceeași Constituție». Marele patriot Mihail Kogălniceanu, în cuvîntarea rostită la 7 octombrie 1857 la Adunarea ad-hoc a Moldovei, argumenta astfel necesitatea Unirii Principatelor: «Unirea Principatelor într-un singur stat este firească, legitimă și neapărată, pentru că în Moldova și Valahia sîntem același popor omogen, identic ca nici unul altul, pentru că avem același început, aceleași nume, aceeași limbă, aceeași religie, aceeași istorie, aceeași civilizație, aceleași instituții, aceleași legi și obiceiuri, aceleași temeri și speranțe, aceleași trebuințe de îndestulare, aceleași hotare de păzit, aceleași dureri în trecut, aceleași viitor de asigurat și, în sfîrșit, aceeași misiune de împlinit».

Acest act care a pus bazele statului național român modern, a fost încununarea luptelor maselor de țărani, meșteșugari, lucrători și țirgoveși, a cărturarilor progresiști și patrioți. Unirea românilor din cele două principate a avut un puternic ecou în conștiința maselor populare din Transilvania, a stimulat lupta lor pentru unire cu țara.

Eforturile, tendințele și lupta pentru întregirea «Unirii celei Mici» (Țării Românești și Moldovei) și înfăptuirea «Unirii celei mari» nu cunosc un moment de răgaz și oprire.

Cucerirea independenței României la 1877, a constituit un exemplu impresionant de solidaritate a tuturor românilor — armata română primește ajutoare materiale din toate provinciile românești, voluntari din Transilvania își dovedesc vitejia alături de cei din România. Tot ce se petrecea de-o parte și de alta a Carpaților era primit cu viu interes de toți românii. Întreaga societate din România a sprijinit lupta românilor din Transilvania pentru drepturi politice și culturale. Mișcarea memorandistă din anii 1892—1894, cu largi ecouri în Europa, a constituit un moment grăitor al acestei colaborări. În acest context se formează convingerea puternică cu privire la legalitatea și necesitatea desăvîrșirii uni-

tății de stat a poporului român precum și convingerea apropiatei înfăptuiri a acestei uniri.

Clipa Unirii a sosit la sfârșitul primului război mondial când, în cursul anului 1918 imperiul habsburgic s-a prăbușit sub loviturile luptei de eliberare națională a popoarelor asuprite.

Destrămarea Imperiului austro-ungar ca urmare a luptei maselor populare pentru drepturi democratice și a luptei națiunilor pentru independență și unitate, pe de o parte, iar pe de altă parte a înfringerilor armatelor austro-ungare pe fronturile de luptă, a apropiat ceasul desăvârșirii acestei unități a poporului român. Manifestațiile puternice pentru unitate sînt încununare de hotărîrea din 12 octombrie 1918 a reprezentanților românilor din Transilvania. De o importanță istorică, hotărîrea din 12 octombrie de la Oradea aduce la cunoștință lumii că națiunea română, pe temeiul dreptului firesc al fiecărei națiuni de a-și hotărî singură soarta sa, își arogă dreptul «să hotărască singură așezarea sa printre națiunile libere». Hotărîrea de la Oradea, proclamînd dreptul de autodeterminare a națiunii române, era echivalentă cu o declarație de despărțire a teritoriilor locuite de români, de Imperiul austro-ungar. Această hotărîre a fost sprijinită de declarațiile din ziua următoare, 13 octombrie, ale muncitorimii române, care pretindeau ca poporul român «singur să-și hotărască forma de stat în care vrea să trăiască».

Hotărîrea de autodeterminare a națiunii române, citită în parlamentul de la Budapesta, la 18 octombrie a produs o puternică impresie asupra popoarelor subjugate din Imperiul austro-ungar. Rînd pe rînd, națiunile oprimate se constituie în state independente și unitare: Cehoslovacia în 28 octombrie, Iugoslavia la 29 octombrie și, în aceeași zi, Galiția se unește cu statul polonez.

Românii din Transilvania, la rîndul lor, se străduiesc să îndeplinească hotărîrea din 12 octombrie de la Oradea. La 31 octombrie se formează Consiliul Național Român, care, statornicindu-și sediul la Arad, conduce, timp de o lună, teritoriile locuite de români. Tot acum sînt create Consiliul Național Militar și gărzile naționale, care asigură paza ordinii și a bunurilor oamenilor.

Preluînd administrația și asigurarea ordinii, poporul român, națiune majoritară, înțelegea să acorde libertăți și drepturi egale tuturor naționalităților conlocuitoare.

Manifestările pentru unirea cu România cuprind satele și orașele din regiunile respective cuprind și studențimea universitară iar în străinătate sînt susținute de «Consiliul Național al Unității Române».

Statele Unite ale Americii, Franța, Anglia și Italia, sprijină dorințele noastre de unire.

Se impuneau cu necesitate măsurile concrete pentru realizarea unirii celor trei provincii locuite de români. O adunare națională, adunare care «să întruchipeze în mod cît se poate de demn și norocos toate straturile națiunii noastre democratice», era chemată să-și spună cuvîntul. La 20 noiembrie este convocată, pentru 1 decembrie 1918, Marea Adunare Națională la Alba Iulia.

La Alba Iulia «în sfînta cetate a românismului» capitala uneia din cele trei provincii ale Daciei romane, acolo unde își făcuse intrarea Mihai Viteazul după victoria de la Șelimbăr și își stabilise capitala acest dîntii domn al tuturor românilor, acolo unde au fost frînți pe roată Horia și Cloșca pentru că ceruseră dreptate și libertate, acolo unde sub gorunul lui Horia s-a făcut «jurămîntul libertății și al unirii».

La Adunarea de la Alba Iulia urmau să participe 1228 delegați oficiali: aleșii cercurilor electorale, reprezentanții Partidului Social Democrat, reprezentanții bisericii, ai societăților culturale, economice și studențești, ai reuniunilor de femei, meseriași și învățători ai școlilor de toate gradele, ai gărzilor naționale. Erau reprezentate toate clasele și păturile sociale, toate instituțiile culturale, economice și bisericesti.

Cele zece zile dintre data convocării și data întrunirii Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, au fost cele mai entuziaste și mai emoționante din istoria românilor din Transilvania și chiar a întregului popor.

Pentru a participa la Adunare, cu o săptămîină înainte, au pornit spre Alba Iulia, cu căruțele, pe jos, cu trenul, mulțimile din părțile mai îndepărtate, în haine de sărbătoare, purtînd drapele tricolore.

«Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia, în ziua de 18 noiembrie (stil vechi, 1 decembrie, stil nou), decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dinșii cu România» pentru «toate veacurile». Acest măreț act mai prevedea: libertatea și egalitatea pentru naționalitățile conlocuitoare, votul egal și secret, sufragiul universal, libertatea presei, libertatea de organizare și întrunire, egalitate și libertate profesională, reformă agrară radicală, asigurarea de către Congresul de pace, a dreptății pentru toate națiunile mari și mici, eliminarea războaielor ca mijloc de reglementare a raporturilor internaționale.

A doua zi după Adunare, în sala tribunalului, deputații Marelui Sfat Național s-au întrunit sub președinția episcopului Miron Cristea și au propus înființarea unui Consiliu Dirigent, care avea menirea de a elabora legi de realizare a hotărîrilor Marii Adunări Naționale.

*

Reflectînd aspirațiile popoarelor, gazetele vremii au contribuit eficient la desfășurarea acțiunilor din toamna anului 1918, participînd activ și nemijlocit la mobilizarea maselor populare.

Chemînd masele din Transilvania la luptă pentru pregătirea Adunării Naționale de la Alba Iulia, ziarele românești au publicat chemările Consiliului Național Român Central, date la 15 noiembrie 1918, referitoare la alegerea delegaților pentru această adunare. În coloanele acestora au apărut articole despre sarcinile adunării: proclamarea unirii Transilvaniei cu România, a egalității, a libertății cuvîntului, a împrîrietării țăranilor, etc.

Ziarul Unirea din Blaj publica manifestul-chemare a românilor de acolo, îndemnînd la alcătuirea sfaturilor și gărzilor naționale.

Telegraful român referindu-se la autoritatea Consiliului național de la Arad consemna următoarele: «Să ne arătăm vrednici de soarele dreptății și libertății, să înăbușim orice îndemn de răutate, de ură și viclenie. Să ascultăm și să înfăptuim cu zel cucernic glasul, porunca singelui, grație nouă prin Sfatul național român».

La 27 noiembrie, ziarul «Românul», scria: La Alba Iulia, «mergem pe jos, pe sus, în văzduh, în gând și acolo vom fi, toți într-o suflare, țărani și cărturari, să strigăm într-un singur glas și o dorință, să știe lumea întregă că nu mai vrem, nu mai putem fi iobagi».

În vechiul Bălgrad în ziua Adunării a apărut un ziar ocazional care, salutând pe cei prezenți, scria: Voința națională, care cu atita putere zvicnește azi în toate păturile societății românești, în cele de sus, și în cele de jos mai mult ca în cele de sus, sînt chemate să arate că ceea ce Mihai Viteazul a înfăptuit numai pentru scurt timp, noi avem să înfăptuim pe o veșnicie.

O intensă activitate de sprijinire a Unirii au desfășurat și organele de presă ale consistoriilor române: «Biserica și Școala» (Arad) «Unirea» (Blaj) și «Foaia diecezană» (Caransebeș).

La chemarea presei, în ziua de 1 decembrie, în «dumineca unirii» au sunat clopotele pe tot teritoriul Transilvaniei, au fost organizate manifestații de solidaritate călduroasă, expresie a hotărîrii populației de a susține rezoluția de la Alba Iulia.

Momentul Alba Iulia privit de-a lungul istoriei constituie o treaptă înaltă în dezvoltarea națiunii române, treaptă menită să ducă spre culmi superioare.

Realizarea unității statale a dat maselor populare dreptul să aspire la înfăptuirea năzuințelor lor de libertate socială și națională. Trebuia înlăturată pentru totdeauna dominația burgheziei și moșierimii care au folosit actul unirii pentru consolidarea puterii lor și s-au îndreptat împotriva înfăptuirilor unirii.

Au trecut numai 26 de ani de la momentul Alba Iulia și dorința de eliberare națională și socială a fost realizată prin răsturnarea claselor exploatare și înlăturarea dominației străine.

Memorabilul act de la 23 August 1944 a deschis poporului român calea cuceririi libertății sociale, a realizării celor mai înalte aspirații ale maselor. România a înlăturat jugul dominației imperialiste, cucerind independența de stat; poporul român își făurește singur, liber, o viață nouă.

*

Unirea din 1918, fusese pregătită temeinic și cu mulți ani în urmă de unirea culturală și spirituală a tuturor românilor. La această pregătire premergătoare și îndelungată a adus contribuția sa și Biserica.

Pentru strămoșii noștri, Biserica a fost totdeauna un sprijin moral care i-a ajutat să învingă vicisitudinile și care a menținut în conștiința

lor ideea unității, prin unificarea sufletească a neamului românesc. Cu timpul, Biserica a devenit un factor activ în lupta românilor, organizați în cnezate și voievodate, pentru păstrarea libertății și existenței sale etnice.

O dată cu ridicarea Bisericii Ortodoxe la rangul de Mitropolie —, fapt realizat după crearea statelor independente, Țara Românească și Moldova, — aceasta devine un sprijinitor puternic al luptei statului feudal pentru menținerea independenței.

Întărirea Ortodoxiei, apărarea acesteia, însemna totodată apărarea libertății și unității sufletești a tuturor românilor din cele trei provincii: Țara Românească, Moldova și Transilvania.

Prima mențiune documentară despre rolul Bisericii în afirmarea unității noastre ca neam se referă la călugărul Maxim Brancovici, viitorul mitropolit al Țării Românești, care în 1506—1507 intervine în cearta dintre Radu cel Mare și Bogdan al Moldovei, spunându-le că între ei nu trebuie să existe divergențe, pentru că amândoi sînt de aceeași religie și de o seminiție.

De-a lungul vremii ierarhi ai Bisericii Ortodoxe au fost sfătuitoari înțelepți ai domnitorilor care au luptat pentru păstrarea unității etnice a poporului român. ¹

Mihai Viteazul a dus tratative de prietenie și a încheiat la 20 mai 1595, la Alba Iulia, un tratat de alianță cu Sigismund Bathory, principele Ardealului, prin intermediul mitropolitului Țării Românești, Eftimie II și al episcopilor Luca al Buzăului și Teofil al Rîmniceului. Printre altele, tratatul prevedea și întărirea vechilor relații dintre bisericile ortodoxe din Transilvania și Mitropolia de Țirgoviște. La Alba Iulia, Mihai Viteazul clădește într-un loc frumos o mănăstire care va deveni reședință a mitropolitului ardelean ortodox. Numele multor ierarhi și clerici sînt menționate de documente, ca cele ale lui Sofronie Miclescu mitropolitul Moldovei, frații Scriban, arhimandritul Melchisedec Ștefănescu, egumenul Calinic Miclescu și iconomul Dimitrie Matcaș.

Printr-o serie de acțiuni întreprinse, Adunarea Electivă din Moldova, prezidată de Mitropolitul Sofronie Miclescu, a ales la 5—17 ianuarie 1859, ca domnitor, pe Alexandru Ioan Cuza. În Muntenia, mitropolitul Nifon, episcopii Calinic al Rîmniceului, Climent al Argeșului și Filotei al Buzăului, ca membri ai Divanului ad-hoc, au susținut cu tărie ideea unirii.

În a doua jumătate a secolului trecut mitropolitul Andrei Șaguna printr-o activitate susținută a reorganizat biserica ortodoxă din Transilvania căreia i-a dat așa-numitul «Statut organic», adoptat de Congresul Național Bisericesc din 16—28 septembrie și 7—19 octombrie 1868 prin care se dădea Bisericii Ortodoxe din Transilvania autonomia dorită.

Convins că numai prin învățătură și cultură se poate dezvolta conștiința națională și întări unitatea tuturor românilor, mitropolitul Andrei Șaguna a înființat școli, a editat cărți și a organizat asociații culturale.

Biserica Ortodoxă Română prin reprezentanții și credincioșii ei a fost prezentată la acțiunile de pregătire pe mai departe a actului unirii Transilvaniei cu Patria mamă, la 1 decembrie 1918.

Profesorul Nicolae Bălan, viitorul mitropolit al Ardealului, de memorabilă amintire, s-a numărat printre cei ce au făcut parte din delegația care, la 14 noiembrie 1918, a mers la Iași cu misiunea de a stabili legături cu fruntașii politici din România, precum și cu miniștrii Franței, Statelor Unite și Angliei, pe lângă guvernul român.

*

Cea de a doua cale prin care Biserica Ortodoxă Română s-a integrat în lupta poporului român pentru afirmarea și apărarea unității sale, a fost calea culturii. Clericii români au contribuit din plin la făurirea unității limbii românești, la păstrarea și îmbogățirea acesteia.

Prin tipărirea și răspindirea cărților bisericești în cele trei principate a răsunit peste tot, limba românească. Cărțile tipărite erau destinate nu numai moldovenilor ci pentru «toată seminția românească de pretutindenea ce se află pravoslavnică în această limbă» după cum arăta mitropolitul Varlaam.

Contemporan cu Varlaam, Simeon Ștefan — preot în Bălgrad și mai apoi mitropolit al Vadului, al Maramureșului și a toată țara Ardealului — luptă pentru realizarea unei limbi unitare pentru românii din toate provinciile. În acest scop a întocmit cea dintâi traducere integrală a Noului Testament.

Diaconul Coresi din Muntenia a tipărit la Brașov manuscrise traduse în nordul Ardealului. Apostolul, Tilcuirea Evangheliilor, Molitvelnicul, Psaltirea, Tetraevanghelul și celelalte tipărituri ale sale au circulat în toate cele trei provincii românești făcând legătura de limbă și primii pași de cultură la români. Aceste cărți nu numai că fac începutul limbii noastre românești, dar, ele aduc și întrebuințarea acestei limbi în actele particulare (zapise, învoieli, schimburi etc.).

Prin puterea lor de răspindire, o contribuție însemnată la îmbogățirea limbii românești au avut-o Biblia de la București, din 1688 a lui Șerban Cantacuzino, prima traducere integrală a Bibliei, monument de limbă literară destinat «rumânilor, moldovenilor și ungro-vlahilor» și mai ales Psaltirea în versuri a mitropolitului Dosoftei și Mărturisirea Ortodoxă a lui Petru Movilă.

Apogeul tipăriturilor în limba română este atins în timpul lui Antim Ivireanul, tipărituri care au un dublu rol: al luminării minții și al zidirii sufletești.

În Transilvania, vechile biserici de la Șcheii Brașovului pînă la Nășăud și părțile Maramureșului, își procurau cărțile bisericești de cult din Moldova sau din Țara Românească și invers, acestea procurau adesea cărți de cult din Ardeal. Cărțile bisericești au dus pretutindeni ideea unității poporului român.

Iată cum, de-a lungul secolelor ierarhi și clerici români identificați cu aspirațiile poporului, prin munca și jertfele lor au contribuit la pregătirea marii sărbători a unirii.

*

În semn de recunoaștere a aportului adus de cele două biserici române din Transilvania, Marea Adunare de la Alba Iulia, a invitat la lucrările ei pe toți arhierii.

Doi ierarhi au făcut parte din delegația care a dus la București hotărârea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia și au depus jurământul rînduit de lege.

O dată proclamată unirea Transilvaniei cu patria mamă Sinodul episcopilor români ortodocși din Transilvania a fost desființat, membrii lui au fost integrați Sfintului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în anul 1919.

În afara Bisericii Ortodoxe Române rămăneau totuși clericii și credincioșii uniți prin silnicie la 1700. Revenirea la sinul Bisericii Ortodoxe se va face în timpul Arhipăstoririi Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, în anul 1948, la 21 octombrie, tot la Alba Iulia.

Realizarea unității statale a românilor a dat posibilitatea de a se continua cu mai multă intensitate lupta pentru libertatea lor națională.

Aceste năzuințe ale românilor au devenit realitate vie după eliberarea României de sub jugul fascist, la 23 august 1944, când țara toată înfrățită a pornit pe drumul propășirii păcii, a buneistării.

Toți cetățenii patriei sînt uniți în munca lor creatoare prin idealuri comune și prin condițiile noi pe care le oferă noua societate. În contextul acestor condiții Biserica Ortodoxă Română, a izbutit să-și alcătuiască o organizare în conformitate cu Sfintele Canoane, cu noua lege a cultelor, cu noua Constituție a țării.

Și a vrut Dumnezeu ca la vremuri noi, la cîrma Bisericii Ortodoxe Române să fie chemat omul nou, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, care, prin înțelepciunea, clarviziunea și concepția sa profund creștină a izbutit să dea un nou avînt vieții sufletești a credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române.

Un alt pas în realizarea și consolidarea bunei conviețuiri a credincioșilor de orice confesiune, din patria noastră, a fost chemarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, adresată în 1948 tuturor cultelor din România.

Chemarea sublinia necesitatea încetării oricăror divergențe interconfesionale și interreligioase și necesitatea colaborării frățești.

În realizarea acestui scop, Biserica Ortodoxă Română sub Înalta cîrmuire a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian a desfășurat o activitate neobosită. Referindu-se la rezultatele acestei rodnice activități,

Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian comunica în cadrul sesiunii de la București din 14 noiembrie 1963 a Comitetului executiv al Conferinței Creștine pentru Pace: «Noi am căutat să facem mai întâi pace la noi acasă și sintem bucuroși să vă informăm că am ajuns să statornicim pace și armonie deplină cu toate celelalte culte din țara noastră, creștine și necreștine, constituind în mic ceea ce ar trebui să fie pe dimensiuni mari un adevărat ecumenism creștin deosebit de activ în apărarea păcii».

Unitatea statornicită între cultele din țara noastră precum și libertatea, sprijinul material și moral de care se bucură cultele religioase, «ne însuflețesc deopotrivă și pe noi — preciza Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian cu prilejul primirii conducătorilor cultelor religioase la Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România — și nu vom precupeți nimic pentru a sluji cu toată credincioșia și cu tot elanul marile năzuințe ale poporului, pentru fericirea lui, pentru înflorirea patriei, pentru zidirea noii vieți de progres și dragoste socială, pentru pacea și cooperarea dintre toți oamenii și dintre toate popoarele».

Dată fiind importanța istorică a actului Unirii de la Alba Iulia din 1918, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Întâistătătorul ei, Prea Fericitul Patriarh Justinian, a hotărît : — tema conferințelor de orientare pe luna noiembrie 1968 să o constituie aniversarea semicentenarului Unirii Transilvaniei cu România ; — duminică 1 decembrie 1968, preoții să vorbească credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române despre acest măreț act al Unirii Transilvaniei cu România, să evoce faptele și împrejurările care l-au pregătit, și să precizeze datoriile ce revin tuturor în păstrarea și întărirea unității naționale.

REDACTIA

DIN ACTIVITATEA SFINTULUI CALINIC CERNICANUL, EPISCOPUL RIMNICULUI-NOULUI SEVERIN (1850—1868) ÎN PERIOADA UNIRII PRINCIPATELOR

Sfintul ierarh Calinic de la Cernica este cel mai apropiat de vremea noastră, dintre cei opt sfinți români canonizați pînă acum de Sfîntul Sinod al Bisericii noastre. El s-a născut la 1787 și a murit la 11 aprilie 1868.

Cei peste 80 de ani ai vieții sale coincid cu una dintre epocile cele mai importante ale istoriei noastre naționale. Este epoca evenimentelor hotărîtoare, care marchează sfîrșitul feudalismului în țările românești și stau la temelie României moderne : sfîrșitul domniilor fanariote, revoluția lui Tudor Vladimirescu și începutul domniilor pămîntene (1821), revoluția de la 1848 și unirea Principatelor (1859).

Ce atitudine a avut Sfîntul Calinic față de aceste evenimente de răscruce de la temelie României moderne, cu care el a fost contemporan ? A asistat el ca un simplu martor ocular și pasiv, la asemenea acte istorice, care angajau viitorul și destinul Patriei sale ? Sau, dimpotrivă, a participat la ele și la evoluția social-politică a neamului său, care își căuta atunci, în vîltoarea istoriei mult frămîntatului secol al XIX-lea, noi forme de viață și de organizare printre popoarele Europei ?

Nu avem documente din care să vedem mai precis ce atitudine a avut Sfîntul Calinic față de revoluția lui Tudor Vladimirescu, precum și față de *revoluția din 1848*, și nici dacă a avut legături cu conducătorii acestora ¹.

În schimb, după numirea sa ca episcop al Rîmnicului-Noului Severin (1850), el va juca un rol dintre cele mai active și mai importante în cel de al treilea mare act istoric din viața poporului român, care se petrece în timpul vieții Sfîntului : *Unirea Principatelor*, la care el ia o parte activă, consemnată în documentele vremii.

După încetarea domniei lui Barbu Știrbei în Muntenia și a lui Grigorie Ghica în Moldova (1856), s-a publicat, la 27 febr. 1857, firmanul

1. Cp. și Pr. N. Șerbănescu, *Sfîntul ierarh Calinic de la Cernica, episcopul Rîmnicului*, în rev. «Bis. Ort. Rom.», an. 1968, nr. 3—5, p. 383.

Porții pentru alegerile de deputați în Divanurile ad-hoc, care, conform hotărârii tratatului de la Paris, trebuia să se constituie în ambele Principate, spre a exprima voința națiunii și a decide asupra viitoarei lor organizări. În aceste adunări reprezentative trebuia să fie și delegați ai clerului (cite 9 în fiecare Divan), ele urmînd chiar să fie prezidate de mitropoliții celor două țări². Împreună cu ceilalți ierarhi din Țara Românească, în frunte cu mitropolitul Nifon, episcopul de Rîmnic a întocmit listele alegătorilor care trebuiau să desemneze pe membrii clerici ai viitoarelor Divanuri. În calitatea sa de episcop, Calinic era membru de drept al Divanului ad-hoc pentru Valahia; din partea eparhiei Rîmnicului, alături de el, a fost ales ca deputat al clerului proto-popul Constantin, «protonotariul» (adică șeful cancelariei) episcopiei Rîmnicului, un partizan convins al Unirii, ca și episcopul său.

După constituirea Comitetului Unionist din București (3/15 martie 1857), Sfîntul Calinic dispune să se facă în toate bisericile din eparhia sa rugăciuni pentru Unire. Iată textul *pastoralei* (scrisorii circulare) adresată de el în acest scop tuturor *protoiereilor din eparhia sa*, la 15/27 aprilie 1857 :

«Religia ortodoxă fu păstrată cu sîngele părinților noștri; românii își vărsară sîngele pentru credința lui Christos, pentru lățirea adevărului Evangheliei, care a fost și este mîntuirea patriei noastre.

Astăzi Dumnezeu, prin tainele Sale cele nepătrunse, chiamă pe Români ca să-și ceară pe cale legiuită coroana luptelor și a singelui vărsat pentru cruce, pentru apărarea Patriei, a bisericilor și a mînăstirilor noastre, de a nu se întemeia, pe sfintele altare, biserici de altă credință.

Astăzi se împlinește cu poporul nostru una din sfintele făgăduieli ale Provindenței : *Bate și țî se va deschide, cere și țî se va da*³.

Poporul român n-are decît să ceară pe cale legiuită *viața politică și națională, făgăduită creștinilor prin glasul Evangheliei*; și spre a cere viața trebuie a se uni într-un cuget și voință. *Crucea a fost semnul unirii și înfrățirii Românilor, simbolul libertății Românilor și nădejdea lor în toate primejdiile politice, religioase și naționale.*

Drept aceea, *una din datoriile ce reclamă a noastră poziție în asemenea serioasă împrejurare, fiind de a se înălța rugăciuni Părintelui Ceresc pentru unirea Românilor, într-o singură voință și cuget ca să ceară pe cale legiuită viața Patriei lor, — scriem dar cucerniciei voastre, ca îndată după primirea acesteia să obstesci*⁴ preoților de pe la toate bise-

2. Amănunte în *Istoria României*, publ. de Acad. R.P.R., vol. IV, București, 1964, p. 267.

3. Cp. și A. I. Gorța, *Fîmmanul pentru convocarea Divanurilor ad-hoc și problema Unirii Principatelor Române*, în vol. *Studii privind Unirea Principatelor*, publ. de Acad. R.P.R., București, 1960, p. 289, 290 și 296.

3. Cp. Matei VII, 7 și Luca XI, 9.

4. Adică să comunici (în trad. fr. a textului = *communiquer*).

ricile din cuprinsul plășilor cucerniciei voastre, precum și tuturor cuvioșilor egumeni de pe la monastiri și schituri, ca să se ție Te-Deum și privigheri prin biserici, citindu-se rugăciunile și moliftele prevăzute în S-ta Leturghie pentru vrăjmași, care în înțelesul lor se cunosc ca foarte potrivite cu împrejurarea de care ne este vorba.

Iar de primirea acesteia întocmai urmare adăstăm fără zăbavă răspunsul cucerniciei voastre»⁵.

Cu toată stângăcia exprimării sale, patriotismul luminat al semnatului pastoral se vede limpede din această împrejurare⁶. Sfântul Calinic afirmă aci, destul de clar, următoarele trei lucruri, demne de reținut :

a) Dreptul firesc și legitim la libertate și independență al românilor, care a fost propovăduit creștinilor prin însuși «glasul Evangheliei» ;

b) Datoria românilor de a se înfrăți și de a fi una în momentele de răscruce ale istoriei lor naționale ;

c) Datoria sa, în calitate de ierarh și deputat totodată, de a se înălța rugăciuni, «într-o asemenea serioasă împrejurare, pentru unirea românilor într-o singură voință și un singur cuget, ca să ceară pe cale legiuită viața patriei lor».

Pastorala episcopului de Rîmnic a avut, ca și cea similară, a lui Filotei al Buzăului⁷, un puternic răsunset în rîndurile luptătorilor pentru Unire și a sporit prestigiul și simpatia de care sfântul ierarh se bucura și pînă atunci în ochii contemporanilor săi. Comitetul Unionist din Craiova îi adresează, la 29 aprilie 11 mai 1857, următoarea scrisoare de laudă și de mulțumire pentru actul său :

«Prea Sînte Părinte !

Religiunea și Patria sînt cele mai vechi instituțiuni pe pămînt. Dacă cea dintii ne leagă, prin credință, cu cerul, cea de a doua ne leagă, prin existența noastră și prin instinctul de dragoste și de simpatie, cu toate generațiile cele mai dinainte de noi și ne arată celor ce vor veni după noi. Ce glorie de a putea zice și următorii despre noi aceea ce noi zicem despre strămoșii noștri : Ei au fost mari pentru că s-au iubit în același Dumnezeu ! Au fost tari pentru că toate puterile lumii au căzut dinaintea lor.

Noi cunoaștem misiunea strămoșilor noștri : ei n-aveau nimic mai sînt și mai prețios decît legea și patria. Cînd zi-

5. Textul publicat întii în ziarul «Concordia» din 7/19 mai 1857, nr. 26 și reprodus în *Acte și documente relative la Istoria renascerei României*, editate de Episc. Ghenadie Petrescu al Argeșului, Dim. A. Sturdza și Dim. C. Sturdza, vol. IV, București, 1889, p. 415-446.

6. Cp. și N. Dobrescu, *Studii de Istoria Bisericii Române contemporane*, I. *Istoria Bisericii din România (1850-1895)*, București, 1905, p. 32.

7. Publicată la Ec. Gh. Ionescu, *Viața și activitatea lui Filotei, episcopul Buzăului*, ed. II, București, 1941, p. 139-140 și reprodusă la Pr. G. Cocora, *Episcopul Filotei al Buzăului, luptător pentru Unirea Țărilor Române*, în rev. «Biserica Ortodoxă Română», an. 1959, nr. 1, p. 45-46.

ceau ei : *Pentru Lege și pentru Țară*, tot românul dorea a fi un martir, tot românul era un erou. Altarele și vetrele le-am primit pecetluite cu scump sîngele lor. Istoria stă martură și ne arată cum mîna lui Dumnezeu, drept răsplătire a jertfelor noastre, ne-a scos deasupra relelor și a necazurilor ce au venit peste noi.

În scurt, Prea Sînte, pietatea și patriotismul sînt două virtuți nedespărțite : cel ce iubesc pe Dumnezeu iubesc și pe aproapele său ; pentru că cel ce n-ar iubi pe aproapele său, pe care îl vede și cu care trăiește, cum ar putea zice că iubesc pe Dumnezeu, pe Care nu l-a văzut ? Însuflețit de aceste nobile simțămînte ați binevoit, Prea Sînte, ca în marea operă de regenerare a poporului român, să dați ordine în toată eparchia ca să se facă rugăciuni și privegheri, ca duhul luminii, al dragostei și al tăriei, să unească inimile tuturor românilor în aceeași dorință și voință pentru binele și fericirea scumpei noastre Patrii. Aceste dorințe sînt cunoscute. Ele sînt simbolul credinței politice a tuturor Românilor.

În numele tuturor compatrioților noștri, vă rugăm. Prea Sînte, ca să primiți recunoștința și respectul turmei ce păstoriți. Ca unui vrednic următor al acelor cu care se fălesc Biserica și națiunea română, noi n-avem să-i aducem laude; cartea nemuririi va înscrie și numele său între unșii și aleșii Domnului, între păstorii cei adevărați, care se pun pentru turma lor, între aceia pentru care Evanghelia zice : *Cel ce va face și va învăța, acela mare se va chema în împărăția cerului*». (Urmează semnăturile președintelui și membrilor Comitetului electoral, printre care și aceea a lui Barbu Bălcescu, fratele lui Nicolae Bălcescu)⁸.

Aceleași frumoase aprecieri la adresa ierarhului-patriot le exprimă, peste puțin timp, și Comitetul Central al Unirii din București, în următoarea scrisoare :

«Prea Sfinte Părinte,

Religiunea creștină a exercitat cel mai mare imperiu asupra inimilor și minunile ei au făcut admirarea secolilor. Această religiune s-a născut în coliba păcătoșilor, și s-a propagat în mijlocul goanelor. Propagarea Evangheliei a gonit barbaria de pe fața pămîntului, căci doctrina ei este curată ca lumina, înaltă și profundă ca adevărul, simplă și universală ca dînsul. Rătăcirea, Prea Sfinte Părinte, s-a propagat totdeauna mai iute decît adevărul, și de aceea, în această

8. Textul în ziarul «Concordia», nr. 26 din 7 mai 1857, reprodus în col. cit. de *Acte și documente...*, vol. IV, p. 548-549.

epocă însemnată de regenerație a românilor, numai niște frumoase fapte ca acelea ce ați săvîrșit Prea Sfinția Voastră, care sînteți păstor adevărat și cu conștiință de sacra misiune ce Dumnezeu v-a încredințat, pot aduce la cunoștință oile rătăcite din turma Mîntuitorului. Rugăciunile ce prea Sf. Voastră ați poruncit a se face în toate bisericile eparhiei de Rîmnic, pentru isbutirea cauzei naționale, fericirea Țării, este dovada cea mai netăgăduită, că sciți prețui sfințenia misiunii ce aveți a împlini aci pe pămînt, ca credincios apostol al lui Christos, și că nu pierdeți niciodată din vedere binele ce doresc Românilor. Din timpii cei mai depărtați, Prea Sfinte Părinte, rugăciunea către Dumnezeu în altarele Sale a fost privită ca un mijloc puternic de a înălța sufletul, de a-l înțări în buna hotărîre și de a-l mîntui în nenorociri. Amorul patriei mele este un sentiment adînc întipărit în inima omului. Patria noastră amar chinuită de atîtea rele, ce au trecut peste dînsa, se află în ajunul unui viitor mare, după care a suspinat foarte îndelungat. Prin credința către Dumnezeu, a scăpat de toate nevoile, ce au năpădit asupra-i; tot prin credința către Dumnezeu va ajunge la limanul dorit. Ispitele și duhul răului ce vrăjmașii binelui și fiii vitregi se silesc a strecura în inimile Românilor, prin această credință tare se vor înfrunta și prin adevărul ce strălucește ca lumina soarelui. Comitetul Central al Unirei se socotește fericit de a-și arăta via sa mărturisire către Prea Sfinția Voastră, bunul și adevăratul păstor al turmei lui Christos, pentru frumoasa faptă ce ați săvîrșit, îmbrățișînd cu căldură cauza națională»⁹.

Lucrările Divanului ad-hoc, care au pregătit Unirea, au avut loc în Muntenia între 30 sept.—22 dec. 1857. În tot acest interval, Sf. Calinic și-a împărțit grija și timpul între conducerea Eparhiei și lucrările divanului, făcînd parte din diferitele lui comisii. Astfel, la 2 oct. îl găsim făcînd parte, împreună cu Filotei al Buzăului și cu Climent al Argeșului, din comisia celor 42 membri care aveau sarcina de a redacta regulamentul intern al Divanului¹⁰, iar la 8 oct. este ales președinte al deputaților clerici din Divan¹¹.

Cu deosebire grăitoare pentru sentimentele unioniste ale episcopului de Rîmnic este o scrisoare a sa din 2 nov. 1857, adresată «Cinstitei Adunări a Divanului ad-hoc al României», al căreia început îl reproducem aici :

9. Textul în ziarul «Concordia», nr. 34 din 11/23 iunie 1857, reprodus în aceeași col. de *Acle și documente...*, vol. IV, p. 930—931.

10. Vezi *Documente privind Unirea Principatelor*, publicate de Acad. R.P.R., vol. I : *Documente interne*, București, 1961, p. 583 (decum. nr. 727).

11. *Acle și documente...*, vol. VI, part. 2, p. 27 și *Documente privind Unirea Principatelor*, vol. I, p. p. 588 (docum. nr. 735).

«Prea cinstiților Părinți și cinstiților domni ai Adunării, eu smeritul, din zioa care am auzit că milostivul Dumnezeu, prin slăvitele Puteri ale Evropei, au binevoit de a-și întinde și cătră noi mila Sa, ca să ne ușureze de multele suferințe care le-am pătimit, și a ne bucura pe viitor de vechile noastre drepturi recunoscute prin tractatul de Paris; de astunci — zic — și pînă acum nu am încetat a ruga pe milostivul Dumnezeu, atit (eu) însumi cit și toate bisericile din eparhia noastră, ca să-și săvîrșească această milă a Sa, pentru împreunarea într-un singur stat a Moldo-României și sub un singur guvern, după cum se cuprinde în cele patru puncturi ale programului național, ca unii ce sîntem uniți în credința cea către Dumnezeu, drepti slăvitori, fii ai Bisericii Răsăritului, de aceeași limbă și același neam...».

În continuare, Sfintul Calinic cere Adunării să se reglementeze ca domnitorii viitorului stat românesc unit să fie creștini-ortodocși. Apoi, luînd atitudine împotriva obișnuinței cosmopolite a deputaților boierimii care vorbeau de obicei franțuzește, el cere ca în cadrul Adunării să se vorbească și să se scrie numai «în înțelesul popular», adică în românește, dînd ca exemplu pentru aceasta pe «frații noștri moldoveni», care «scriu curat în limba Patriei». Se scuză, totodată, că, în ciuda dorinței sale de a fi prezent la toate ședințele, va fi nevoit să mai lipsească uneori, din pricina bătrînețelor și a sănătății sale șubrede¹².

La 10 decembrie episcopul de Rîmnic a fost ales într-o altă Comisie a Divanului, care avea să se ocupe cu problema activității pe viitor a acestei Adunări¹³, iar la 12 dec. 1857, îl găsim printre primii semnatori ai memoriului celor 35 deputați din Divan, adresat Președintelui Adunării (mitropolitul Nifon), prin care se cerea să nu se treacă la discutarea reformelor interne, semnatarii declarînd că nu vor mai participa la viitoarele ședințe ale Adunării (care urma să-și reia activitatea la 10 ian. 1858), pînă ce dorințele Națiunii, formulate de Comisia instituită de Adunare, nu vor fi admise de Marile Puteri¹⁴.

După dizolvarea Divanului ad-hoc, episcopul Calinic face parte, alături de mitropolitul Nifon și de ceilalți doi episcopi ai eparhiilor muntene (Filotei al Buzăului și Climent al Argeșului), din *Adunarea electivă* care trebuia să aleagă pe viitorul domn al Munteniei și care și-a început lucrările la 22 ian./3 febr. 1859¹⁵. În această calitate el participă mai întii, în dimineața memorabilei zile de 24 ian. 1859, la ședința

12. Textul scrisorii în *Documente privind Unirea Principatelor*, I, p. XXXVIII și 600—631 (docum. nr. 751).

13. *Documente privind Unirea Principatelor*, I, p. 663.

14. Textul memoriului și numele semnatarilor în *Documente privind Unirea Principatelor*, I, p. 664—666.

15. Cp. și Mîncea Păcurariu, *Atitudinea slujitorilor Bisericii Ortodoxe Române față de actul Unirii Principatelor*, în rev. «Biserica Ortodoxă Română», an. 1967, nr. 1—2, p. 92.

secretă a membrilor Adunării, în care aceștia se obligă, sub prestare de jurământ, să voteze pentru colonelul Cuza, ales mai dinainte domn al Moldovei; pe actul care consemna în scris acest legământ solemn numele lui Calinic ocupă locul al doilea, după cel al mitropolitului Nifon, președintele Adunării¹⁶. În după-amiaza aceleiași zile Sfântul Calinic este prezent și la ședința publică, în care alegerea lui Cuza este realizată și prin votul formal al unanimității deputaților¹⁷; iar a doua zi, 25 ian. 1859, Sfântul își pune din nou semnătura pe mesajul prin care Adunarea Electivă din Muntenia vestea pe Alexandru Ioan I Cuza, domnul Moldovei, că fusese ales domn și al Țării Românești¹⁸.

Prin alegerea lui Cuza ca domn al ambelor țări românești, care de aci înainte trebuiau să constituie unul și același stat, se realizează astfel de fapt Unirea Principatelor; împlinirea acestei sfinte năzuințe a românilor a bucurat și pe sfântul Calinic, care, precum am văzut, participase activ la ea. Iar mai târziu, dintre cuvântările prin care clerul român exprima bucuria sa cu prilejul pecetuirii definitive a Unirii, prin recunoașterea ei de către Marile Puteri și prin proclamarea ei de către Cuza, în dec. 1861¹⁹, ni s-a păstrat, de ex., cea rostită la episcopia de Râmnic, din inițiativa și cu binecuvântarea episcopului Calinic²⁰.

Episcopul de Râmnic își dovedește, și după realizarea Unirii, sentimentele patriotice și interesul pentru marile idealuri de libertate, de progres și de lumină, ale compatrioților săi, contribuind cum putea mai bine la împlinirea lor și la consolidarea Unirii politice și administrative²¹.

Pr. Prof. ENE BRANIȘTE

16. Textul actului la Pr. N. Șerbănescu, *op. și rev. cit.*, p. 384.

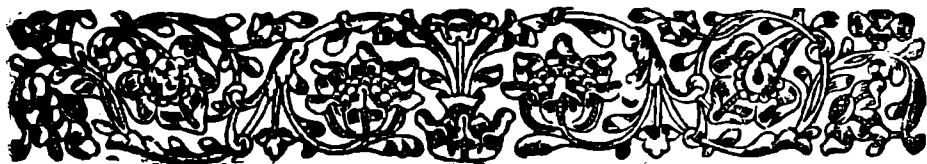
17. În aceasta zi, după slujba de mulțumire oficială la catedrala episcopiei Râmnicului pentru alegerea lui Cuza, elevii seminarului au cântat un imn închinat Unirii (publicat în periodical «Biserica», editat de Pr. Gr. Muscăleanu, an. II (1863), nr. 11, p. 83—84. De acest imn amintește și bătrînul preot Vasile Constantinescu de la biserica Negustori din Capitală, fost elev al seminarului din Vilcea (1842—1935), în amintirile relatate de el preotului Nic. M. Popescu și consemnate de acesta în vol. *Preoți de mir adormiți în Domnul*, Buc. 1942, p. 203).

18. Cp. Pr. N. Șerbănescu, *op. și rev. cit.*, p. 385.

19. Amănunte în *Istoria României*, edit. de Acad. R.P.R., vol. IV, p. 331—333 și la Dan Berindei, *Lupta diplomatică a Principatelor Unite pentru desăvîrșirea Unirii*, în vol. *Studii privind Unirea Principatelor*, p. 413.

20. Cuvîntarea (înulă de preotul D. Brănescu, prof. la seminar, a fost publicată în periodical «Biserica», an. II (1863), nr. 10 din 3 martie, p. 75—76 și nr. 11 din 10 martie, p. 81—83.

21. Alte acțiuni patriotice ale Sfîntului Calinic vezi la Pr. N. Șerbănescu, *op. și rev. cit.*, p. 382—385.

ANTIM IVIREANUL CA LUPTĂTOR ÎMPOTRIVA OPRESIUNII OTOMANE

(M E D A L I O N)

Atitudinii statornice a Mitropolitului Antim de luptător împotriva împilării turcești, care umilea și epuiza în același timp țările române, s-a căutat să i se dea explicații, legate — cum era de așteptat — de împrejurări particulare ale vieții viitorului înalt ierarh. S-a încercat, mai ales, să se scoată în evidență informația pe care secretarul florentin al lui Brîncoveanu, Del Chiaro o aruncă, în treacăt, în cartea sa despre Țara Românească. Antim, mînat de o «soartă nedreaptă», ajunsese rob în tinerețea sa. Robit, așa dar, de turci — adaugă glosatorii lui Del Chiaro — Antim ar fi fost scăpat, poate de Marca Biserică din Constantinopol, și ar fi fost cerut de acolo mai tirziu de Constantin Brîncoveanu, care avea să-i folosească neobișnuitele sale daruri în cîmpul artelor aplicate și al tipografiei. Adevărul este că nu știm aproape nimic din viața lui Antim înainte de sosirea lui în țară și N. Iorga avea probabil dreptate să se împotrivescă — cu argumentele unui istoric — acestei tradiții, care făcea din viitorul mitropolit un rob răscumpărat.

Ce știm cu certitudine este că, sosit în Țara Românească, el este — și rămîne pînă la moarte — un devotat al Cantacuzinilor. Dar politica creștină a unui Șerban Cantacuzino, despre care Neculce spunea că «gîndul și gătirea lui era să fie el împărat la Țarigrad», este prea bine cunoscută, căci este știut și felul cum s-a purtat față de creștini la asediul Vienii, deși făcea parte din oastea protivnică imperialilor, și cunoaștem, deopotrivă, și legăturile pe care, mai tirziu, voevodul le-a înfiripat în Moscova pravoslavnică, ajutat de Dionisie Muselimum, patriarhul ecumenic pribeag în Muntenia, și de mitropolitul Teodosie Cantacuzinii — și după moartea lui Șerban — și-au îndreptat privirea, cînd spre rușii ortodocși, cînd spre austrieci, care erau măcar creștini și luptau împotriva Porții. Cînd, în 1711, Petru cel Mare, ajutat de Dimitrie Cantemir, pornește un război fără izbîndă împotriva turcilor, iar spătarul Toma Cantacuzino trece în tabăra rusească, Antim, alături de Cantacuzini, ia parte la «Sfatul» de la Urați, care va duce la fuga lui Toma, fapt care va pricinui cunoscutul lui conflict cu omul mai cumpănit și mai prevăzător care era Brîncoveanu. Eșecul din 1711,

ceasurile grele care-l așteptau în anul următor, când era gata să-și piardă scaunul mitropolitan, îl fac pe Antim mai rezervat, fără ca simțăminte lui față de turci să poată fi înăbușite. Înaltul chiriarh era și un iscusit vorbitor și nu se putea ca împotrivirea lui față de străinii care îngenunchiau țara și o secătuiau de vlagă să nu străbată și în «cuvintele de învățătură» rostite de dînsul de la amvonul mitropoliei. Ceea ce numim didahiile sale, mitropolitul Antim le-a îndreptat către păstorii săi de la suirea lui în Scaunul Ungrovlahiei, în 1709 și — în orice caz — pînă la căderea voievodului Ștefan Cantacuzino, la începutul anului 1715. Anii deosebit de grei sînt mai ales cei cinci din urmă și acum înțelepciunea arhipăstorului îi cerea să nu spună decît ceea ce nu-l putea primejdi nici pe el, nici biserica, nici țara. De greutatea care se abătuseră asupra Țării Românești, nu încetează, totuși, să pomenească. Numele celor care căsunaseră aceste dureroase strîmtorări erau pe buzele tuturor celor ce-l ascultau și nici n-ar mai fi fost nevoie să-l rostească deslușit. Se întîmplă, însă, uneori să-l pomenească. Astfel, într-una din predicile sale la Schimbarea la față a Mîntuitorului, Antim se ridică împotriva celor ce se rușinează de Hristos și înfruntă astfel primejdia ca și Fiul omului să se rușineze de dînsii, când va veni întru slava Tatălui Său. «Noi — spune Antim — numărîndu-se și el, din smerenie, alături cu acești nevolnici — nici de dînsul ne rușinăm, nici cuvintele Lui le ținem în seamă ca o nimica, nici cele ce ne învață spre folosul și mîntuirea sufletelor noastre le păm, ci aflăm pricini și zicem că nu putem să le facem acestea ce ne învață Hristos, că nu ne dă înde mînă, căci avem case grele și vremea nu ne slujește, ci sîntem supuși sub jugul păgînului și avem nevoi multe și supărări de toate părțile». Era un chip ocolit, dar grăitor de a arăta că «jugul păgînului» apăsa asupra celor slabi de înger, dar se înțelegea ușor că el era deopotrivă de apăsător și pentru cei mai vrednici creștini.

Cu alt prilej, în cuvîntul de învățătură la praznicul Sfintului Mare Mucenic Dimitrie, Antim pornește de la cuvîntul apostolilor, către Mîntuitor, cînd corabia în care se aflau era învăluită de talazuri: «Doamne, mîntuiește-ne că pierim» (Matei VIII. 25). Tilcuind minunata întîmplare, arhipăstorul zugrăvește de fapt starea în care țara întregă se afla în acele vremi: «Norii ce negresc văzduhul, fulgerile ce orbesc ochii, tunetele ce înfricoșează toată inima vitează sînt întîmplările cele de multe feluri, neașteptatele pagube, înfricoșările vrăjmașilor, supărările, necazurile ce ne vin de la cei din afară, jafurile, robiile, dările cele grele și nesuferite, carele le lasă Dumnezeu și ne încungiuă pentru ca să cunoască credința noastră și să ne vază răbdarea». După ce, mai departe, Antim arată, din nou, că «toți pătînesc, toți sînt în scîrbe, toți suspină sub jugul cel greu al nevoei», ajunge și la întrebarea firească: «Și cum dară să va mîntui norodul, cum să scuture această ticăloasă de țară sarcina cea grea a relelor ce o supără?» Răspunsul este cel mai adevărat și mai frumos care se poate da: este nevoie să se împreune cugetele tuturor într-o unică, mare, rugăciune, care nu se poate

să nu fie ascultată. «Deci, dacă, — spune Antim, — cînd doi uniți să vor ruga, cîștigă mila ; cu cît mai vîrtos vor cîștiga, cînd tot norodul și toată mulțimea, cu un glas și cu o gură și cu o inimă, vor cere de la Dumnezeu ajutoriu. Pentru aceasta vă pohtesc, feții mei, așa să vă rugați, pururea și toți deodată. Și mai vîrtos întru aceste vremi ce s-au înmulțit nevoile și pre toți, împreună, de toate părțile ne-au încungiurat nenorocirile, necazurile și scîrbele». Nu știm dacă, în tot ceea ce a cuvîntat Antim, se găsește un sfat mai adinc simiți și care să ne fie un mai statornic îndreptar în viața plină de încercări a poporului nostru.

O dată cu mazilirea lui Ștefan Cantacuzino vine, însă, mai ales pentru Antim, vremea marilor încercări. Turcii mînați, desigur, de propriile lor interese, dar îndemnați și de neconținutele pîri la Sтамbul ale boierimei noastre, împotriva unui voievod sau altul, ridicați tot din rîndurile lor, se hotărîsc să pună capăt domniilor pămîntene. Domnii fanarioți, care le urmează acestora vreme de mai bine de un veac, erau aleși de Poartă, din numărul slujitorilor ei, creștini, e drept, dar ascultînd fără să murmure de poruncile venite de la stăpîinii de pe Bosfor. Primul voievod fanariot, trimis întii în Moldova, după retragerea lui Dimitrie Cantemir, strămutat apoi, în 1716 în Țara Românească — Nicolae Mavrocordat — trebuia să-și dovedească devotamentul desăvîrșit față de Sтамbul, mai ales în împrejurările care se creaseră prin izbucnirea unui nou conflict militar între austriaci și turci, care a dus — în august al aceluiași an — la marea înfrîngere a celor din urmă la Petrovaradin. Om de întinsă cultură, Nicolae Mavrocordat era în același timp și un temperament autoritar, care repede a avut să înfrunte ostilitatea vândită a marii boierimi oltene și muntene. Protivnic, și prin tradiția familiei salc, față de Cantacuzini, Mavrocordat nu venise, desigur, în Țara Românească pătruns de încredere și bunăvoință față de un atît de devotat partizan al lor, cum fusese mitropolitul Antim. Acesta, pe de altă parte, vedea în noul voievod, străin de țară și de aspirațiile ei, un instrument, la nevoie necruțător, al acelei politici otomane, față de care el, Antim, nu încetase să se împotrivească. După neizbînda, următoare înfrîngerii de la Stănilești, a unei politici creștine îndreptate către Rusia, Antim a socotit că această politică, pe care el a urmat-o consecvent, poate primi un sprijin măcar din partea Austriei, acum în război cu Poarta. Poate că și prezența de care se vorbea, a unui cantacuzin, — Gheorghe, fiul răposatului voievod Șerban — în rîndurile armatelor imperiale îi va fi fost noi nădejdi într-o apropiată reinălțare, pe pămîntul românesc, a acestei strălucite familii. În aceste împrejurări o înfruntare dureroasă între voievod și mitropolitul țării se putea ivi în orice clipă. Prilejul a fost dat de un episod al luptelor austro-turce, în care «cătanele» trecuseră din Ardeal, munții în Țara Românească, cu sprijinul unor mari boieri olteni. Cunoaștem din mai multe izvoare contemporane chipul în care s-a desfășurat fuga lui Mavrocordat — înspăimîntat de zvonul unei intrări a trupelor imperiale în București — către Giurgiu și Rusciuc. Cunoaștem, de asemeni, și atitudinea lui Antim, care nu încapă îndoială că a fost amestecat într-o conspirație

boierească, menită să pună capăt domniei fanariotului Nicolae Mavrocordat și să readucă, în Scaunul domnesc al Bucureștilor, un domn pămintean, în persoana lui Pătrașco Brezoianu, mare vornic. Curînd însă, știri sosite din București i-au dovedit lui Mavrocordat că zvonurile fuseseră cu dibăcie născocite ca să-l îndepărteze din țară și că în București nu ajunsese nici măcar un singur ostaș austriac. Scrisoarea ticluită, care pricinuisse fuga precipitată a voievodului îi fusese, însă, arătată de către Antim, care n-a vrut să-și urmeze Domnul în drumul spre Dunăre și se întorsese în cetatea de Scaun. Ne lămurim, acum, ușor furia lui Mavrocordat împotriva mitropolitului și umilințele la care acesta a fost supus cînd înaltul fugar s-a reîntors în București însoțit de trupe turcești. După uciderea lui Pătrașco Brezoianu, urgia voievodului s-a îndreptat împotriva lui Antim. Cronicarul grec Mitrofan Gregoras ne arată că «Antim a fost osîndit, prin porunca împărătească, la surghiun. Cînd intră la Curte, în rădvan, ca de obicei, ca să se întilnească cu Domnul, soldații turci l-au oprit, l-au dat jos din rădvan și smulgîndu-i barba și părul capului și tîrîndu-l jos, l-au închis într-o căsuță a Curții ca să-și aducă aminte de tot ceea ce făcuse». Iar Anton Maria del Chiaro adaugă amănuntul că Antim a fost depus din scaunul său arhipăstoresc, a fost supus unor batjocuri, scoțîndu-i-se camilafca și punîndu-i-se pe creștet o tichie roșie și că ar fi fost silit să revină la numele său vechi de Andrei, ceea ce ar fi însemnat o scoatere din cinul călugăresc. Nu știm cît de întemeiate sînt știrile pe care ni le dă Del Chiaro, deoarece gramata patriarhicească de caterisire a lui Antim, pe care Mavrocordat a dobîndit-o destul de repede la Ieremia al III-lea, nu vorbește de o scoatere a lui și din rîndul monahilor. Oricum, osîndit la închisoare pe viață la Muntele Sinai, Mitropolitul Antim a fost pornit sub pază turcească pe un drum care trebuia să atingă Marea de Marmara. Într-un loc asupra căruia izvoarele nu concordă, poate pe malul riului Tungia, Antim a fost ucis de oștenii turci care-l însoțeau.

Hotărîrea de caterisire — cel puțin în forma pe care o înfățișa o copie publicată mai tîrziu în *Condica Sfintă*, — îl învinuia pe nefericitul ierarh de păcate pe care — cu siguranță — nu le-a avut : de vrajitorie și de «meșteșuguri satanicești». Cînd îi arunca, însă și vina de «conspirator în contra puternicei împărății», gramata lui Ieremia al III-lea era mai aproape de adevăr, pentru că Antim s-a împotrivit, cu o statornicie netăgăduită, tristului regim pe care otomanii îl exercitau de veacuri în Principatele Române. Zelul deplorabil pe care Ieremia al III-lea l-a desfășurat la cererea lui Mavrocordat, alcătuiind, în grabă, o gramată de caterisire care să dea un temei legal alungării din scaun și din țară a lui Antim, a fost pus într-o tristă lumină de cercetări recente. S-a dovedit astfel că acest act, din care n-a rămas nici o urmă în arhivele patriarhiei ecumenice, este făcut fără respectarea procedurii limpede statornicită de Canoanele Bisericii răsăritene și a fost, deci, de la început, lovit de nulitate.

Biserica Ortodoxă Română, dorind să sărbătorească, în 1966, împlinirea a 250 de ani de la mucenicia marelui mitropolit al Ungrovlahiei, a cerut Patriarhiei ecumenice, prin glasul Întâistătătorului ei, să ridice nedreapta hotărîre de caterisire din august 1716, ceea ce Sanctitatea Sa Patriarhul Atenagora a încuviințat, în cuvinte pline de o îndreptățită recunoaștere față de meritele neuitatului arhipăstor de la începutul celui de al optsprezecelea veac.

Multă vreme aproape uitat, Antim și-a regăsit locul său adevărat în istoria bisericii și a culturii românești, mai ales după ce — la 170 de ani de la moartea sa — au văzut, pentru prima oară, lumina tiparului vestitele sale didahii, rostite în catedrala Mitropoliei din București. De atunci, ediții ale operei, cercetări asupra vieții și activității sale n-au încetat să apară. Antim și-a căpătat astfel locul cuvenit în literatura noastră veche; el stă astăzi alături de cei mai străluciți reprezentanți ai culturii românești, într-o epocă — ea însăși — printre cele mai strălucite din istoria noastră: răscrucea veacurilor al șaptesprezecelea și al optsprezecelea. De la Ion Bîanu și episcopul Melhisedec, primii săi editori, de la Nicolae Iorga care i-a închinat pagini de vibrantă preluire, și pînă la cercetătorii zilelor noastre, clerici și mireni, figura lui Antim n-a încetat să ciștigue în relief, prin punerea în lumină a unor laturi mai puțin știute ale strădaniilor sale. Astăzi, poate mai mult ca oricînd, este binevenită amintirea pioasă a muceniei sale, pricinuită de atașamentul său nedeșmințit față de idealul libertății politice a acestui neam românesc, de care el s-a simțit legat pînă în ultima clipă a vieții.

Prof. ALEXANDRU ELIAN

ARTICOLE ȘI STUDII

NAȘTEREA DOMNULUI ÎN COLINDELE RELIGIOASE ROMÂNEȘTI

Colindele vin din pridvoarele vechilor biserici românești, împrăștiind un aer arhaic de cronică și cazanie. Ele se înrudesesc, ca formă, cu doina și balada, păstrînd nealterat duhul creștinesc autentic, pe care îl exprimă prin uluitoare frumuseți de stil și limbă românească. Lucrate parcă în filigran, colindele vădesc arta unui mare șlefuitor de cuvînt, care s-a identificat trup și suflet cu creația sa, punînd în opera sa amprenta veșniciei și atmosfera sfîntă a sărbătorilor. Nimic în ele nu este «făcut», ci totul lasă impresia unei naturaleți care te duce cu gîndul că ele au apărut în spiritualitatea românească așa cum apar florile cîmpului. Ceea ce le caracterizează este sentimentul pe care îl încerci, atunci cînd le asculți prima dată, că le-ai mai auzit cîndva, că le cunoști, că îți aparțin precum aerul și pădurea. Găsim, de asemenea, în ele, cele două coordonate ale istoriei: planul orizontal, cu referințe la mediul istoric și geografic românesc și linia verticală a istoriei mîntuirii. Astfel, tezaurul folcloric al colindelor cuprinde: starea protopărinților în rai, păcatul strămoșesc și izgonirea celor ce-au greșit, așteptarea unui Mîntuitor și, în sfîrșit, venirea Lui în lume, pentru a pătimi și învia.

Locul de cinste în colinde, bineînțeles, îl ocupă Nașterea. Dumnezeu se coboară pentru a se înomeni și a face posibilă viețuirea cerului în noi.

Găsim, în aceste nestemate literare, care sînt colindele, aspecte cosmice.

Astfel, la marelui eveniment al Nașterii Domnului, participă întreaga lume, întregul univers: flori și ierburi, viețuitoare și copaci, luminători de pe cer și îngeri. E acel glas de laudă, pe care psalmistul îl cere soarelui și lunii, îngerilor și puterilor, stelelor și luminii, fiarelor și păsărilor, tinerilor și bătrînilor (Psalmul CXLVIII).

Aspectul cosmic al Nașterii Mîntuitorului se vedește în faptul că, prin luarea firii umane și ducerea ei în comuniunea treimică, are loc o renaștere totală. Peste lumea care mergea spre neant, împinsă de puterea întunericului, vine lumea harului. Nu se poate vorbi de o supra-punere, ci de o întrepătrundere, o creștere spirituală din lăuntru, o

zăgăzuire a neantului, a morții. Puterile morții sînt secate și lumea, care mii de ani a suspinat după Viață, se înalță la demnitatea harului, avînd măsura lucrurilor pe Hristos. Începe o nouă viețuire și întreaga fire astfel ridicată prin minunea Nașterii Domnului, cîntă imne de slavă și bucurie. Aspectul cosmic al harului a fost sesizat de strămoșii noștri și redat cu fidelitate prin acel inefabil al poeziei colindelor.

Vom încerca, în cele ce urmează, să analizăm numai două aspecte cosmice ale colindelor :

1. — Chenoza lui Dumnezeu
2. — Renașterea întregii firi prin Har.

1. *Chenoza lui Dumnezeu*. — Referitor la chenoza lui Dumnezeu s-ar putea face o lucrare aparte, urmărind în folclorul religios această idee. Cum subiectul e circumscris numai la evenimentul Nașterii și numai în colinde, vom renunța a analiza aspectul chenotic în celelalte diviziuni ale folclorului religios și chiar la colindele de Paști care ne-ar putea oferi un bogat material. Totuși, aspectul chenotic îl găsim și la întruparea Domnului : «Pentru aceea s-a făcut trup, ca să-l primească ieslea pe Cel care nu-l cuprindea cerul»¹.

Taina aceasta este socotită de Sfintul Ioan Hrisostom ca «străină și minunată». Hristos se coboară, din dragoste, în trupul nostru, smerindu-se ca nimeni altul, pînă la moartea pe cruce.

Istoria Nașterii e prezentată în colinde după referatul biblic al Sfintei Evanghelii. Bătrînul Iosif și Sfinta Fecioară merg să se înscrie, după porunca «Chesarului Avgust», în cetatea Betleem. «Și s-a suit Iosif din Galileea, din cetatea Nazaret la Iudeea, în cetatea lui David care se cheamă Vitleem pentru că era din casa și din seminția lui David, să se înscrie cu Maria...»².

«Vin din Rusalim
Merg spre Vitleim
Dară cine sînt ?
E Iosif cel sfînt.
Și Maria Sfîntă»³.

Drumul e greu și Maria fiind însărcinată vrea să se odihnească. Armonia dintre om și natură a fost tulburată prin păcatul strămoșesc. Natura se răzvrătește, nu-l mai ascultă pe om. Acest antagonism e sesizat de creatorul popular. Obosită, sub un soare arzător, Sfinta Fecioară caută umbra plopului, dar acesta și-o retrace, fiind blestemat pentru aceasta :

«Plop afurisit
Să nu fii rodit
Să crești tot în sus
Umbră nu mi-ai adus»⁴.

1. Sf. Ioan Hrisostom, *Cuvîntări: la praznice împărătești*, trad. de Pr. D. Fecioru, București, 1942, p. 36. 2. Luca II, 4—5.

3. Nicolae Păsculescu, *Literatură populară românească*, București, 1910, colindul 13, p. 12.

4. *Ibidem*.

Și drumul continuă, și cetatea e departe, și cărarea urcă dealuri și văi, și zarea se schimbă. Un rug iese în cale Sfintei Fecioare și o împiedică, zgîriind-o. Blestemul se coboară și asupra lui. Iată însă că mărului i se face milă de chinurile Fecioarei și împrăștie umbra deasupra ei.

«Iară mai plecară
 Și un măr aflare
 Și ei se odihnia
 Mărul îi imbria.
 Umbra se lăția
 Soarele pieria.
 Sfintai Maria
 Către măr zicea :
 — Mărul înflorit
 Să fii tot rodit !
 Să crești tu în lături
 Să sporești cu roduri»⁵.

Intervine Iosif, după această «alduire» a mărului, spunînd Mariei să se grăbească spre Betleem că e seară și innoptează pe drum. Noaptea nu întîrzie să vină, umbrele cresc pretutindeni și cetatea e plină de oameni veniți din toate părțile Palestinei. Ne apropiem cu emoție de marele eveniment. Ceva misterios și sfînt plutește în această așteptare. Cuvîntul narativ al Sfintei Scripturi e introdus cu artă în colinde, nealterînd adevărul. Negăsind loc în case, «Fecioara... pe Cel mai presus de fire naște și pămîntul peșteră Celui neapropiat aduce»⁶. Este momentul celei mai înalte tensiuni. S-a săvîrșit, «cea mai mare noutate din toate noutățile, singurul nou sub soare, prin care se arată puterea infinită a lui Dumnezeu. Căci ce poate fi mai mare decît ca Dumnezeu să se facă om?»⁷.

«Că la Vifleim Maria
 Săvîrșind călătoria
 Într-un mic sălaș
 Din acel oraș
 A născut pe Hristos»⁸.

Minunea Nașterii Domnului din Fecioară este cea mai mare taină. A fost și a rămas fecioară născînd pe Dumnezeu. Fenomenul e dincolo de cugetare, preînchipuit în Vechiul Testament prin diferite simboluri, putînd fi asemănat cu fenomenul optic al trecerii luminii și căldurii unei raze prin sticla geamului, fără a o sparge, fără a-i schimba compoziția fizic-chimică.

5. *Ibidem*. 6. Condacul Nașterii.

7. Sf. Ioan Damaschin, *Dogmatică*, trad. de Pr. D. Fecioru, București, 1938, p. 145.

8. Alexiu Viciu, *Colinde din Ardeal*, București, 1914, colindul 21, p. 31.

«De cîndu-i ceriul
 Și cu pămîntul
 N-a născut din fată
 Să fie curată ;
 Numai Precista
 Făcu aceasta.
 Născu pe Hristos
 Lumii de folos»⁹.

În acea noapte păstorii erau pe cîmp. Îngerul Domnului li se arată și-i înconjoară cu slavă divină. Și frica a cutremurat inima lor. «Nu vă temeți, că iată vestesc vouă — zice îngerul — bucurie mare, care va fi la tot norodul. Că s-a născut vouă astăzi Mîntuitorul, care este Hristos Domnul, în cetatea lui David»¹⁰.

Păstorii merg, după ouvinele îngerului, și-l găsesc culcat în iesle și i se închină, aducîndu-i cununi de flori, în care au strîns toată puritatea sufletului lor. De acum se observă în colinde elementul etnic românesc, împletit cu elementul istoric. Păstorii sînt ca și cei din Munții Făgăraș, Munții Moldovei, Munții Apuseni.

«Păstorii văzură-n zar
 Din ceriu lumină mare,
 Ei îi fluierau, îngerii cîntau
 Cu toții se bucurau»¹¹.

sau :

«Haideteți fraților să mergem
 Flori frumoase să culegem
 Să le facem cununiță
 Cununiță tot cu viță,
 Și s-o ducem lui Hristos
 Să ne fie de folos»¹².

Peste tot se aude chemarea : spre Betleem, spre Betleem !

«În orașul Vitleem
 Veniți voi toți să-l vedem
 Că astăzi ni s-a născut
 Domnul cel făr' de-nceput.
 Și astăzi ni s-a-mplinit
 Prin proorocul ce-a grăit
 Că se va naște Hristos

9. *Ibidem*, colindul 24, p. 33.

10. Luca II, 10—11.

11. Alexiu Viciu, *op. cit.*, colindul 21, p. 31.

12. *Ibidem*, colindul 23, p. 32.

Mesia cap luminos
 Din Fecioara Maria
 și din neamul lui Avram
 Din sămînța lui David
 Din Duhul Sfint zămislit»¹³.

sau :

«Veniți și noi credincioșii
 Să cîntăm cu cuvioșii
 Și în genunchi să cădem
 Lui să-i-ne închinăm»¹⁴.

În această vreme, peștera devine cer și toate își au interferența lingă ieslea, sîmbol al smereniei și dragostei divine pentru om: «Îngerii cîntă, Arhanghelii melodiază, Heruvimii înaltă imne, Serafimii doxologesc. Toți prăznuiesc văzînd pe Dumnezeu și pe om în ceruri, pe cel de sus, jos, din pricina tainei întrupării și pe cel de jos, sus, din pricina iubirii de oameni»¹⁵.

Colindele redau cu fidelitate ideea dogmatică a întrupării, subliniind că Dumnezeirea nu constă într-un despotism fără margini, într-o manifestare a atotputerniciei, ci în dragoste, în iubire revărsată peste oameni, chemîndu-i la comuniune. «Prin faptul nașterii lui Dumnezeu-Cuvîntul din femeie, creștinismul umanizează deplin cerul»¹⁶. «Iisus Hristos s-a făcut ceea ce noi sîntem, pentru ca noi să devenim ceea ce este El. Deci necesitatea absolută a Cuvîntului făcut trup și venit la noi pentru mîntuirea noastră»¹⁷. Deci este justificat strigătul de bucurie:

«Tot omul acum să salte
 Cu glas de cîntări înalte
 Salte cerul și pămîntul,
 Laudă la tot cuvîntul.
 Să strige în cer tîrie
 Glas mare de bucurie»¹⁸.

Motivarea chenozei constă în iubire. Prin venirea lui Iisus Hristos omul este chemat la îndumnezeire, la obținerea chipului și asemănării, alterate prin păcat. La rîndul său, omul manifestă iubirea lui Dumnezeu direct și indirect. Indirect asupra naturii, a firii înconjurătoare cu care se simte legat, unit prin suferință și bucurie. Omul se coboară — și

13. Sahln, V. Drăgoi, *Monografia muzicală a comunei Belint*, Craiova f.a. colindul 25, p. 61.

14. Alexiu Viciu, *op. cit.*, colindul 21, p. 31.

15. Sf. Ioan Hrisostom, *Cuvîntări la praznice împărătești*, p. 25.

16. D. Stăniloae, *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Sibiu 1943, p. 157.

17. Lot Borodine, *La doctrine de la «désification» dans l'Eglise grecque jusqu'au XI-e siècle*, p. 28.

18. Gh. Cucu, *200 colinde populare*, București 1936, colindul 21, p. 32.

aceasta se observă cu prisosință în folclor — cu dragoste în natură și o ridică, personificînd-o, făcînd-o să participe și ea la bucuria nașterii.

Firii, care mergea spre nimicire prin greutatea păcatului, i se ia această povară. Ea vine lângă leagănul lui Hristos și, cu gingășie, își arată recunoștința, contribuind după puterea ei la bucuria Domnului, Copacii dau leagănul, albinda aduce ceară din flori, iepurii și căprioarele îl încălzesc, boii suflă cu căldură deasupra Sfintului Prunc, crinul, trandafirul, florile de măr, florile sălbatice, grîul și stelele îl înconjoară cu duioșie :

«Și la cap
Floare de mac ;
La picioare
Mintă, floare ;
Și la briu
Un spic de grîu ;
La părete
Păun verde ;
La podele
Clopoțele ;
Și la ușă
Flori de rujă ;
Și la ferești
Flori domnești
La icoane, busuioc
La mijloc
Pară de foc»¹⁹.

Sărbătoarea Nașterii Domnului are în fiecare an acel inefabil misterios și sfînt. Afară ninge cu «florile dalbe», în casă focul pilpiie, bătrînii închină un pahar de vin la masa de sărbătoare și neîncetat copiii cîntă la geamurile aburite, după «legea creștinească» și datina păstrată din neam în neam. Colacii împlețiți în opt și fructele îi așteaptă. E foarte greu de definit în cuvinte atmosfera proaspătă a Crăciunului. Nu doarme nimeni pentru că :

«Nu-i de somn în astă seară;
S-așteptăm în privegheală,
S-așteptăm pe Domnul sfînt
Ca să vie pe pămînt,
Că-i feciorul cerului
Și domnul pămîntului»²⁰.

19. Tudor Pamfil, *Sărbătorile la români, Crăciunul*, București, 1914, colindul 1, p. 52.

20. *Ibidem*, colindul 15, p. 57.

Venirea colindătorilor e un moment solemn, pentru că ei aduc la casele gazdelor pe Dumnezeu, și atunci când le auzi curatele lor glasuri de copii îți vine să crezi că îngerii s-au îmbrăcat în haine țărănești, conglăsuind cu ei :

«Sculați, sculați, boieri mari
Florile dalbe!
De vă sculați slugile,
S-aprindă făcliile,
Să măture curțile,
Să deschidă porțile,
Că vă vin colindători,
Nu vă vin cu nici un rău
Și v-aduc pe Dumnezeu
Să vă mintuie de rău.
Mîna stîngă cruce-adoce,
Mîna dreaptă busuioc,
Să vă fie cu noroc,
Scris e-n cer cu stelele
Și cîmpul cu florile!
Dați crucea bătrînilor,
Busuioc nevestelor,
Măr de aur fetelor»²¹.

Sfînta Maria își dă seama de dumnezeirea Fiului, pentru că «păzea toate cuvintele acelea, punîndu-le în inima sa»²². Ea știe că e ceva deasupra firii ceea ce se întîmplă cu ea, că nașterea lui Iisus se înscrie în sfera supranaturalului, fiind un plan al iconomiei divine care se împlinește. Ca un cîntec de leagăn e acest colind, în care Maica Domnului liniștește Fiul care plînge:

«Te culcă pe fin uscat
De îngerî înconjurat»²³.

«Taci, fiule nu mai plînge
Că te-oi scărda-n apă dulce
Și ți-oi dărui pămîntul,
Pămîntul și cu cerul,
Pămîntul cu florile
Și cerul cu stelele
Și scaun de judecată,
Ca să judeci lumea toată»²⁴.

21. *Ibidem*, colindul 13, p. 56–57.

22. Luca II, 19.

23. *Ibidem*, colindul 4, p. 23.

24. *Ibidem*.

Sau, Maica, umblind prin livezi, căutînd Fiul în lumea aceasta, dar El vine de sus ca un soare :

«Umblă maica după fiu
Prin livezi de foionfiu
De odată ca zări
Printre stele și privi
Cum răsare Fiul sfînt
Fiul sfînt pe-acest pămînt»²⁵.

Se știe că, în vechime, sărbătoarea Nașterii și a Botezului se serbau la aceeași dată. Multe colinde prezintă, după Naștere, Botezul, în continuare. Renuțăm a analiza astfel de colinde, oprindu-ne, așa cum ne-am propus, numai la colindele în care găsim participarea cosmosului la marele eveniment al Nașterii Domnului. Astfel, mărul e prezent în cele mai multe colinde, iar sub el se află patul lui Hristos :

«La cea măsuță rotundă,
Cu ținte galbine bătută,
Este-un măr
Și este-un păr...
La trupina mărului
Este-un pat albuț de brad,
Da în pat cine-i culcat ?
Da, zău Domnul tinerel,
Tinerel și-nfășățul»²⁶.

El este îmbrăcat, ca un fiu de împărat, cu fașă verde de mătasă, scutec de bumbăcel, cîrpe albe de fuior, iar leagănul e din lemn de paltin. Stihiile se întrec în a-l ajuta cu ceva :

«Ploaia caldă de mi-l scaldă ;
Neaua ninge, nu-l atinge ;
Vînt tragă-nă, de-l leagă-nă»²⁷.

Veșmint împărătesc se revarsă pînă în pămînt și totul e împodobit cu stele :

«Jos la poale poleit
Cu litere de argint,
Mai în jos de la brînele
Tot cu stele mărunțele,
Mai în sus de la brînele
Tot cu stele mai mărele
Sus mai sus în doi merci
Sclipeșc doi luciferei,
Unu-n piept, altul în spate»²⁸.

25. Sabiu V. Drăgoi, *op. cit.*, colindul 31, p. 66—67.

26. Alexiu Viciu, *op. cit.*, colindul 35, p. 38.

27. *Ibidem*, colindul 4, p. 23.

28. Gh. Cucu, *op. cit.*, colindul 10, p. 16.

Vinătorii aduc pielea unui iepuraș, pentru a face din ea veșmint Domnului. Albinița a strâns din flori ceară și se grăbește s-o aducă pentru făclii. Doi tineri brăzișori stau dinaintea curților cu «crengile-amestecate». Soarele, simbolizat prin cocoș galben ridică apă în cer pentru botez :

«Cocoș galbin și-a cîntat,
Jos la mare s-a lăsat,
Apă-n aripi și-a luat,
Sus la ceriu s-a ridicat
Ca să facă-un feredeu
Să se scalde Dumnezeu»²⁹.

Toți cîntă în refren de «florile dalbe» și «leru-i ler» cîntece de slavă :

«Tu ești raza cea curată
Și lumin-adevărată.
Dumnezeu fiind din fire
Ai luat chip de-omenire»³⁰.

În această noapte vinul și pelinul, grînele și «oarzele necoapte» au ieșit pe cîmp. «Zorii de ziuă» sînt certați pentru că vor să se reverse. Luceafărul e chemat de pe cer să împletească, cu omul, cununi :

«Da-mi fă bine, atîta bine
De te-abate pe la mine,
Să facem o cununiță
Cununiță de flori sinte»³¹.

Pădurea e atît de aproape de om în aceste momente de veselie universală încît, la aceeași «masă de mătăasă», stă Maica Domnului «citind și pomenind pe Domnul», iar bradul și teiul în altă parte a mesei se ceartă pentru întîietate»³².

Un moment emoționant îl constituie și participarea regnului anorganic și al lucrurilor la sărbătoarea Domnului : munții, dealurile, cîmpiile cîntă imne. Sub o tufă de molid, făclia albă joacă într-un sfeșnic. Printre ramuri o zărește sora soarelui. Soarele, anunțat de sora sa, vrea să stingă făclia săgetînd-o, dar e oprit de un glas :

«Soare, soare, domnu-și mare
Nu grăbi cu moartea mea
Că io nu-s joc de făclie,
Așa cum îți pare ție,
Că io joc de bucurie,
Că s-a născut fiul-sfînt,
Fiul sfînt pe-acest pămînt»³³.

29. Alexiu Viciu, *op. cit.*, colîndul 150, p. 106.

30. Gh. Cucu, *op. cit.*, colîndul III, p. 140.

31. Alexiu Viciu, *op. cit.*, colîndul 28, p. 34.

32. *Ibidem*, colîndeale 153, 154, 155.

33. *Ibidem*, colîndul 149, p. 105-106.

Cum am mai spus, bucuria este găsită pretutindeni, avînd loc chiar schimbări minunate :

«Și de bucuria lui
Văi adînci au răsărit,
Cîmp uscat a înverzit
Copacii au înflorit»³⁴.

Lumea Vechiului Testament e prezentă, de asemenea, și ea. În primul rînd prin folosirea în colinde a strămoșilor după trup ai Domnului. Într-un colind se vorbește și de Moise. Acesta, simbolizînd lumea lui Adam cel Vechi, nu a putut intra în Țara Făgăduinței, în Țara Harului, în Țara lui Adam cel Nou. El a rămas departe, pe vîrfurile unui munte, scrutînd zările și veacurile, cu mîhnire că nu poate ajunge și el acolo unde au ajuns tovarășii lui. În rai, spune colindul, un cocoș negru trăiește cu intensitate acest sentiment amar încercat de Moise :

«Poate n-auziși
On cocoș dei gai
Din mijloc de rai ?
Că el mi se-ntoarce
Ca puiul-n ghioace
De jelea lui Moise»³⁵.

Neîncetat îngerii coboară și urcă în ceruri. Ei sînt cei făcuți să măsoare pămînturile, să dea glas buciunelor :

«Noi nu sîntem porumbei
Sîntem niște îngerei,
Lăsați de la Dumnezeu
Să măsurăm pămînturile,
Să strigăm cu buciunile»³⁶.

sau :

«Poarta ceriului,
Gura raiului
De primblă-se primblă
Pe deasupra ei
Vineți porumbei
Din aripi plesnînd,
Din gură grăind...»³⁷.

Între timp, locuitorii care veniseră și se minunaseră de cele întimplate, luară pe Maică și pe Fiu și-i duseră într-o casă. Această casă nu respectă, însă, arhitectonica orientală, ci este o casă țărănească a

34. Tudor Pamfil, *op. cit.*, colindul 49, p. 71.

35. Alexiu Viciu, *op. cit.*, colindul 29, p. 35.

36. Nicolae Păsculescu, *op. cit.*, colindul 78, p. 60.

37. Alexiu Viciu, *op. cit.*, colindul 68.

unui om gospodar, împodobită cu scoarțe și vase de lut smălțuite, cu icoane vechi și busuioce împrejurul lor. Că Pruncul a fost mutat într-o casă, găsim menționat la Sfântul evanghelist Matei, unde se spune că, atunci când vin craii, aceștia «intrînd în casă, au văzut pruncul cu Maria»³⁸. Craii sînt cei trei magi care se ocupau cu astrologia, studiînd crugul stelelor. Ei observă un fenomen cosmic deosebit: apariția unei stele în cadranul ceresc și își dau seama că aceasta reprezintă ceva deosebit de important, ceva ce nu a mai fost zărit pînă atunci. După referatul biblic, ei pornesc după această stea, pentru a se închina Celui mai mare împărat. După tradiție, magii se numeau Gaspar, Melchior și Baltazar și veneau din trei părți ale lumii păgîne, aducînd darurile lor simbolice: aur, smirnă și tămîie. După cuvîntul proorocului Isaia: «Cei din întuneric au văzut lumină mare» (Isaia IX, 2). Magii reprezintă participarea întregii lumi la mîntuire. Cîntecele de stea au ca subiect, în general, venirea magilor din răsărit, dar sînt și destule colinde care au același subiect. Magii au venit după o lumină pentru a se închina, Celui numit «Răsăritul Răsăriturilor». Ei au mers după o stea pentru a se închina Soarelui Dreptății. Natura înfrățită cu omul are un caracter pedagogic, didactic. Ea îl conduce, îl sfătuiește, îl învață despre Dumnezeu. Toată natura nu e decît un discurs amplu al lui Dumnezeu, lucrurile înconjurătoare fiind cuvintele Lui. Păcatul a oprit pe om să audă cum cerurile spun slava lui Dumnezeu, l-a oprit la ceea ce e fonetic în cuvînt, ce e material. Astfel natura și-a pierdut rolul de a convorbi cu omul despre Creator, s-a rupt puntea dialogică cu firea, scopul ei fiind învăluit în ceață. Nu se mai putea trece în ceea ce cuvîntul are intim, personal, nu se mai putea face saltul dincolo de sonoritatea cuvîntului virtual³⁹. Oamenii rătăceau căutînd cuvintele și cuvintele erau pe limba și în urechile lor, cuvintele îi înconjurau. De aceea s-a întrupat Dumnezeu-Cuvîntul, pentru a ridica pe om la supra-natură, de a nu se mai închina soarelui ori stelelor, ci Stăpînului lor.

«Cei ce stelelor slujeau
Scumpe daruri aduceau
De la stea s-au învățat
A fi de toți închinat.
Și pre Tine-a Te mări
Soarele dreptății.
Să cunoaștem pre Isus
Răsăritul cel de sus»⁴⁰.

Stea magilor îi ridică pe aceștia la cunoașterea lui Dumnezeu. Ea este menită să aducă fericirea. De aceea lumea înflorește, pămîntul devine mai tînăr, tresăltînd că așteptarea nu i-a fost zadarnică și Mîn-

38. Matei II, 11.

39. Vezi și Prelegerea despre «Revelație» (înută studenților la Doctorat de Pr. Prof. D. Stăniloae (1968).

40. Sabin V. Drăgol, *op. cit.*, colindul 30, p. 66.

tuitorul făgăduit Evei s-a întrupat. Lunca se umple de cîntecul turturelelor, iar la fereastră rîndunelele participă la bucurie :

«Că pe cer s-a arătat
Un luceafăr de-mpărat.
Stea cumută strălucită
Pentru fericiri menită.
Iată lumea că-nflorește
Pămîntul întinereste,
Cîntă-n luncă turturele
La fereastră rîndunele» ⁴¹.

Îngerii din cer, în această noapte sfîntă, se bucură neincetat, cîntînd imne. Doi îngeri îl cer Maicii Domnului pe Fiul său pentru a-l boteza :

«Doi îngeri din ceriu
Pruncul l-a cerut :
Dămi-l Maică nouă
Ca să-l botezăm
Să-l încreștinăm» ⁴².

2. *Renașterea întregii firi.* — Alt aspect cosmic al Întrupării este acela al renașterii întregii firi, a înnoirii ei dinăuntru. Colindele religioase recapitulează toată viața istorică a Domnului, de aceea prin intrarea Lui în lume ele precizează că intră și Harul. Nașterea Lui conglăsuiește cu renașterea întregii naturi în chip virtual. Pădurile uscate devin verzi, pomii vestejiți se apleacă cu floare pînă-n pămînt, atmosfera e plină de cîntecul păsărilor. Un singur om încearcă, în mod ridicol, să se opună bucuriei universale. Sufletul lui plin de răutate devine adăpostul mîniei și răutății umane. Își apără aurul, își apără tronul, își apără lutul, dar împotrivirea lui e lipsită de sens, pentru că intervine cerul. Acest om e Irod. El dă poruncă să fie omorîți toți copiii de la doi ani în jos, pentru ca printre aceștia să fie omorît fiul de împărat despre care i-au povestit magii, pentru care steaua s-a aprins în Răsărit și i-a călăuzit pe magi spre Betleem.

«Iar Irod prinse-a găti
Pre oaste, de-a omorî
Pre toți pruncii mărunței
Ce-s de doi ani mititei.

.

41. Tudor Pamfil, *op. cit.*, colindul 24, p. 60.

42. Alexiu Viciu, *op. cit.*, colindul 12, p. 48.

Ca să-mi taie Fiul Sfânt
Să nu-l lase pe pământ.
Dar cerul l-a apărat
De pe el nu l-a aflat»⁴³.

Întunericul gândurilor lui Irod nu poate să se opună «Soarelui Dreptății». Lumina se revarsă pretutindeni peste ceruri și câmpuri, peste oameni și holde :

«Răsai soare, cu tri rază !
Întia rază ce rază-re ?
Sus în naltul ceriului
De-a dreapta Tatălui.
A doua rază ce rază-re ?
Jos în șesul câmpului,
În coarnele plugului,
În spicele grâului.
A treia rază ce rază-re ?
Sus în vârful munților,
În sălașul sterpelor,
În staulul mioarelor,
În mijlocul mieilor,
La coardele strungilor»⁴⁴.

sau :

«De mari bucuria lor,
Crîng uscat frunză mi-a dat,
Cîmp pîrlit mi-a odrăslit,
Căi apă mi-au izvorît»⁴⁵.

În acest context e pus pămîntul iar pe temelia lui și cerul e ridicat la înălțime :

«De cînd Domnul s-a născut
Și pămîntul l-a făcut,
Și cerul l-a ridicat
Pe trei stîlpi de argințele
Mai frumos l-a mpodobit...»⁴⁶.

43. Sabîn V. Drăgol, *op. cit.*, colindul 12, p. 48.

44. Alexiu Viclu, *op. cit.*, colindul 12, p. 48.

45. Gh. Cucu, *op. cit.*, colindul 19, p. 30-31.

46. Nicolae Păsculescu, *op. cit.*, colindul 78, p. 60.

Am încercat în cele de mai sus să subliniem aspectul cosmic al Nașterii Domnului. Evident, nu sînt suficiente aceste cîteva pagini pentru a prezenta și analiza marile evenimente lumești și supralumești care s-au împlinit în jurul Betleemului, în jurul Fiului lui Dumnezeu. Ceea ce ne-a trezit interesul în colindele religioase românești a fost dragostea, care este axul planului iconomiei divine. Dumnezeu se coboară la om și-l îndumnezeiește — e un aspect al dragostei. Omul se apropie de natură, o ridică, o umanizează, ca astfel să poată răspunde dialogului de iubire — alt aspect. Îndeosebi chenoza lui Dumnezeu are acest aspect cosmic, bine conturat în colinde sau sugerat numai prin aluzie.

Prin frumusețea lor stilistică, prin farmecul arhaic, prin simplitatea exprimării, prin duhovniceasca legătură a omului cu Dumnezeu, colindele vor rămîne icoane vechi în altarul spiritual al fiilor Bisericii Ortodoxe Române la care închenunchem și noi cu evlavie legîndu-ne astfel cu duhul creștin ortodox, cu credința strămoșilor, cu credința primelor veacuri creștine.

Drd. DUMITRU ICHIM

VIAȚA SFINTEI FECIOARE MARIA

Viața Sfintei Fecioare s-a desfășurat în Ierusalim și în Nazaretul Galileii. În Ierusalim a fost adusă de la vârsta de 3 ani și predată templului. În Galileea a trăit după ce s-a întors de la templu unde trăise între fecioarele templului, care după o vreme se puteau logodi și căsători.

Dacă s-a spus că adevărata patrie a marelui compozitor Mozart este Salsburgul, apoi am putea spune că patria tinereții Sfintei Fecioare a fost Nazaretul. Acolo fecioara și-a arătat inteligența ei strălucită, verva duhovnicească admirabilă și spontaneitatea uimitoare a gândului. Pe om să-l judeci mai mult după întrebări decât după răspunsuri. Când Arhanghelul a salutat-o cu cuvintele : «*Bucură-te cea plină de har*». Ea a întrebant : «*Cum va fi aceasta ?*» O întrebare, care dezvelea cu adevărat sufletul ei plin de har. Că zice Sfintul Simion noul teolog : «Eu sînt om prin natură și îndumnezeit prin har». Iată definiția Născătoarei de Dumnezeu în duhul spiritualității creștine : O fecioară îndumnezeită în harul lui Dumnezeu. Că precum apa trece prin pînză așa a trecut nașterea prin sinul Fecioarei, fără să se strice cheile fecioriei. Sfintul Efrem în câteva cuvinte a cristalizat meritele Sfintei Fecioare : «Cu trupul sfîntă, cu sufletul împodobită, cu mintea curată, cu cugetul sinceră, cu simțul desăvîrșită, castă, stăruitoare în planul ei, cu inima curată și statornică și plină de toate virtuțile». De altfel lui Efrem Sirul se datorează imnele în care s-a oferit poporului doctrina cea adevărată despre Sfînta Fecioară. «*Născătoare de Dumnezeu*». La Sinodul III Ecumenic dela 431 din Efes. «*Pururea Fecioară*», la sinoadele din Roma și Milan 320 și la sinoadele ecumenice 5 și 6 canonul I.

Fecioară cu «*viață neprihănită*» la toți sfinții părinți. «*Rugătoare pentru păcătoși*» la Sinodul VII Ecumenic.

Spiritualitatea ei era alcătuită dintr-un element divin — harul sau energia Sfîntului Duh — și un element omnesc în forma lui desăvîrșită. Fuziunea acestor două elemente în firea Sfintei Fecioare a alcătuit în ea o viață curată, fără de păcat, o viață desăvîrșită moral, o viață îndumnezeită. Nu prindea nimeni de veste cum înflorau crinii Galileii și poate numai Dumnezeu și îngerii Săi au cunoscut cum a înflorit sufletul Sfintei Fecioare. Gama de culori a primăverii palestiniene trecea în ea gama tuturor virtuților. Stăteau munții Taborul și Hermonul ca moșnegi înnegurați cu fruntea în veci în nouri și nu știau ce floare îngerească

creștea la poala lor. Această floare era stropită cu polenul misterului. Împodobită cu iubire de cele sfinte, lumina totul în jurul ei cu o gingășie divină, cu un ulei, care nu s-a sfârșit toată viața și care a răspîndit cel mai frumos parfum moral în veacul ei și de-a lungul tuturor veacurilor. Se știa acuma iubită de Dumnezeu și s-aprindea de foc Dumnezeiesc, trecînd peste pragurile obișnuitei vieți omenești. Se pre-gătea să fie poarta despre care vorbește prorocul Ezechiel (44/1 pînă la 3), prin care Fiul lui Dumnezeu să intre în această lume, urmînd — cum zice Sfîntul Ambrozie — ca semnele fecioriei să rămînă nevătămate. Că «Fecioara n-a împiedicat-o de a naște și nașterea n-a stricat fecioria» (Sfîntul Grigorie de Nisa).

Biserica Ortodoxă păstrîndu-i numele de Fecioară a coborît în acest cuvînt vraja mistică, ascunsă, religioasă. Cuvîntul «*Fecioara*» la noi cuprinde un înțeles învăluit în vrajă suflească. Cuvîntul «*virgină*» (vergură) cu care o numesc apusenii, este un cuvînt care ascunde precizii fiziologice, cuvînt jîgnitor pentru simțirea noastră religioasă și pentru vrednicia feciorelnică a sfintei.

Pentru că ne mîntuim numai prin legătura noastră cu Dumnezeu, Sfînta Fecioară ne stă ca pildă. Pe ea n-a interesat-o ce lucrează, ci cum lucrează. Sufletul ei era plin de iubire pentru Dumnezeu. Purta în sufletul ei o cascadă de iubire, un rîu bogat în unde de dragoste, ca prin iubirea ei să răscumpere oarecum durerile oamenilor și patimile pămîntului. Dar rîul acesta izvora din creșterea ei omenească, din familie și din harul dumnezeiesc vărsat în inima ei. Despre Cato cel bătrîn se spune că a izgonit din senatul roman pe Manilius — care avea să fie consul — pentru că și-a sărutat soția în fața fiicei sale. Ce moravuri familiare! iar Cato spunea despre sine că nu și-a îmbrățișat soția decît atunci cînd erau trăsnete mari și a adăugat, glumind, că-i fericit cînd Jupiter tună. La tineretul de astăzi se vede că tună și dimineața, și peste zi, și seara, și pe stradă, și în parcuri!

Așa de aspră era morala veacului, cum aspru este postul rînduit pentru Adormirea Maicii Domnului la 582 de Împăratul Mauriciu în memoria războiului cu Perșii. Postul are de scop «potolirea sburdărilor trupului, nu spre a îngreui neputința» ci spre a înfrîna voința (P. Maier). Omul e ca bobul de cafea, îl zdrobesc suferințele și patimile. Cine a cunoscut suferința și n-a cîrțit, acela a făcut un pas în împărăția lui Dumnezeu. Cine a înfrînt patima în el, acela și-a deschis drumul spre cer. Că omida mînincă frunzele stejarului, dar nu poate și nu trebuie să omoare stejarul. Și patima apare în cuget, dar să nu omoare sufletul.

Sfînta Fecioară purta în sufletul ei o livadă duhovnicească. Vechea populație cananiană a Palestinei avea drept zeiță pe Astartea, pe care o zugrăveau cu două coarne de vacă. Cîtă deosebire între fecioara creștină și zeița păgînă! Sfînta Fecioară nu s-a smuls din lume prin vestirea îngerului, ci s-a așezat în ceata celor ce mîntuiesc împreună cu lumea. Credința care face faptele plăcute lui Dumnezeu, numai ea mîntuiește pe om.

Putem spune despre Sfînta Fecioară, că tot ceea ce a afirmat Sfîntul Ioan Damaschin «dascălul întrupării», a devenit zestrea dogmatică a Bise-

ricii, zestre de care s-au izbit ca de un zid la vreme atacurile ereticului Nestorie, care propovăduia lămurit doi hristoși. El afirma că Domnul Hristos nu e Om îndumnezeit — așa cum a apărut din sînul Sfintei Fecioare prin adumbrirea Sfîntului Duh — ci zicea că Domnul e Dumnezeu făcut om. De aceea Sfîntul Ioan l-a numit pe Nestorie «val al necurăției». «Nu trebuie să credem — zice Sfîntul Chiril al Alexandriei — că s-a născut din Fecioară mai întîi un om simplu și că apoi *Cuvîntul* s-a pogorît asupra celui născut, ci zicem că *Cuvîntul* s-a unit chiar în sînul Sfintei Fecioare cu natura omenească și așa s-a născut Cuvîntul cu trup omenesc.

Pictorii o reprezintă în culori pe Sfînta Fecioară, căutînd să realizeze ideile și sentimentele ei în smerenia ei feciorelnică. Smerenia nu e semnul slăbiciunii, ci e manifestarea puterii spirituale, care dobîndește victorii asupra egoismului comun. Poeziile închinete Sfintei Fecioare au căutat să exprime în cuvinte sublimul nevinovăției și comoara sentimentelor ei. Iar muzica în sunete a slăvit pe cea mai cinstită decît heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decît serafimii.

Pentru noi, credincioșii Ortodoxiei, Sfînta Fecioară e solitoarea și ajutătoarea noastră la mîntuire și ocrotitoare în viața vremelnică. Prin sînul ei care s-a desfăcut, pentru ca să treacă prin el cel neîncăput în ceruri. Cum sînul stîncii în pustie s-a deschis, ca să iasă izvoarele cele ascunse, care au adăpat pe Israelul cel însetat, tot așa și sînul Fecioarei s-a deschis pentru ca din el să răsară rodul vieții celei nemuritoare.

De aceea ortodocșii cîntă : «Fericimu-te pe tine toate neamurile, Născătoare de Dumnezeu Fecioară».

Pentru Biserica Romano-Catolică Sfînta Fecioară e împreună-răscumpărătoare a neamului omenesc cu Fiul său, ceea ce nu e adevărat, pentru că nașterea Fecioarei s-a făcut pe cale naturală umană, în timp ce nașterea Domnului s-a făcut pe cale supranaturală, prin adumbrirea Duhului Sfînt, fără sămîntă bărbătească.

*

Întovărășind în multe locuri pe Fiul său, Sf. Fecioară a înțeles că accentul este sufletul vorbirii. A nu pune accent în vorbire înseamnă a răpi vorbirii energia. «Vorbirea Domnului era întodeauna mai îndrăzneată decît faptele» (Fr. Schiller).

«*Eu sînt lumina lumii*», «*voi sînteți lumina lumii*»; «*vai vouă cărturarilor*», cuvinte rostite de Mîntuitorul. Cuvîntările Domnului erau — după obiceiul ebraic — midraschul sinagogilor, aromate însă de un suflu divin. Origina învățăturilor Sale sta în însuși misiunea Sa divină, iar inima ascultătorilor se modela ca în fața jertfii, pe care El avea s-o aducă pentru lume. Așa a grăit Domnul, așa au predicat apostolii, așa a simțit junghiul suferinței Sfînta Fecioară în toată viața ei. Toate cuvintele le punea în inima ei (Luca II, 51).

Cînd jertfa Fiului s-a consumat pe Golgota, dealurile pe care-i zidit Ierusalimul, fiecare reprezenta cîte ceva din zbuciumata ei viață. Așa-i în toate orașele mari. Așa și în Ierusalim. Pe Moria era templul. În Sion sălășluia gloria lui David. Pe Eleon domnește slava înălțării Fiului

său la cer. La poalele Eleonului numit muntele Măslinilor era peștera în care odihneau bunii săi părinți Sfinții Ioachim și Ana. Acolo s-a făcut o biserică măreață în peșteră, în amfiteatru. M-am închinat și eu în ea. Pe toată lățimea peșterii s-au făcut trepte, care pogoară pînă lingă altar. Credincioșii de la intrare privesc spre altar, fiecare de pe treapta sa ca într-un crater de vulcan. În dreapta și în stînga sînt mormintele Sfinților Ioachim și Ana și mormîntul gol al Născătoarei de Dumnezeu.

Însăși trecerea de la cele pămîntești la cele cerești s-a numit «Adormirea Sfintei Fecioare».

Apostolii — spun cărțile noastre — au venit în grabă din toate colțurile pămîntului unde erau răspîndiți la predică. Cu ceremonialul obișnuit, cu cîntări și cu făclii, apostolii au condus pe Născătoarea de Dumnezeu, la locul — de veci socoteau ei — din peșteră lingă părinții ei. Dar Cel care a putut rosti în casa lui Iair cuvintele «*Fecioara n-a murit, ci doarme*» (Luca VIII, 52) a dat dreptul și Bisericii Sale să spună: «Fecioara n-a murit, ci a adormit». Căci precum Domnul s-a sculat din odihna mormîntului prin înviere, după osteneala patimilor, așa a sculat din mormîntul dela Ghetsimani pe Maica Sa și a mutat-o la cer ca pe un chivot Dumnezeiesc, ca pe un templu, închisă pentru păcat și împodobită cu florile cerului, ca pe o ușă incuiată, ca pe un suflet plin de slavă dumnezeiască, ca pe un rug însuflețit pe care a ars fără mistuire focul cel Dumnezeiesc. Era drept ca cea care a cuprins în ființa Sa prea-curată pe Domnul Hristos, să se bucure de o cinstire deosebită. Prin moarte Fiul său a păstrat-o vie rîpînd-o la cer. Mormîntul ei a rămas gol, ca mărturie că există o viață veșnică pentru cei fără prihană. Născătoarea de Dumnezeu a trecut din moarte la viață nemuritoare.

Mormintele Domnului și al Sfintei Fecioare au rămas goale între noi, păzite de sfințenie de Biserică. Lingă ele curg lacrimi de bucurie și se înalță rugăciuni.

Esența creștinismului stă în întruparea Fiului lui Dumnezeu în sinul Sfintei Fecioare. Solia credinței purtată de apostoli în lume a fost vestirea Învierii Domnului cu transformarea ființei pe dinăuntru. Cîte mărturii au fost în lungul veacurilor, ca cea a starețului Serafim de Sarov, cînd era bolnav: — «sînt cu totul în mîna adevăratului doctor al sufletului și al trupului și în mîna prea Sfintei Sale Maici». Cum în ziua de 15 august ne amintim de decapitarea lui Brîncoveanu și alături de el ne gîndim și la Barnovschi al Moldovei și la Petru Cercel, înecat în mare de turci, înțelegem că Biserica peste tot rîvnește să devină un singur trup într-o obște universală, o obște condusă de Sfîntul Duh cu un singur suflet, o obște cu viață fericită în Dumnezeu, avînd un singur cap, pe Mîntuitorul, în care se concentrează o singură credință, cu un singur botez, care slujește ca ușă de intrare în Biserică.

Pe urma trecerii la cele cerești a Sfintei Fecioare, la masa apostolilor se pune în locul unde stătea Născătoarea de Dumnezeu, o pîine ca și cum ea ar fi prezentă veșnic între ei. Și pînă azi, la noi în Moldova, la pomenirea morților se pune o prescură din care se scoate o pîrticică, care reprezintă pe Născătoarea de Dumnezeu, care e solitoarea și rugătoarea noastră caldă către Dumnezeu, pentru sufletul ce-

lui răposat. Cultul prea Sfintei Fecioare stăpânește toată creștinătatea. Sărbătorile în cinstea ei se prăznuiesc peste tot pământul.

În India unde a predicat apostolul Toma, în provincia Malabar trăiesc încă și azi 1.200.000 de creștini, care păstrează afinitate mare cu ortodoxia noastră. Acolo și vecerniile sînt populate. În cuprinsul celor 16 liturghii, pe care le oficiază ei, cultul Sfintei Fecioare e în mare cinste. Folosesc și ei ca și noi la sfintele slujbe piinea dospită, care crește în mîinile slujitorului și nu rămîne uscată ca azima. Folosesc vinul făcut din stafide și adresează rugăciuni zilnice repetate către Mijlocitoarea noastră și către Dumnezeu, și către Mîntuitorul : — «Tu, Doamne, ești piinea vieții. Tu ești viață din viața unică. Suflarea Ta îmbălsămează plăcut. Copilăria Ta este plină de înțelepciune. Tu ești cerut ca hrană, Milostive, că Tu ești hrana cerească. Fericit cel ce însetează după sîngele Tău» (Sfintul Efrem Sirul).

Împărăteasa cerului să ne ia și pe noi sub dumnezeiasca ei ocrotire cu puterea ei cerească. Iar noi să fim statornici în viața noastră ca busola pe vasele marine. Să fim activi în viața vremelnică, așa cum sînt marinarii în furtună. Marele poet Dante a acceptat tutela Beatricei. Noi să ne bucurăm de tutela prea Sfintei Fecioare ca prin rugăciunile ei să ne mîntuim.

Pr. A. G. COSMA

EFECTELE SFINTEI EUHARISTII

(STUDIU PATRISTIC LITURGIC)

După învățatura Bisericii Ortodoxe credinciosul primește în Sfânta Împărtășanie adevăratul Trup și adevăratul Sînge al Domnului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos.

Întreaga Sfînta Liturghie Ortodoxă este întemeiată pe această credință a prezenței reale al adevăratului Trup și al adevăratului Sînge al lui Hristos.

Preotul se roagă în acești termeni : «Caută spre mine păcătosul și netrebnicul robul tău și-mi curățește inima de cugete viclene ; îndetulează-mă cu puterea Sfîntului Duh, ca îmbrăcat fiind cu darul preoției să stau înaintea Sfîntei Tale mese acesteia și să jertfesc Sfîntul și Preacuratul Tău Trup și cinstitul Tău Sînge..., că Tu ești Cel ce aduci și Cel ce Te aduci Hristoase Dumnezeuul nostru».

În Sîmbăta cea mare în locul cîntărilor heruvimilor se cîntă aceste cuvinte pătrunzătoare : «să tacă tot trupul și să stea cu frică și cutremur și nimic pămîntesc întru sine să nu gîndească, căci Împăratul împăraților și Domnul domnilor vine să se jertfească și să se dea hrană credincioșilor».

După ce preotul rostește cuvintele de instituire ale acestei sfînte taine zice această rugăciune : «Aducîndu-ne dar aminte de această poruncă mîntuitoare și toate cele ce s-au făcut pentru noi : de cruce, de groapă, de învierea cea de a treia zi, de suirea la ceruri, de șederea de-a dreapta, de a doua și mărita iarăși venire... i-Ți aducem ale Tale dintru ale Tale, de toate și pentru toate. Încă aducem Ție această slujbă cuvîntătoare și fără de sînge și cerem și ne rugăm și ne cucerim. Trimite Duhul Tău cel Sfînt peste noi și peste aceste daruri ce sînt puse înaintea și fă pîinea aceasta prea cinstit Trupul Hristosului Tău, iar ce este în potirul acesta, cinstit Sîngele Hristosului Tău ; prefăcîndu-le cu Duhul Tău cel Sfînt. Amin, Amin, Amin».

Doctrina care vede în elementele euharistice adevăratul Trup și adevăratul Sînge al Domnului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos este o credință veche în Biserică. Vechile Liturghii fac dovada, exemplul a Sf. Iacob, Sf. Vasile cel Mare, Sf. Ioan Hrisostom. Sfîntul Irineu punea ereticilor această întrebare : «Cum puteți voi să recunoașteți ca fiind

Trupul Domnului nostru piinea peste care se pogoară lucrarea Harului și potirul ca fiind cel al Sîngelui Său, dacă voi nu-L considerați ca Fiul al Creatorului lumii ? (*Adv. Haer. IV, 18*).

«Trupul Său s-a unit în chip real cu divinitatea, Trupul Său luat din Sfînta Fecioară, — scrie Sfîntul Ioan Damaschin, — asta nu însemnează că se coboară din cer trupul care a fost înălțat ci, că însăși piinea și vinul se prefac în trupul și sîngele Domnului». «Precum în chip firesc piinea care se mănîncă și vinul și apa care se beau, se prefac în trupul și sîngele celui ce le mănîncă și le bea și nu fac un trup deosebit de cel de mai înainte, tot așa, și prin chemarea și pogorîrea Sfîntului Duh, piinea punerii înainte, dimpreună cu vinul și cu apa se prefac, în chip suprafiresc, în Trupul și Sîngele lui Iisus Hristos, fără să se facă două trupuri deosebite, ci unul și același trup» (*Teologia Dogmatică și Simbolică*, Vol. 2, Buc. 1958, pag. 876). Iar Sfîntul Chiril al Ierusalimului zice : «Piinea și vinul Euharistiei nu erau altceva decît piine și vin înainte de chemarea a tot Sfîntei și Închinății Treimi, dar după chemare, cea dintîi se prefacă în Trupul lui Hristos, iar cel de al doilea în Sîngele lui Hristos (*Ibidem*).

«Piinea și vinul nu sînt tipul Trupului și Sîngelui lui Hristos : să nu fie ; ci însăși trupul îndumnezeit al Domnului, căci El însuși a zis : Acesta este Trupul Meu (n-a spus acesta este chipul trupului Meu) și a spus acesta este Sîngele Meu (nu tipul Sîngelui meu)» (*Dogmatica*, IV. 13).

«Taina Sfîntei Euharistii este de la sine o minune, dar o minune perfect acceptabilă pentru mintea credinciosului, căci în Sfînta Euharistie ca și peste tot lucrează atotputernicia lui Dumnezeu. Această minune este un efect al Sfîntului Duh, căci după cum Dumnezeu a făcut toate lucrurile prin lucrarea Sfîntului Duh, tot așa și acum lucrarea Sfîntului Duh săvîrșește ceea ce este supranatural, ceea ce se poate sesiza numai prin credință... Tu întrebi cum devine piinea Trupul lui Hristos și vinul Sîngele Lui ? Iată răspunsul meu. Sfîntul Duh intervine și face ceea ce depășește cuvîntul și orice gîndire. Dacă tu te interesezi de felul în care se săvîrșește aceasta, îți este de ajuns să știi că aceasta se săvîrșește prin Sfîntul Duh, că cuvîntul lui Dumnezeu este adevărat, lucrător și atotputernic, modul rămînînd de nepătruns» (*Dogmatica*, IV, 13).

Prin împărtășirea cu Sfîntul Trup și Sînge al Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, credinciosul intră în comuniune trupească cu Dumnezeu-Omul, cu Fiul lui Dumnezeu cel întrupat.

Bineînțeles că este imposibil a enumera toate roadele acestei cuminecări, toate bunurile pe care le împarte Harul prin această prea Sfîntă Taină. Cuvintele și noțiunile omenești n-ar fi suficiente pentru a arăta aceasta.

Iată ce spune Sfîntul Ioan Damaschinul : «Pentru cei care cu credință, în chip vrednic se împărtășesc, împărtășania este spre iertarea păcatelor, spre viața veșnică, spre păzirea sufletului și a trupului ; dar pentru cei care se împărtășesc cu necredință în chip nevrednic este muncă și pedeapsă.

Ne împărtășim cu dumnezeiescul cărbune ca focul dorinței din noi, luînd arderea din cărbune, să ardă păcatele noastre, să lumineze inimile noastre, să ne aprindem și noi și să ne îndumnezeim prin împărtășirea focului dumnezeirii».

«Trupul lui Hristos este Duh de viață făcător căci a fost zămislit din Duhul de viață făcător. Căci Cel născut din Duh, Duh este. Spun aceasta fără să distrug firea trupului, ci voiesc să arăt că acesta este făcător de viață și dumnezeiesc». Ea se numește și împărtășanie căci prin ea ne împărtășim cu dumnezeirea lui Hristos. Se numește și Cuminecătură și este cu adevărat, pentru că prin ea ne cuminecăm cu Hristos și participăm Trupului și Dumnezeirii Lui. Prin ea ne cuminecăm și ne unim unii cu alții, pentru că ne împărtășim dintr-o singură piine și devenim toți un trup și un sînge al lui Hristos și mădulară unii altora, ajungînd împreună trup al lui Hristos» (*Dogmatica*, IV, 13).

Sfîntul Irineu mai arată că «Trupurile noastre, cînd participă la Euharistie, nu mai sînt supuse condițiilor pieritoare pentru că ele au nădejdea învierii» (*Adv. Haer.* IV, 13).

Această teologie patristică despre Sfînta Euharistie se găsește în rugăciunile liturgice ale Bisericii Ortodoxe, mai ales în Sfintele Liturghii ale Sfîntului Ioan Hrisostom și Vasile cel Mare, ca și în rugăciunile de împărtășanie.

Primul efect al Sfintei Împărtășanii este iertarea păcatelor. «Și să-mi fie mie Euharistia aceasta spre tămăduirea sufletului și a trupului spre iertarea păcatelor spre viața de veci». În plus, «îndepărtarea relor obiceiuri, moartea patimilor», «Omoară în mine dorințele trupești omoritoare de suflet», «Curățire a toată pata sufletului, a gîndurilor necurate, deșarte, curățirea inimii și a conștiinței; apărarea împotriva oricărei lucrări diavolești», «Tămăduirea tuturor ranelor sufletești și trupești». «Trupul și Sîngele lui Hristos pot să se facă leacuri ale boalelor de orice fel».

Prin împărtășire natura noastră atrasă în cădere prin păcat este reinnoită și sfințită cu puterea Sfîntului Duh. «Stăpîne, sfințește-mi sufletul și trupul, mintea și inima și toate ale mele».

Primind cu credință sfintele daruri euharistice obținem arvuna vieții ce va să fie. Pentru aceasta înainte de Sfînta Împărtășanie creștinul ortodox zice între altele rugăciunea ce urmează: «Dă-mi pină la sfîrșitul vieții mele să primesc fără de păcat cartea sfințeniilor Tale spre unire cu Sfîntul Duh, să fiu pregătit spre călătoria de veci, să dau răspuns bun la înfricoșata judecata Ta, ca împreună cu aleșii Tăi, să fiu părtași bunătăților Tale celor veșnice pe care Le-ai pregătit aleșilor Tăi».

Oricine primește cu credință dumnezeiescul Trup și Sînge primește de asemeni nestrîcaciunea. Trupul creștinului își are aici rolul său după cum a arătat Sfîntul Irineu: «Dacă trupurile noastre participă la euharistie ele nu mai sînt supuse strîcaciunii căci au nădejdea învierii». Ceea ce aduce în mod categoric Sfînta Euharistie este comuniunea vie, reală

cu Domnul Iisus Hristos și cu Sfintul Duh, unde se găsește binele absolut și suprema fericire.

Iată pentru ce cel ce se împărtășește se roagă în acești termeni: «Fă-mă locaș prin primirea sfințelor Tale Taine, Tu însuși rămânind în mine cu Tatăl și cu Duhul». «Învăță-mă să primesc sfințenia Ta, întru frica Ta, ca primind cu vrednicie partea sfințeniilor Tale să fiu unit cu prea Sfânt Trupul și Singele Tău ca să locuiești întru mine cu Tatăl și cu Sfintul Duh».

«Învăță-ne să facem sfințenia Ta întru frica Ta ca să fim uniți cu Singele Hristosului Tău și să fim temple Sfintului Tău Duh». — După Împărtășire corul cântă: «Am văzut lumina cea adevărată, am primit Duhul cel ceresc...».

Împărtășirea credincioșilor cu unul și același Prea Sfânt Trup și Singe al lui Hristos și comuniunea cu Sfintul Duh produc de asemenea comuniunea bisericească. Pentru aceasta după transformarea elementelor euharistice preotul rostește această rugăciune de cerere: «Noi toți care participăm la o singură pîine și la un singur pahar să fim uniți între noi în comuniunea cu unicul Sfânt Duh».

Ceea ce încoronează aceste efecte ale Sfintei Euharistii este îndumnezeirea omului. Este vorba aici, între alte texte de pătrunzătoare rugăciune de împărtășire a Sfintului Simeon Noul Teolog. «Iartă-mi greșalele... ca, cu inima curată, cu înfricoșat gînd să iau parte la sfințeniile Tale... cu care se îndumnezeiește și se face viu tot cel ce mănîncă și bea cu inimă curată».

Rugăciunile de pregătire pentru sfînta împărtășanie se termină cu acest adînc îndemn: «Spăimîntează-te omule primind singele cel îndumnezeitor, că este foc care arde pe cei nevrednici. Dumnezeuiescul Trup mă hrănește și mă îndumnezeiește. El mă îndumnezeiește și mă hrănește minunat».

În plus Sfînta Euharistică posedă o virtute ecumenică, de mîntuire și de sfințenie.

Se constată aceasta remarcînd că după transformarea sfințelor daruri preotul se roagă nu numai pentru cei ce s-au împărtășit și pentru credincioșii prezenți la slujbă ci, el se roagă Prea Sfintei Maicii Domnului și tuturor sfinților ai Vechiului și Noului Testament, pentru cei morți pentru întreaga biserică ecumenică și apostolică pentru toți credincioșii creștini, pentru binefăcători, pentru săraci, pentru cei lipsiți, pentru cei bolnavi, pentru reprezentanții puterii pămîntești, pentru pace, pentru noii născuți, prunci, copiii, pentru tineri și bătrîni, pentru văduve și orfani, pentru orașe, țări, pentru lumea întreagă.

Pr. ILIE D. NEGOIȚA

C O M E M O R Ă R I

MITROPOLITUL DOSOFTEI

275 DE ANI DE LA MOARTEA SA

Anul acesta, la 13 decembrie, s-au împlinit 275 ani de la moartea mitropolitului Dosoftei, unul dintre cei mai de seamă cărturari români din secolul al XVII-lea.

Dosoftei — pe numele mirenesc Dimitrie Barila — s-a născut pe la anul 1624, ca fiu al neguțătorului macedo-român Leontari și al Misirei.

Documentar, numele mitropolitului Dosoftei apare pentru prima dată într-un pomelnic al familiei Papară, paharnic din Liov, document datat din 29 aprilie 1728. Menționarea numelui mitropolitului printre răposații familiei Papară (alături de numele Chiriac numit de însuși Dosoftei ca rudă a sa) denotă înrudirea lui cu această familie stabilită în Polonia.

Numele Papară mai este întilnit într-un hrisov, în limba slavonă, prin care voievodul Ștefan cel Mare confirmă drepturile unui oarecare, Mihail Papară și ale soției acestuia asupra moșiilor strămoșești în Moldova, fără a se menționa data la care aceștia se stabiliseră aici.

Înrudirea lui Dosoftei cu familia Papară — care, cu timpul se stabilise în Polonia, fără a întrerupe legăturile cu Moldova și fără a uita limba românească — lasă să se înțeleagă că viitorul mitropolit își va fi început învățătura în școala Frăției Ortodoxe din Liov — școală aflată sub epitropia lui Chiriac Papară. Așa se poate explica formația poliglotă a lui Dosoftei, după cum mărturisea însuși cronicarul Ion Neculce : «prea învățat, multe limbi știa : elinește, slavonește și altă adîncă carte și învățatură...».

La vîrsta de 25 de ani, deci în anul 1649, îl întilnim pe Dosoftei printre călugării Mînăstirii Pobrata, iar în 1658, este ales episcop de Huși, pentru ca, un an mai tîrziu, să fie strămutat la Episcopia Romanului. În cea de a doua domnie a lui Duca Vodă, Dosoftei este ales mitropolit al Moldovei. Adept al politicii lui Petriceicu Vodă, în 1673, fuge odată cu acesta, în Polonia. Revenit în țară, în 1675, este închis la Mînăstirea Sfîntul Sava din Iași din ordinul lui Dumitrașco Cantacuzino. Eliberat,

la 7 iulie 1675 este repus în scaunul mitropolitan, închinându-și de acum toată activitatea sa ridicării culturii Moldovei.

Desigur, repunerea imediată în scaun a mitropolitului, s-a făcut la intervenția pe lângă domnitor a patriarhului Dositei al Ierusalimului, care, se bucura de mare prestigiu printre ortodocși și cu care, Dosoftei avea de multă vreme legături strânse. Aceasta se constată și din scrisoarea adresată de patriarhul Dositei, la 7 iulie 1675, lui Dosoftei al Moldovlahiei.

Dar, vremurile de atunci nu s-au dovedit prielnice pentru a duce la bun sfârșit opera sa culturală. Voievozii români se văzură nevoiți să participe la asedierea Vienei, împrejurări în care Ștefan Petriceicu, întorcându-se din Polonia, s-a instalat ca domn și a luat prizonier pe Duca Vodă. La porunca voievodului Ștefan Petriceicu, Dosoftei, însoțit de căminarul Lupu, a plecat ca sol la țării Rusiei, Ioan și Petru, pentru a le cere ajutor împotriva unei prealabile invazii turcești. Între timp, turcii îl înlocuiesc pe Ștefan Petriceicu cu Dumitrașcu Cantacuzino, care, la rîndu-i, este înlocuit după un an și ceva, cu Constantin Cantemir.

În 1686 Ioan Sobieski a pornit spre Moldova cu gândul de a o smulge turcilor. Ajuns la Iași, unde rămîne două săptămîni, regele polon se reîntoarce luînd ca ostatec pe Dosoftei cu tot tezaurul Mitropoliei Sucevei împreună cu moaștele Sfîntului Ioan. Potrivit altor surse, mitropolitul Dosoftei, însoțit de 200 de preoți, ar fi întîmpinat armatele polone și a plecat de bună voie în Polonia. Ajuns aici, îl aflăm în cetatea Stryi și mai apoi la Zolkici, în apropiere de Liiov, unde a rămas pînă la sfîrșitul vieții.

În plină activitate cărturărească, cu sufletul îndurerat după Moldova iubită, Dosoftei a încetat din viață la 13 decembrie 1693.

*

În prima jumătate a secolului al XVII-lea, după însăși mărturisirea mitropolitului Țării Românești, preoții români începuseră să nu mai cunoască limba slavonă, fapt care făcea ca sfintele slujbe să fie săvîrșite cu anevoie. În astfel de împrejurări a început mitropolitul Dosoftei activitatea de introducere a limbii române în slujbele bisericești.

Vasta cultură teologică și lăcă permit înaltului ierarh să ia asupra sa munca grea de a traduce și tipări în grai românesc cărțile de slujbă.

Pentru realizarea acestui deziderat, în anul 1769, Dosoftei a trimis la Moscova două scrisori, una adresată spătarului Nicolae Milescu, și cealaltă, patriarhului Ioachim, prin care solicită un teasc de tipografie cu litere.

Drept răspuns, mitropolitul a primit o tipografie și o scrisoare, în care, patriarhul Ioachim vorbește de prețuirea de care se bucura ierarhul român, în acea vreme.

Astfel, Dosoftei a reușit să tipărească, în românește, la Iași, cărți liturgice din care amintim :

Psaltire de-nșeles a sîntului împărat proroc David (1680). În predoslavia acesteia aflăm motivele ce l-au îndemnat pe ierarh să realizeze aceste tipăriri : «Grădină încuiată și fîntină pecetluită de ce folosu-i?,

precum scrie acela mare și vestitul Ptolomeu, milostivire și luminată Doamne!...

Că în biserică mai voia mi-i cinci cuvinte cu mintea mea să grăesc, ca și pre alții să învăț, decît ziace mii de cuvinte într-altă limbă».

Molitvelnicul de-înțâles (1681), în care pe lingă rugăciunile și slujba obișnuită la logodnă, cununie, botez, maslu și înmormintare, mai sînt date urfele rugăciunii alcătuite de el însuși și cronologia domnilor Moldovei în 136 *stihuri*, de la Dragoș Vodă pînă la Gheorghe Duca, lăudînd faptele de arme și ctitoriile voievozilor.

Vorbînd despre descălecatul lui Dragoș «cînd au adus într-însă românească limbă, de bun neam și ferită de la calea strîmbă. Să trage de sînge rudă împărătească», consideră cu mîndrie că neamul românesc este de «rudă împărătească adică se trage din împărații romani».

Molitvelnicul cel Mic (1683).

Sfînta Liturghie (1683, prima ediție a acestei tipărituri a apărut sub numele de *Dumnezeiască liturghie* în 1679), cuprinde cele trei liturghii și slujbele îndătinate în Biserica Ortodoxă și reprezintă cel mai de seamă mijloc de românizare a slujbelor bisericești.

Paremiile de preste an (1683) cuprind bucăți din Vechiul Testament. Tot aici, mai găsim versuri în limba polonă de interpretare a unui poem latin despre Sibila Eritreea, traduse ulterior și în limba română.

Octoihul a cărui tipărire începe în 1680, cuprinde cele 8 glasuri la slujbele din duminici și sărbători.

Viața și petrecerea sfinților tipărită între 1682—1686 în patru volume la care a lucrat timp de 25 de ani. Ca izvor principal Dosoftei a folosit prelucrarea grecească a Mineelor bizantine a lui Maximos Margunios, episcopul Citrei, apărute la Veneția în 1607 și *Noul Paradis* al lui Agapie Landos (Veneția, 1664). Cîț privește lămurirea unor nedumeriri în traducere, autorul a folosit texte medio-bulgare.

În prefață, cartea este subintitulată : *Sinaxar*, iar în titlu pentru intrarea în materie, *Proloagele tuturor svinților* — cu viețile sfinților serbați în toate lunile anului, cu excepția lunii iulie (11—31) și august. Nu toate proloagele prezintă același interes, în unele însă, fabulosul stîrnește și astăzi curiozitate cititorului.

Istoria bisericească și Vedenia tainică de Gherman patriarhul Constantinopolului, tradusă de Dosoftei în rusește, la cererea țarilor Ioan și Petru Alexeievici prin mijlocirea patriarhului Ioachim.

Tot în rusește mai traduce : *Orînduielele sfinților apostoli*, *Despre transubstanțierea Sfintelor Daruri*, de Simion al Tesalonicului, apărută în grecește la Iași, în 1683 ; *Epistolele* lui Ignatie Teoforul, arhiepiscopul Antiohiei ; *Cuvîntări* ale lui Ioan Gură de Aur, o culegere pe care Dosoftei a terminat-o de tradus din grecește în 1682.

Dintre operele mitropolitului Dosoftei, — considerat de Istoria literaturii române, ca un continuator al operei de literatură religioasă a lui Varlaam — o importanță deosebită o prezintă *Psaltirea ...pre versuri tocmită* — tipărită în Polonia, la Uniev, în anul 1673, cu cheltuiala lui Ștefan Petriceicu.

După cum menționează în titlu, Dosoftei a muncit la transpunerea în versuri a psalmilor «cu multă trudă și vreme îndelungată, cinci ani cu foarte osîrdie mare».

Luînd ca model formele de versificare din psaltirea în limba polonă versificată de Jan Kochanowski, Dosoftei a trecut Psalmii pe metru românesc cu rime din poezia populară, introducînd o serie de elemente noi, specific românești.

Dacă nu totdeauna Dosoftei a reușit să mlădieze versurile pe măsura cerințelor ritmice, totuși, el s-a străduit să dea o țilcuire proprie cu moduri de exprimare pînă atunci neexperimentate.

Acolo unde autorul se depărtează de modelul polonez al lui Kochanowski și se apropie de poezia populară, expresia devine mai sigură și ritmul capătă agerime.

Dosoftei a știut să găsească totdeauna corespundențele exacte, a înțeles metaforele și le-a tălmăcit prin echivalențe fericite.

Urmînd cu fidelitate textul biblic, Dosoftei introduce uneori cuvinte specifice, românești, ceea ce face posibilă localizarea unor versuri, precum în cazul cînd vorbește de *ocine*, *descălecări*, *moșii*, *urice*, *caftane*, *boierie*, *zimbrii*, *bucium*, *cobuz* etc.

Uneori, în versurile sale, luîndu-și anumite libertăți față de textul biblic, stihuitorul lasă să se întrevadă sentimente personale ca ura împotriva turcilor :

«Ne-am suit păginii în ceafă
Cu rău ce ne fac și ne cer leafă».

Păginii la care face aluzie Dosoftei aci nu sînt alții decît turcii, de al căror jug ar fi dorit să-și vadă țara scăpată.

Multe dintre stihurile sale au intrat în circulație orală. Patru psalmi — *Limbile să salte* (Ps. 46); *Auziți aceste toate Neamuri, no-
roade și gloate* (Ps. 48); *Veniți cu toți dimpreună să ne facem voie* (Ps. 94); *Domnul stătu crai în țară* (Ps. 98), — au devenit colinde, care, culese de Anton Pan, în *Versuri musicesti ce se cîntă la Nașterea Mîntuitorului nostru Iisus Hristos și în alte sărbători ale anului* (1830), au fost publicate mai tîrziu cu titlul «*Cîntece de stea*».

Mai răspîndit pare să fie *Psalmul 46* (în *Biblie*, 47) :

Pre vîrfuri de munte,
S-aud glasuri multe,
De bucină mare,
Cu naltă strigare,
Că s-au suit Domnul,
Să-l vadă tot omul.
Cîntați în lăute,
În zicăături multe...

Faptul că exemplarele ce s-au păstrat din *Psaltirea în versuri*, nu poartă pecetea folosirii curente de către monah sau dascăl, ci doar în-

Fig. 1. — Mitropolitul Dosoftei (Biserica Sfintul Gheorghe — Suceava) — fotografie din Colecția Cabinetului de Stampe al Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România

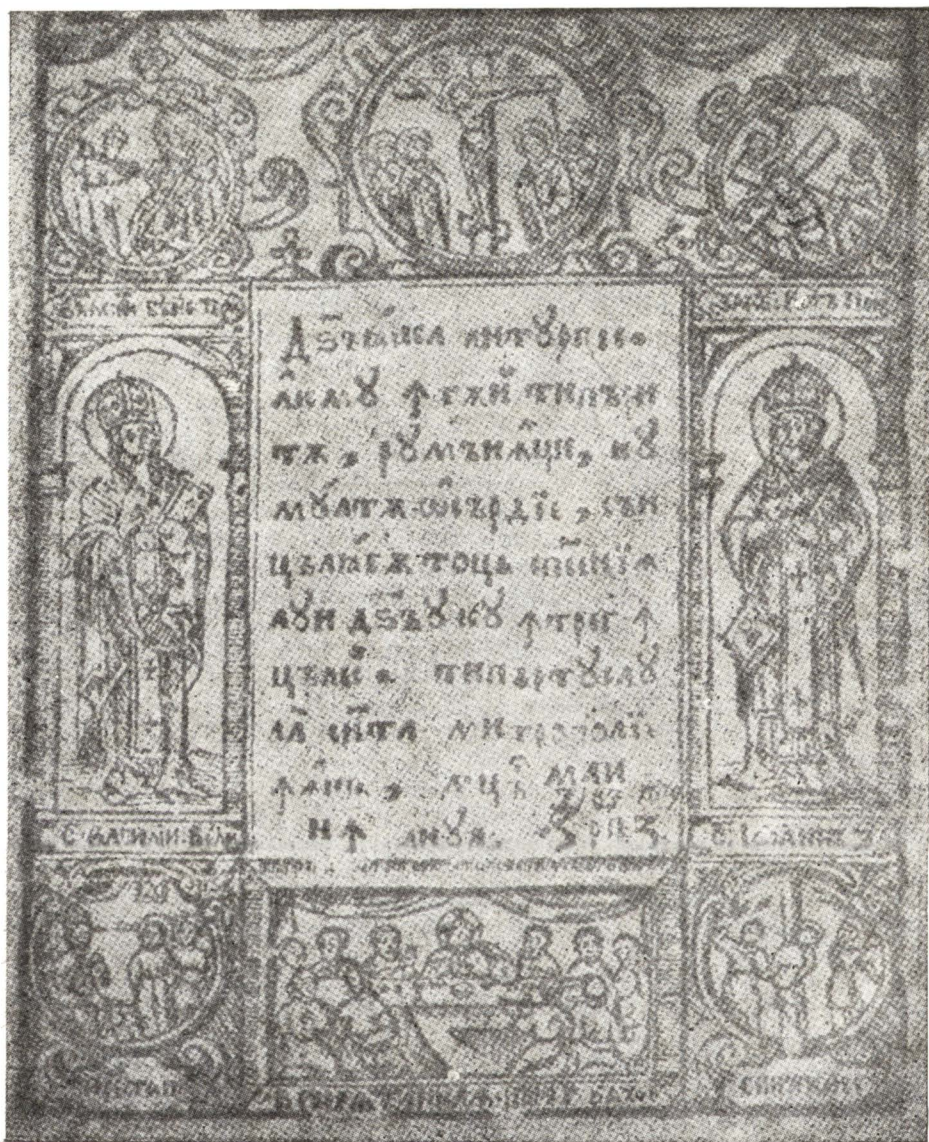

Fig. 2. — Pagină din Dumnezeiasca liturghie

semnări vechi în legătură cu posesori sau călătoria cărții, întărește presupunerea că aceasta nu a fost alcătuită de Dosoftei dintr-o necesitate cultică, ci dintr-un zel poetic. Dosoftei — despre care Neculce ne spune că «în țara noastră pre aceste vremi nu se află om ca acela» — a încercat o lucrare literară pe limba românească.

Concepută într-un veac când, din punct de vedere liric, la noi, numărăm numai pe logofătul Miron Costin, *Psaltirea în versuri*, reprezintă cea dintâi încercare din cultura românească de realizare a unei întinse opere în versuri*.

Prof. NELA STÂNCULESCU

* Bibliografie : N. Iorga, *O tipăritură românească la Upsala*, București, 1926 ; — Șt. Ciobanu, *Contribuțiuni privitoare la originea și moartea mitropolitului Dosoftei*, în «Analele Academiei Române», recep. București, 1920 ; — P. P. Panaitescu, *Patriarhul Dositei al Ierusalimului și mitropolitul Dosoftei al Moldovei — cu prilejul unei scrisori inedite*, București, 1946 ; — Augustin Z. N. Pop, *Glosări la opera mitropolitului Dosoftei*, 1944 ; — P. P. Panaitescu, *Începuturile și biruința scrisului în limba română*, Ed. Academiei R.P.R., 1965 ; — *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. II, București, 1958 ; — V. Kernbach, *Un poet uitat : mitropolitul Dosoftei*, în «Limbă și literatură», București, 1955 ; — Al. Piru, *Literatura română veche*, ed. II-a, Ed. pentru literatură, 1962 ; și *Istoria literaturii române*, I, Ed. Acad. R.P.R., București, 1964.

VIAȚA BISERICESCĂ ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI

CONFERINȚELE DE ORIENTARE A CLERULUI DIN LUNA NOIEMBRIE 1968

Cea de a patra conferință de orientare a clerului, din acest an, dedicată semicentenarului unirii Transilvaniei cu România, s-a desfășurat în cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor potrivit programărilor orînduite de Sectorul Cultural, în zilele de 12, 13, 14, 19 și 20 noiembrie 1968.

Conferințele s-au ținut la sediile protopopiatelor respective și au fost prezidate de delegații Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian al Bisericii Ortodoxe Române, după cum urmează :

P. C. Pr. Alexandru Ionescu, Vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, — a prezidat conferința de la protoieria Circa III Capitală; P. C. Pr. Cons. Petre F. Alexandru, — la protopopiatele Alexandria și Urrziceni; P. C. Pr. Cons. Sabin Verzan, — la Fetești; P. C. Pr. Enc. Braniște, profesor la Institutul teologic Universitar din București, — la Giurgiu și la Circa II Capitală; P. C. Pr. Cons. Constantin Pârveu, — la Cîmpina; P. C. Pr. Cons. Ioan Popa, — la Tîrgoviște și la Videle; P. C. IPr. Cons. Dumitru Fecioru, — la Turnu Măgurele și la Slobozia; P. C. IPr. Prof. univ. Alexandru I. Ciurea, — la Călărași și la I Ilfov; P. C. Pr. Cons. Mihail Marinescu, — la Oltenița; P. C. Pr. Cons. Gheorghe Soare, — la Ploiești; P. C. Pr. Prof. univ. Dumitru Stăniloae, — la Titu; P. C. Pr. Cons. Nicolae Diaconu, — la Vălenii de Munte; P. C. IPr. Prof. univ. Ioan G. Coman, — la Circa I Capitală; P. C. Pr. Cons. Leonida Mateescu, — la Cîmpulung-Argeș și P. C. Diac. Prof. Nicolae I. Nicolaescu, Rectorul Institutului teologic Universitar din București, — la protoieria II Ilfov.

Lucrările conferințelor au fost precedate de slujba Te-Deum-ului, oficiată în sobor, răspunsurile stranei fiind cîntate omofon de preoții prezenți.

Deschiderea conferințelor a fost făcută, pretutindeni, de către pp. cc. protoierei, care au salutat prezența, în mijlocul preoților protopopiatelor respective, a delegaților Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian.

Delegații Centrului Eparhial au fost rugați să se facă interpretii sentimentelor de devotament și grațitudine față de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, pentru grija părintească ce o poartă slujitorilor Bisericii.

Cuvinte de salut au fost adresate și celorlalți invitați prezenți.

Referindu-se la tema conferinței — «*Contribuția Bisericii Ortodoxe Române la păstrarea și afirmarea unității poporului român*» (cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la unirea Transilvaniei cu Patria-mamă), — părinții protoierei au subliniat importanța subiectului, care reliefează lupta poporului român pentru păstrarea, dezvoltarea și apărarea ființei naționale, pentru independență și unitate, pentru unirea Transilvaniei cu Patria-mamă, la 1 decembrie 1918.

În încheiere, pp.cc. protoierei au urat succes deplin lucrărilor conferințelor.

La cuvintele de salut au răspuns delegații Centrului Eparhial, care, au mulțumit mai întâi pentru primirea călduroasă ce li s-a făcut și și-au exprimat bucuria de a se reîntîlni cu preoțimea protopopiatelor Mitropoliei Ungrovlahiei, împărtășind celor prezenți binecuvîntările Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian.

Arătînd că anul 1968 a fost anul marilor aniversări, pp.cc. părinți delegați au amintit de comemorarea a 120 de ani de la revoluția de la 1848; 20 ani de rodnică arhipăstorire a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian; 20 de ani de la reîntregirea Bisericii Ortodoxe din Transilvania și aniversarea a 50 de ani de la unirea Transilvaniei cu Patria-mamă.

La toate aceste aniversări, Biserica a fost prezentă, cinstindu-le după cuviință.

S-a trecut la formarea birourilor conferințelor, alcătuite din delegații Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor ca președinți, din părinții protoierei și unul sau doi preoți ca membri, preoți îndeplinind și rolul de secretari.

După aceste preliminarii au început lucrările propriu-zise ale conferințelor.

Avîndu-se în vedere referatele întocmite de comitetele de lectură, președinții au desemnat referenții principali, în vederea susținerii temei.

În partea introductivă referenții au prezentat împrejurările istorice ale nașterii poporului român și vigoarea cu care a știut să înfrunte toate vicisitudinile timpurilor. Încă de la apariția primelor cnezate și voievoodate, au apărut și luptători pentru unitatea românilor: Basarab I, Dragoș Vodă, Mircea cel Bătrîn, Ioan Corvin de Hunedoara, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul — «Domn al Țării Românești, Ardealului și Moldovei».

Visul de veacuri al românilor a fost realizat în 1918, la 1 decembrie, cînd Adunarea Națională de la Alba Iulia a desăvîrșit unirea Transilvaniei cu Patria-mamă.

Biserica Ortodoxă Română a sprijinit totdeauna năzuințele poporului român pentru libertate și unitate politică. Ierarhii și clerul au fost prezenți în toate momentele importante din viața poporului. Sînt amin-

tiți : episcopii Andrei Șaguna și Lemeni — cei ce au prezidat Adunarea de pe Cîmpia Libertății, unde s-a cerut «unirea cu țara», — mitropolitul Meletie, episcopul Veniamin de la Roman, Popa Șapcă, arhimandritul Dionisie Romano, mitropolitul Sofronie Miclescu, Melchisedec Ștefănescu, mitropolitul Nifon al Țării Românești, episcopul Calinic de la Rîmnice și mulți alți ierarhi și preoți din Moldova, Țara Românească și Transilvania.

În continuare, s-a vorbit despre rolul limbii și culturii românești în realizarea unității etnice a poporului român. În acest domeniu, Biserica, prin reprezentanții săi, a contribuit, tipărind cărți bisericești și laice, răs-pîndindu-le în popor.

La pregătirea actului unirii de la 1 decembrie 1918, a contribuit și biserica.

Aspirațiile din totdeauna ale poporului și-au găsit împlinirea în România Socialistă, țară în plin progres, care sprijină aspirațiile de pace și frățietate.

În încheiere, referenții au subliniat datoria clerului român pentru păstrarea unității, pentru creșterea bunei stări și în promovarea neobosită a dragostei de patrie.

Ca și la celelalte conferințe, un număr important de preoți — în afară de coreferenți — au luat parte la discuții, aducînd completări utile.

Ultimii care au luat cuvîntul au fost președinții conferințelor. Cu toții au evidențiat importanța temei, sintetizînd următoarele etape ce au dus la evenimentul unirii Transilvaniei cu Patria-mamă de la 1 decembrie 1918 : — înființarea Principatelor ; — unirea (de scurtă durată) a românilor din cele trei principate sub Mihai Vodă Viteazul ; — revoluția de la 1848 și unirea principatelor din 1859.

S-a precizat apoi rolul Bisericii noastre în sprijinirea luptei poporului român pentru viața cea nouă, pentru pace și progres.

În partea a doua a conferințelor au fost citite rapoarte de activitate pastoral-obștească, desfășurată în parohii în intervalul dintre ultima conferință de orientare din septembrie și actuala conferință.

PP.CC. Protoierei au făcut în continuare comunicări în legătură cu noi ordine primite din partea Centrului Eparhial.

Conferințele de orientare ale clerului ce s-au desfășurat în cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor în luna noiembrie 1968 au constituit un moment festiv pentru preoțimea noastră, conștientă că Biserica Ortodoxă Română, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, se identifică cu aspirațiile de progres, de unitate, independență și suveranitate națională, pentru care militează întregul popor român.

REDAȚIA

**LUCRĂRILE ADUNĂRII EPARHIALE A SFINTEI ARHIEPISCOPII
A BUCUREȘTILOR**

SPICUIRI DIN SUMARUL ȘEDINȚEI DIN 8 DECEMBRIE 1968

La 6 decembrie 1968, cu decizia patriarhală nr. 25/1968 a fost convocată în sesiune ordinară Adunarea eparhială a Sfinței Arhiepiscopii a Bucureștilor.

Lucrările sesiunii au fost prezidate de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, Președintele Adunării și s-au desfășurat după cum urmează :

La orele 10 dimineața, în paraclisul din palatul patriarhal, s-a oficiat în prezența Prea Fericitului Patriarh Justinian al Bisericii Ortodoxe Române, a P. S. Episcop Dr. Antim Țirgovișteanul, vicar patriarhal, a P. C. Părinți Consilierii mitropolitani și a membrilor Adunării — un Te-Deum, de către un sobor de preoți și diaconi de la Catedrala Sfinței Patriarhii.

A mai fost de față și I.P.S. Mitropolit Theophilos din India.

După oficierea Te-Deum-ului, la orele 10,30, membrii Adunării eparhiale au intrat în sala de ședințe.

Prea Fericitul Părinte Patriarh a rostit următoarea cuvântare de deschidere :

Onorată Adunare Eparhială,

«In anul acesta au avut loc câteva evocări a unor importante acte istorice din viața poporului nostru: 120 ani de la revoluția din anul 1848; 20 de ani de la Reîntregirea Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania, care a avut loc în 1948 și 50 ani de la Unirea Transilvaniei cu România, care coincide cu 50 ani de la împlinirea unei jumătăți de veac de la înfăptuirea unității depline a Statului român în împreunarea într-o singură țară a Țării Românești a Dobrogei de lângă mare, a Moldovei istorice și a Transilvaniei, cum mai fuseseră unite de Marele Voievod Mihai Viteazul. Sîntem încă sub impresia acestei comemorări, la care a participat tot poporul român de pretutindeni, de la Vlădică pînă la opincă, de la căpetenia statului, pînă la ultimul cetățean, și în ecurile acestei sărbătoriri își începe lucrările sale Adunarea eparhială a Mitropoliei noastre. Se cade deci să chemăm în amintirea noastră câteva fapte care-i dau înțeles mai adînc acestui act măreț din istoria poporului român — cînd mai toate provinciile Daciei de odinioară au fost unite într-o singură țară.

Onorată Adunare Eparhială,

Precum se știe, începînd cu ocuparea Țării lor de către romani, Dacii, strămoșii poporului român n-au mai avut liniște. Dacia, care forma o țară unitară, a fost împărțită de vitregiile istoriei în câteva alte țări sau ținuturi mai mici, pentru a slăbi puterea poporului. Dar, cu toată împărțirea țării, poporul n-a putut fi împărțit și nici o furtună nu l-a putut clinti din vatra străbună a vechii Dacie. Au trecut peste el nume-

roase valuri de oști și de năvălitori aduși de marea migrațiune a popoarelor, care a durat peste o mie de ani. În acest timp, s-a zămislit și s-a născut din luptă poporul român și a trăit luptând pentru a-și apăra țara și pământul străbun.

A fost luat cu asalt de mari împărății vrăjmașe, pe care nu le mai încăpea pământul, dar nu l-au putut îngenunchia, nu l-au putut înfringe. Unit prin aceeași origină, prin aceeași limbă, prin aceeași lege sau credință religioasă, prin aceleași datini, prin aceeași străveche civilizație și cultură daco-romană, poporul român și-a făurit o conștiință de sine atât de bine încheșată și de o tărie atât de mare, încât nimic n-a putut-o înfringe. Pe temeiul ei și sub steagul ei, orice fiu al poporului român, din orice parte a pământului străbun, se mărturisea a fi una cu toată suflarea românească.

Această unitate, căreia i s-a dat expresie prin conștiința de sine a poporului român, a existat întotdeauna și ea a stat la temelie tuturor năzuințelor și luptelor pentru înfăptuirea unității de stat a românilor, pentru adunarea lor într-o singură țară.

Dar, deoarece lupta lui continuă pentru apărarea ființei sale etnice și pentru apărarea țării a fost împreunată mereu cu lupta pentru apărarea credinței sale creștine, această credință a intrat și ea în cuprinsul conștiinței de sine a poporului nostru ca factor de afirmare a unității sale și ca factor mobilizator la lupta împotriva oricărei înstrăinări.

De aceea, când la 1 decembrie 1918 s-a unit Transilvania cu Țara-Mamă, s-a pus și problema refacerii unității lui religioase din Transilvania, care fusese știrbită de puterile vrăjmașe cu 230 de ani în urmă. Împrejurări neprielnice însă n-au îngăduit atunci înfăptuirea acestei firești năzuințe. Abia în anul Domnului 1948, în plină victorie de eliberare socială a poporului român, când noua chemare a cugetului său i-a dat îmbold și spre înfăptuirea deplinei sale unități sufletești.

Biserica s-a identificat cu lupta poporului pentru libertate, pentru țară și pentru o viață mereu mai bună.

Istoria Patriei ne stă mărturie că alături de cirmuitoarii săi firești, ca și alături de poporul luptător pentru apărarea ființei noastre naționale și a țării, s-au găsit întotdeauna ierarhii și slujitorii Bisericii noastre. Înfrățiți cu țara și poporul, ei au slujit destinul comun al Țării și al Bisericii și au sprijinit lupta de independență și pentru unitate a poporului — prin lupta lor pentru neatarnarea și unitatea Bisericii strămoșești.

În această perspectivă, se înțelege cu ușurință faptul că la temeluirea și formarea conștiinței de sine a poporului român, Biserica a contribuit cu tot ce a avut mai de preț. Prin rugăciunile ei în limba poporului, prin datinile religioase, în miezul cărora colindele stau mărturie vie a vechimii limbii și poporului român, ca și prin tipăriturile ce se făceau pentru folosul românilor de pretutindeni, Biserica a contribuit în mod constant la făurirea unității limbii și a ținut mereu vie conștiința de sine a poporului nostru de unitate politică.

În plămădirea acestei conștiințe de sine a poporului român nu a intrat ura față de alte popoare, nici dorința de a le stăpîni, nici pisma pentru bogățiile ori vrednicile lor, ci numai respectul și prețuirea tutu-

ror celorlalte popoare. Poporul român n-a râvnit nici la gloria, nici la deșertăciunea de a fi cuceritor de alte țări și popoare, ci și-a apărut cu fermitate de neînfrînt, numai ce este al său, numai țara și ființa sa.

Deci, luptînd pentru întărirea și apărarea țării, a Statului nostru, nu ne gîndim nici astăzi, cum n-am gîndit nici altă dată, să aducem vreo pagubă altora.

Acesta este sufletul românesc, moștenirea cea mai de preț lăsată nouă de înaintașii noștri și care a ținut neplecat, în ceasurile grele de cumpănă și răstignire națională, trunchiul viguros al poporului nostru. «Acestui suflet românesc îi închinăm întreaga noastră ființă și slujire, spre slava neamului din care purcedem». «Acum mai mult decît oricînd, noi, toți românii, trebuie să facem din împlinirea primei jumătăți de veac de la unirea Transilvaniei noastre dragi cu Țara-Mamă o adevărată sărbătoare a sufletului românesc, făuritorul aspirațiilor noastre actuale și sfintelor idealuri naționale».

Pe această cale a istoriei, în fruntea întregului popor, pășesc cu toată hotărîrea și cu patriotîsm înflăcărat, și Conducătorii de azi ai Romîniei Socialiste.

Sfînta noastră Biserică, credincioasă tradițiilor sale de luptă pentru binele, pacea, liniștea și fericirea poporului român, stă alături de strădaniile iubiților noștri cîrmuitori și chiamă alături de ei pe toți fiii ei.

Veșnică cînstire și recunoștință tuturor celor care au făcut cu puțință marea Unire din 1918 și tuturor aceluia prin a căror jertfă, românimii și-a putut alege, liberă, soarta, temeluind și consolidînd unitatea poporului și Statului român».

După rostirea cuvîntului de deschidere, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a propus Adunării să se expedieze cîte o telegramă Domnului Președinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Domnului Secretar General al Departamentului Cultelor și Consiliului Național pentru Apărarea Păcii din Republica Socialistă România.

După citirea proiectelor, membrii adunării aprobă, cu îndelungi aplauze, textul și hotărîsc expedierea următoarelor telegrame :

DOMNULUI ION GHÎORGHE MAURER
PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE MINIȘTRI
AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Loco

«Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor, întrunită în sesiune anuală de lucru sub președinția Noastră, exprimă Consiliului de Miniștri și Domniei Voastre personal sentimentele sale de aleasă prețuire și profundă grațitudine pentru solitudinea arătată Instituțiilor acestei Eparhii, precum și pentru înalta apreciere acordată activității preoților și credincioșilor săi, în slujba poporului român.

Vă roagă, totodată, să primiți asigurarea că și în viitor, forurile Eparhiale vor îndruma activitatea clerului și credincioșilor ca să aducă o contribuție tot mai bogată pentru înflorirea Patriei, fericirea poporului român și biruința păcii în lumea întreagă».

DOMNULUI PROFESOR DUMITRU DOGARU
SECRETARUL GENERAL AL DEPARTAMENTULUI CULTELOR

Loco

«Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor, întrunită în sesiunea anuală de lucru, și Noi personal, Vă rugăm să primiți expresia sentimentelor noastre de recunoștință pentru sprijinul dat acestei Eparhii în rezolvarea problemelor sale.

Totodată Vă încredințează și pe viitor de colaborarea sinceră și susținută a preoților și credincioșilor noștri pentru reușita eforturilor pilduitoare depuse de înțelepții Conducători ai poporului român spre a înălța Patria noastră pe noi culmi de progres și spre statornicirea păcii în lume».

COMITETULUI NAȚIONAL PENTRU APĂRAREA PACII
DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Loco

«Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor, întrunită în sesiune anuală de lucru, și Noi personal, Vă rugăm să primiți încredințarea că preoții și credincioșii acestei Eparhii, cetățeni devotați ai Patriei noastre Republica Socialistă România, vor sprijini activ și pe viitor acțiunile nobile inițiate de Comitetul Național pentru apărarea și statornicirea păcii în lume».

Înainte de a trece la ordinea de zi, Președintele a prezentat membrilor Adunării pe I.P.S. Mitropolit Theophilos din India, aflat în țara noastră, venind de la Geneva, pentru a fixa programul călătoriei pe care Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, însoțit de o delegație a Bisericii Ortodoxe Române, o va face, Bisericii Ortodoxe din India în prima parte a lunii ianuarie.

Cu acest prilej, Prea Fericirea Sa a precizat că această vizită se înscrie în seria legăturilor pe care Biserica Ortodoxă Română le realizează cu toate Bisericile Ortodoxe și în mod deosebit cu bisericile vechi creștine și cele nealcedoniene.

La invitația Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, P. C. Pr. Vicar Alexandru Ionescu, secretarul general al Adunării, face apelul nominal al membrilor, constatînd că sînt prezenți la ședință, 28 de membrii, deci 2 absenți.

Prea Fericitul Părinte Patriarh citește o scrisoare de motivare a unuia din cei absenți adresată Adunării și propune motivarea, — Adunarea fiind de acord cu aceasta.

La lucrările ședinței au mai luat parte PP.SS. Episcopi Dr. Antim Tîrgovișteanul și Visarion Ploieșteanul, vicari patriarhali.

În conformitate cu art. 106 aliniatul ultim din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, la lucrări au mai participat și PP.CC. Părinți Consilieri administrativi de la Centrul Eparhial:

Petre F. Alexandru, Leonida Mateescu, Ioan Popa, Mihail Marinescu și Nicolae Diaconu.

Constatind prezența majorității membrilor, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, a declarat Adunarea eparhială legal constituită și care, în conformitate cu art. 96 din Statutul citat, poate să ia hotărâri valabile.

În continuare, Prea Fericitul Părinte Patriarh invită pe Părintele Secretar General al Adunării să dea citire componenței comisiilor permanente. P. C. Sa, amintește faptul că, întrucât, comisia de validare nu are lucrări de examinat, membrii acesteia vor lua parte la lucrările celorlalte comisii.

Înainte de a se trece la dezbaterea problemelor incluse pe ordinea de zi a Adunării, Prea Fericirea Sa a dat cuvântul I.P.S. Mitropolit Theophilos din India, care, mulțumește mai întâi, Prea Fericirii Sale pentru cinstea deosebită ce i s-a acordat de a participa la această distinsă Adunare eparhială și mai ales pentru cuvintele calde, pe care Întâistătorul Bisericii noastre le-a adresat atât persoanei sale, cit și Bisericii Ortodoxe din India.

Vorbitorul a spus în continuare că Biserica din India așteaptă cu nerăbdare vizita Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian și își exprimă totodată satisfacția că această vizită se va realiza curând, — la începutul anului 1969. Vizita va constitui nu numai o apropiere între cele două Biserici, ci și un pas înainte în vederea unității întregii Biserici creștine.

În încheiere I.P.S. Mitropolit asigură pe Prea Fericirea Sa și delegația Bisericii Ortodoxe Române, că vor fi primiți cu multă căldură de credincioșii Bisericii Ortodoxe din India, pe care o conduce și mulțumește încă odată pentru prilejul ce i s-a oferit de a asista și de a lua cuvântul la această aleasă Adunare. Apoi PP.CC. Părinți Consilieri de la Centrul eparhial depun rapoartele generale ale sectoarelor la biroul Adunării, după care, P. C. Pr. Vicar Alexandru Ionescu, secretarul general al Adunării, împarte lucrările comisiilor.

Orele 11,30. Ședința se suspendă iar Comisiile încep examinarea rapoartelor generale de activitate în vederea întocmirii rapoartelor respective ce urmează să fie prezentate Adunării.

Orele 12,30. Adunarea eparhială își reia lucrările sub președinția P. S. Episcop Dr. Antim Tîrgovișteanul, vicar patriarhal.

P. S. Episcop Președinte dă cuvântul rapoartelor comisiilor.

În ordinea înscrierii, au luat cuvântul :

— Dl. Prof. Dr. Dumitru Timuș care, a prezentat Raportul comisiei bisericești, cu analizarea activității administrativ-bisericești desfășurată de sector în cadrul Centrului eparhial precum și cea a protoierilor și parohiilor, în cursul anului 1968.

După susținerea raportului, P. S. Episcop Dr. Antim, propune ca discuțiile pe marginea rapoartelor comisiilor să aibe loc după ce vor fi ascultate toate rapoartele; Adunarea este de acord cu propunerea.

Președintele a dat cuvântul în continuare D-lui Ing. Ștefan Ștefaniu, pentru prezentarea raportului Comisiei economice.

În prima parte a raportului este expusă activitatea gestionară pe anul 1967 cu o analiză detaliată a activității economice-gospodărești desfășurată de Centrul eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor și instituțiilor de învățămînt teologic așa cum se desprind acestea din conturile de execuție bugetară și bilanțurile acestora.

În continuare a fost analizată activitatea Sectorului economic gospodăresc în cursul anului 1968 cu precizarea datelor asupra execuției bugetare a Arhiepiscopiei Bucureștilor și instituțiilor sale anexe, arătîndu-se că execuțiile bugetare încheiate s-au făcut cu respectarea disciplinei financiare acoperindu-se toate cheltuielile.

În ultima parte a raportului au fost examinate proiectele de plan financiar ale Arhiepiscopiei Bucureștilor cu Fondul de Asigurare a bunurilor bisericești, ale Institutului teologic și școlilor de învățămînt teologic ale Eparhiei pentru anul 1969.

Al doilea, a luat cuvîntul Dl. Prof. univ. Nicolae Chițescu care a prezentat raportul comisiei culturale.

În partea introductivă d-sa amintește din evenimentele bisericești cu semnificație deosebită și care privesc în egală măsură Sfînta Arhiepiscopie a Bucureștilor și Patriarhia Română :

— Aniversarea a 20 de ani de la Întronizarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian ca Întîistătător al Bisericii Ortodoxe Române. La festivitățile care au avut loc la 6 iunie a.c. au luat parte reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe surori de peste hotare, ai altor biserici creștine și căpeteniile cultelor religioase din țara noastră.

— Comemorarea a 100 de ani de la trecerea la cele veșnice a Sfîntului Ierarh Calinic de la Cernica. Cu acest prilej Prea Fericitul Părinte Patriarh a sfințit pictura trapezei de la Mînăstirea Cernica și a inaugurat Casa memorială Sfîntul Calinic.

— Sărbătorirea împlinirii a 20 de ani de la reîntregirea Bisericii strămoșești.

— Vizitele făcute de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian Săc-tității Sale Patriarhul Ecumenic Athenagoras I, la Constantinopol între 2 și 6 mai a.c. ; Prea Fericitului Patriarh Alexei al Moscovei între 24 și 29 mai a.c. și Cardinalului Franz König al Austriei, între 20 și 29 iunie a.c. — vizite importante pentru bunele relații intercreștine pe care le promovează Biserica Ortodoxă Română pe plan extern.

Constatănd contribuția substanțială a acestor aniversări epocale și a acestor vizite peste hotare, la sporirea prestigiului Bisericii Ortodoxe Române, Comisia propune ca Adunarea eparhială să exprime omagiul său Întîistătătorului Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, urîndu-i mulți ani de Arhipăstorie, cu sănătate deplină spre binele Sfîntei noastre Biserici și Patriei noastre scumpe, pentru triumful Păcii și buneii înțelegeri între oameni și popoare.

Sînt analizate apoi activitățile cu caracter cultural și apoi cele cu aspect social.

Între cele cu caracter social sînt amintite : — munca desfășurată de instituțiile de învățămînt teologic-ale eparhiei în vederea pregătirii viitorilor slujitori ai altarelor; activitatea didactică, publicistică și educativă

depusă de corpul profesoral al Institutului teologic ; conferințele de orientare a clerului ; activitatea predicatorială ; publicațiile Arhiepiscopiei — revista Glasul Bisericii —, calendarul ; colecțiile de artă religioasă organizate în incinta minăstirilor sub îndrumarea Centrului eparhial și lucrările de pictură întreprinse sub controlul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor în cuprinsul Eparhiei.

O consemnare specială a raportului o constituie plata de către stat a ghizilor de la monumentele istorice bisericesti ale Eparhiei și nivelul superior la care aceștia sînt pregătiți prin organizarea de cursuri speciale cum au fost cele organizate în luna martie a.c. la Curtea de Argeș de către Sfinta Arhiepiscopie a Bucureștilor.

Partea intia a raportului s-a încheiat cu enunțarea obiectivelor de lucru pentru anul 1969.

Un alt capitol al raportului se ocupă de realizările sectorului Social cu privire la îndrumarea preoțimii în acțiunea pentru apărarea păcii, colaborarea cu organele de stat și organizațiile obștești, cu pensiile și îngrijirea sănătății salariaților bisericești prin sanatoriile și casele de odihnă ale Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor.

Raportul s-a încheiat cu propunerea obiectivelor pentru anul 1969.

Terminîndu-se prezentarea tuturor rapoartelor, Prea Sfințitul Episcop Dr. Antim Tîrgovișteanul mulțumește membrilor comisiilor și rapoartelor pentru ținuta aleasă în care au fost prezentate aceste rapoarte.

Prea Sfinția Sa a anunțat în continuare, deschiderea discuțiilor pe marginea rapoartelor și a rugat pe membrii Adunării să se înscrie la cuvînt.

La discuții s-au înscris următorii : Dl. Academician Profesor Petre Constantinescu-Iași, P. C. Diac. Prof. Nicolae I. Nicolaescu, Dl. Prof. Nicolae Chițescu, Dl. Prof. George Nițescu, Dl. Dr. Dumitru Timuș, P. C. Protopop Dinu Provian, Dl. Vasile Părvu, P. C. Protopop Nicolae Popescu, Dl. Prof. Toma Rădulescu, P. C. Protopop Ioan Purcărea, Dl. Prof. Ioan D. Chirescu, artist al poporului, și Dl. Av. Vasile Stan.

După încheierea discuțiilor pe marginea rapoartelor comisiilor, Prea Sfințitul Episcop Dr. Antim Tîrgovișteanul, vicar patriarhal, a supus spre aprobare Adunării, rapoartele generale de activitate ale sectoarelor administrative pe anul 1968 și planurile de lucru ale acestora pe anul 1969, execuțiile bugetare și conturile de beneficii și pierderi pe anul 1967 precum și planurile financiare pe anul 1969 ale Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor și instituțiilor sale anexe.

Supuse la vot Adunarea eparhială a aprobat și votat în unanimitate aceste documente.

În continuarea lucrărilor, P. S. Episcop Dr. Antim Tîrgovișteanul a adresat Adunării un cuvînt de încheiere.

P. S. Sa a început prin a arăta că, — așa după cum s-a văzut din cuprinsul expunerilor asupra rapoartelor de activitate pe anul 1968, care se apropie de sfîrșit — a constituit o perioadă destul de rodnică pentru Sfinta Arhiepiscopie a Bucureștilor.

Anul care a trecut — a spus P. S. Sa — a fost un an bogat în evenimente bisericesti încununat de vizitele pe care Prea Fericitul Părinte

Patriarh le-a făcut, în fruntea unor delegații ale Bisericii Ortodoxe Române, peste hotare, unor Biserici Ortodoxe surori cit și primirea unor înalte personalități bisericești străine la care a participat și Centrul nostru eparhial.

S-au depus străduințe pentru o continuă depășire atât în activitatea Centrului mitropolitan, cit și în activitatea slujitorilor bisericești atât sub aspect bisericesc, cit și sub aspect cultural și social, integrându-se în marea familie a patriei noastre. Roade bogate s-au obținut și sub raport economic, planul de lucru pentru anul viitor cuprinde numeroase obiective de împlinit.

În încheiere, P. S. Episcop Dr. Antim Tîrgovișteanul mulțumește membrilor Adunării eparhiale pentru participare și pentru discuțiile purtate, mulțumește clerului și credincioșilor Eparhiei pentru contribuția la sprijinirea treburilor bisericești, de asemenea aduce mulțumiri PP.CC. Părinți Consilieri administrativi și salariaților Centrului eparhial pentru activitatea ce o desfășoară pentru bunul mers al administrației.

Nu pot să nu subliniez — a spus apoi P. S. Sa — aportul deosebit adus de P. C. Părinte Vicar Alexandru Ionescu în rezolvarea lucrărilor Cancelariei eparhiale, atât pentru sectorul cultural, social cit și pentru celelalte sectoare, exprimându-i de asemenea mulțumiri.

P. S. Episcop Dr. Antim Tîrgovișteanul, președintele Adunării, aduce mulțumiri, în mod special Onor. Depareament al Cultelor, pentru ajutorul dat Bisericii prin salarizarea clerului și corpului didactic din învățămîntul teologic —, cit și pentru sprijinul pe care îl acordă activității Eparhiei exprimînd sentimentele de grațitudine ale membrilor Adunării.

Acest bilanț — a spus P. S. Episcop Dr. Antim — dă tuturor un îndemn pentru o activitate și mai stăruitoare și mai rodnică în anul 1969, sub îndrumarea permanentă a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, căruia i se datoresc în cea mai mare parte realizările prezentate aici.

Apoi, lucrările Adunării eparhiale a Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, pe anul 1968 au fost declarate închise.

ASISTENT

•

SERBAREA COLINDELOR DE CRĂCIUN ȘI ANUL NOU LA SEMINARUL ȘI INSTITUTUL TEOLOGIC DIN BUCUREȘTI

În aula Institutului teologic de grad universitar din București, și în acest an au răsunat minunatele noastre colinde strămoșești.

În după-amiaza zilei de 20 decembrie a.c. elevii seminariști și studenții teologi au prezentat un program de colinde în legătură cu Naște-

rea Domnului și Anul Nou, reîmprospătînd în memoria auditorilor nepieritoarele tradiții românești în legătură cu dumnezeiescul praznic.

La festivitate au participat : Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian însoțit de Prea Sfințitul Episcop Dr. Visarion Ploieșteanul, vicar patriarhal, de PP.CC. Părinți Consilieri Patriarhali și Mitropolitani, de Rectorul Institutului teologic de grad universitar din București, și de Părinții și Domnii Profesori ai celor două instituții de învățămînt teologic.

Au mai fost prezenți părinți și rude ai elevilor și studenților și alți invitați.

După ce colindătorii au cîntat «Imnul Patriarhal», P. C. Diac. Nicolae Nicolaescu rectorul Institutului teologic de grad universitar din București, a salutat în cuvinte de aleasă recunoștință prezența la festivitate a Întîistătătorului Bisericii Ortodoxe Române, spunînd printre altele : «Prea Fericite Părinte Patriarh, Vă rog, să-mi îngăduiți ca în numele profesorilor, elevilor, studenților și a personalului administrativ și de serviciu, să Vă mulțumim din adîncul inimii pentru Înalta cinste de a vă avea iarăși în mijlocul nostru la această festivitate prilejuită de îndătinatele colinde.

Încredințați că prin glasurile tinerilor și corpului profesoral răsună urări de multă sănătate, viață îndelungată și idealul ce vă însuflețește — pacea — din adîncul inimii vă spunem bine ați venit în mijlocul nostru».

Cuvîntul despre colinde a fost rostit de Domnul Iftimiu Adrian student în anul IV.

În această seară din ajunul vacanței noastre de Crăciun, — a spus vorbitorul — noi studenții teologi și elevii seminariști oferim un buchet de colinde creștinești din nescata comoră a spiritualității neamului nostru, din toată inima și cu toată recunoștința, Prea Fericirii Sale, Părintelui Patriarh Justinian și a acelor care ne sînt părinți, dascăli și îndrumători în calea spre Sfînta Taină a Proției.

Colindele noastre populare, valori de aleasă creație artistică, de o prospețime și o sensibilitate ce nu îmbătrînește niciodată, s-au transmis peste veacuri și luminînd orizontul credinței ne întăresc zborul nădejzii și ne încălzesc inima apropiindu-ne sufletește unii de alții. În ele se cîntă tot ce este adevăr, bine și frumos în bogăția sufletească a neamului românesc ; ele exprimă în versuri duioase și pline de căldură sensurile adînci ale celei mai curate trăiri religioase. De aceea, colindele, cîntece tradiționale și populare, închinat marilor noastre sărbători creștine reprezintă un catehism psalmodiat, o mărturisire liberă a dreptei credințe, o chemare înaripată la sfințenie, la voie bună, pace și frățietate între oameni.

Colindele ne amintesc apoi nu numai de evenimentele legate de Nașterea Domnului ci și de originea neamului nostru, de istoria zbuciumată a patriei noastre, de menirea noastră pe acest pămînt.

Astfel, cîntarea colindelor este și o sărbătoare a familiei, a unității spirituale dintre copii și părinți, o sărbătoare a încrederii noastre în împlinirea mesajului vestit de îngeri deasupra staulului din Betleem :

«Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace între oameni bunăînvoire».

Colindele pun deci în lumină credința și trăirea spirituală a înaintașilor noștri și sînt pentru cei vîrstnici o evocare a primăverii vieții lor, iar pentru cei tineri o chemare sfîntă la munca pentru înflorirea patriei și la lupta pentru pacea lumii.

Noi, studenții teologi și elevii seminariști — a spus în încheiere vorbitorul — simțind în noi ecoul irezistibil al acestei credințe strămoșești, am pregătit cu multă dragoste colindele pe care vi le prezentăm azi ca o mărturisire a dragostei noastre pentru bunele tradiții ale neamului românesc, ai cărui fii sîntem. Nemărginită ne este bucuria că în aceste clipe avem cîntecul ca în mijlocul nostru să se afle, ca și în alți ani, Prea Fericitul Părinte Patriarh, care în atîtea împrejurări și-a arătat dragostea față de noi, cei care miine vom fi slujitori ai sfintelor altare.

De aceea, permiteți-mi Prea Fericite Părinte Patriarh, ca în numele tuturor elevilor seminariști, studenților teologi și doctoranzilor să exprimăm adînc recunoștința noastră multumiri pentru grija neîntreruptă și pentru dragostea nețărmurită pe care o manifestați față de noi toți. Iar acum, din adîncul inimii dorim ca :

«Această zi prea sfințită
Și sărbătoare slăvită
Urăm la toți să vă fie
Întru mulți ani cu bucurie».

Întru mulți ani, Prea Fericite Părinte Patriarh !

Apoi, Domnul Profesor Nicolae Lungu a prezentat desfășurarea programului de colinde cu precizarea că, în acest an, colindătorii sînt grupați astfel : corul studenților împărțit în trei cete; corul elevilor seminariști dirijat de Dl. Prof. Victor Frangulea; corul studenților etiopieni — iar în partea finală, corul reunit condus de Dl. Asist. Nicu Moldoveanu.

Programul concertului a fost deschis de un grup de elevi seminariști cu colindul : *Steaua sus răsare*, de V. Popovici. Cu vocile lor suave micuții seminariști au fost primiți cu frenezie de auditori.

După aceea, s-au executat următoarele colinde : — *Inchinarea păstorilor*, de V. Popovici. A interpretat grupa a II-a, formată din studenții anului II sub conducerea colegului lor Șerban Gheorghe. — *În vîrfuri la nouă meri*, de Gh. Cucu. A interpretat grupa I-a alcătuită din studenții anului I dirijați de colegul lor Dobre Ion. — *Sus plugari*, de Gh. Cucu. A interpretat grupa a III-a formată din studenții anului III și IV sub conducerea D-ului Pavel Andrei din anul III. — *Iată vin colindători*, de Tiberiu Brediceanu. Au interpretat elevii seminariști sub conducerea Dl. Prof. Victor Frangulea. — *Astăzi se naște Hristos* (cîntec de Crăciun), de Constantin Drăgușin. A interpretat grupa a III-a formată din studenții anului III și IV sub conducerea Dl. Pavel Andrei.

— *La poartă la Țarigrad*, de V. Popovici. A interpretat grupa I-a condusă de Popescu P. Constantin, din anul I. — *Plecarea magilor*, de D. Gh. Kiriac. Au interpretat elevii seminariști. — *Moș Crăciun*, de Moruzof. A interpretat grupa a III-a condusă de Pavel Andrei. — *Praznic luminos*, de Timotei Popovici. A interpretat grupa a II-a condusă de Dirlea Vasile.

Grupelor de colindători li s-a mai adăugat și grupa formată din studenții etiopieni care au interpretat colinde din patria lor de origină, mult aplaudate, impresionând prin noutatea și izul lor melodic.

Studentul Samir Gholam a interpretat *Cîntec de Crăciun* din Liban.

În continuare, corul general al studenților reunit sub conducerea Dl. asist. Nicu Moldoveanu a interpretat : — *O, ce veste minunată*, de Gh. Dima ; — *Mare minune*, de Gh. Cucu ; — *La cireșul retezat*, de Nicu Moldoveanu ; — *Ziurel de zi*, de Tiberiu Brediceanu ; — *În seara de Moș Ajun*, de M. Trache ; — *Mărire'ntru cele-nalte*, de N. Lungu ; — *Plugușorul*, de N. Vasiliu și — *Bună dimineața*, de I. Costescu.

Tuturor le-a răspuns Prea Fericitul Patriarh Justinian.

Mai întîi, Prea Fericirea Sa a mulțumit P. C. Părinte Rector pentru cuvîntul de salut adresat și a transmis bunele urări elevilor și studenților cu prilejul plecării lor în vacanța de Sfintele Sărbători ale Crăciunului.

Mulțumim din inimă conducătorilor, studenților și Domnului Profesor Nicolae Lungu — a spus Prea Fericirea Sa — pentru organizarea acestei serbări și constatăm cu nespusă bucurie că a devenit o tradiție în școlile noastre, ca, în ajunul plecării în vacanța de Crăciun, studenții să execute cîntări noi descoperite pe întinsul patriei și altele chiar armonizate de ei. Felicit corpul profesoral al institutului, pe executanții corurilor și în același timp, mulțumesc din toată inima pentru concert.

Plecînd acasă, cu multă dorință de a vedea rudele, vă urez drum bun, să găsiți pe cei dragi sănătoși. Vă îndemn ca pe timpul vacanței să nu lipsiți de la biserică, să fiți o pildă vie pentru concetățeni, să duceți ceva nou în satele voastre, să vadă colegii, părinții, credincioșii, că vă înapoiati oameni noi.

Cu aceste îndemnuri vă binecuvîntez și Bunul Dumnezeu să vă ajute ca în timpul acesta de două săptămîni să transmiți un suflu nou celor din jur. Cu aceste nădejdi, vă urez călătorie bună.

Domnul Profesor Nicolae Chițescu, prorectorul Institutului teologic de grad universitar din București, adresîndu-se Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, a spus :

Permiteți-mi să mă fac interpretul corpului profesoral, al studenților, doctoranzilor Institutului teologic de a vă mulțumi din adîncul inimii pentru bunăvoința ce ne-o manifestați, pogorînd în mijlocul nostru, dîndu-ne binecuvîntarea cea mai înaltă și picurîndu-ne în suflet ceva din comoara suflatească a Prea Fericirii Voastre.

Îngăduiți-mi să mă fac interpretul urărilor de sănătate pentru Sfintele Sărbători ale Nașterii Domnului și să vă asigurăm că Vă vom însoți cu rugăciunile noastre în tot timpul călătoriei ce o veți face

peste mări și țări, în Etiopia și în India. Vă dorim să Vă întoarceți cu bine și cu puteri de muncă sporite. Întru mulți ani Prea Fericite Părinte Patriarh!

Apoi, colindătorilor li s-au împărțit pungi cu tradiționalele «colindețe».

Festivitatea s-a încheiat într-o atmosferă de caldă însuflețire în acordurile perfecte ale Imnului Patriarhal.

CONCERT DE COLINDE LA PALATUL PATRIARHAL

A devenit tradiție, ca, în ajunul Crăciunului, «colindătorii» să fie primiți la reședința patriarhală din București, de însuși Întăistătorul Bisericii Ortodoxe Române.

Potrivit datinei, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, «ca o gazdă bună, de blindețe plină», a ascultat, în seara zilei de 23 decembrie 1968, în sala Sinodală, cele trei formații corale: — Corala Sfintei Patriarhii și cele două Coruri de la paraclisele patriarhale, Sfântul Spiridon-Nou și «Domnița Bălașa», care, fiecare în parte «au colindat pe Patriarh».

Pe lângă invitații personali ai Prea Fericirii Sale, se mai aflau în sală, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Tit Simedrea, PP.SS. Episcopi, Dr. Antim Tîrgovișteanul și Visarion Ploieșteanul, vicari patriarhali, P. C. Pr. Alexandru Ionescu, vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor; P. C. Pr. Ioan Găgiu, directorul Administrației Patriarhale; P. C. Pr. Traian Ghica, directorul Casei de Pensii și Ajutoare a Salariaților Bisericii Ortodoxe Române; PP.CC. Părinți Consilieri Patriarhali și Mitropolitani, Protoiereii Capitalei, membrii Consiliului Eparhial, Rectorul și Prorectorul Institutului teologic de grad universitar din București, studenți străini care studiază la Institutul nostru, slujitori de la Catedrala Patriarhală și alți invitați.

Partea întâia a programului a fost susținută de Corul bisericii «Domnița Bălașa», sub conducerea Maestrului I. D. Chirescu, executându-se sub bagheta virtuosului octogenar următoarele colinde: — *Bună dimineața Moș Crăciun!*, de Fr. Hubic; — *Sus în poarta raiului*, de D. Gh. Kiriac; — *Coroana de trandafiri*, de Gh. Cucu; — *Ia, sculați, boieri, sculați!*, de D. Gh. Kiriac; — *Triptic de Crăciun*, de Tiberiu Bre-diceanu; — *Colo, colo după deal*, de Achim Stoia; — *Sub aripa vîntului*, de V. Popovici; — *Colo-n sus pe lângă cer*, de I. Ghika-Comănești; — *Plușorul*, de I. D. Chirescu; — *Noi umblăm și colindăm*, de M. Bîrcă și — *Noël*, de A. Adam.

Partea a doua a concertului a fost executată de Corul bisericii Sfin-
tul Spiridon-Nou, sub conducerea Domnului Leonida Simulescu, prezen-
tînd un program variat de colinde după cum urmează : — *Veniți cu*
credință (cîntec de Crăciun din anul 1760), de John Reading; — *Steaua*
strălucită, de F. A. Gevaert; — *Praznic luminos*, de Timotei Popovici ;
— *În dimineața lui Crăciun* (colind din Marmăția), de Fr. Hubik; —
Veniți, prunci, cu toții (cîntec de Crăciun), de Peter Schülz; — *Floricia*,
de Fr. Hubik; — *Azi a venit un copilăș* (cîntec de Crăciun din anul
1535), de Anonimus; — *Steaua sus răsare*, de I. D. Chirescu; — *Colin-*
dița nu-i mai multă, de Emil Monția și — *Bună dimineața la Moș Ajun*,
de I. Danielescu.

Ultima parte a concertului a fost susținută de Corala Sfintei Pa-
triarhii sub conducerea Domnului Profesor Nicolae Lungu și a constat
din : — *Prolog la Vicleim*, de V. Popovici; — *O, ce veste minunată* și —
Plecarea Magilor, de D. G. Kiriac; — *Pe plai înfloritu* și — *Colo-n sus*,
de Sabin Drăgoi; — *Linu-i lin*, de I. D. Chirescu; — *Cîntec de stea*, de
Pr. C. Drăgușin; — *Legănelul lui Iisus*, de Valentin Teodorian; — *Din*
an, în an, de I. Budiș; — *Plugușorul*, de N. Lungu; — *De frumusețea*
fecioriei și — *Hristos se naște*, de Paul Constantinescu.

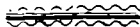
Concertul Coralei Sfintei Patriarhii s-a încheiat cu «*Bună dimi-*
neața» de Al. Podoleanu.

Și în acest an, nepieritoarele creații folclorice în legătură cu praz-
nicul Nașterii Domnului și Anului Nou, a căror vechime coboară pînă
la strămoșii noștri geto-daci, au constituit prilej de nespusă bucurie
pentru auditori.

Tuturor colindătorilor le-a mulțumit Prea Fericitul Părinte Pa-
triarh Justinian în cuvinte calde, pline de duioșie. Personal, Prea Feri-
circa Sa a împărțit fiecărui colindător cîte o pungă cu tradiționalele
colindețe.

Primind Înalta binecuvîntare a Întîistătătorului nostru, am părăsit
sala Sinodală cu inima plină de mireasma unui duh nou al unei seri
de neuitat.

IOAN F. STANCULESCU

A N I V E R S A R E

În ziua de 17 octombrie a.c., foștii absolvenți ai Seminarului Cen-
tral din București, seria 1938 au sărbătorit 30 de ani de la terminarea
școlii.

Întîlnirea care a fost organizată în cadrul Institutului teologic din
București, între foștii elevi și profesori a fost emoționantă, mai ales că
mulți dintre ei nu se mai văzuseră din anul 1938.

Dintre profesori au participat PP.CC. Preoți Alexandru Constantinescu, Victor Popescu, Domnul Nicolae Ștefănescu și P. C. Preot Nicon Popescu, fost spiritual al Seminarului, în acea vreme.

Serbarea a început la orele 8,30 prin oficierea Sfintei Liturghii la Biserica Sfinta Ecaterina de un sobor de preoți colegi alcătuit din: Tilea T. Teodor de la parohia Balaci-Teleorman, Zamfir Gheorghe de la Finta-Dîmbovița, Savu Chiriță de la Parohia Clătești-Ilfov, Costache Teodor de la Parohia Belu-Pieptănari-București și Nicolescu Tănase de la Parohia Spanțov-Ilfov.

A urmat un parastas pentru pomenirea profesorilor și elevilor morți, după care colegul Crișteanu Stelian —, profesor de limba română, a evocat memoria celor adormiți în Domnul, aducându-le un pios omagiu.

Impresionante cuvinte a avut vorbitorul pentru îndrumătorii-profesori de la care, spune el, am păstrat îndemnul de a numi înțelepciunea soră și priceperea prietenă. Iar în ceea ce privește comportarea la clasă, strădaniile foștilor noștri dascăli de a aprinde lumina din luminile lor, le am în minte zestre inalienabilă.

Cu dragoste și duioșie au fost evocate figurile foștilor colegi, unii răpuși când mijia de ziuă pe întinsul vieții, alții culeși când ajunseseră în amiaza ei.

După aceasta, foștii absolvenți, cu soțiile și profesorii au intrat într-o sală de clasă la Institut unde elevii de odinioară au luat locul în bănci, iar dascălii lor cu catalogul la catedră.

P. C. Profesor Alexandru Constantinescu a strigat catalogul; prezenți 29, absenți nemotivați 2 și morți 6; pentru cei trecuți în eternitate s-a ținut cite un moment de reculegere; pentru cei căzuți pe front, colegul nostru Colonelul Dinu C-tin, spontan, a spus locul, data și unde sînt îngropați.

Cei prezenți au răspuns cu un «curriculum vitae», înfățișînd pe scurt aspecte din viața, realizările și întâmplările lor de la terminarea școlii și pînă în prezent.

Așa au picurat cuvintele, amintirile, domol, una cite una, cu sfială, pline de conținut.

Absolvenții de acum 30 de ani au dat seamă în fața dascălilor lor ce-au făcut cu talantul primit și unde au pus ei lumina ce-au primit-o.

Fiecăruia învățătorul, cu priviri blinde îi mulțumea și-l îndemna să meargă înainte!

Nimeni n-a băgat de seamă că vorbind timpul trecuse, se făcuse tirziu și cu toate că vorbitorii încetaseră, în sala de clasă stăruia ecoul ultimelor cuvinte.

La sfîrșitul orei P. C. Preot Nicon Popescu, fostul spiritual al Seminarului a scos în evidență frumusețea și măreția misiunii preoțești. Sfaturile sale, pornite din suflet, au fost ascultate cu deosebită atenție de cei prezenți.

Sunînd clopoțelul a urmat agapa în sufrageria Institutului, — unde de asemenea a fost un prilej de însuflețite evocări ale anilor de școală, de manifestare a bucuriei pentru întîlnirea organizată de un comitet compus din : Pr. Dinescu Gheorghe, Brănești-Ilfov, Pr. Ștefănescu Con-

stantin-Puișor-București, Pr. Costache Teodor Belu-Pieptânari-București și profesorul coleg Crioșteanu Stelian.

A luat cuvîntul Pr. Dinescu Gheorghe, fostul șef al clasei. Între altele a făcut o frumoasă incursiune în vreme, arătînd greutățile cu care avea de luptat un elev care voia să învețe carte; cum din cauza lipsurilor materiale mulți colegi au căzut pradă bolilor și mizeriei. Învățătura era pe vremea noastră, a spus el, un lucru foarte dificil; altfel este astăzi cînd prin grija ce i se acordă de Stat, tînărul dornic de învățtură nu are nevoie decît să vrea să învețe. Prin grija Conducătorilor Patriei, pregătirea în școli și facultăți astăzi nu mai este o problemă.

A adresat cuvinte de recunoștință Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, noul ctitor al învățămîntului teologic, care a dat Înalta Binecuvîntare și aprobare a întîlnirii foștilor absolvenți ai seriei centenarului Seminarului Central. A adus vii mulțumiri profesorilor care s-au ostenit să participe la serbare și felicitări colegilor că nu au compromis nici școala, care i-a pregătit, nici tagma din care fac parte.

În încheiere vorbitorul a adus respectuoase mulțumiri oaspeților superiori invitați: P. C. Profesor Nicolae I. Nicolaescu — Rectorul Institutului teologic și PP.CC. Stan Dimancea și Leonida Mateescu — Consilieri ai Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor.

Prin colegul nostru, protoiereul Dudu Gheorghe din Cîmpulung-Muscel s-a dat citire și s-au expediat două telegrame de mulțumire Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian și Domnului Dumitru Dogaru — Secretarul General al Departamentului Cultelor.

Pline de miez au fost cuvintele P. C. Rector Nicolae I. Nicolaescu; pornind de la faptul că unii din profesorii de față i-au fost și P. C. Sale îndrumători, cum sînt PP.CC. Preoți Nicon Popescu și Victor Popescu, căroră le-a exprimat adîncă sa grațitudine.

A subliniat apoi faptul că în ceea ce privește lucrul în ogorul bisericesc, acesta a căpătat o deosebită prestanță și apreciere datorită în exclusivitate personalității Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, care de douăzeci de ani, cu înțelepciune și pricepere cirmuiește Biserica Ortodoxă Română.

Urarea spontană de «Mulți ani trăiască» însuflețit cîntată de toți cei prezenți pentru Conducătorul Bisericii a încoronat frumoasele cuvinte ale P. C. Rector.

P. C. Consilier Stan Dimancea, luînd cuvîntul a adus binecuvîntarea Prea Fericitului Părinte Patriarh pentru această aniversare a noastră și a evocat amintiri din trecutul său de elev prezentînd mulțumiri P. C. Preot Victor Popescu și Domnului Nicolae Ștefănescu pe care i-a avut și Prea Cucernicia Sa profesori la Seminarul Neagoe-Vodă, precum și P.C. Preot Alexandru Constantinescu pe care dacă nu l-a avut profesor, indirect l-a avut prin minunatul său manual de sectologie.

A urat celor prezenți sănătate și spor în activitatea lor de păstori bisericești și slujitori ai Patriei.

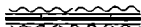
Cîteva colegi au povestit amintiri din timpul școlii, iar colegul profesor Crioșteanu Stelian a citit cîteva schițe cu subiecte din viața de elev.

Bucuria revederii a dominat de la începutul și pînă la sfîrșitul întîlnirii.

Despărțirea s-a făcut cu promisiunea revederii peste cinci ani, cu sincere urări de viață lungă pentru profesorii prezenți ca și pentru cei absenți din motive temeinice și doriri de bine pentru toți colegii, și familiile lor.

La plecare, fiecare a simțit o ușoară mîhnire, — mîhnirea despărțirii, dar speranța că se vor vedea a făcut să înflorească pe buze zîmbete, iar în ochii înnegurați de lacrimi să lumineze bucuria și încrederea.

Pr. COSTACHE TEODOR

PUNEREA PIETREI FUNDAMENTALE LA CAPELA CIMITIRULUI PAROHIEI ANDRONACHE

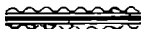
La marginea Capitalei, pe șoseaua Colentina, la capătul tramvaielelor 21, 1 și 4 se află Parohia Andronache a cărei biserică monumentală este servită de preoții Ion Burlănescu — paroh și Năstase Gheorghe.

În ultimii ani s-au făcut la biserică lucrări de restaurare generală, atât în interior cît și la exterior: S-a restaurat pictura și mobilierul, s-a făcut instalație de încălzire centrală, s-a construit gard metalic împrejurul bisericii și casei parohiale, s-a pavat biserica cu dale și trepte de marmură, s-a asfaltat curtea bisericii, lucrări evaluate la cca. 400.000 lei.

Parohia are un cimitir mare, parcelat și cu morminte frumos aliniate. Împrejmuirea lui cu prefabricate în lungime de 690 m îi dă un aspect de bună gospodărire. În acest an, cu aprobarea Sfintei Arhiepiscopii și a Consiliului Popular al Municipiului București, s-au întocmit proiecte pentru construirea unei capele în cimitirul parohial. Devizul și planurile întocmite de Dl. Ing. Emanuel Niculescu s-au ridicat la suma de 500.000 lei. În ziua de 29 iunie a.c. în fața unei numeroase asistențe s-a pus piatra fundamentală a Capelei Cimitirului Andronache, într-un cadru festiv, slujba religioasă fiind oficiată de un sobor format din preoții parohiei și preoții vecini în frunte cu P. C. Protoiereu Octavian Popescu.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a acordat preotului Ion Burlănescu pentru vrednicia sa, distincția de Iconom Stavrofor.

În cuvîntările ținute s-au adus mulțumiri P. F. Părinte Patriarh Justinian, Conducerei Statului și enoriașilor pentru realizarea acestor lucrări.

. M O M E N T F E S T I V

Parohia Tangîru (comuna Stoenesti, județul Ilfov), de pe malul Cîlniștei a cunoscut în dimineața zilei de duminică 25 august 1968 clipe de neuitat, prilejuite de instalarea tînărului preot Croitoru M. Marin, de curînd licențiat al Institutului teologic de grad universitar din București, hirotonit pe seama acelei parohii.

Bătrîni și tineri îmbrăcați în straie de sărbătoare au luat parte la slujba Utreniei și Sfintei liturghii oficiată într-un cadru solemn de P. C. Pr. Dumitru Axinte, protoiereul protopopiatului Giurgiu, înconjurat de un sobor de preoți slujitori format din : Ion M. Pătrașcu-Hulubeștii de Jos ; Stănoiu Vasile-Uzunu ; Dumitrescu Constantin-Stoenesti și tînărul preot Croitoru M. Marin.

La strană răspunsurile au fost cîntate omofon de studentul teolog Dumitrașcu Ion și cîntărețul parohiei, Georgescu Gheorghe.

După oficierea sfintei liturghii, P. C. Pr. Protoiereu Dumitru Axinte a dat citire în fața asistenței, ordinului Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor cu privire la numirea și instalarea tînărului preot Croitoru M. Marin ca preot paroh pe seama parohiei Tangîru, comuna Stoenesti, județul Ilfov.

În cuvinte calde, P. C. Sa, a arătat grija deosebită pe care Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian o are pentru clerul și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române. În continuare, adresîndu-se tînărului preot; Părintele Protopop l-a îndemnat să se facă ascultător dispozițiunilor chiriarhale și exemplu de conștiinciozitate, demnitate și cinste, enoriașilor săi.

În continuare P. C. Protoiereu sfătuiește pe parohieni să primească cu dragoste pe noul lor păstor, să-l asculte, să dovedească prin fapte că sînt adevărați creștini și cetățeni loiali ai scumpei noastre patrii.

Au mai luat cuvîntul ceilalți preoți slujitori care au reliefat în cuvîntările lor menirea și semnificația lucrării preotului în rîndurile credincioșilor, îndemnîndu-l pe tînărul preot să stăruiască neconținut în slujirea înaltelor idealuri umanitare ale omenirii și asigurîndu-l totodată de tot sprijinul lor în nobila sa activitate.

În continuare au vorbit din partea credincioșilor Dumitru Badea și Tănase Cristea care au adus mulțumiri pline de recunoștință Întîistătorului Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericirea Sa Părintele Patriarh Justinian pentru grija deosebită ce o poartă parohiilor și totodată l-au asigurat pe noul preot de tot sprijinul și dragostea lor, în lucrarea ce o are de înfăptuit în mijlocul parohienilor.

În cuvîntul de răspuns, tînărul preot a mulțumit Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian pentru încrederea ce i-a fost acordată precum și Onor. Departament al Cultelor.

În încheiere P. C. Sa a mulțumit P. C. Părinte Protoiereu și C. Preoți slujitori pentru osteneala de a participa și pentru sfaturile și bu- nele îndemnuri ce i-au fost date cu acest prilej.

Tinărul paroh roagă pe P. C. Părintele Axinte Dumitru, protoiereul protoieriei Giurgiu de a transmite Prea Fericitului Părinte Patriarh angajamentul său de a sluji biserica lui Hristos, cu timp și fără timp, făcându-se tuturor toate.

Festivitatea a fost încheiată printr-un polihroniu pentru Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, pentru Conducătorii Statului și pentru cei prezenți.

TÎRNOSIREA BISERICII DIN RĂCARI — DÎMBOVIȚA

Duminică, 6 octombrie 1968 ! Zi de început de toamnă, cu dimineață învăluită în ceață și cu amiază însorită, zi de praznic pentru credincioșii din comuna Răcari, județul Dîmbovița, cărora le-a fost dat să trăiască acum bucuria de a vedea tîrnosirea bisericii lor parohiale, săvîrșită solemn prin rugăciunile Marelui Arhipăstor al Bisericii noastre strămoșești, Prea Fericirea Sa Părintele Patriarh Justinian. Zi de praznic și pentru credincioșii satelor din împrejurimi, veniți la Răcari pentru a se împărtăși din bucuria localnicilor și a primi ci înșiși binecuvîntările înaltului ierarh.

Biserica din Răcari este construcție monumentală, poate fără pereche printre bisericile din țara noastră situate în mediul rural. Cu unele întreruperi, zidirea acestei biserici și înzestrarea sa cu toate cele de trebuință pentru săvîrșirea sfintelor slujbe au durat patruzeci și trei de ani. Înfațișată pe scurt, istoria acestei grandioase Case a Domnului se prezintă astfel :

— Gîndul înălțării ei a încolțit în inima lui Iorgu Dumitrescu, creștin evlavios și filantrop. Pînă să se gîndească la înălțarea unei noi biserici în Răcari, Iorgu Dumitrescu se îngrijise de repararea, întreținerea bisericii și venind în ajutorul ctitoririi bisericilor din Țepeș-Vodă, Gulia, Dîrza, Crevedia și Fundu-Părului, toate situate în vecinătatea Răcarilor ;

— Iorgu Dumitrescu, cu un mînunchi de credincioși din care au făcut parte: Bucur Niculescu, Dumitru Jianu, Radu Ionescu, Ion Vasilescu, Vasile Dragomirescu, Gheorghe Nicolescu, cărora mai tîrziu li s-au alăturat: Constantin Popescu, Ilie Naumescu, Zamfir Ionescu, Petre Dragomirescu, Andrei Stănescu și Dumitru Ivănescu, — au solicitat pe arhitectul Spiridon Cegăneanu care a întocmit planurile de zidire a bisericii, cu rugămîntea ca la întocmirea lor să aibă în vedere stilul bizantin.

— După aprobarea planurilor, a fost pusă piatra de temelie la 20 august 1925, preotul paroh de atunci fiind Bucur Popescu. Biserica fiind concepută a se ridica în întregime din beton armat, un imens monolit de pietriș, ciment și fier, cu șase turlle de dimensiuni mijlocii înconjurând turla centrală de mari dimensiuni a Pantocratorului;

— Lucrările de zidire, dacă se poate vorbi astfel, ținând seama de tehnica în care a fost lucrată această biserică, au durat aproape zece ani. În timpul acesta, Iorgu Dumitrescu și parohul Bucur Popescu, sub care fusese pusă piatra de temelie, s-au mutat la Domnul, iar care îl urmasă, preotul Constantin Pavelescu, după o pastorație de numai cinci ani, s-a mutat la o biserică din București. Cîțiva dintre credincioșii care începuseră lucrul se mutaseră și ei către cealaltă viață. În situația aceasta, a preluat conducerea parohiei și răspunderea continuării lucrărilor, în 1936, parohul de astăzi, preotul Nicolae Dumitrescu, proto-pop onorific;

— Sub parohiatul său, cu purtarea sa de grijă, cu sprijinul enoriașilor și cu deosebire al credincioșilor: Andrei Stănescu, Pavel C. Neacșu, Chiac Vlăsceanu, Alexandru M. Radu, Marin Nicolae, C. Oprea Gheorghe I. Bucur, Gheorghe Tănăsescu, Gheorghe Dumitrescu, Dumitru Dumitrescu, Dumitru Dincuță, Marin Mihalcea, Marin Filip, Iamandi Preda, Alexandru D. Ioan, Gheorghe Matei, Ion Nițulescu, Ion R. Vinătoru, Nicolae Stănescu, Andrei Marales, Dumitru Tănăsescu, Elena Alexandru Popa, Elena D. Ivănescu, Maria Șt. Ionescu, Maria C. V. Ștefan, Maria Poienaru, Vasilica D. Jianu, Ștefan Dragomirescu, Constantin Grămadă, Lazăr Teodorescu, Ion Jianu, Constantin Pirvulescu, Constantin Banu, Vanghele Alexandru, Constantin Costanda, Nicolae Șt. Cazacu, Ilie I. N. Anason, Tudor I. Stan, Ion B. Popescu, Hristodor Niculescu, Marin Preda, Gheorghe C. Dobre, Gheorghe Ionescu-II, Nicolae St. Ioniță, Dumitru Grigorescu, Mihalache Mitroi, Nicolae Dumitrache, Chiriac Vinătoru, Gheorghe I. Anason, Gheorghe C. Oprea, Nicolae Șt. Radu, Dobre Șt. Iancu, Iordache Chițulescu, Marin C. Enc, Alexandru C. Enc, Mihai C. Oprea, Florea Alexandru, Gheorghe Dumitru, Ion Iordache, Constantin Tudorache, Bucur Trandafir, Ion Chiriac Trandafir, Vasile F. Alexandru, Constantin Moise Gheorghe, Stelică Grecceanu, Ion Voica, Petre Pătrașcu, Elena Grigorescu, Teodora I. Trandafir, Eugenia Mihalcea, Vasilica Șt. Constantin, Maria M. Mitroi, Maria I. D. Radu, Maria Gh. Marales, Iulica Olteanu, Trandafira Trandafir, Elena D. Dincuță, Maria M. N. Oprea, Elena N. Cazacu, Maria C. Moise Gheorghe, Ilinca N. Preda, Elena M. Preda, Florea Sterc Paraschiv, Maria Mihăilescu, Alexandra B. Trandafir, Maria inginer D. Popescu, Elena D. Tănăsescu, Ana Bucur Georgescu, — în perioada încheierii lucrărilor și a pregătirii înfrînșirii evidențindu-se în chip deosebit : Andrei Stănescu, Pavel N. Neacșu, Alexandru Ch. Mușat și Costică Popescu, și echipele de meșteri zidari, tâmplari, fierari și tinichigii alcătuite din : Marin Trandafir, Dumitru Duțescu, Petre C. Preda, Marin P. Oprea, Gheorghe Dicu, Petre Chelaru, Nicolae Gh. Morales, Ion Corheca, Iulian Băjenaru, Corvin Bîzdărea, Alexandru Gh. Oprea, în răstimp de peste treizeci de ani au fost executate : șarpanta de lemn a acoperișului — cu dulgherul Daniil Abaloni — București; acoperișul din

tablă zincată — cu meșterul Emilian Stanciu — Mărcești; tencuieli exterioare în piatră buceardată — cu constructorii Ludovic Udvari — București și Vasile Pîrvulescu — Tîrgoviște; tencuielile interioare în grund — cu constructorul Cristache Voiculescu — București; ferestrele metalice ale turlor — cu constructorul Gheorghe Țică — București și ferestrele metalice din registrul median — cu meșterul Ion Vasile — Românești; scări și pardoseli din beton — cu meșterul Ion Gheorghisor Ispas — Răcari; pardoseli din mozaic — cu Secția de construcții Răcari, prin meșterul Anghel Luca din Țepeș-Vodă; tîmpla și întregul mobilier din lemn de ștejar sculptat, — în Atelierele de la Plumbuita ale Patriarhiei Române; instalațiile de iluminat electric — cu tehnicianul Ion Cucu — București; zugrăveala în tehnica frescă — cu pictorul bisericesc autorizat Iosif Keber, membru al Comisiunii de pictură bisericească, al Uniunii Artiștilor Plastici și al Fondului Plastic din Republica Socialistă România.

Cînd toate acestea au fost implinite, preotul Nicolae Dumitrescu a crezut că poate îndrăzni să poftască pentru tîrnosirea bisericii sale pe Prea Fericirea Sa Părintele Patriarh Justinian, Arhiepiscopul Bucureștilor, — iar răspunsul Prea Fericirii Sale la această pofteire a făcut ca ziua de 6 octombrie 1968 să devină pentru credincioșii din Răcari o zi memorabilă, de adîncă trăire religioasă și de negrăite bucurii spirituale.

Slujba tîrnosirii a fost începută sîmbătă, 5 octombrie, seara, prin săvîrșirea vecerniei și litiei, oficiate de P. Cuv. Arhimandrit Justinian Florea, exarhul minăstirilor din Arhiepiscopia Bucureștilor, împreună cu P. C. Protopop N. Popescu-Găești și un sobor de preoți din parohiile vecine, precum și diaconii Evghenie Dascălu și Miron Mihuț de la Catedrala Sfintei Patriarhii. Răspunsurile au fost date de un grup de călugărițe de la Minăstirea Țigănești și de credincioșii prezenți la slujbă.

Duminică, 6 octombrie, soborul slujitorilor a fost întregit cu P. C. Preot Alexandru Ionescu, vicarul Arhiepiscopiei Bucureștilor, și PP. CC. Preoți Stan C. Dimancea, Petre F. Alexandru, Mihail Marinescu și Nicolae Diaconu, consilieri mitropolitani, sosiți din București în primele ore ale dimineții pentru a întîmpina după datină pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian.

Sosirea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian era fixată pentru ora 9. Cu puțin timp înainte de această oră, s-a anunțat sosirea Prea Fericirii Sale în localitate. În fața bisericii, de o parte și de alta a alcii care pornește din șosea către treptele de intrare în biserică, soborul preoților și diaconilor slujitori și mulțimea credincioșilor împreună cu 36 de preoți în epitrahil, așteaptă cu vădită nerăbdare sosirea Înaltului ierarh. În curte, de jur-împrejurul bisericii, din amfore anume lucrate, se înalță spre ceruri fumul jertfelor de tămîie și smîrnă. În preajma altarului, se pregătesc la foc ușor aromatele tîrnosiri.

Bat clopotele. Prea Fericirea Sa Părintele Patriarh Justinian a sosit. Credincioșii îi oferă din toate părțile flori și cîntă: «Pre Stăpînul și Arhiereul nostru, Doamne îl păzește întru mulți ani!». Cu greu își face loc prin mulțime. Pe treptele bisericii este întîmpinat cu Sfînta Evanghelie și Sfînta Cruce și îmbrăcat în mantie. Binecuvîntează no-

Biserica din Răcari, jud. Dâmbovița

Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian înconjurat de soborul preoților ce a oficiat tîrnosirea bisericii din Răcari, jud. Dimbovița

rodul, care își pleacă fruntea cu evlavie și cîntă neîncetat: «Pre Stăpînul și Arhiereul nostru, Doamne îl păzește întru mulți ani!».

După îmbrăcarea Prea Fericirii Sale cu toate odăjdiile, după sfințirea apei și după pregătirea Sfintului și Marelui Mir, soborul sfințiților slujitori începe înconjurul bisericii, urmat de mulțimea credincioșilor. Se cîntă troparele: «Sfinților mucenici, care bine v-ați nevoit...», «Slavă Ție, Hristoase, Dumnezeule, lauda apostolilor și bucuria mucenicilor...», în timp ce zidurile bisericii se stropesc cu aghiasmă. Cortegiul se oprește în dreptul străzii din dreapta. Prea Fericirea Sa Părintele Patriarh Justinian citește prima Evanghelie din rînduiala tîrnosirii: «În vremea aceea ajungînd Iisus în părțile Cezareei lui Filip, întrebă-a pe ucenicii Săi, zicînd: Cine îmi zic oamenii că sînt eu, Fiul omului?» (Matei XVI, 13—18), după care stropeste zidul din față cu aghiasmă și îl unge cu Sfîntul și Marele Mir, rostind formula consacrată: «Se sfințește biserica aceasta, zidită întru cinstea Sfintului și Marelui Mucenic Gheorghe, prin stropirea cu apă sfințită și prin ungerea cu Sfîntul și Marele Mir, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, amin!».

Cortegiul se pune din nou în mișcare, pînă în dreptul ferestrei principale a sfîntului altar, unde se face a doua oprire, se citește a doua Evanghelie din rînduiala tîrnosirii: «În vremea aceea, intrînd Iisus într-un sat, o femeie cu numele Marta l-a primit în casa ei...», (Luca X, 38—42; XI, 27—28), se stropeste cu aghiasmă, se unge cu Sfîntul și Marele Mir, cu rostirea formulei consacrate de sfințire. Din nou în mișcare, și a treia oprire în dreptul străzii din stînga, unde se citește a treia Evanghelie din rînduiala tîrnosirii: «În vremea aceea, era sărbătoarea tîrnosirii templului și era iarnă...», (Ioan X, 22—28) și se împlinește același ritual ca la prima și a doua oprire. Credincioșii urmează cortegiul sfințiților slujitori, urmăresc citirile și mișcările Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, ascultă cu genunchii plecați Sfintele Evanghelii și formulele de sfințire. N-au asistat nici o dată în viața lor la o astfel de ceremonie. Le citești pe față uimirea și adîncă bucurie spirituală pe care o trăiesc.

În fața bisericii, convoiul se oprește din nou. Înaltul Arhipăstor înușa de întare, care este închisă, bate în aceasta cu Sfînta Cruce și rostește: «Deschideți, voi, porțile voastre, vă ridicați porțile cele veșnice, și va intra Împăratul slavei!», adăugînd — la întrebarea pusă de o voce dinăuntru: «Domnul cel tare și puternic, Domnul păcii, acela este Împăratul slavei!».

Porțile s-au deschis, Prea Fericirea Sa Părintele Patriarh Justinian, urmat de soborul slujitorilor și de mulțimea credincioșilor, pătrunde înăuntrul bisericii și apoi în sfîntul altar, unde începe sfințirea sfîntului prestol, așezarea sfintelor moaște și a icoanelor sfinților evangheliști, acoperirea sfîntului prestol și sfințirea proscomidarului, — ajutat de preoți și diaconi, de membrii consiliului și comitetului parohial. Se trece apoi la sfințirea interiorului bisericii, totul închinîndu-se cu citirea rugăciunilor de sfințire a icoanelor din catapeteasmă și a «rugăciunii principale», citită de pe soleie: «...Dumnezeule, Cea ce ai binevoit a se ridica biserica aceasta..., umple-o pe ea de lumina Ta cea veșnică, alge-geo-locăș Ție, fă-o tron al slavei Tale, împodobește-o cu darurile Tale

cele dumnezeiești și mai presus de lume, fă-o să fie lumina celor învi-forați, lecuire celor pătimitori, bolnavilor scăpare, diavolilor înfricoșare, să fie ochii Tăi îndreptați spre dinsa ziua și noaptea, și urechile Tale luînd-aminte spre rugăciunile celor ce cu frică și cu bunăcucerinic vor intra într-însa și vor chema întru tot cinstitul și preaslăvitul Tău nume...».

După toate acestea, Prea Fericirea Sa Părintele Patriarh Justinian, înconjurat de soborul preoților și diaconilor slujitori, a făcut sărutarea sfîntului prestol, a luat loc în jețul așezat de-a stînga sfintei mese și a chemat pe credincioși să intre în sfîntul altar pentru a se închina după rînduială. Închinarea credincioșilor, evlavioasă și disciplinată, a durat mai bine de trei ceasuri. Bărbați și femei, bătrîni și tineri, trec prin fața Prea Fericitului Părinte Patriarh, îi sărută cu sfială dreapta, sărută Sfînta Evanghelie și Sfîntul Antimis, și ies afară pe ușa din dreapta altarului, unde sînt primiți de preoții și credincioșii rînduiți să le ofere «tîrnoseală», adică mici pîrticele din aromatele folosite la sfințirea prestolului și proscomidiarului.

A început apoi Sfînta Liturghie; Diaconii intonează ecteniile, preoții rostesc efonisele, Prea Fericirea Sa Părintele Patriarh Justinian pontifică și săvîrșește «sfințirea darurilor». Credincioșii dau răspunsurile. Faptul acesta atrage atenția Prea Fericirii Sale, care urmărește cu vădit interes și cu nedisimulată satisfacție cum aproape toți credincioșii prezenți în biserică știu să cînte răspunsurile liturgice. Căci este un gînd vechi al Prea Fericirii Sale și o poruncă a Sfîntului Sinod al Bisericii noastre, ca preoții să învețe pe credincioși a cînta răspunsurile la toate slujbele bisericesti, sau cel puțin pe cele liturgice, așa cum au făcut-o creștinii din vremurile de la început ale creștinătății.

La sfîrșitul sfintei liturghii, Preotul paroh Nicolae Dumitrescu, protopop onorific, a prezentat darea de seamă privind lucrările de zidire și înzestrare a monumentalei biserici, iar consilierul parohial Pavel C. Neașu a dat grai bucuriei resimțite de toți credincioșii comunei pentru faptul de a fi văzut terminarea bisericii la care s-a lucrat mai bine de patruzeci de ani și mai ales pentru faptul că tîrnosirea acestei biserici a fost săvîrșită chiar de Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericirea Sa Părintele Justinian. În cuvîntarea sa, Preotul paroh Nicolae Dumitrescu, prezentînd istoricul bisericii și atmosfera din localitatea Răcari, atunci cînd s-au început lucrările de zidire a acesteia, a găsit cuvinte inspirate pentru a zugrăvi măreția zilei de tîrnosire, spunînd între altele: «Parohia noastră se află astăzi într-o deosebită sîrbătoare, căci i-a fost dat actualei generații de enoriași să trăiască clipe de înaltă mulțumire sufletească, simțind cu adevărat semnificația adîncă a ceea ce a spus odinioară Psalmistul: «Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într-însa». Peste ostenele noastre de mulți ani pentru a zidi și împodobi această biserică, se așează astăzi cununa izbînzii lucrului terminat cu bine și potrivit plînuirilor de la început. Bucuria noastră este cu atît mai mare, cu cît munca depusă de noi și de înaintașii noștri este astăzi binecuvîntată și răsplătită de Prea Fericirea Voastră, Părinte Patriarh Justinian, prin

slujba de tîrnosire pe care ați săvîrșit-o atît de solemn și cu atîta liniște și seninătate sufletească... Am realizat ceea ce se vede și mărturisim cu toată smerenia că ne bucură mult aprecierile elogioase pe care mulți vizitatori din afara hotarelor parohiei noastre le fac cînd privesc această realizare... Dar, în astfel de situații, gîndul nostru se îndreaptă către Atotputernicul Dumnezeu, conștienți de faptul că «dacă n-ar zidi Domnul casa, în zadar s-ar osteni ziditorii». Preotul paroh Nicolae Dumitrescu și-a încheiat cuvîntul său prin a aduce mulțumiri Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian pentru osteneala ce și-a luat asupra-și săvîrșind slujba tîrnosirii, și pentru ajutoarele ce a acordat în ultimii ani pentru terminarea lucrărilor, mulțumind soborului de preoți și diaconi slujitori, în frunte cu P. C. Vicar Alexandru Ionescu, și credincioșilor care — prin prezența și participarea lor activă la răspunsurile liturgice — au dat o așa de frumoasă strălucire acestei zile din istoria bisericii lor.

Solemnitatea tîrnosirii s-a încheiat prin cuvîntarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, ascultată în tăcere de mulțimea credincioșilor, — o cuvîntare catehetică despre rolul Bisericii în viața spirituală a creștinilor, filcuit pe înțelesul tuturor. În rezumat, Prea Fericirea Sa a spus :

«Slujba de tîrnosire a unei biserici constituie un eveniment deosebit în viața unei parohii. Ajunși la capătul strădaniilor lor depuse pentru zidirea și înzestrarea bisericii cu toate cele de trebuință pentru săvîrșirea sfintelor slujbe, credincioșii unei parohii așteaptă ziua de tîrnosire cu adîncă și îndreptățită emoție, căci aceasta înseamnă încununarea unei munci și a unor jertfe materiale și sufletești, prelungite uneori pe durata mai multor ani. Se poate spune, pe bună dreptate, că ziua de tîrnosire a unei biserici este așteptată și trăită de credincioși cu simțămîntul unor satisfacții cu atît mai mari, cu cît mare este și numărul anilor de muncă și de jertfe care au trecut de la ziua cînd a fost pusă întîia cărămidă la temelie ei. Credincioșii din Răcari trăiesc astăzi o astfel de zi și gîndindu-ne la faptul că au trecut patruzeci și trei de ani de cînd au fost așezate temeliele acestei biserici, înțelegem bucuria care le stăpînește sufletele acum și pentru că socotesc această zi, cum a spus-o preotul lor, drept cea mai mare sărbătoare din viața religioasă a acestei parohii.

Dar dacă patruzeci și trei de ani au trecut de cînd s-a început zidirea acestei biserici, este de la sine înțeles că mulți din cei care au pornit la lucru în vara anului 1925 nu se mai află acum printre noi, ei încheindu-și viața înainte de a vedea terminată biserica pe care au dorit-o și la înălțarea căreia au lucrat — unii mai mult, alții mai puțin, — fiecare după, cum Dumnezeu le-a rînduit să treacă, mai devreme sau mai tîrziu, dincolo de această lume. Pentru toți aceștia, se cuvine să închinăm acum un gînd de pioasă amintire și să rugăm pe Atotmilostivul Dumnezeu să le facă parte de fericire în împărăția Sa cea cerească, ca onora care L-au slujit în viață cu credință și dăruire de sine, însuflețiți de gînduri înalte și de dorinți bine plătute și Lui și oamenilor. Amintindu-ne însă de aceștia, nu putem uita pe cei care le-au continuat

lucrarea începută de ei, pe vrednicul preot de astăzi al acestei parohii, părintele Nicolae Dumitrescu, slujitor al parohiei Răcari din anul 1936, și pe credincioșii alături de care a dus greul terminării acestei biserici. Nu putem uita pe toți credincioșii de astăzi ai acestei parohii, care se află acum sub bolțile acestei biserici, și pe chipurile cărora citesc bucuria de a vedea împlinit visul înaintașilor lor și visul propriei lor vieți: zidirea unei monumentale biserici. Vă felicit pe toți din adâncul inimii pentru această minunată lucrare și rog pe Bunul Dumnezeu să vă răsplătească, însuțit și înmiiț, pentru munca și jertfele ce ați depus la zidirea și împodobirea acestei biserici. Să înscrie Dumnezeu în cartea vieții celei nepieritoare pe toți aceia care au trudit, în felurite chipuri, la înălțarea acestui sfânt lăcaș, — pe cei care au urzit cu inima și cu mintea zidirea lui; pe cei care au săpat șanțurile temelțiilor și au turnat în ele vagoane de ciment și fier; pe cei care au fasonat cofrajele, au îndoit fierul și au turnat, găleată cu găleată, toată zidirea, pînă la încheierea turlilor; pe cei care i-au așezat acoperișul, dulgheri și tînichigii; pe cei care i-au lucrat ușile și ferestrele; pe cei care au executat tencuielile dinăuntru și dinafară; pe cei care au turnat și au șlefuit mozaicurile dinăuntru și de pe trepte; pe toți aceia care au contribuit cu banul lor, cîștigat cu sudoarea frunții, la tot ceea ce ochii noștri privesc și admiră acum!

Biserica din Răcari impresionează în primul rînd prin dimensiunile ei. Ea este văzută de departe, de la kilometri depărtare de locul unde se află situată, și este o desfătare pentru ochi s-o privești cînd te apropii de Răcari pe calea ferată sau pe drumul național ce duce spre Pitești și Tîrgoviște. Impresionează apoi prin stilul în care a fost construită, un stil propriu bisericilor ortodoxe din zona Bizanțului, cu unele influențe ale stilului creat de meșterii și constructorii români de biserici. Imensa ei cupolă principală împlinește atît de fericit rolul ei simbolic, acela de a sugera bolta cerească, încît credinciosul se simte aci învăluit de imensitatea înstelată a bolții cerești, deasupra căreia tronează Mintuitorul Hristos — Pantocrator. La toate acestea se adaugă frumusețea zugrăvelii ei, operă a talentatului pictor Iosif Keber, realizată de unul singur în decurs de mulți ani. Zugrăveala în frescă a pictorului Iosif Keber impresionează prin desenul chipurilor de sfinți, prin seriozitatea compozițiilor, prin migala artistică din fiecare detaliu, prin coloritul întregului, indiferent că privești figuri, ornamente sau fonduri. Zugrăveala unei biserici trebuie să fie ca o Biblie și o istorie a Bisericii creștine, cu filele deschise către ochii și inimile credincioșilor, din care aceștia să cunoască pe Dumnezeu, lucrarea împlinită de Domnul nostru Iisus Hristos pentru mîntuirea omului și viața Bisericii creștine, ilustrată prin chipuri de apostoli, ierarhi, mucenici și cuvoși. Zugrăveala lui Iosif Keber corespunde întru totul acestui scop educativ, fiind în același timp și o lucrare de mare valoare artistică, pentru care îi adresez din inimă cele mai alese felicitări și-l asigur de toată prețuirea mea.

Intr-un anumit înțeles, Biserica este «Casa lui Dumnezeu», așa cum a numit-o însuși Mintuitorul nostru Iisus Hristos, cînd a spus: «Pentru ce trebuia să mă căutați? Oare nu știați că în «casa Tatălui» meu mă

se cade să fiu?» (Luca II, 49). Mîntuitorul Hristos a numit Biserica «casă a Tatălui Său», atunci cînd a fost aflat «în templu, șezînd în mijlocul învățătorilor, pe care îi asculta și îi întreba» (Luca II, 46). Fiînd «casă a lui Dumnezeu», orice biserică trebuia în așa fel zidită, în așa fel împodobită și în așa fel îngrijită, încît să fie vrednică de măreția și curăția lui Dumnezeu. Patruzeci și trei de ani ați muncit și v-ați jertfit voi, credincioșii din Răcari, pentru a zidi o biserică vrednică de măreția lui Dumnezeu. Cîste vouă, pentru această minunată lucrare, care vă așează printre credincioșii de frunte ai Sfintei noastre Biserici strămoșești, dar care vă pune pe umeri mari și importante răspunderi și sarcini pentru viitor, — între altele pe aceea de a umple cu prezența voastră această biserică în fiecare duminică și sărbătoare și de a o păstra curată și frumos împodobită, ca în ziua de astăzi a tirnosirii ei.

Într-un alt înțeles, Biserica este adunarea celor uniți prin aceeași credință în Mîntuitorul Hristos și care se împărtășesc din aceleași Sfinte Taine... Intemeiată de Mîntuitorul Hristos pe Cruce, prin patimi și moarte, Biserica a dobîndit ființă văzută, în acest sens, în ziua Rusaliiilor, cînd Duhul Sfînt a coborît în chip de limbi de foc peste Sfinții Apostoli și a fost organizată prima obște de credincioși, în Ierusalim, — în urma prediciei Sfîntului Petru despre Iisus Nazarineanul, cel răstignit și înviat (Fapte II, 1—47). Căci spuse cîndva Mîntuitorul: «Adevăr grăiesc vouă, că dacă doi dintre voi se vor învoi pe pămînt în privința unui lucru pe care vor să-l ceară, li se va da lor de Tatăl Meu, care este în ceruri. Căci unde sînt doi sau trei adunați întru numele Meu, acolo sînt și Eu în mijlocul lor» (Matei XVIII, 19—20). Cu patruzeci și trei de ani în urmă, o parte a credincioșilor din Răcari și-au dat mîinile, și-au unit gîndurile și agonisita lor pentru a zidi aci o Casă minunată lui Dumnezeu. Cu trecerea anilor, acelor credincioși de la început li s-au adăugat alți și mereu alți credincioși, — din eforturile și jertfele tuturor izbucîndu-se a se ridica o biserică de rară frumusețe, dar cimentîndu-se sufletește, în același timp, și o mare familie omenescă, unită prin credință comună și hotărîtă să-și făurească un destin comun. Este și aceasta o biserică, o biserică vie — a sufletelor, a credinței și a faptelor bune, mai de preț chiar decît orice biserică în înțeles de locaș sfînt, în stare să zidească pretutîndeni biserică, să înobileze viața oamenilor, să-i despovăreze de patimi, să-i învețe a se iubi și a se prețui reciproc. Drept aceea, rămîneți mereu uniți sufletește, așa cum ați fost în decursul anilor cît a durat zidirea acestei biserici, ascultînd mai departe de îndemnurile și sfaturile părintești ce veți primi și de aci înainte de la păstorul vostru spiritual, părintele Nicolae Dumitrescu.

Fericită obștea credincioșilor căreia îi este dat să trăiască o zi de însemnătatea și frumusețea celei pe care am trăit-o laolaltă, astăzi, aci. Nu vom greși însă, dacă vom spune, că cel mai fericit dintre toți este preotul paroh din Răcari, părintele Nicolae Dumitrescu, căci sfinția sa a avut în primul rînd grija lucrului care s-a săvîrșit aci, trudînd vreme de treizeci și doi de ani ca totul să se îplinească potrivit proiectelor și gîndului inițiatorilor. Îl felicit pe părintele Nicolae Dumitrescu și rog

pe Bunul Dumnezeu să dăruiască sfinției sale, soției și copiilor săi : sănătate și mulți ani fericiți !

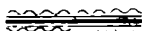
Ultimul meu gând se îndreaptă acum către Cîrmuitorii scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România, Cîrmuitori înțelepți, cu dragoste de neam și de țară, luptători pentru dreptate socială, pentru pîine și cultură, pentru suveranitate și independență națională, sub călăuzirea căroră țara noastră a cunoscut o multilaterală dezvoltare, asigurîndu-și un loc de frunte între celelalte țări ale lumii. Datorăm recunștință acestor Cîrmuitori, pentru climatul de libertate asigurat cultelor religioase din țara noastră și pentru sprijinul și înlesnirile acordate Bisericii Ortodoxe Române în întreaga ei lucrare pastoral-misionară și cultural-socială, și rugăm pe Atotputernicul Dumnezeu să le dăruiască îndelungare de zile și bun spor în împlinirea marilor lor răspunde-i.

Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfintului Duh, să fie cu voi cu toți. Amin !»

După cuvîntarea Prea Fericitului Părinte Patriarh, s-au intonat stihurile unui polihroniu și s-a oficiat parastas pentru pomenirea ctitorilor și donatorilor adormiți în Domnul.

La ieșirea din biserică, Prea Fericirea Sa și-a făcut cu greu loc prin mulțimea de credincioși, îndreptîndu-se spre casa preotului paroh Nicolae Dumitrescu, unde s-a servit o agapă. În timpul acesteia, au rostit scurte cuvîntări P. C. Vicar Alexandru Ionescu, P. C. Protoiereu Nicolae V. Popescu-Găești, și P. C. Preot Paroh Nicolae Dumitrescu — protopop onorific. Prea Fericirea Sa Părintele Patriarh Justinian a împărtășit apoi, celor de față, amintiri pastorale, povățuiri și îndemnuri pentru cît mai temeinice lucrări în ogrul Domnului.

ASISTENT

BISERICA „SFÎNTUL NICOLAE“ — CATEDRALĂ DIN MUNICIPIUL CĂLĂRAȘI

Catedrala orașului din apropierea Borcei a cunoscut, ca și alte edificii religioase din cuprinsul Mitropoliei Ungrovlahiei, reinnoirea, specifică vremurilor pe care le trăim.

Încă din seara zilei de 12 octombrie 1968, îmbrăcați în haine de sărbătoare, credincioșii parohiei bisericii «Sfîntul Nicolae»-Catedrală au primit pe Prea Sfinția Sa Episcop Dr. Visarion Ploieșteanul, vicar patriarhal, PP. CC. Consilieri Mitropolitani Stan C. Dimancea și Leonida Mateescu și C. Diaconi Fănică Mazăre și Miron Mihuț, de la Catedrala Sfintei Patriarhii, care, în liniștea înserării, au oficiat slujba arhierască a privegherii.

A doua zi, dimineata, a avut loc slujba de resfințire a bisericii. Cu acest prilej, a fost citit următorul document de către P. C. Pr. Cons. Stan C. Dimancea.

S-a oficiat în continuare sfinta liturghie, răspunsurile fiind date de corul mixt al bisericii, sub conducerea cîntărețului Ilarion Anghe-
linici.

P. C. Pr. Cons. Leonida Mateescu a rostit predica zilei.

După slujba sfintei liturghii a luat cuvîntul P. C. Pr. Paroh Ioan Purcărea, care mai întii, a adresat tradiționalul salut de «bun venit» înalților oaspeți, delegați ai Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian.

După aceste prelininarii, a urmat o prezentare a istoricului bise-
ricii. Iată datele mai importante : a fost înălțată pe temelia unei alte
biserici situată pe fosta moșie a Epitropiei Colțea (din București), pe
vremea cînd actuala așezare Călărași purta numele de Lichirești (după
hramul bisericii «Sfintul Nicolae al Mira Lichiei»). Numele de «Călărași
datează din timpul lui Constantin Brîncoveanu, de la steagul de «călă-
rași» înființat de voievod la Lichirești, avînd funcția de ștafetari-curieri;
(Lichireștii era înscris pe atunci în ruta curierilor București-Silistra-
Constantinopol).

Biserica a suferit, în timp, mai multe reparații, prima fiind men-
ționată din 1812.

În urma cutremurului din 1829, au apărut fisuri în ziduri, ce au
fost reparate în 1835, în timpul lui Alexandru Ghica Voievod.

În 1908, i-a fost făcută pictura de către Orest Cantini, și tîmpla din
lemn de stejar, realizată de sculptorul M. Babic.

Cu ocazia reparațiilor survenite în anii 1942—1943, i s-au adăugat
cancelaria parohială și depozitul de luminări. Iar în anii 1955—1956
în timpul parohiatului P. C. Preot L. Mateescu, biserica a fost acoperită
cu tablă galvanizată în valoare de lei 18.000.

Au mai urmat o serie de îmbunătățiri, culminînd cu reparațiile
exterioare din 1967, și cele interioare din 1968 care au constat din :
recondiționarea picturii, refăcerea celor trei ferestre de la turla mare,
uleirea mobilierului, curățirea policandrelor, revizuirea instalației elec-
trice, etc.

Părintele paroh a mulțumit în încheiere p.c. preoți, cîntăreți, Con-
siliului, Comitetului parohial, enoriașilor și în mod deosebit d-lui ing.
Jacob Ștefan, care au acordat sprijinul necesar în realizarea unei lu-
crări de asemenea proporții, — lucrarea a necesitat cheltuieli în valoare
de 37.400 lei.

Adresîndu-se în continuare înalților oaspeți, p.c. preot paroh a fă-
cut o scurtă dare de seamă asupra lucrărilor desfășurate în acest an în
cuprinsul protopopiatului Călărași, lucrări ce au avut ca rezultat : 3 bi-
serici resfințite, 8 biserici ce așteaptă a fi resfințite, 2 cu lucrările lici-
tate și 7 parohii cu devizele deja întocmite.

Toate aceste realizări se înscriu în cadrul împlinirii îndrumărilor
Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, date prin Centrul Eparhial,
menite a îmbrăca în veșmînt nou aceste parohii.

Părintele paroh a mulțumit mai întâi P. S. Sale Episcop Dr. Visarion Ploieșteanu, vicar patriarhal, pentru osteneala de a lua parte la acest moment festiv, pp. cc. părinți consilieri, c. diaconi și enoriașilor prezenți.

De asemenea, c. sa a rugat pe înalții oaspeți de a se face interpreții celor mai alese sentimente din partea slujitorilor și a credincioșilor acestei parohii pe lângă Prea Fericitul Patriarh Justinian.

Cel din urmă a luat cuvîntul P. S. Episcop Dr. Visarion Ploieșteanu, vicar patriarhal, care a elogiat activitatea neîntreruptă depusă aici pentru continua înfrumusețare a acestui sfînt locaș și a adus celor prezenți binecuvîntările Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian.

Slujba a luat sfîrșit cu rostirea unui polihroniu pentru conducătorii patriei, pentru Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian și pentru credincioșii prezenți la slujbă.

ASISTENT

BISERICA DIN PAROHIA BECIU

Duminică 20 octombrie 1968. Zi frumoasă de toamnă. Soarele mîngie cu razele sale blind fețele credincioșilor care se îndreaptă în haine de sărbătoare către bisericuța satului Beciu din județul Teleorman. Sat mic, așezat în apropierea văii Oltului, dar locuit de harnici gospodari : casele și curțile curate, gospodăriile împlinite dovedesc vrednicia lor. De altfel, străbătînd satele înșirate pe șoseaua Turnu Măgurele—Beciu (Odaia, Ciuperceni, Lița, Segarcea din Vale, Lunca, Saielele, Uda Clocoiov, Slobozia Mîndra, Plopii Slăvițești) în acest anotimp în care munca celor ce s-au înfrățit cu ogoarele este strînsă și adăpostită în hambare și pătule pline, încerci un sentiment de bucurie, de admirație, de adîncă mulțumire : peste tot, în așezările amintite, îți dai seama de bunăstarea oamenilor de acolo, de progresul la care ei au ajuns, de dorința lor de a se întrece în a avea gospodării cît mai cuprinse, case cît mai frumoase, de a duce o viață cît mai bună. Antenele de radio și televizor, becurile electrice așezate în prispes și în curți, buna dispoziție pe care o citești pe chipurile celor care în această zi de sărbătoare s-au strîns grupuri-grupuri, nunțile cu obiceiurile locale atît de frumoase — în fiecare sat din cele amintite mai sus am văzut în acea zi cîte 2—3—4 nunți ! — toate și multe altele de care nu este locul să amintim grăiesc de mulțumirea sufletească a locuitorilor de pe aceste meleaguri.

Mulțumire și mai mare și mai îndreptățită citești pe chipurile celor din Beciu. Ei astăzi, în această zi însoțită de octombrie, își serbează încununarea unui gînd și a unei munci. Vechea lor biserică, peste care

vremea așezase semnele bătrîneții, este acum întinerită, refăcută, înfrumusețată cu pictură nouă. Este dorința tuturor celor de aici de a intra și a se ruga într-o Casă a Domnului în care să te simți bine, ca în casa ta proprie, curată și împodobită, este dragostea creștinilor din Beciu pentru biserica lor, este munca tuturor, este strădania păstorului lor, blîndului și înțeleptului preot Pavel D. Petre.

Nu mai cu puterile lor proprii și cu banul lor, biserica a fost restaurată în exterior și a fost pictată din nou și credincioșii au ținut ca slujba de resfințire să fie săvîrșită acum, cînd bucuria împlinirii acestei lucrări se împletește cu satisfacția unei munci răsplătită cu roade îmbelșugate date de ogorul pe care l-au îngrijit de la semănat pînă la cules. Au mai ținut credincioșii din Beciu ca slujba de redeschidere a bisericii să fie făcută de un delegat al Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, care, de aceea, a trimis la Beciu în acest scop pe unul din sfetnicii Prea Fericirii Sale, pe P. C. Consilier Petre F. Alexandru.

La ora 9 dimineața P. C. Sa împreună cu protoiereul de la Turnu Măgurele, P. C. Preot Emil Băldescu și cu un sobor de preoți din împrejurimi, începe slujba de resfințire și apoi sfînta liturghie. La sfîrșitul acesteia, preotul paroh Pavel D. Petre face un raport asupra lucrărilor de reparații și pictură, arătînd că toți credincioșii parohiei și-au dat obolul și au urmărit cu drag și interes desfășurarea acestora.

P. C. Protoiereu Emil Băldescu a înfățișat, după aceea, munca preoților din protopopiatul Turnu Măgurele și dragostea credincioșilor pentru bisericile lor, pe care se străduiesc să le aibe curate, reparate și înfrumusețate. P. C. Sa subliniază munca depusă de părintele paroh Pavel pe care îl arată ca pe un model de slujitor și păstor de suflete. Mulțumește apoi credincioșilor din Beciu care au înțeles și ajutat pe preotul lor în această muncă de reparație și pictură a bisericii și încheie mulțumînd Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian care îndeamnă și sprijină pe preoți în lucrarea lor pastorală și gospodărească.

După aceea P. C. Consilier Petre Alexandru aduce binecuvîntarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian pentru preotul paroh și credincioșii din Beciu, pentru că s-au străduit și au reușit ca numai prin contribuția lor să realizeze o lucrare atît de frumoasă. După ce arată rostul și însemnătatea unei biserici într-o obște creștină, P. C. Sa îndeamnă pe credincioșii prezenți să cerceteze biserica, unde vor învăța să fie buni creștini, pentru a-și mîntui sufletele și buni români; îndeamnă pe toți să dea ascultare Conducerii Patriei noastre care prin munca și politica sa înțeleaptă face ca țara noastră să prospere mereu și ca noi și fiii noștri să trăim o viață liniștită; pașnică, fericită.

După terminarea acestei duhovnicești festivități, clerul și credincioșii au luat parte în curtea bisericii la tradiționala agapă creștinească prilejuită de această sărbătoare a parohiei Beciu.

ASISTENT

BISERICA DIN PAROHIA VLAD ȚEPEȘ

Unde începe întinderea nesfîrșită a Bărăganului, se află parohia Vlad Țepeș, comuna Vlad Țepeș, județul Ialomița, a cărei frumoasă biserică a îmbrăcat de curînd haina reînnoirii : a fost recondiționată, vechea pictură.

Odată terminate lucrările de recondiționare, în ziua de 20 octombrie 1968, a avut loc slujba de resfințire a sfîntului locaș.

Slujba sfîntei liturghii a fost oficiată de P. C. Cons. Leonida Mateescu, delegat al Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, înconjurat de un sobor de preoți, după cum urmează : P. C. Protoiereu Ioan Purcărea al protoieriei Călărași ; P. C. Pr. Vasile Costache și Ilie Danciu de la parohia Vlad Țepeș ; P. C. Pr. C. Danciu-Nucetu ; P. C. Pr. Valentin Zaharcu-Lupșanu ; P. C. Pr. Popescu Valeriu-Radu Vodă ; P. C. Pr. Mihai Constantin-Plevna ; P. C. Pr. Gheorghe Stan-Buzoieni ; P. C. Pr. Radu Dumitru-Valea Rusului și P. C. Pr. Nicolae Tănăsoiu-Mihai Viteazu.

Răspunsurile liturgice au fost cîntate omofon de către credincioșii prezenți și cîntăreții parohiilor învecinate.

P. C. Pr. Nicolae Tănăsoiu a rostit predica zilei.

După săvîrșirea sfîntei liturghii, P. C. Protoiereu Ioan Purcărea a vorbit despre activitatea desfășurată în parohia Vlad Țepeș, activitate ce se înscrie în opera de înfrumusețare a parohiilor din cuprinsul protopiatului Călărași.

P. C. Sa a adăugat printre altele un cuvînt de mulțumire P. C. Consilier Leonida Mateescu, cunoscut preoțimii și credincioșilor din perioada în care se afla la conducerea protoieriei Călărași, — pentru dragostea manifestată prin participarea la acest popas sărbătorec.

În încheiere, Părintele Protoiereu a rugat pe P. C. Cons. Leonida Mateescu de a se face interpretul pe lingă Prea Fericitul Patriarh Justinian a supunerii și ascultării clerului și credincioșilor protoieriei.

În continuare, P. C. Părinte Costache Vasile a făcut un scurt istoric al bisericii, din care s-au reținut următoarele : construită în 1903 de obștea satului, a fost refăcută în 1946 ; în 1946—1947 i s-a adăugat clopotnița și în anul 1967 au început lucrările de restaurare a picturii și de împrejmuire a bisericii cu gard de prefabricate.

În chip deosebit, Părintele paroh a mulțumit familiei Ștefan Nicolescu din București, pentru donația făcută bisericii parohiale, în valoare de 12.000 lei, constînd din două rînduri de veșminte, covoare, acoperăminte pentru sfintele vase, fețe de masă pictate, etc.

Mulțumiri au fost aduse în încheiere tuturor ostenitorilor la această lucrare de înfrumusețare a sfîntului locaș, unde credincioșii, împreună cu slujitorii parohiei, vor continua să se roage pentru îndelunga înzîlire a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian.

În numele enoriașilor, a luat cuvîntul episcopul casier al parohiei.

Cel din urmă a luat cuvîntul Părintele Consilier Leonida Mateescu, care a transmis arhieresti și patriarhicești binecuvîntări și a lăudat oste-

neala credincioşilor pentru înfrumuseţarea bisericii parohiale, cit şi atenţia deosebită în îngrijirea cimitirului parohial (aliniera crucilor, îngrijirea mormintelor etc.).

Despre toate aceste remarcabile realizări, Părintele Consilier a declarat că va informa pe Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian.

Sărbătoarea de la parohia Vlad Ţepeş s-a încheiat într-o atmosferă creştinească, printr-o agapă la care au participat toţi cei prezenţi.

ASISTENT

BISERICA „SFÎNTUL NICOLAE” MIRCEA VODĂ DIN MUNICIPIUL CĂLĂRAŞI

În partea de apus a Municipiului Călăraşi, în cartierul Mircea Vodă, se află biserica «Sfântul Nicolae», la care, recent, au fost efectuate lucrări importante de restaurare a picturii interioare.

Lucrările fiind încheiate, în ziua de 27 octombrie 1968, s-a oficiat slujba resfinţirii locaşului, de un sobor de preoţi, în frunte cu P.C. Pr. Leonida Mateescu, consilier administrativ la Sfânta Arhiepiscopie a Bucureştilor, ca delegat al Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian.

Din sobor au făcut parte : P.C. Protoiereu Ioan Purcărea al protoieriei Călăraşi, PP. CC. Pr. Gheorghe Pătraşcu şi Negoită Gavrilă de la parohia Sfinţii Împăraţi-Călăraşi, P.C. Pr. I. Ciochinaru-Cuza Vodă, P.C. Pr. pensionar Gheorghe Dumitrescu şi P.C. Pr. Paroh Atanasie Baicu.

După slujba Utreniei şi sfinţirea apei, s-au rostit rugăciunile rînduite pentru lucrările săvîrşite sfintei biserici.

S-a oficiat după aceea sfînta liturghie de soborul menţionat, răspunsurile fiind date omofon de credincioşi, sub conducerea P.C. Pr. Marius Trifu de la parohia Mircea Vodă.

Predica zilei a fost rostită de P.C. Pr. Gheorghe Pătraşcu. La sfîrşitul sfintei liturghii, Părintele Protopop Ioan Purcărea a rostit un cuvînt de salut pentru Părintele Consilier Leonida Mateescu şi a evidenţiat totodată activitatea depusă de preoţii slujitori şi de credincioşi la această parohie.

P.C. Pr. Atanasie Baicu a făcut un scurt istoric asupra monumentului, care datează din 1908—1911, avînd pictura executată de Niţă Angelescu, urmat de o dare de seamă asupra lucrărilor ce s-au efectuat, însumînd 30.000 lei.

În numele parohienilor, c. sa a adus respectuoase mulțumiri Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, pentru sprijinul material și moral acordat acestei parohii.

Cel din urmă a vorbit Părintele Consilier Leonida Mateescu, fost paroh al acestei biserici acum 23 de ani, care mărturisește bucuria revederii cu foștii săi enoriași și-i felicită pentru realizările lor, aducându-le totodată patriarhicești binecuvântări. În continuare, s-a rostit un polihroniu pentru conducerea noastră de stat, pentru Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian și pentru slujitorii, membrii Consiliului parohial și enoriașii bisericii Mircea Vodă, cum și pentru toți cei ce au fost prezenți la această sărbătoare.

A urmat în încheiere o agapă comună.

ASISTENT

BISERICA DIN ANDOLINA

Duminică, 3 noiembrie 1968, a fost prilej de aleasă bucurie duhovnicească pentru credincioșii parohiei Andolina, comuna Ciocănești, județul Ialomița, în această zi având loc slujba de resfințire a bisericii cu hramul «Sfintul Nicolae», în urma recondiționării picturii.

Slujba de resfințire a fost săvârșită de un sobor de preoți, având ca protos pe P.C. Pr. Cons. Leonida Mateescu, delegatul Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, însoțit de P.C. Protoierul Ioan Purcărea al protoieriei Călărași.

Din sobor au mai făcut parte : P.C. Pr. Grigore Mitu-Ciocănești-Mărgineni ; P.C. Pr. Dumitru Mihăilescu-Rasa ; P.C. Pr. Nicolae Bălășescu-Bogata ; P.C. Pr. Mihail Iordănescu-Smîrdan ; P.C. Pr. Marin Alecu-Potcoava și P.C. Pr. Paroh Alecu Zamfir.

După slujba resfințirii s-a săvârșit sfânta liturghie, de soborul preoților susmenționați, la care a predicat P.C. Pr. Marin Alecu.

La sfârșitul sfintei liturghii, P.C. Protoierul Ioan Purcărea a făcut o prezentare a activității preoților din cuprinsul protopopiatului, amintind că biserica parohiei Andolina se numără printre cele șase biserici resfințite în cursul anului 1968, iar alte cinci biserici așteaptă să fie resfințite.

Luând cuvîntul, P.C. Pr. Paroh Alecu Zamfir a făcut mai întii un scurt istoric al bisericii : zidită în 1842, de obștea satului, preot fiind D. Mihăilescu, sfințită în 1946 de către P.S. Episcop Chesarie, tencuită la exterior în timpul preotului Nicolae Dumitrașcu, din 1963 au fost efectuate sub conducerea actualului paroh construirea clopotniței, un

trotuar în jurul bisericii, lucrări de întreținere a cimitirului, introducerea luminii electrice în biserică și, în 1968, recondiționarea picturii.

P.C. Sa mulțumește Prea Fericitului Patriarh Justinian pentru grija și înțelegerea acordată în vederea realizării acestor lucrări, precum și Consiliului, Comitetului parohial și enoriașilor, pentru contribuția lor.

În încheiere, a luat cuvîntul P.C. Pr. Cons. Leonida Mateescu, care a felicitat în cuvinte mișcătoare pe credincioși, în frunte cu harnicul lor păstor, Alecu Zamfir, și organele parohiale pentru cele realizate și le-a transmis patriarhicești binecuvîntări, cu asigurarea că despre cele constatate va vorbi Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian.

P.C. Sa a îndemnat pe enoriași de a fi în continuare tot așa de gospodari și buni creștini, ca faptele lor să rodească necontentit.

În încheiere, s-a rostit un polihroniu pentru conducerea de stat, pentru Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian și pentru credincioșii parohiei.

A urmat o agapă.

ASISTENT

BISERICA DIN DĂRĂȘTII DE SUS

În județul Ilfov sînt trei parohii cu numele Dărăști; astfel este parohia Dărăștii Assan cu biserica Sfîntul Gheorghe zidită în anul 1885, de I. Coșăreanu, parohia Dărăștii Filipescu cu biserica Sfîntul Nicolae zidită în anul 1894 și parohia Dărăștii de Sus cu biserica Sfîntul Nicolae zidită între anii 1947—1953.

Satele Dărăștii Assan și Dărăștii Filipescu sînt situate pe malul stîng al Argeșului formînd împreună comuna Dărăști, iar satul Dărăștii de Sus este situat pe malul drept al Argeșului și formează împreună cu satele Pislari și Adunații Copăceni, comuna Adunații Copăceni; acestui sat i se mai zice și Dărăștii de Vlașca pentru considerentul că odinioară a aparținut județului Vlașca, pe cînd celelalte două sate de pe malul stîng au aparținut județului Ilfov.

Este de remarcant faptul că locuitorii acestor sate se ocupă îndeosebi cu cultura de ceapă, de unde și numele «ceapa de Dărăști».

Credincioșii satului Dărăștii de Sus nu au avut biserică proprie pînă prin anul 1947, cu toate că ei s-au preocupat prin stringerea de fonduri, încă de prin anul 1926—1927, pentru construirea unei biserici.

Textul pisaniei Sfîntei biserici are următorul cuprins:

«Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului și cu săvîrșirea Sfîntului Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită.

Ziditu-s-a din temelie această sfîntă biserică cu hramul Sfîntului Ierarh Nicolae a parohiei Dărăștii de Sus, comuna Adunații-Copăceni,

județul Ilfov, între anii 1937—1953 din daniile bunilor credincioși ai parohiei la stăruința preoților Nedelciu Marin și Drăgoicea Ioan.

În anul 1968 a fost înfrumusețată cu podoaba zugrăvelii în tencuială crudă și înzestrată cu toate cele de trebuință pentru săvârșirea sfîntelor slujbe în timpul arhipăstoririi Prea Fericitului Patriarh Justinian, prin purtarea de grijă a preotului Drăgoicea Gh. Ioan, ajutat de Consiliul și Comitetul parohial.

Bunul Dumnezeu să înscrie în cartea vieții pe toți cei ce au trudit la zidirea și împodobirea acestui sfînt locaș».

Cînd s-a oficiat tirnosirea în anul 1953, biserica nu era pictată și mai erau încă multe de înfăptuit. La chemarea actualului paroh credincioșii au stăruit și au reușit pînă la urmă să îplinească toate acestea.

Pentru că în timpul acestor lucrări prin biserică și prin Sfîntul Altar au umblat oameni care nu au asupra lor darul preoției, enoriașii respectivi prin parohul lor, au solicitat Sfintei Arhiepiscopii oficierea slujbei rînduite în asemenea împrejurări, cum și pentru sfințirea icoanelor și a picturii.

Primind această cerere, Prea Fericitul Patriarh Justinian a delegat pentru oficierea acestei slujbe pe P.C. Pr. Alexandru Ionescu — vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, care împreună cu diaconul Fănică Mazăre de la Catedrala Sfintei Patriarhii, au mers în acest scop la Dărăști în ziua de 3 noiembrie a.c.

În dimineața acestei zile, un sobor alcătuit din cei de mai sus la care s-au adăugat P.C. Preoți: Dumitru Axinte — Protoiereul Cirrc. Giurgiu, Ilfov, Marin Lungu și Gheorghe Lungeanu — Adunații Copăceni, Simion Petre — Pislari, Gheorghe Predescu și Ion Marin — Năovaci, I. Roboiescu și preotul paroh I. Drăgoicea, — după oficierea utreniei și a aghiazmei, a înconjurat sfîntul locaș și stropindu-l cu apă sfințită, după care s-au rostit în biserică rugăciunile de sfințirea cattedresmei și a celorlalte icoane.

După împlinirea acestor rînduiri canonice, Părintele Protopop Axinte a dat citire documentului care înserează acest eveniment din viața parohiei Dărăștii de Sus, cu următorul cuprins:

«Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sfîntului Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită.

Începutu-s-a de construit această biserică a parohiei Dărăștii de Sus, comuna Adunații Copăceni, județul Ilfov, cu hramul Sfîntul Nicolae, în anul mîntuirii 1937, la stăruința preotului paroh Marin Nedelciu și din daniile bunilor creștini ai satului.

Fiind lipsită de pictură, drept aceea în timpul arhipăstoririi Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian la îndemnul și cu purtarea de grijă a preotului paroh Ioan Drăgoicea, cu sprijinul Consiliului și Comitetului Parohial, s-a introdus lumina electrică, s-a completat mobilierul necesar și a fost împodobită cu zugrăveală nouă în tencuială crudă, de pictorul Traian Trestioreanu din București, toate cheltuielile de trebuință pentru aceste lucrări fiind acoperite din ofrandele enoriașilor și ajutorul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor.

Și, după ce toate acestea au fost împlinite, în a treia zi a lunii noiembrie din anul 1968, în duminica a XXII-a după Rusalii, s-a săvârșit slujba de sfințire de către un sobor de preoți, mai jos notați, în frunte cu P.C. Preot Alexandru Ionescu, vicar mitropolitan, asistat de P.C. Protoiereu Dumitru Axinte — Giurgiu.

Dumnezeu să înscrie în cartea vieții pe toți ajutătorii și ostenitorii la zidirea și împodobirea acestui sfânt locaș».

Documentul a fost semnat de preoții prezenți și de membrii Consiliului și Epitropiei parohiale.

S-a oficiat după aceea sfânta liturghie de acelaș sobor de preoți, răspunsurile fiind date de către credincioși sub conducerea cîntăreților bisericеști.

La sfîrșitul sfintei liturghii, părintele protopop Dumitru Axinte, salutînd prezența delegatului Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, a făcut o scurtă dare de seamă asupra activității preoților din protopopiat, scoțînd în evidență meritele deosebite ale destoinicului preot Ioan Drăgoicea, care ajutat de bunii săi enoriași a reușit să împodobească cu pictură nouă această impunătoare biserică.

Din succinta cuvîntare a părintelui paroh, Ioan Drăgoicea am reținut faptul că Sfinția Sa și o mare parte din credincioși își manifestă marea lor mulțumire ca și odinioară dreptul Simeon, că li s-a împlinit dorința de a vedea terminată sfînta biserică, căci cu zeci de ani în urmă, unii acum în vîrstă, pe atunci copii, își amintesc cum încă de prin anul 1926—1927 s-a început stringerea de fonduri pentru construcția unei biserici care le lipsea, — ani de-a rîndul pe drumuri de ploaie sau de ninsoare, la sărbători mari mai ales, credincioșii respectivi fiind obligați să străbată destul de greu drumurile la biserică din Pîslari sau la cele din satele învecinate.

Foștii consilieri de pe atunci Costea Marinică, Marin Broboană, Gheorghe Pandelea, Marin Crețu, pe care Bunul Dumnezeu i-a luat dintre noi, se vor bucura și ei în ceruri de această împlinire a credincioșilor noștri de azi.

În continuarea cuvîntării sale, părintele Drăgoicea a arătat că în anul 1937 sub parohiatul vrednicului preot Marin Nedelciu s-a pus temelial sfintei biserici și că în anul 1953 a fost tîrnosită de către Prea Sfințitul Episcop Dr. Antim Nica Tîrgovișteanul, înconjurat de un impresionant sobor de preoți și că mare bucurie a fost atunci pentru credincioși, cînd s-a oficiat prima sfîntă liturghie în această biserică.

După pensionarea preotului Marin Nedelciu, lucrările au continuat, cheltuiindu-se sumele necesare care s-au primit ca ajutor din partea Sfinței Arhiepiscopii a Bucureștilor din dispoziția Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, s-au făcut străni în biserică, s-a introdus lumină electrică, s-au amenajat (prin ridicarea unui zid interior) două încăperi, una pentru păstrarea arhivei și alta pentru păstrarea diferitelor obiecte necesare cultului, iar după aceea s-a făcut pictură nouă în tencuială crudă de către talentatul pictor bisericesc Traian Trestioreanu.

Amintind despre rolul sfinților în cultul nostru ortodox și referindu-se la însemnătatea sfintei Biserici, ce ne îndestulează cu apa cea vie, care este învățătura Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, în inche-

ierea cuvîntării sale, părintele Drăgoicea exprimă adîncă recunoștință și mulțumirile respectuoase ale credincioșilor săi către Prea Fericitul Patriarh Justinian de la a cărui intronizare s-au împlinit 20 de ani, declarîndu-l ca prim ctitor al acestei biserici, și ca simbol al unității ortodoxiei românești de la reîntregirea căreia s-au împlinit, recent, două decenii.

C. Sa a exprimat de asemenea mulțumiri respectuoase Prea Sfințitului Episcop Iosif al Argeșului care a donat bisericii suma de 2.000 lei, cum și altor mulți donatori, dar mai ales membrilor Consiliului parohial : N. Bărăitaru, Marin Stancu, Gheorghe Doru, Ștefan Savu, Haritache Burulean, Ion Răcaru, Gheorghe Haritache, Dumitru Drăgușin, Constantin Sima, Constantin Jimblă, Niță Pacea, Dumitru Ursu, Iordache Viorică, Radu Goășă, Petre Stoica, și alții.

Mulțumește de asemenea Onoratului Departament al Cultelor și prin acesta Onoratului Guvern al țării, că în activitatea sa de viitor va sprijini, în continuare, toate inițiativele îndreptate spre înflorirea patriei și că toți enoriașii sînt strîns uniți pentru sprijinul conducerii noastre de Stat și a Guvernului scumpei noastre țări în acțiunile mărețe de prosperitate a țării, pentru apărarea libertății ei, cum și pentru apărarea sfîntă a păcii popoarelor.

Epitropul casier Stancu Marin în cuvîntul său, exprimînd bucuria și mulțumirea credincioșilor pentru această frumoasă lucrare înfăptuită la Dărăștii de Sus, adaugă că așa cum se spune la Cartea noastră sfîntă «dați Cezarului ce este al Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu», tot așa și harnicii gospodari ai acestui sat, prin munca lor au ajuns să aibă instituții frumoase pentru luminarea minților și sufleteilor ; astfel au ridicat școala nouă de opt ani, cămin cultural, au electricat satul, lucrează continuu cu mult spor pentru sistematizarea și înfrumusețarea satului și pentru un trai îmbelșugat, căci numai într-un trup sănătos există o gîndire sănătoasă.

Cei credincioși s-au îngrijit în aceeași măsură și de înfrumusețarea sfîntului locaș, căci învățătura sfintei biserici îi sfătuieste pe oameni să fie buni, vrednici, cinstiți, loiali, iubitori și făuritori ai păcii.

«Ne îndreptăm smeritește noastre mulțumiri — a spus epitropul casier — către Prea Fericitul nostru Patriarh Justinian despre a cărui arhipăstorie vorbesc temeinicele realizări din Biserica noastră Ortodoxă Română.

Plini de recunoștință ne îndreptăm gîndurile noastre curate către Conducerea noastră de Stat, către Guvernul nostru care militează necontentit pentru o politică de pace, de dreptate, de egalitate între oameni și deplină suveranitate a țării.

În acest sfînt locaș, rugăm pe bunul Dumnezeu să aducă pacea pe pămînt, iubirea frățească între oameni și popoare».

Vorbitorul cel din urmă, părintele Vicar Alexandru Ionescu, a transmis celor de față binecuvîntările arhipăstorești ale Prea Fericitului Patriarh Justinian, care reținut de multele probleme ale Conducerii Sfintei noastre Biserici nu a putut fi prezent la această frumoasă sărbătoare a credincioșilor din Dărăștii de Sus dar sufletește este în mijlocul

nostru și se roagă cel dintii pentru sănătatea și prosperitatea tuturor enoriașilor acestei biserici, bucurându-se nespus de mult de frumoasele lor realizări.

În continuare, părintele Vicar arată că este foarte mulțumit de faptul că enoriașii satului Dărăști au sprijinit așa cum a arătat domnul epitrop al parohiei și celelalte lucrări de seamă necesare luminării minților, cum și buncistări a sătenilor din Dărăști și-i sfătuiește ca totdeauna să fie cei dintii în sprijinirea lucrărilor de folos obștesc pentru că oricât s-ar face pentru bunăstarea și luminarea poporului nostru, a celor mulți, niciodată nu va fi prea mult.

Adevărul creștin trebuie să fie în același timp un cetățean vrednic și cinstit față de țară și față de Conducerea noastră de Stat.

În încheierea cuvântării sale, părintele Vicar făgăduiește că va încunoștința pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian despre cele ce a constatat la această parohie, felicită călduros pe părintele paroh Ioan Drăgoicea, propus pentru a i se acorda o înaltă distincție bisericească pentru pilduitoarele realizări împlinite cu sprijinul evlavioșilor săi enoriași, cărora le urează spor deplin în lucrările personale, deplină sănătate și multe realizări invocând totodată harul lui Dumnezeu, — Părintele luminilor și Vistierul bunătăților — asupra tuturor credincioșilor acestei sfinte biserici.

S-a oficiat după aceea polihroniu pentru Conducerea țării noastre, pentru Prea Fericitul Justinian Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, pentru enoriașii, epitropii, consilierii parohiali în frunte cu vrednicul lor slujitor părintele I. Drăgoicea, cum și pentru toți cei ce au fost de față la această sfință și dumnezeiască slujbă.

În casele preotului paroh, a avut loc după aceea o agapă la care au participat preoții slujitori cu familiile lor, membrii Consiliului și Epitropiei parohiale și alți oaspeți veniți din București și din alte părți.

Cu aceasta a luat sfârșit impresionanta sărbătoare a credincioșilor bisericii Dărăștii de Sus, la cărei amintire rămîne neștersă în sufletele și în mințile tuturor celor ce au fost de față.

ASISTENT

O VIZITĂ DE NEUITAT

Enoriașilor și închinătorilor bisericii Parcul Domenii, — sărbătoarea Sfinților Arhangheli din acest an le-a rămas adînc întipărită în suflete pentru că la sărbătorirea hramului bisericii lor a fost de față, — împărtășindu-le arhipăstoreștile binecuvîntări, — Prea Fericitul Patriarh Justinian care cu toate multiplele și importantele preocupări și

griji superioare bisericești, a acceptat propunerea Prea Sfințitului Episcop Antim Țirgovișteanul, Vicar Patriarhal, să asiste împreună cu membri delegației bisericii din Etiopia la oficierea sfintei liturghii în această măreață și impunătoare biserică a Capitalei noastre.

Este în tradiția noastră ortodoxă, ca sărbătorirea hramului unei biserici să se officieze într-un cadru deosebit față de celelalte sărbători bisericești de peste an.

În toate bisericile ortodoxe, pentru sărbătorirea hramului, enoriașii respectivi se pregătesc aproape ca și pentru marile sărbători împărățești.

Astfel, la oficierea litiei ca și la sfânta liturghie sînt invitați mai mulți preoți slujitori, (cînd este posibil, chiar un arhiereu), iar la slujbă vin credincioși dornici să asiste la sărbătorirea hramului.

Pentru credincioșii bisericii Parcul Domenii, acceptarea Prea Fericitului Patriarh Justinian de a fi prezent la slujba din acest an, a constituit însă cea mai mare satisfacție și mulțumire sufletească a lor, mai ales că și Prea Sfințitul Episcop Dr. Antim Nica Țirgovișteanul a acceptat să officieze sfînta liturghie.

La sosirea în fața bisericii Prea Fericitul Patriarh Justinian însoțit de I.P.S. Dr. Nicolae Corneanu, mitropolitul Banatului, și membrii delegației bisericii din Etiopia în frunte cu Arhiepiscopul Teofilos, Patriarh adjunct, au fost întîmpinați de preoții bisericii, de membrii Consiliului și Epitropiei parohiale și de mulți credincioși, care cu flori și cu luminări aprinse în mîini au salutat cu vie emoție sosirea Înălților oaspeți.

După intrarea în biserică, Prea Sfințitul Episcop Dr. Antim a oferit spre sărutare Sfînta Evanghelie și Sfînta Cruce, iar corul și credincioșii au intonat cu multă însuflețire: «Pre Stăpînul și Patriarhul nostru Justinian, Doamne îl păzește...».

După ce a binecuvîntat poporul Prea Fericitul Patriarh a luat loc în strana arhierească însoțit de Înălții oaspeți.

Sfînta liturghie a fost oficiat de către Prea Sfințitul Episcop Dr. Antim Nica Țirgovișteanul — vicar patriarhal, asistat de P.C. Preoți: Petre Alexandru și Octavian Popescu — consilieri mitropolitani, Alexandru Ionescu și Miron Ianculescu — preoți ai bisericii și arhidiaconii Evghenie Dascălu și Petre Zanfira de la Catedrala Sfintei Patriarhii.

Răspunsurile au fost date de corul bisericii și parte de către credincioșii respectivi.

Predica zilei a fost rostită de către Părintele Consilier Octavian Popescu.

După oficierea sfintei liturghii, P. C. Preot Alexandru Ionescu, parohul bisericii și Vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, salutînd prezența Prea Fericitului Patriarh Justinian și a Înălților oaspeți veniți din Etiopia, a făcut un scurt istoric al cartierului și al bisericii respective arătînd că parohia a luat ființă în anul 1932, iar bisericii i s-a pus temelială în anul 1937 după planurile întocmite de către Dl. Arhitect D. Ionescu Berechet. Biserica a fost plănuită pe proporții destul de mari. Cel de al doilea război mondial a încetinit însă executarea lucrărilor.

Venind la cirna Bisericii Ortodoxe Române Prea Fericitul Patriarh Justinian cu un ascuțit spirit de observație al realităților a inițiat și a preconizat măsuri pentru asigurarea posibilităților materiale pentru ca lucrările bisericilor începute să fie duse la bun sfârșit, cele slăbite să fie întărite și cele de lipsă să fie împlinite.

Dacă ne referim numai la bisericile Domnița Bălașa și Sfintul Spiridon-Nou din București, datorită felului cum odinioară au fost concepute temelile acestora, și trecerii timpului ar fi fost greu de consolidat dacă din poziția Prea Fericitului Patriarh, Sfânta Arhiepiscopie a Bucureștilor nu ar fi luat asupra-și sarcina restaurărilor.

De asemenea, biserica Sfintul Elefterie a primit mult ajutor în executarea lucrărilor de finisaj, din partea Sfintei Arhiepiscopii.

Biserica Parcul Domenii, chiar după intronizarea Prea Fericitului Patriarh Justinian a fost vizitată de Prea Fericirea Sa care a dispus ca timpla și lucrările interioare să fie executate din marmură, cheltuielile fiind suportate de Sfânta Arhiepiscopie a Bucureștilor.

În felul bisericilor de mai sus s-au învrednicit de acest sprijin material consistent sute de biserici din cuprinsul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor și chiar din alte Eparhii, cum și sfințele minăstiri Dealu, Viforita, Ghighiu, Ciorogirla, Cheia, Suzana, Cernica, Pasărea, Țigănești, etc.

În încheierea cuvântării sale, părintele paroh arată că enoriașii acestei sfinte biserici sînt adînc recunoscători Prea Fericitului Patriarh și se roagă din toată inima pentru sănătatea și îndelunga înziliră a Prea Fericirii Sale.

Domnul T. Pușcă, în numele Consiliului parohial și al credincioșilor, a ținut să exprime adînc lor recunoștința și admirația pentru Prea Fericitul Patriarh Justinian, amintind cuvintele Sanctității Sale Atenagora Patriarhul Constantinopolului, care cu prilejul vizitării acestei biserici, uitîndu-se la vulturul de sub cafas, a spus că într-adevăr Patriarhul Justinian întocmai ca un vultur s-a ridicat la înălțimi prin multele și temeinicile realizări ale Bisericii Ortodoxe în timpul păstoririi Prea Fericirii Sale.

A fost o manifestare sinceră și o reală comparație — a spus Domnul Pușcă — și de aceea credincioșii din această biserică Vă admiră și se roagă pentru sănătatea Prea Fericirii Voastre.

Luînd cuvîntul, Prea Fericitul Patriarh Justinian, împărtășește binecuvîntările sale credincioșilor prezenți, sfătuindu-i și îndrumîndu-i să respecte tradiționalele învățături și practici ale Sfintei noastre Biserici Ortodoxe Române.

«Eu am vizitat biserica aceasta în mai multe rînduri — a spus Prea Fericirea Sa — ca să-mi dau seama de lucrarea Dvs. de aici. Vă îndemn să lucrați cu mai mult spor, căci Sfânta Arhiepiscopie vă ajută. Nu ați lucrat Dvs. cît vă poate ajuta Sfânta Arhiepiscopie. De aceea siliți-vă că noi vă ajutăm».

După ce dă unele îndrumări în ce privește sistemul de încălzire al bisericii, Prea Fericitul Patriarh adaugă că a venit aici cu membrii delegației Bisericii din Etiopia — Arhiepiscopul Teofilos de Harrar, Pa-

triarh adjunct, (Patriarhul titular fiind greu bolnav), Episcopul Abraham de Harrar și Arhimandritul Ioannis, — ca să vadă și oaspeții cum se roagă credincioșii noștri și cum se ostenesc cu ridicarea și împodobirea sfintelor locașuri.

Mulțumind pentru urările ce i s-au făcut, îi asigură pe toți de dragostea și purtarea de grijă a Prea Fericii Sale, invocând asupra tuturor darul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu-Tatăl și împărtășirea Sfintului Duh.

Arhiepiscopul Teofilos, Patriarhul adjunct al Bisericii din Etiopia, cerind voie să vorbească, își exprimă adinca sa mulțumire sufletească față de Prea Fericitul Patriarh Justinian pentru că i s-a oferit prilejul să asiste la o slujbă arhierescă a Bisericii Ortodoxe Române.

Arătând că și credincioșii Bisericii etiopiene se roagă aceluiași Dumnezeu și aceluiași Mîntuitor Iisus Hristos, mulțumește pentru salutul ce i s-a adresat și binecuvintează pe cei de față în numele Bisericii pe care o reprezintă.

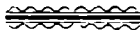
S-a oficiat după aceea polihroniu pentru Prea Fericitul Patriarh Justinian, pentru membri delegației Bisericii din Etiopia (Abisinia), pentru conducătorii Republicii Socialiste România și pentru toți cei ce au fost de față la această sfință și dumnezeiască slujbă.

În intonarea Imnului Patriarhal, înconjurat cu multă însuflețire de către mulțimea credincioșilor din biserică, Prea Fericitul Patriarh Justinian binecuvîntînd poporul s-a retras împreună cu oaspeții, lăsînd în sufletele tuturor multă mulțumire și mare bucurie sufletească cum și dorința fierbinte ca asemenea vizite să se repete spre folosul duhovnicesc al credincioșilor creștini.

Iată de ce sărbătorirea hramului bisericii Parcul Domeniilor din Capitală a rămas în sufletele tuturor o amintire de neuitat.

În locuința Părintelui Miron Ianculescu, slujitor al bisericii, a avut loc o agapă la care au luat parte Prea Sfințitul Episcop Dr. Antim Nica, vicar patriarhal, preoții și diaconii slujitori și parte din membri Consiliului și Epitropiei parohiale.

ASISTENT

BISERICA DIN RESIMNICEA

Credincioșii din parohia Resimnicea, județul Ilfov, protopopiatul Urziceni, au trăit duminică 1 decembrie 1968, o zi de aleasă bucurie și sărbătoare : în acea zi a fost redeschisă biserica lor, în urma lucrărilor de restaurare a picturii. O parohie modestă, un sat mic de la hotarul dintre județul Ilfov și județul Prahova, a reușit în cursul anului 1968

să restaureze pictura și să execute și alte lucrări de întreținere la exteriorul bisericii. Prin strădania lor, prin deosebita osîrdie a preotului paroh Gheorghe Mihăilescu și cu o dotație din partea Sfintei Arhiepiscopii, lucrările au fost duse la bun sfîrșit, reușindu-se ca la 1 decembrie 1968 ele să fie încununat prin slujba de resfințire săvîrșită de P.C. Consilier Petre F. Alexandru de la Sfînta Arhiepiscopie, înconjurat de un sobor de preoți în frunte cu P.C. Protoiereu Gh. Constantinescu.

La sfîrșitul Sfintei Liturghi, preotul paroh a făcut un raport asupra lucrărilor executate și cheltuielilor efectuate cu acestea, mulțumind Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian pentru ajutorul acordat, ajutor care nu numai că a fost efectiv de un real folos pentru acoperirea cheltuielilor, dar în acelaș timp el a însemnat un imbold pentru credincioșii parohiei. După ce P.C. Protoiereu Gh. Constantinescu a arătat grija preoților din protopopiatul Urziceni pentru ca bisericile lor să fie cît mai bine întreținute și împodobite cu picturi alese, P.C. Consilier Petre Alexandru a adus binecuvîntarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian pentru toți ostenitorii lucrărilor inaugurate în acea zi : preot și credincioși și a îndemnat pe toți enoriașii parohiei Resimnicea să fie și pe viitor buni fii ai Bisericii strămoșeșt și buni cetățeni ai Patriei noastre.

ASISTENT

† PREOTUL GHEORGHIU STELIAN

În ziua de 6 octombrie 1968 s-a stins din viață preotul Gheorghiu Stelian, de la parohia Tătărăștii de Sus, județul Teleorman.

Slujba înmormîntării a avut loc la 8 octombrie 1968 și a fost oficiată de un sobor de 14 preoți în frunte cu P.C. Protoiereu Ion Cristache, de la Protoieria Videle și anume : P.C. Pr. Ioan Andreescu — Trivalea Moșteni ; P.C. Pr. Roșan Vasile — Schela, P.C. Pr. Maioru Voicu — Lada, P.C. Pr. Nicolae Ionescu — Slăvești, P.C. Pr. Albuiescu Marin — Tătărăștii de Jos, P.C. Pr. Popescu Marin — Turești, P.C. Pr. Ștefan Lungu — Lăzărești, P.C. Pr. Tănăsescu Ioan — Udupu, P.C. Pr. Popescu Ilarion — Negrenii de Jos, P.C. Pr. Stănculescu Constantin — Negrenii de Sus — toți slujitori din protopopiatul Videle, precum și următorii preoți din protopopiatul Costești-Argeș : Voicescu Nicolae, de la parohia Trăsnitu, Nicolae Oprescu, de la parohia Popești și Marin Luță, de la parohia Palanca.

Au rostit cuvîntări omagiind personalitatea dispărutului, P.C. Protoiereu Ion Cristache, P.C. Pr. Nicolae Ionescu, P.C. Pr. Marin Albuiescu și învățătoarea pensionară Valeria Pr. Lungu.

Din cuvîntarea P.C. Părinte Protoiereu Ion Cristache reținem următoarele date :

Preotul Gheorghiu Stelian s-a născut în anul 1903 în comuna Cucuieți, județul Teleorman.

A urmat cursurile școlii primare în comuna natală și apoi s-a înscris la gimnaziul din Roșiorii de Vede, unde a frecventat cursurile a patru clase secundare, după care s-a înscris la Seminarul din Craiova.

În 1930, este nevoit să se transfere la Seminarul din Constanța, al cărui absolvent a fost declarat în sesiunea iunie a anului 1931.

În același an este hirotonit preot pe seama parohiei Tătăreștii de Sus, urmînd din anul 1933 și cursurile Facultății de teologie din București.

A fost un preot conștient de misiunea cu care l-a învrednicit Dumnezeu, fiind pildă de virtute, atît pentru enoriașii săi, cît și pentru mulți alți preoți, răspîndind în juru-i căldură și lumină. Amintirea lui va stăruii multă vreme printre cei cari l-au cunoscut.

Pr. I. C.

† MITROPOLITUL EFREM ENĂCESCU

(21 MAI 1893 — 5 DECEMBRIE 1968)

Joi 5 decembrie a.c., s-a stins din viață cel care a fost bunul arhieru Efrem Enăcescu. Călugăr din fragedă copilărie, își termină viața tot ca monah, în Mînăstirea Cernica, de lîngă București, unde se retrăsese, din anul 1947.

S-a născut la 21 mai 1893, în comuna Măciuca din județul Vilcea, ca fiu al unor părinți gospodari agricoli. Din botez a căpătat numele de Ioan. După terminarea cursului primar în satul natal, în anul 1908, la vîrsta de 15 ani, prin chemare de la Dumnezeu, pleacă la Schitul Frăsinei, din același județ, ctitorit de Sfîntul «Kallinik», pe vremea cînd era Episcop al Rîmnîcului. Amintirea faptelor sfîntului, cît și citirile pioase făcute, mai ales din Pateric întăresc din ce, în ce, pietatea acestui frate devotat vieții duhovnicești.

O împrejurare fericită face ca, în anul 1909, în compania unui călugăr din Frăsinei să ajungă la Muntele Atos. Un an întreg viețuiește tînărul novice în atmosfera cucernică, ce se afla la călugării români, din schitul Prodom. Revenind în țară el merge să viețuiască în Mînăstirea Stănișoara, de sub Muntele Cozia, întemeiată de ardelenii, ce trecuseră și ei, prin Muntele Atos, deci în o altă chinovie, de strictă viață monahală. Aci, fratele Ioan este tuns în monahism, dîndu-i-se numele de

Efrem. Curînd apoi, tînărul monah este hirotonit ierodiacon de către Gherasim Timuș, episcopul Argeșului.

Călugării viețuitori acolo, arată curioșilor, și azi, chilia în care ierodiaconul Efrem — cu voce de o rară tonalitate, — a trăit și s-a rugat Domnului, într-un colț retras al mînăstirii. El dovedea de atunci, evlavia și înțelepciunea discretă, a viitorului mitropolit. Duhul Domnului plutea asupra lui, întărindu-l din ce în ce, în credință și fapte bune, cînd în anul 1912 este trimis la Seminarul Central din București spre a-și îmbogăți cunoștințele lumești, bune, dar de multe ori vane, pentru un suflet dedicat cu totul trăirii întru Domnul. În 1920 termină cursul seminarial și în același an este hirotonit ieromonah și numit superior al Schitului Ostrov-Călimănești, de unde trece egumen la Mînăstirea Cozia și director al Școlii de cîntăreți locale. De data aceasta el își regăsește mediul cucernic, după care rîvnea sufletul său. Dar după o petrecere de trei ani, adică în 1923, episcopul Vartolomei al Rîmnîcului, care a apreciat totdeauna virtuțile acestui călugăr îmbunătățit, îl cheamă la reședința sa și-l hirotonos arhimandrit. Se înscrie apoi, curînd, la Facultatea de teologie din București și în anul 1928 este declarat licențiat al acesteia. Înzestrat cu titlul academic, este numit preot la Catedrala Episcopiei rîmnîcene; între timp obține un concediu de studii și pleacă în Franța, la Montpellier, unde rămîne doi ani, 1928—1930. Reîntors în țară a fost numit director al Seminarului din Rîmnîcul Vilcea și exarh al mînăstirilor oltene.

Desigur, că, în urma celor văzute în Franța, convinge autoritatea locală bisericească, să introducă în mînăstirile respective, viața chinovială și organizează activitatea practică a monahilor, prin înființări de ateliere. În această epocă I.P.S. Efrem tipărește lucrarea : *«Privire generală asupra monahismului creștin»*.

Virtuțile și pregătirea sa atrag atenția Patriarhului Miron, care-l cheamă preot la Catedrala patriarhală, numindu-l și exarh al mînăstirilor din cuprinsul acesteia. Din porunca aceluiași Patriarh și în această nouă calitate organizează Școala surorilor de caritate, pe lângă Serviciul sanitar al armatei, pe care urma să o frecventeze surorile din mînăstiri. Paralel dă la lumină o nouă lucrare : *«Pe urmele strămoșilor»*, în care se laudă, după cuviință, înfăptuirile binefăcătoare ale înaintașilor. În anul 1937 este hirotonit arhimandrit mitrofor iar în 1938 arhiereu, cu titlul de Tighineanul, dîndu-i-se delegația de locotenent arhiepiscop și mitropolit.

După cîțiva ani, în 1943, este ales titular al eparhiei. În aceste grele posturi de răspundere, I.P.S. Efrem a fost la înălțimea așteptărilor.

Călugărul din Frăsinei, ierodiaconul de la Stănișoara ca și arhimandritul mitrofor a rămas același, bun, milostiv, ospitalier și ancorat puternic în credința creștină, ducîndu-și mai departe, ca arhiereu și Mitropolit, viața sa curată. Nimic din slăbiciunile omenești n-a pus stăpînire pe acest vas al Domnului.

Nimeni din păstoriții săi, n-a ridicat un cuvînt rău privitor la persoana alesului lor păstor.

În 1947, potrivit dispoziției Sfintului Sinod, I.P.S. Sa este numit stareț al Mănăstirii Cernica, în care post rămîne pînă în 1952, cu o mică întrerupere, cînd a deținut postul de spiritual la Institutul teologic din București. Din 1952 pînă în ultima zi a existenței sale, I.P.S. Efrem a rămas viețuitor în Mănăstirea Cernica. Aci a revenit, ca să retrăiască pravila copilăriei și tinereței sale. Sălășluit într-o chilie în vecinătatea «Casei memoriale» a Sfintului «Kallinik», I. P. Sfinția Sa Efrem îl ia pe acesta, ca odinioară la Schitul Frăsinei, dreptar al vieții sale de monah matur. Veșnic în biserică, la slujba divină, ziua și noaptea, I.P.S. Sa devine model de imitat, al viețuitorilor din sus-zisa mănăstire, Sfintul «Kallinik» ajunsese «starețul» său. A fost ceva, de sus, ca pașii vieții sale să fie dirijați, din copilărie, pînă la încheierea vieții sale pămîntești de fostul înnoitor al «chinoviatului» de la Cernica. Și tot printr-o voință divină s-a făcut ca ultimul omagiu adus Sfintului «Kallinik» cu prilejul canonizării lui, în 1955, I.P.S. Efrem să fie unul, din cei trei arhieri, care i-au blasgoslovit și spălat sfintele moaște. Iar cînd s-au comemorat o sută de ani de la adormirea în Domnul a aceluiași sfint, I.P.S. Sa a fost prezent în scris, adunîndu-și amintirile din zilele petrecute, la Schitul Frăsinei, ctitoria Sfintului (Glasul Bisericii, nr. 3—4, 1968).

Ducîndu-și viața după pravila călugărească, împăcat cu sine însuși, toți credeau într-o longevitate respectabilă a existenței sale pe pămînt.

Dar Dumnezeu a hotărît altfel. Joi, dimineața, 5 decembrie a.c., I.P.S. Efrem, singur în chilia sa, numai cu Dumnezeu de față, s-a stins, fără nici un zbcucium trupesc. Moartea Cuviosului...

«Rămasurile» sale, arătate într-o scurtă diată, n-au întrecut, cu mult, pe cele cunoscute ale Sfintului său «stareț Kallinik».

Slujba înmormîntării s-a făcut în biserică cea mare a mănăstirii de un numeros sobor de preoți, monahi și mireni, avînd ca protos pe venerabilul Mitropolit, I.P.S. Tit Simedrea. La serviciul religios, care s-a făcut simbătă 7 decembrie la ora 14, a participat și Prea Fericitul Patriarh Justinian, care, în semn de prețuire, a defunctului, a citit și una din rugăciunile de dezlegare. A fost un moment de o deosebită solemnitate, pe care I.P.S. Efrem l-a meritat din plin.

După terminarea slujbei, soborul în frunte cu întiul sezător al Bisericii române, s-a îndreptat spre cimitirul de la biserică Sfintul Lazăr. Aci, alătura de ctitorii mănăstirii și de mulțimea de mitropoliți, episcopi și arhieri, ce zac aci, a fost dus și așezat I.P.S. Mitropolit Efrem, în mormîntul pe care și-l pregătise, încă din anul 1950. Acolo, I.P.S. Sa va sta pînă la judecata cea mare și dreaptă, care-i va da răsplata cuvenită, din veac, unui monah îmbunătățit și arhieru viețuitor după rînduiala lui Melchisedec, cum a fost I.P.S. Efrem.

Dumnezeu să-l odihnească în pace.

ASISTENT

† **PROTOIEREUL GHEORGHE DICULESCU**

(DOI ANI DE LA MOARTEA SA)

Simbătă, 10 decembrie 1966, a trecut la cele veșnice Pr. Gh. Dicu-lescu, fostul slujitor al bisericii Popa Nan din Capitală. Meritele pasto-rale avute în ogrorul Domnului, atât la parohia Manga-Pietrari, -- unde a slujit între anii 1921—1926 —, cât mai ales cele din parohia Băleni-Sirbi (1926—1944) și funcțiunea de Protoiereu l-au recomandat pentru postul ocupat în Capitală. Acele merite care l-au evidențiat sînt prezente în mintea celor ce l-au cunoscut pe «părintele Ghică». Cel ce semnează aceste rînduri voiește ca, la această comemorare de doi ani a morții lui, să fie amintită o parte măcar a operei de zidire sufletească, pe care a făcut-o nu numai prin rostirea predicilor ca un adevărat preot între preoți, ci ca un distins teolog în scrisul său concis și pătrunzător. Un exemplu îl avem în rev. «Glasul Bisericii», din luna iulie 1946, în care în două pagini și un sfert reda esența evangheliilor din trei Duminici după Rusalii — a 4, 6 și a 7-a. Stilul său era al Diculeștilor, profesori universitari, cu care niciodată nu s-a lăudat.

Era de o modestie ajunsă proverbială. Într-o «Foae de învățaturi creștinești», bilunară, cu titlul: «Credința noastră», pe care o edita cu mari jertfe personale, întărea credința strămoșească, iscăbind articolul de fond sub pseudonimul Radu Zegheru !? Cine ar fi crezut că sub acest pseudonim se află «părintele Ghică», dacă n-ar fi răspuns la insistențele cu care a fost solicitat: «Am primit de altfel (nu eu 'ci R. Z.) multe scrisori de îmbărbătare de la preoți din diferite părți...». Revista circula în toată țara și cu aceasta se considera răsplătit ! Căci numai «Banca Clerului» știa de unde sînt împrumutate fondurile de susținerea revistei, «din bruma de salariu ce am !» Răspîndirea mare a revistei se poate constata și din următoarele rînduri scrise pe pagina 12-a din nr. 8—9, anul I (August-Sept. 1933): «Cei care cer din numerele trecute cu su-tele de exemplare, sunt rugați să aștepte cîteva zile pînă apare a doua tipăritură».

Și fiindcă Biserica noastră la comemorarea celor decedați (la paras-tase) repetă cîntarea plină de sens: «Veșnică pomenire», îl pomenim aci, în revista la care a colaborat, ca să nu fie uitat «părintele Ghică Dicu-lescu», exemplu de modestie proțească.

Pr. AL. N. CONSTANTINESCU

EPISCOPIA BUZĂULUI**LUCRARILE ADUNARII EPARHIALE DIN ZIUA DE
17 NOIEMBRIE 1968**

În urma convocării nr. 9992/1968 a P. S. Episcop Dr. Antim, Adunarea Eparhială s-a întrunit în ședință de lucru anuală, în ziua de 17 noiembrie 1968, avînd ca ordine de zi: examinarea și aprobarea Rapoar-

telor generale anule, prezentate de către P. C. Preoți Consilieri Administrativi Ion C. Zamfir și Arghira Dumitru, pentru activitatea desfășurată în sectoarele administrativ-bisericesc, cultural-social și economic-gospodăresc.

La ora 9 s-a oficiat în Catedrala Episcopală, un Te-Deum de către un sobor de preoți, membri ai Adunării eparhiale, în prezența P. S. Episcop Dr. Antim și a membrilor Adunării eparhiale, după care s-a trecut în sala de ședințe din Palatul episcopal.

Însoțit de cei doi consilieri administrativi, P. S. Episcop Dr. Antim, a intrat în sala de ședințe a Adunării eparhiale. S-a constituit biroul Adunării eparhiale, s-a făcut apelul și s-a constatat că toți membrii sînt prezenți. După aceasta P. S. Episcop Dr. Antim a rostit cuvîntul de deschidere al lucrărilor, amintind printre altele : noua delimitare a eparhiei și arondarea celor 6 protopopiate, ca urmare a hotărîrii Sfîntului Sinod, aniversările bisericești din cursul anului, ca : 20 de ani de la înscăunarea ca Patriarh a Prea Fericitului Justinian și actul reîntregirii Bisericii Ortodoxe Române de la 21 octombrie 1948. Cu această ocazie P. S. Episcop a elogiât persoana și activitatea Prea Fericitului Patriarh, activitate ale cărei principii sînt cuprinse în cartea «Apostolatul Social» și orientată spre un creștinism practic, ancorat în actualitate. În continuare s-a arătat că aspectul mizer din lume nu va putea dispărea decît atunci cînd bunurile pămîntului vor fi împărțite după un plan just și practic, iar nu răpite prin mijloace brutale. Îndatorirea preoțimei este de a fi propovăduitoarea învățăturilor de credință creștină, pentru care i s-a pus la îndemînă «Cartea de învățătură», «Cazania» și «Îndrumătorul pastoral».

Al doilea eveniment religios a fost aniversarea a 20 de ani de la actul reîntregirii Bisericii Ortodoxe Române, eveniment istoric-religios. Ambele aniversări au format subiecte pentru conferințele de orientare preoțești.

Actul istoric de la 1700 a fost rezultatul unor acțiuni amăgitoare, impus — fără voia credincioșilor — de către conducerea politică a vremii. Unirea cu Biserica Romei n-a avut la bază convingerea, a fost străină de sufletul credincioșilor și pentru acest motiv ei au continuat să trăiască în aceeași credință și tradiție religioasă, în care se născuse și crescuse. Prin reîntregirea Bisericii, deci, prin realizarea unității religioase, s-a înfăptuit și unitatea sufletească a fiilor bisericii.

În încheiere, P. S. Episcop aduce mulțumiri membrilor Adunării eparhiale, Consiliului eparhial, colaboratorilor din Centrul eparhial și p. c. pr. protopopi ai Eparhiei, precum și corpului profesoral al Școlii teologice din localitate, pentru colaborarea rodnică și apoi dă expresie sentimentelor de recunoștință pentru Conducerea de stat, pentru Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, pentru Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, și pentru Dl. Secretar General al Departamentului Cultelor, Prof. Dumitru Dogaru, pe care îi asigură de supunere, loialitate și colaborare sinceră, spre binele patriei, poporului, păcii și înfrățirii între popoare.

Ședința s-a declarat deschisă, urmînd cooptarea noilor membri în Adunarea eparhială, ca rezultat al delimitării eparhiei din 1 martie 1968,

în persoana P. C. Pr. Angelescu Ion, protopop de Brăila, Roman Drug, paroh la biserica Sfântul Dumitru din Adjud și cei doi membri mireni de la Adjud, Negoită Atanasie și Gheorghiu Ion.

Au fost distribuite comisiilor respective Rapoartele generale anuale ale P. C. Pr. Cons. Ioan Zamfir și Dumitru Arghira, după care a urmat o pauză, în care timp comisiile să examineze și să prezinte apoi Adunării eparhiale referatele respective.

Lucrările au fost reluate la ora 11 când s-a dat cuvântul raporturilor comisiilor. Din partea comisiei bisericești a citit raportul Dl. Profesor Constantinescu Zamfir de la Focșani, raport care subliniază printre altele: actuala configurație a eparhiei, cu cele 6 protopopiate — trei în județul Buzău, cu sediile în orașul Buzău, Rîmnic și Pătirlagele, unul în județul Brăila cu sediul în orașul Brăila și două în jud. Vrancea cu sediile în orașele Focșani și Panciu. Eparhia are 567 parohii, 567 biserici parohiale, 165 biserici filiale, 14 biserici de cimitir, biserici deservite de 656 preoți, 4 diaconi, 2 arhimandriți, care potrivit studiilor, se prezintă astfel: 1 doctor în teologie, 457 licențiați în teologie și 199 absolvenți de seminar; cîntăreți bisericești sînt 470, din care 95 cu examen de asimilare. Pentru legalitatea funcționării unor cadre necalificate și onorifice, eparhia a propus și Sfîntul Sinod a aprobat organizarea unui nou examen de asimilare în cursul lunii decembrie 1968.

Pentru treburile administrative și bisericești, P. S. Episcop este ajutat de Adunarea eparhială, Consiliul eparhial — convocat în 4 ședințe de lucru —, iar pentru rezolvarea urgentă a unor probleme, de către Permanența Consiliului eparhial, întrunită în 22 de ședințe.

Toate problemele au fost rezolvate în spiritul și limita dispozițiilor legale bisericești și de stat, sub directa răspundere a P. S. Episcop care privește totul cu seriozitate și justete. Raportul precizează, apoi, că lucrările de la Centrul eparhial sînt rezolvate sub conducerea celor doi Consilieri Administrativi, ajutați cu competență și promptitudine de către consilierul juridic Avocat Stroe Șerban, Secretarul eparhial Pr. Virgil Frînculescu, Inspectorul bisericesc Pr. Marin Negulescu și șeful contabil, Volentir Chiril.

Pentru un folositor schimb de experiență și pentru precizarea atribuțiilor, au fost organizate la Centrul eparhial două conferințe administrative cu protopopii eparhiei, tot două conferințe administrative, la protopopiate cu preoții eparhiei.

Pentru munca depusă în activitatea lor, s-a conferit efigia Prea Fericitului Patriarh Justinian, de către comisiunea sinodală, direct de P. S. Episcop, consilierilor administrativi, inspectorului bisericesc, protopopilor eparhiei, directorului Seminarului teologic și celor doi mireni delegați în Adunarea Națională Bisericească — Profesor Vasile Cojocaru și Inginer Mihalcea Gheorghe, precum și Crucea de Iconom-Stavrofor celor 4 preoți din Administrația eparhială, Zamfir Ioan, Arghira Dumitru, Frînculescu Virgil, Negulescu Marin, protopopilor eparhiei și directorului seminarului, în cadrul unei slujbe religioase în Catedrala episcopală.

În cadrul eparhiei funcționează 3 minăstiri : una de călugări la Ciolanu jud. Buzău și două de călugărițe la Rătești, același județ și Sihastru, jud. Vrancea.

Viața religioasă în eparhie s-a desfășurat, în limita deplinei libertăți religioase. Unii credincioși au avut prilejul să asiste la slujbele oficiate de P. S. Episcop cu ocazia sfințirii bisericilor din parohiile : Sirbi, Vitănești și Căpățanu, județul Vrancea, Potoceni, jud. Buzău. Pe lângă îndrumările de ordin religios, P. S. Episcop i-a îndemnat la trăirea unei vieți cetățenești corectă, la muncă asiduă pentru prosperitatea țării, la lupta pentru apărarea păcii și la respectul cuvenit Conducerii de stat.

Sentimentul religios s-a manifestat apoi prin participarea la cîntarea omofonă din biserici, prin achitarea voluntară a contribuțiilor bănești la susținerea cultului, a diferitelor lucrări de reparații, și la colecta Fondului Central Misionar, care în cursul anului 1968 a ajuns la suma de 327.844, cu cca. 40.000 mai mult decît prevederile din plan.

Îndrumări pentru o viață creștină și cetățenească corectă află credincioșii și în pastoralele de Crăciun și Paște ale P. S. Episcop Dr. Antim.

Comportarea preoților la slujbele bisericesti, în familie și în societate este corectă. Puținele cazuri au fost rezolvate, fără participarea Consistoriilor bisericesti, cazurile nefiind grave, de către protopopii eparhiei și în ultimă instanță de către P. S. Episcop.

Raportul citează un număr de 117 preoți și cîntăreți bisericesti pentru comportare corectă și activitate bogată în parohii.

Avîndu-se în vedere greutățile de transport întîmpinate de unii preoți, eparhia a aprobat trecerea unor parohii de la un protopopiat la altul, trecere făcută în limita îndrumărilor Sfintului Sinod.

Fiind supus discuțiilor Adunării eparhiale raportul prezentat de Comisia bisericească, iau parte la cuvînt : P. C. Pr. Protopop Gh. Popescu — care spune printre altele: activitatea în eparhie este unitară și colectivă, fiind corespunzătoare cerințelor actuale, clerul în frunte cu Ierarhul lor își desfășoară activitatea în lumina realităților și legiurilor, urmărind progresul general. Credința noastră, care nu este numai contemplație ci și acțiune, nu ne îngăduie să lucrăm în afara cerințelor vremii, fiecare în dimensiunile vieții contemporane își are partea sa de contribuție și răspundere. Au mai luat cuvîntul, apreciînd activitatea Sectorului bisericesc și preoții Diamandescu Nicolae — Cărpiniștea și Danțiș Dragomir — Birsești.

Supus la vot, Adunarea eparhială aprobă în unanimitate raportul.

Îa cuvîntul apoi Raportorul Comisiei culturale Dl. Profesor C. Cojocaru, raport care consemnează printre altele : pregătirea cultural-profesională a clerului se face prin școlile teologice de învățămînt religios, cursurile de îndrumare misionară și conferințele de orientare preoțești, care anul acesta au fost 4, avînd de discutat subiecte de strictă actualitate bisericească și socială. Avînd pregătirea profesională corespunzătoare, clerul eparhiei desfășoară o bogată activitate predicatorială, ajută acțiunile sociale în parohii. Activitatea socială privește problemele de ordin general obșteșc și activitatea corespunzătoare pe care o desfășoară de la om la om și în cadrul organizațiilor obștești: cămine culturale, co-

mitete de luptă pentru pace, Cruce Roșie, Cooperative de credit și economie, C.A.P.-uri. Raportul arată problemele și acțiunile la care au luat parte preoții, evidențiind multe nume dintre aceștia.

Întreaga activitate s-a desfășurat în spiritul «Apostolatului Social» și a îndrumărilor permanente date de P. S. Episcop preoțimii din eparhie.

În încheiere, comisia propune aprobarea Raportului, cu toate problemele semnalate și constatările făcute de către P. C. Pr. Consilier de resort Ioan C. Zamfir și să se aducă cuvinte de omagiu și recunoștință P. S. Episcop Antim, și Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian.

La discuții Dl. Profesor Constantinescu Zamfir, a accentuat grija preoților de a călăuzi pe credincioși pe latura religioasă și socială, că biserica sprijină lupta pentru apărarea păcii, că ea își îndeplinește, în prezent, cu mult spor adevărata ei misiune. P. C. Pr. Protopop Ion Munteanu — Focșani evidențiază aportul preoțimii din eparhie în viața nouă, în lupta pentru pace. Dl. Avocat Dumitrescu Gheorghe apreciază că biserica noastră, înțelegându-și menirea, trăiește ancorată în realitate, cultivă în rindul credincioșilor adevăratul umanism care vizează îmbunătățirea și înobilarea vieții omenеști. Face mențiune de legalitatea activității eparhiei, activitate ce denotă respectul față de avutul obștesc de către toți salariații eparhiei. Ultimul a luat cuvîntul P. C. Pr. Protopop Ion Angelescu — Brăila, care elogiază activitatea eparhiei așa după cum se desprinde din raportul comisiei și se declară de acord cu conținutul raportului.

Prea Sfințitul Episcop aducînd mulțumiri vorbitorilor și supunînd votului referatul comisiei culturale, Adunarea eparhială îl aprobă în unanimitate.

Raportul comisiei economice îl citește Dl. Mohorea Dumitru-Panciu, privitor la : problemele gospodărești de la centrul și din eparhie, activitatea serviciului de contabilitate, a corpului C.F.I. a Oficiului Juridic, a Fondului de Asigurare a bunurilor bisericești a Magazinului de colportaj, a Atelierului de luminări și tămîie ; situația financiară a Seminarului teologic din localitate, contul de gestiune și planul financiar al eparhiei. Raportul precizează că întreaga activitate economică și gospodărească s-a desfășurat sub atenta supraveghere și îndrumare a P. S. Episcop Antim.

Pe marginea raportului, P. C. Pr. Protopop V. Văcăreanu-Panciu evidențiază tot ceea ce s-a înfăptuit la Centrul eparhial și în eparhie, sub supravegherea P.S. Episcop Antim, care în permanență dă dovadă de energie sufletească și intelectuală, apreciază justețea întregului conținut al referatului, și-l însușește și supune Adunării eparhiale spre aprobare.

După încheierea discuțiilor, Adunarea eparhială aprobă în unanimitate : contul de gestiune pe anul 1967, care arată la venituri 13.912.741,39 lei, la cheltuieli 8.697.521,90 lei, cu excedent de 5.215.219,49 lei ; planul financiar pe 1969 la venituri și cheltuieli cu suma de 16.389.800 lei și cu un fond de deschidere de credite de 4.575.300 lei ; contul de gestiune al Seminarului teologic pe 1967, cu venituri de 827.420,34 lei, cheltuieli 780.388,80 lei cu un sold de 47.031,54 lei; planul financiar pe 1969 la venituri și cheltuieli lei 947.600, cu un fond pentru deschidere de credite

de lei 31.100. Adunarea aprobă propunerea să se ceară eparhiei Dunărea de Jos acoperirea cheltuelilor pentru întreținerea seminarului, în raport cu numărul elevilor ce-i are la Școala de cîntăreți și Seminarul teologic din orașul Buzău.

În încheierea lucrărilor P. S. Episcop dă citire telegramelor ce urmează a fi trimise, în numele Adunării eparhiale, Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, Domnului Ion Gheorghe Maurer, Președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, și Domnului Profesor Dumitru Dogaru, Secretar general al Departamentului Cultelor, Membri Adunării Eparhiale aprobă cu aplauze conținutul telegramelor, după care P. S. Episcop, Dr. Antim, Președintele Adunării eparhiale, mulțumește tuturor pentru participare și aprobarea activității eparhiei și îi invită la agapa frățască din Palatul Episcopal.

ASISTENT

SFINȚIRI DE BISERICI

PAROHIA POCENI, JUDEȚUL BUZĂU. — Biserica satului Potoceni, zidită și dată spre slujire în anul 1894, a fost distrusă de incendiu la 18 martie 1965. Doar zidurile au rămas în picioare, cu golul ușilor și al ferestrelor. Enoriașii parohiei îndrumați de parohul lor P. C. Preot Aurel Dobrescu au căutat să refacă sfântul lăcaș, fiind ajutați și de credincioși din alte sate; dar incurajarea cea mai mare a venit de la Sf. Episcopie a Buzăului, care a plătit suma de 70.660 lei drept cotă de asigurare, adăugînd și alte ajutoare în bani și materiale care se ridică la valoarea de peste 50.000 lei. Încît la începutul anului 1968 lucrările de reconstrucție erau încheiate, rămînînd a se face numai pictura din nou.

În aceste condiții P. S. Episcop Dr. Antim al Buzăului a apreciat că este bine să se dea biserica spre folosință enoriașilor și a hotărît să sfințească noul lăcaș. Enoriașii au adus daruri și podoabe, îmbrăcînd interiorul cu toate cele de trebuință

Sfințirea a avut loc duminică 3 noiembrie 1968 și s-a oficiat de către P. S. Episcop Dr. Antim, înconjurat de un sobor de preoți. Au participat credincioși din orașul Buzău și din alte sate de pe valea Buzăului și a Slănicului.

Terminîndu-se slujba divină, a luat cuvîntul parohul A. Dobrescu care a prezentat P. S. Episcop un raport amănunțit despre situația lucrărilor bisericii, aducînd mulțumiri tuturor pentru dragostea ce au arătat bisericii din Potoceni. Au fost exprimate, în chip deosebit, mulțumiri față de autorități pentru înțelegerea ce au arătat față de buna desfășurare a lucrărilor, dînd asigurare că enoriașii vor ști să fie, pe mal departe, buni cetățeni ai țării, făcîndu-și cu multă conștiință datoriile obștești. După ce a mulțumit în mod deosebit P. S. Episcop pentru

ajutorul dat parohiei, numindu-l prim ctitor al acestei biserici refăcute, p. c. preot paroh și-a încheiat raportul, luându-și angajamentul de a continua lucrarea de împodobire a bisericii cu pictură nouă.

A vorbit apoi P. C. Protopop N. Sburlan în numele preoțimii din Protoieria Buzău, afirmând că toți slujitorii Bisericii își îndeplinesc cu elan îndatoririle canonice, pastorale și sociale. P. C. Protopop a scos în relief strădania și spiritul de jertfă al credincioșilor din Potoceni și a supus atenției P. S. Episcop pe vrednicul preot paroh Aurel Dobrescu, cerind pentru el o dreaptă și meritată răsplată.

În încheierea sărbătorii a cuvîntat P. S. Episcop Antim arătîndu-și bucuria și mulțumirea pentru frumosul rezultat obținut la parohia Potoceni prin reconstruirea bisericii. A lăudat pe enoriași pentru dărnicia lor și a făcut aprecieri la adresa p.c. preot paroh care s-a străduit pentru înfăptuirea lucrărilor atît de costisitoare. Apoi P.S. Episcop a îndemnat pe creștinii prezenți să trăiască în pace, să-și iubească țara și să respecte credința... «Guvernul țării și conducătorii noștri, împreună cu toată suflarea românească, — a spus P.S. Episcop — doresc și luptă pentru cooperare și conviețuire pașnică între neamuri și popoare. Și Biserica își aduce sprijinul ei la aceste frumoase țeluri, după îndrumarea dată preoților de Sf. Sinod și de Prea Fericitul Patriarh Justinian... Vă îndemnăm ca neîncetat să purtați grijă de îndeplinirea datoriilor de creștini, să păziți poruncile și datinile creștinești, să nu uitați credința, nădejdea și dragostea creștină... Munciiți cu sîrguință pentru binele și fericirea obștească. Să ne silim a întări familia înlăturînd orice început de vrajbă, pricină sau gilceavă, ca să dăm un bun exemplu copiilor noștri. Să respectăm demnitatea umană în legăturile cu semenii noștri. Să nu uităm că legea supremă a noastră a creștinilor este porunca Mîntuitorului : «Iubiți-vă, precum și Eu v-am iubit pe voi...».

Încheind cuvîntul său, P.S. Episcop Dr. Antim a binecuvîntat pe toți cei prezenți, făcîndu-le urări de sănătate, apoi le-a împărțit sfînta anafură.

PAROHIA CĂPĂTANU, JUDEȚUL VRANCEA. — Pe valea Milcovului, puțin mai sus de orașul Odobești, unde se termină vestitele podgorii și încep livezile bogate cu pomi fructiferi, se află așezată parohia Căpătanu, formată din satele Arva, Căpătanu și Valea Rea, cu un total de 330 familii, păstorită de p.c. preot Gheorghe Tincu. Deși venit aci numai din anul 1962, parohul Gh. Tincu a reparat radical biserica filială Valea Rea, făcîndu-i reparații de zidărie, tencuieli și zugrăveli, cum și învelitoare cu tablă zincată. Apoi s-a acoperit din nou biserica parohială din satul Căpătanu. Între timp s-a reparat și casa parohială, făcîndu-se și alte îmbunătățiri gospodărești, prin grija parohului Gh. Tincu.

În anul 1967, conform dorinței enoriașilor, s-au întocmit formele pentru pictarea din nou a bisericii filiale Arva, după ce i se făcuseră unele lucrări de consolidare la zidărie. Această biserică cu hramul Sfîntul Ioan Botezătorul s-a zidit între anii 1910—1920 prin strădania enoriașilor și cu ajutorul mult rîvnitorului preot Ion Nedelcu.

Biserica a suferit avarii la cutremurul din 1940 și s-a refăcut de parohul Iordache Zamfir. Pictura cea nouă a fost executată de artistul pictor Adolf Cantini-Focșani.

Și astfel, după ce biserica a fost innoită și împodobită, locuitorii parohiei au trăit în ziua de 10 noiembrie 1968 clipe de înălțare sufletească, avînd în mijlocul lor pe P.S. Episcop Antim Angelescu al Buzăului, venit împreună cu colaboratorii săi pentru a oficia slujba de resfințire a bisericii filiale Arva. Au participat la slujbă preoți din satele vecine și credincioși de pe valea Milcovului, care au ascultat cu deosebită evlavie slujba arhierescă.

Sfîrșindu-se tîrnosirea și celelalte după rînduială, c. preot paroh Gh. Tincu a raportat Prea` Sfințitului despre lucrarea făcută, scoțînd în relief rîvna enoriașilor și devotamentul lor față de sfînta biserică, cum și bucuria prilejuită de cinstea pe care le-a făcut-o Chiriarhul de a veni pe Valea Milcovului pentru o asemenea manifestare duhovnicească. Apoi părintele paroh a exprimat mulțumiri pentru toți care au ajutat și contribuit la lucrări și s-a rugat împreună cu enoriașii săi pentru sănătatea și îndelunga păstorire a P.S. Episcop Antim.

În cuvîntul său rostit cu mult patos și avînt, P.C. Protopop Ion Munteanu al Protopopiatului Focșani a exprimat respectul preoțimii vrîncene pentru persoana Chiriarhului și a dat asigurarea că întregul cler local este la datorie și lucrează cu rîvnă pe tărîm pastoral, păstrînd o conduită corectă și apărînd demnitatea clericală.

A vorbit apoi P.S. Episcop Antim Angelescu arătînd că evenimentul fericit al sfințirii bisericii din Arva i-a produs o deosebită bucurie și mulțumire, deoarece a putut să vadă pe credincioșii de pe istorica vale a Milcovului și să fie aproape de fostul schit Mera, ctitorie a lui Antioh Cantemir. Apoi P.S. Sa a spus : «Am urmărit de la Centrul nostru eparhial activitatea c. preot Gh. Tincu, a cărui rîvnă o cunoaștem însă de cînd era preot la Nereju Mic, unde a realizat frumoase înfăptuiri. Să-l înconjuțați cu toată dragostea, el este păstorul vostru și va da răspuns înaintea lui Dumnezeu pentru sufletele voastre. Lumea dorește pe bunul și adevăratul preot, pildă tuturor în toate, în lucrarea bisericească și socială. Viata religioasă, a spus în continuare P.S. Episcop, se dezvoltă normal pe plaiurile scumpei noastre Patrii, încît noi trebuie să fim mulțumitori Guvernului și conducătorilor țării pentru libertatea religioasă acordată. Sîntem datori să ne ajutăm în muncă, lucrînd cu dragoste și rîvnă, cum ne îndeamnă cuvîntul Scripturii. Primirea impresionantă ce ne-ați făcut, numărul mare de credincioși ce ne-au întîmpinat, atmosfera înălțătoare de aci, sînt amintiri ce ne vor însoți la reședința noastră cu sentimentele cele mai înalte...

În așteptarea sfintei Sărbători a Nașterii Domnului, vă îndemnăm să vă faceți datoria ca buni creștini, să țineți datinile strămoșești și să cinstiți tradițiile creștine care aici în Moldova se păstrează cu multă sfințenie. În curînd vom sărbători ziua de 1 decembrie — alipirea Ardealului la Patria-Mamă, de la a cărei înfăptuire au trecut 50 ani. Vă îndemnăm să vă iubiți țara, poporul și pe conducătorii lui. Plecînd de aici, vă

dăm binecuvîntarea Noastră arhierescă, cu toate dorințele de bine și vă felicităm pentru tot ce ați făcut spre cinstea și podoaba bisericii dumneavoastră».

La urmă P.S. Episcop a împărțit sfînta anafură, după care credincioșii au plecat la casele lor mîngîiați duhovnicește și cu sufletul întărit de îndemnurile părințești primite.

ASISTENT

† PREOTUL VICTOR MUȘĂTESCU

La 23 decembrie 1968, în vîrstă de 59 ani și după o grea suferință, a încetat din viață preotul Victor Mușătescu paroh al parohiei Luciu județul Buzău. Împrejurarea a făcut ca decesul său, ca și timpul de suferință de altfel, să se producă în orașul Ploiești, unde a și fost înhumat, încît enoriașii pe care i-a păstorit 33 ani n-au putut să-i aducă semnele dragostei și ale devotamentului lor de fii duhovnicești. A fost de față numai o delegație restrînsă de bărbați și femei din parohia Luciu, care au plîns la căpățiiul părintelui lor, exprimînd regrete pentru această pierdere prea timpurie. De asemeni, în aceste ultime clipe, în afară de familie, a fost însoțit de colegi și prieteni, care i-au dat ultimul salut. Au fost de față preoții: Popescu Alexandru, Lăzărescu N., I. Popescu-Strejnic, Roșu, Iliescu Ioan, Trifu-Stefești toți din Ploiești, cum și preoții Frăsineanu Ion, Teodorescu Gh., Constantin Gh., Sachelarie Stelian, Traian Frangu, Manea Stelian, Gheorghe și Alexandru Bițan toți din Eparhia Buzăului.

Corpul neînsuflit a fost depus la Catedrala Sfîntul Ioan — Ploiești unde s-a oficiat și prohodul, iar înhumarea a avut loc la cimitirul Vijșoara. Despre persoana decedatului, despre activitatea și comportarea sa, a vorbit c. preot Ioan Frăsineanu-Buzău, arătînd că pr. Mușătescu a fost un slujitor devotat al bisericii, un bun și cuminte preot, care și-a îndeplinit chemarea sa cu multă modestie și demnitate.

Cu privire la persoana defunctului, notăm că a fost preoțit în anul 1931 pentru parohia Valea Sâlciei — R. Sărat, iar în 1935 s-a transferat la parohia Luciu, unde a păstorit pînă la moarte. A restaurat complet biserica din Luciu făcîndu-i și pictură nouă, pentru care în 1960 i s-a acordat de către P. S. Episcop Antim, rangul de iconom.

Enoriașii parohiei, ca și administrația bisericească îi vor purta o pioasă aducere aminte.

ASISTENT

EPISCOPIA DUNĂRII DE JOS

D A R E D E S E A M Ă

ASUPRA LUCRĂRILOR ADUNĂRII EPARHIALE A EPISCOPIEI DUNĂRII DE JOS PE ANUL 1968

Duminică, 8 decembrie 1968, s-a ținut la Reședința episcopaă din Galați, sesiunea ordinară anuală a Adunării eparhiale a Episcopiei Dunării de Jos, pentru anul 1968.

Înainte de începerea lucrărilor, Prea Sfințitul Episcop Chesarie și membrii Adunării eparhiale, au luat parte la Te-Deum-ul oficiat în Catedrala Episcopală de un sobor de preoți, în frunte cu P.C. Arhim. Ieronim Motoc, vicar eparhial.

La orele 10, membrii Adunării eparhiale au trecut în sala de ședințe.

Prea Sfințitul Episcop Chesarie, Președintele Adunării eparhiale, a deschis apoi ședința de lucru, printr-o cuvîntare ocazională în care a reliefat momentele de seamă din viața Bisericii și a Patriei noastre și lucrarea desfășurată de întreaga Eparhie în cursul unui an de muncă rodnică.

Prea Sfinția Sa, între altele a arătat că Biserica din Eparhia Dunării de Jos și-a desfășurat activitatea ținînd seama de Legiuirile și Regulamentele în vigoare, precum și de prevederile Sfințelor Canoane și învățăturile Sfintei Evanghelii. Ținînd seama de toate aceste lucruri, personalul bisericesc, atît de la Centrul eparhial cît și din întreaga Eparhie, și-a îndeplinit toate îndatoririle atît cele bisericești cît și cele sociale și cetățenești. A făcut acestea în mod deosebit în acest an, pe care noi îl putem numi anul unor importante comemorări, cum a spus Prea Sfinția Sa, pentru că, după cum ne este cunoscut la 6 iunie a.c. s-au sărbătorit două decenii de la întronizarea Prea Fericitului Părinte Justinian ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, a cărui prodigioasă activitate pentru binele Bisericii și al Patriei a fost arătată atît în revistele Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, precum și în conferințele de orientare ale preoților și în alte împrejurări. De asemenea, la 21 octombrie s-au sărbătorit împlinirea a 20 de ani de la reîntregirea Bisericii Ortodoxe Române, prin revenirea fraților uniți la sinul Bisericii mame. Și, în sfîrșit la 1 decembrie s-a aniversat Semicentenarul Unirii Transilvaniei cu Patria-mamă, eveniment de mare însemnătate pentru poporul nostru.

În cîntea acestor evenimente Prea Sfinția Sa a spus că preoțimea noastră s-a arătat vrednică de misiunea sa. Pe tărîm spiritual și gospodăresc se remarcă în permanent grija pe care a avut-o preoțimea pentru deservirea duhovnicească a credincioșilor și pentru buna întreținere, reparare și înfrumusețare a Sfințelor lăcașuri. Iar pe plan social, prin activitatea desfășurată pentru susținerea intereselor obștești ale poporului nostru, pentru întărirea păcii, a familiei, înfrumusețarea satelor și a orașelor țării noastre, etc.

Arătînd că toate aceste aspecte ale activității din Eparhie pe anul 1968 sînt ogîndite în Dările de Seamă ale sectoarelor administrativ-bi-

sericesc, cultural și economic, care le vor fi prezentate, Prea Sfinția Sa a subliniat sprijinul pe care Eparhia l-a primit din partea conducerii de Stat prin Departamentul Cultelor de pe lângă Consiliul de Miniștri și prin organele locale ale puterii de Stat, cărora le-a adus mulțumiri.

Pentru a se da expresie recunoștinței și dragostei față de Prea Fericitul Patriarh Justinian și față de Conducătorii patriei noastre, Prea Sfinția Sa, în calitate de Președinte al Adunării eparhiale, a dispus să se dea citire proiectelor unor telegrame adresate Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian. S-au trimis de asemenea telegrame Domnului Nicolae Ceaușescu — Președintele Consiliului de Stat, Domnului Ion Gheorghe Maurer — Președintele Consiliului de Miniștri și Domnului Profesor Dumitru Dogaru, Secretarul General al Departamentului Cultelor, Comitetului Național pentru Apărarea Păcii și domnilor președinți ai Consiliilor Populare din județele Galați, Constanța și Tulcea, pe raza cărora se află eparhia Dunării de Jos.

Textul telegramelor a fost aprobat în unanimitate de membrii Adunării eparhiale.

După cuvântarea Prea Sfinției Sale de deschiderea ședinței, P.C. Pr. Petre Copceag, inspector bisericesc și secretarul general al Adunării eparhiale, a dat citire tabelului Comisiilor Adunării eparhiale pe sectoare și a repartizat fiecărei Comisii lucrările pentru studiere.

După o pauză, la orele 12, P.S. Episcop Chesarie, președintele Adunării, redeschide ședința și dă cuvîntul P.C. Protoieru Virgil Nicolae, de la Medgidia să prezinte referatul Comisiei pentru sectorul administrativ bisericesc condus de P.C. Pr. Cons. Teofan Stănescu.

Referatul, prezentînd diferite aspecte ale activității pe anul 1968 a sectorului administrativ bisericesc, arată că întreaga muncă desfășurată de Centrul eparhial, cît și de unitățile în subordine, protoierii și parohii a fost axată pe linia orientării credincioșilor spre a fi de folos atît Patriei cît și Bisericii noastre strămoșești. Iar p.c. părinți protoierei și preoți și-au făcut pe deplin datoria ca slujitori ai Bisericii și ca cetățeni loiali ai Patriei noastre, urmînd îndemnurilor venite de la P. S. Episcop Chesarie și de la colaboratorii P. S. Sale. Între altele raportul sublinia și faptul că, în cursul anului 1968 au fost hirotoniți 7 noi preoți, care au fost încadrați în parohiile vacante din Eparhie, iar Consistoriul eparhial a avut pe rol un singur caz, care și acela a fost închis.

După prezentarea raportului, la discuții, Dl. Mihai Constantin luînd cuvîntul a subliniat că : «Biserica Ortodoxă Română înțelegînd rolul și importanța ce o are în educarea credincioșilor pentru a fi cetățeni harnici, cinstiți și demni de orînduirea socială din epoca în care trăiesc, desfășoară o activitate frumoasă în rîndul credincioșilor, o activitate care se soldează cu rezultate apreciate. Dărilor de seamă, prezentate astăzi demonstrează cu prisosință că, toți credincioșii sînt orientați și antrenați la acțiunile de înfrumusețare a satelor și orașelor patriei noastre, prin înfăptuirea de lucrări de ordin edilitar gospodăresc prin muncă patriotică, ceea ce face să se aducă importante economii la bugetul statului. S-a desprins de asemenea că, Biserica Ortodoxă Română își aduce o contribuție la înfăptuirea politicii statului nostru de întărire a păcii și a

prieteniei între popoare, că bisericii îi sînt asigurate condițiile unei normale activități.

P.C. Protoiereu Nicolae Codreanu din Constanța a prezentat referatul Comisiunii pentru Sectorul Cultural, sector condus tot de P.C. Pr. Consilier Teofan Stănescu.

Raportul a subliniat activitatea predicatorială a preoțimii din Eparhie și mijloacele pe care le-a folosit pentru munca pastorală în rîndul credincioșilor. Apreciază rostul cursurilor de îndrumare misionară și socială, a conferințelor de orientare și administrative cu preoții și cu p.c. protoierei, și completarea bibliotecilor parohiale cu cărți și reviste, cu conținut teologic, istoric, social, beletristic, etc. care sînt de mare folos pentru îmbogățirea cunoștințelor și pentru orientarea preoților în activitatea lor. Remarcă apoi colaborarea preoțimii cu autoritățile și cu organizațiile obștești în toate problemele care privesc înnoirea țării și afirmarea voinței de pace a poporului nostru, pentru apărarea și întărirea patriei noastre, și pentru ridicarea nivelului de trai al tuturor cetățenilor. Raportul mai arată că o rodnică și prietenească colaborare, bazată pe respectul reciproc, s-a încheiat între preoții și credincioșii noștri, pe de o parte și slujitorii și credincioșii celorlalte culte religioase din țara noastră pe de altă parte. Toți aceștia, călăuziți de imboldul sfînt al unirii tuturor cetățenilor în jurul intereselor superioare ale patriei noastre, ei colaborează frățește în cadrul acțiunii duse de întregul popor pentru realizarea marilor idealuri și sarcini care stau în fața noastră a tuturor și a întregii omeniri.

Cu privire la pregătirea de cadre pentru viitorii slujitori ai Bisericii, raportul arată că Episcopia a întreținut în anul școlar 1967/1968, 41 elevi la Seminarul teologic din Buzău, iar la Institutul teologic, 20 de studenți.

La discuții, Dl. Prof. Constantin Dăneț, luînd cuvîntul a subliniat inițiativa luată de P. S. Episcop Chesarie de a organiza la Mînăstirile Celic Dere și Cocoșul din jud. Tulcea, colecții muzeistice de artă religioasă.

Raportul Comisiei Economice pentru sectorul economic, sector condus de P.C. Pr. Gh. Ciupercă, cu realizările pe anul 1967 și propunerile pentru Planul Financiar pe anul 1969, a fost prezentat de P.C. Protoiereu Nicolae Vicol din Galați.

Comisia constată în acest raport că, datorită colaborării constructive a tuturor factorilor răspunzători de Sectorul economic al Centrului eparhial, veniturile planificate pentru anul 1967 a fost realizate, iar cheltuielile s-au făcut cu spirit gospodăresc de economisire și de o înțeleaptă întrebuițare. Se subliniază apoi sprijinul primit din partea Statului prin Departamentul Cultelor, pentru plata personalului bisericesc, etc. De asemenea, se arată că Centrul Eparhial a acordat unor parohii, mînăstiri și protoierii ajutoare pentru diferite reparații, construcții și procurări de obiecte bisericesti.

Cu privire la proiectul de Plan Financiar pe anul 1969, Comisiunea constată că, propunerile făcute sînt juste și își însușește punctul de vedere al Centrului eparhial în ce privește amenajările de la atelierul de luminări, întrucît actualul atelier este vechi și nefcăpător.

La discuții, Dl. Hîncu Ștefan, luînd cuvîntul arată că, lucrările prezentate în fața Adunării, vădesc, cu prisosință, că, la acest Centru eparhial s-a depus muncă, pricepere și un efort susținut, din partea tuturor, pentru ca sarcinile care revin Centrului eparhial să fie îndeplinite. D-sa, apreciază felul corect în care s-a făcut gestionarea bunurilor și faptul că, prin acordarea de ajutoare unor minăstiri și parohii pentru diferite reparații și îmbunătățiri, Centrul eparhial a sprijinit în același timp în mod direct și acțiunea de bună gospodărire și înfrumusețare a satelor și a orașelor noastre, acțiune inițiată de conducerea patriei noastre.

La fiecare raport prezentat al Comisiunilor Adunării eparhiale, P.S. Episcop Chesarie a invitat pe membrii Adunării să se pronunțe asupra lucrărilor prezentate. Membrii Adunării eparhiale au răspuns de fiecare dată, aprobînd în unanimitate toate aceste lucrări, cu aplauze și cu o deplină satisfacție pentru strădania desfășurată de Eparhia Dunării de Jos în tot cursul anului 1968.

Epuizîndu-se ordinea de zi, P.S. Episcop Chesarie, președintele Adunării eparhiale, a mulțumit tuturor pentru participare la ședință și pentru contribuția pe care au dat-o Centrului eparhial la bunul mers al treburilor Eparhiei. P.S. Sa a arătat că și în anul care va urma, lucrarea noastră va fi aceeași de a răspunde cu sîrguință și dragoste cerințelor credincioșilor Eparhiei noastre pentru buna lor îndrumare creștinească și cetățenească și pentru sprijinirea năzuințelor poporului nostru și înflorirea scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România, pentru triumful păcii în lume și pentru fericirea întregii omeniri.

Prea Sfinția Sa a declarat apoi închise lucrările sesiunii ordinare de lucru a Adunării eparhiale, pe anul 1968.

ASISTENT

R E C E N Z I I

«Studii și cercetări de istoria artei», seria «Artă Plastică»,
tomul XV, 1/1968, 128 p.

Cel de al 2-lea număr al periodicului «Studii și Cercetări de Istoria Artei», Seria «Artă Plastică», consacră pagini importante unor studii de specialitate privind vechi edificii și meșteri de artă feudală românească. Dată fiind importanța unora din aceste studii pentru noi, ne vom opri asupra următoarelor :

1. Teodora Voinescu, *Observații asupra stilului brîncovenesc, portalul*, p. 3—24 ;

2. Florentina Dumitrescu, *Observații asupra stilului brîncovenesc, decorația iconostasului*, p. 25—40 ;

3. N. Stoicescu, *Cum se construiau bisericile în Țara Românească și Moldova în secolul al XVII-lea — prima jumătate a secolului al XIX-lea*, p. 79—89.

4. Oliver Georgescu, — *Nicolae Polcovnicu, zugravul. Pe marginea unor documente inedite*, p. 89—96.

5. Prof. Carmen Ghica, *Vel logofătul Ioan Tăutu, cea mai veche miniatură a unui dregător*, p. 114—117.

Teodora Voinescu, *Observații asupra stilului brîncovenesc. Portalul*.

Autoarea își propune să răspundă, în cadrul studiului de față, la două probleme, privind stiliul brîncovenesc : 1. Încadrarea în timp a temei anunțate și 2. categoriile de opere integrate artei brîncovenesti și trăsăturile lor stilistice.

În legătură cu periodizarea artei brîncovenesti, istoriografia de specialitate consemnează puncte de vedere diferite. Unii cercetători integrează artei brîncovenesti numai creațiile elaborate în timpul domniei lui Constantin Brîncoveanu (1688—1714).

În fața de această încadrare în timp autoarea consideră că stilul brîncovenesc cuprinde nu numai operele din timpul domniei voievodului muntean, ci și «pe cele care le-au precedat sau succedat».

Iată în continuare câteva observații generale referitoare la originea, periodizarea și caracterele stilului brîncovenesc, așa cum se oglindesc acestea în ornamentația portalurilor secolelor al XVII-lea—al XVIII-lea.

O primă constatare o constituie prezența motivelor de stil «renascentist și baroc» în ornamentația portalurilor.

Influența Renașterii la sfîrșitul secolului al XVII-lea diferă de la țară la țară, căile de transmitere însă, rămînd comune : «circulația meșterilor, inițiativa și intervenția marilor mecenaiți, răspîndirea motivelor renașcentiste prin circulația din ce în ce mai mare a tipăriturilor ilustrate prin gravuri».

În Țara Românească — precizează autoarea — Renașterea apare din ce în ce mai clar «ca un fenomen local, de istorie a culturii și de evoluție a formelor». Privită din acest punct de vedere, în sculptura brîncovenescă au fost recunoscute elemente de ornamentație renașcentistă, însă cu amprentele stilului specific Orientului și regiunilor sud-balcanice. Expresie a acestei întrepătrunderi în arta brînc-

obtenească o constituție trecerea ușoară de la vechi (procedee tehnice și structura încadrărilor) și nou (motive multiple și ingenios integrate într-o viziune caracteristică stilului românesc).

Autoarea consideră că este mai puțin important dacă meșterii au fost români sau străini, esențial rămânând faptul că opera lor s-a integrat mediului de a gândi, de a simți al poporului român.

Se arată apoi, rolul marilor mecenaiți în vehicularea în Țara Românească a formelor Renașterii, prin cultivarea acestor forme, difuzarea lor în diferite edificii și prin adaptarea lor la tradițiile arhitectonice locale, în special ale celor din familia Cantacuzino.

Un rol de seamă în difuzarea caracterelor stilului renașcentist li se acordă — în cadrul studiului de față — cărților tipărite. O privire retrospectivă asupra graficii românești duce la concluzia că procesul de înnoire al acesteia a început încă de la mijlocul veacului al XVI-lea: trecerea de la o ornamentație cu specific geometrizant la una vegetaflorală. Acest proces se poate urmări cu ușurință în tipărirea lui Coresi începând cu tipărirea la Tîrgoviște a Triodului Pentecostar (1550)¹ și pînă spre sfîrșitul secolului al XVI-lea.

Iată cîteva caracteristici ale acestei înnoiri: inițialele de tip venețian, ce au înlocuit dreptat majusculile cu împletituri², vinieta în stil renașcentist³, frontispicii decorate cu «cornuri de abundență»⁴.

În prima jumătate a secolului al XVII-lea grafica apuseană este cultivată din ce în ce mai mult, atît în tipografia instalată cu ajutorul mitropolitului Petru Movilă, la Cîmpulung, cît și în tipografiile din Tîrgoviște și cele din mînaștirile Dealu și Govora.

În frontispiciile *Cazanei* tipărită la Dealu în 1648, în *Evanghelia învățătoare*, tipărită la Govora, în 1642⁵, în *Antologhionul* tipărit la Cîmpulung în 1643, se întîlnesc chenare de tip vegetal-floral, întîlnite de altfel și în structura portalurilor unor biserici ca cea a Doamnei, 1683⁶, și Doicești, 1706⁷. Alte motive ca: medalioane din motive vegetale și cununii din frunze de lauri se întîlnesc pe fațadele unor biserici de mînaștiri ca Hurez și Antim din București, chiar din secolul al XVI-lea, motive heraldice; pagini de titlu cu ornamente figurative — capete de îngeri⁸ în stilul celor de la portalurile Mînaștirii Cotroceni⁹ și bisericii Sfinții Apostoli din București¹⁰.

Cu mult mai timpuriu decît s-a considerat pînă acum — susține autoarea — a apărut motivul florii de acant, într-o evoluție continuă¹¹.

După enunțarea căilor și factorilor ce au contribuit la răspîndirea ornamenticii sculptate renașcentiste în Țara Românească, de la mijlocul secolului al XVII-lea pînă după mijlocul secolului al XVIII-lea, autoarea conchide că stilul brîncovenesc s-a încheșat și dezvoltat în «mediul local muntenesc», în trei etape:

1. Ioan Bianu și Nerva Hodoș, *Bibliografia românească veche, 1508—1830*, t. I, 1508—1716, București, 1903, p. I—VII+572 p. + 282 fig.; cf. p. 31—102.

2. Cf. fig. 1. — Ornamente de tip renașcentist din tipărirea veacului al XVI-lea: a) Inițială de tip venețian. Triod pentecostar slavonesc, cca. 1550.

3. Cf. fig. 1 b. — Vinieta. Evangheliarul slavon, Alba Iulia, 1579.

4. Cf. fig. 1 c. — Frontispiciu ornamentat cu cornuri de abundență. *Evanghelia cu învățătură*, Brașov, 1581.

5. Cf. fig. 2 a. — Frontispiciu, *Evanghelia învățătoare*, Govora, 1642.

6. Vezi fig. 2 c., — Portalul bisericii Doamnei din București, 1683.

7. Cf. fig. 26. Detaliu din chenarul portalului bisericii din Doicești, 1706.

8. Fig. 5 a. — Pagină de titlu, *Evanghelia cu învățătură*, Brașov, 1580; b. — Pagină de titlu. *Îndreptarea legii*, Tîrgoviște, 1652.

9. Fig. 5 c. — Portalul bisericii Mînaștirii Cotroceni, 1683.

10. Fig. 6 b. — Portalul bisericii Sfinții Apostoli 1715.

11. Fig. 7. — Motivul florii de acant în ornamentica veacurilor, XVI—XVIII: a) Detaliu decorativ de la portalul bisericii Doamnei, 1673. b) Vinieta: *Evangheliarul Slavon*, Alba Iulia 1579. c) Vinieta, *Cheia înțeleșului*, 1678, d) Chenar cu motivul florii de acant, *Liturghier slavonesc*, 1646, e) Chenar cu motivul florii de acant, *Îndreptarea legii*, Tîrgoviște, 1652, f) Tîmpla de piatră a bisericii Mînaștirii Antim, 1726. Detaliu.

Stadiul experimental, stadiul clasic și stadiul baroc. În aceste condiții decorația ornamentală din Țara Românească din secolele al XVII-lea — al XVIII-lea «s-a impus prin caracterele ei proprii». Asistăm la o serie de monumente la o împletire a elementelor decorative vechi cu cele noi. Atât în tipărituri, cât și la chenarele diferitelor biserici vom întâlni o juxtapunere între împletituri și frunze — expresie a nehotărârii artistului de a urma tendința geometrică sau cea florală. Treptat motivele renaștentiste se impun. Printre mecenajii artei românești care sînt considerați «deschizători de drumuri» ai noului stil muntenesc, se numără boierii din familia Cantacuzinilor. În perioada de maturitate ornamentica floral-vegetală s-a impus și a căpătat forme specifice¹². Aceasta a fost adaptată și asimilată treptat în sculptura brîncovenească.

Ajuns la stadiul de maturitate, noul stil se caracterizează prin scheme compoziționale unificate, prin integrarea elementelor renaștentiste în forme noi corespunzătoare cerințelor locale, cu-un repertoriu de motive dominat de floarea de acant.

Un rol de seamă în promovarea noilor forme în arhitectură l-au avut Brîncoveanu și întregul neam al Cantacuzinilor.

În perioada clasică stilul ornamental Brîncovenesc, evoluează spre eclecticism. «Ornamenta abundă și depășește limitele cadrului, invocînd cîmpul cu o floră luxuriantă...».

Floarea de acant specifică stilului brîncovenesc, capătă «mișcări contorsionate». Din acest punct de vedere, specifice sînt portalurile bisericilor Sfinții Apostoli¹³, (1715), Stavropoleos (1724), de la biserică (1722)¹⁴ și paraclisul minăstirii Văcărești (1736) din București.

Autoarea conchide că stilul brîncovenesc apare «ca o expresie artistică cu caracter autohton, născută din împletirea formelor tradiționale cu elemente de proveniență occidentală și renaștentiste, a căror integrare și selectivitate au dus la forme proprii artei Țării Românești».

Florentina Dumitrescu, *Observații asupra stilului brîncovenesc. Decorația iconostasului*. După cum se precizează încă de la început, autoarea se ocupă în cadrul studiului său de operele create între anii 1688—1714, anii de domnie ai lui Constantin Brîncoveanu¹⁵.

O primă constatare asupra decorației iconostazelor brîncovenești pare să fie aspectul exuberant dat de nesfîrșita varietate a ornamentelor. Aceasta — spune autoarea — nu este de fapt decît o varietate de așezare și tratare a ornamentelor conținute. În cadrul ornamentelor vegetal-florale alături de motivele din familia acantului, ce formează în general elementul de bază al ornamentației — se întâlnesc motive din flora locală ca element de inspirație, viță de vie, macul, știuletele de porumb etc. Îmbinarea acestora într-o infinită varietate, crează decorației brîncovenești un aspect divers.

Ca și motivele vegetal-florale, și motivele geometrice sînt citeva la număr: «firul dublu răsucit, panglica perlata, motivul de solzi, denticuli, cercuri». Formele sub care apar aceste motive sînt variate și de cele mai multe ori se contopesc cu motivele vegetal-florale.

Un alt gen de motive întâlnite în decorația brîncovenească sînt cele antropo și zoomorfe (reale sau fantastice). Sînt citate în continuare cîteva dintre aceste motive: antropomorfe — reprezentarea lui Ieseu¹⁶, înger, înger al cărui corp de la bust în jos se continuă în vegetal¹⁷ și motive zoomorfe — pasărea, balaurul

12. Fig. 11. — Portalul bisericii Mînăstirii Hurez, 1692.

13. Vezi nota 10.

14. Cf. fig. 13. — Portalul bisericii Mînăstirii Văcărești, 1722.

15. Despre stilul brîncovenesc autoarea s-a mai ocupat într-un articol anterior: *L'ornementation dans la peinture murale de l'époque du prince Constantin Brîncoveanu*, în *Revue Roumaine d'histoire de l'arte*, t. II, 1965.

În datarea iconostazelor autoarea folosește anul picturii monumentului respectiv pornind de la constatarea că în rarele cazuri în care iconostasul prezintă anul lucrării lui, acesta coincide cu anul picturii bisericii respective.

16. Cf. fig. 2. — Ieseu reprezentat pe arhitrava iconostasului Mînăstirii Arnota.

17. Cf. fig. 4. — Partea superioară din ușile împărătești ale iconostasului bisericii din Coștești de Vale.

inanipat, leul terminat în vegetal, delfinul, șarpele și scoica. De-a lungul evoluției istorice a artei românești a avut loc un proces complex de selecție a acestor motive. Tradiția, ideile noi, precum și posibilitățile tehnice — precizează autoarea — sînt factorii ce condiționează acest proces de continuă selectare. Așa se explică și faptul că, înainte de secolul al XVII-lea, cînd tendința vremii era din ce în ce mai mult îndreptată spre studiul realității, în arta muntenească a început să predomină motivele vegetal-florale. Aceste motive formează treptat «fondul ornamenticii iconostaselor brîncovenesti». Au fost înlăturate treptat motivele care nu se încadrau în tradiția și realitatea românească: motivul granatei, smochinului și ananasului. În același timp, floarea de acant, a suferit contopiri cu specificul național, mult mai apropiată de realitate. Treptat acele motive eliminate, care nu și găsiseră corespondență au fost înlocuite cu motive inspirate de plantele de la noi: în locul fructului de granată¹⁸ apare din ce în ce mai des, strugurele, iar în locul florii de acant, macul. Autoarea consideră că aceasta este cea de a treia fază a unui proces lung de selecție; fază în care influențele sînt asimilate.

Dacă în legătură cu motivele vegetal-florale în stilul brîncovenesc se poate vorbi de o renaștere, în ceea ce privește motivele geometrice este vorba de o continuitate. Aceasta nu exclude înnoirile interesante și nici întrepătrunderea dintre motivele geometrice și cele vegetal florale.

Sînt tratate în continuare aspecte ale motivelor zoo și antropomorfe.

O primă constatare a autoarei este aceea a eliminării elementelor zoo și antropomorfe ce reprezentau realitatea și reținerii elementelor convenționale. În folosirea acestor motive apare aceeași tendință de înnoire, de adaptare a lor.

Autoarea susține că originalitatea decorației sculpturii brîncovenesti constă tocmai în redarea acestor motive în diferite variante ce poartă amprenta tradiției românești. Referindu-se la compoziția acestor motive, autoarea constată că așezarea lor este făcută după o linie directoare, concretizată în cazul de față prin tulpină și ramuri, de cele mai multe ori dispuse într-o altă direcție.

«Toate compozițiile — se precizează în continuare — sînt concepute pe sistemul dinamic al desfășurării motivelor într-o înlănțuire continuă de mișcare meandrică, mișcare desigură de însăși tulpina și ramurile plantelor»¹⁹. Această dispunere a motivelor lasă impresia unei «compoziții continue ce curge de la un capăt la altul, într-o mică mișcare de val».

Cît despre cel de al treilea factor caracteristic decorației brîncovenesti, tehnica, se constată aceeași legătură cu tradiția, aceeași continuitate a artei românești.

N. Stoicescu, *Cum se construiau bisericile în Țara Românească și Moldova în secolul al XVII-lea — prima jumătate a secolului al XIX-lea*. — În prima parte a studiului se face o prezentare succintă a modului în care se construiau bisericile în Țara Românească și Moldova în secolul al XVII-lea, bazat pe datele furnizate de pisanii.

Alături de numele ctitorilor în conținutul unor pisanii de biserici sau minăstiri apar și cele ale «ispravnicilor». Numele de ispravnic se atribuia, în Țara Românească, dregătorului sau hoierului care «isprăvea» porunca domnească, o îndeplinea, o ducea la bun sfîrșit.

Sînt prezentate de autor numele ispravnicilor, așa cum se desprind ele din conținutul pisaniiilor de la bisericile și minăstirile construite în secolul al XVII-lea și prima jumătate a secolului al XVIII-lea²⁰, (cele construite de Matei Basarab și C. Brîncoveanu).

18. Vezi fig. 9 și 10. Detaliu din arhitrava iconostasului paraclisului Curții Domnești de la Mogoșoala.

19. Plansa I. Trasee și schema de compoziție în decorația iconostaselor brîncovenesti.

20. Iată numele acestor «ispravnici»: Minăstirea Lăcuțele (1645—1646), Jupan Tudor; Minăstirea Plătărești (1656), Albul clucerului și după moartea acestuia Mitică Pitarul; Minăstirea Drăgănești (1647), Badea Căpitanul; Minăstirea Pinul (1647—1658), Radu Căpitanul din Buzău; Minăstirea Brebu (1650), Mogoș Căpitan și Antonie Postelnicul; biserica Sfîntul Nicolae — Tîrgoviște (1653), Stanciu portar Minăstirea Măxineni, Radu mare căpitan și Lupu (logofătul) — toate acestea sînt ctitoriile lui Matei Basarab; biserica lui Gr. Ghica din Dragoslavele (1661), Hagl Ghloca; biserica mitropoliei din București, jupan Șerban; Minăstrea Hurezi (1691)—1695), Pirvu

Numele ispravnicilor se întâlnește destul de rar în pisanile ctitorilor boierești.

În general se constată că ispravnicii erau numiți dintre micii dregători; la construcțiile mai importante (Hurezi), aceștia erau aleși dintre membrii ai sfatului domnesc.

În construirea bisericilor, ispravnicul avea rolul de executant al planului dat de ctitor²¹.

O dată stabilit modelul, ispravnicului îi revenea datoria de a alege meșterii pricepuți, materialele necesare și să supravegheze lucrările, — era un fel de antreprenor.

Autorul precizează că, în pisanile bisericilor din Moldova, nu apar nume de ispravnici.

În secolul al XVIII-lea datele cu privire la construirea de așezăminte religioase sînt mai numeroase. Încep să apară mai multe contracte încheiate cu meșteri și în același timp să dispară numele ispravnicilor.

În continuare autorul se ocupă de contractele încheiate în legătură cu construirea unor biserici și mănăstiri, din Țara Românească și Moldova.

Din conținutul lor se desprind știri referitoare la: construirea bisericii de lemn de la Stîlpu-Buzău (1689), zidirea bisericii din Voinigești-Argeș (1777), reconstruirea bisericii Mănăstirii Poiana-Prahova (1785), construirea bisericii Sfinții Voievozi din Galați (1808) etc. pe o perioadă de două veacuri, cu scopul de a urmări și modul în care au evoluat aceste construcții.

Din studierea acestor contracte, autorul desprinde unele concluzii:

a) Contractele erau încheiate separat între ctitori sau reprezentanții acestora și fiecare categorie de meșteri;

b) meșterii construiau în general bisericile, imitînd modul diferitelor biserici existente²² sau combinînd elemente de arhitectură de la diferite modele²³;

c) în secolul al XIX-lea, unele construcții de biserici cuprind și planurile de construcție.

Paginile 84—89 cuprind anexe: — diferite tocmele între ctitori și ispravnicii sau ctitor și meșteri, ajutînd la înțelegerea cît mai exactă a modului în care erau construite bisericile și mănăstirile în secolul al XVIII-lea și în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

Oliver Georgescu, *Nicolae Polcovnicu, zugravul. Pe marginea unor documente inedite.* — Devenit «autoritate» studiul lui B. Iorgulescu, *Din istoria picturii în Țara*

Cantacuzino și după moartea acestuia Cernica Știrbel, la paraclis (1696—1697), a fost ispravnic Ioan Arhimandritul, Mănăstirea Mamul (1696). Tănase Măldărescu, reauș și Badea pircălahul de curte; biserica Sfîntul Gheorghe — București (1698), Ianache Văcărescu, mare agă; refacerea Mănăstirii Brîncoveni (1691), Radu Goleșcu, mare comis. biserica Sfîntul Ioan Grecesc — București (1703), Gheorghe Băjescu, mare căpitan de dorobanți; Mănăstirea Sfîntul Sava — București (1709), Radu Dudescu, mare slujer — ultimele șase sînt ctitorii ale lui C. Brîncoveanu; Mănăstirea Dintr-un Lemn (reparații, zugrăvire 1715), Ioan arhimandritul Mănăstirii Hurezi, care a fost ispravnic și la construirea Mănăstirii Surpatele (1706) de către Doamna Marica, soția lui C. Brîncoveanu; Mănăstirea Văcărești (1722), Manolache mare clucer, Matei, Mogoș, fost mare agă și Iane mare cupar; biserica Foișor — București (1745), Pascale, mare căpitan de scimeni; Mănăstirea Panteimon (1750), Sandu Bucșenescu, mare clucer de arie.

21. La construirea întîinii de la Ocnele Mari, Alexandru Mircea Voievod, ne sepune textul pisaniei, domnitorul a dat «învățătura» lui Dobromir mare ban.

Despre înălțarea bisericii Sfîntul Nicolae din Scheii Brașovului, (ctitoria lui Neagoe Basarab), se spune că domnitorul a dat meșterilor «mai întîi și izvod (adecă plan)» cum să construiască edificiul.

22. De exemplu biserica din Voinigești — Argeș făcută după «forma» aceleia din Vlădești — Vilcea.

23. Biserica Sfinții Voievozi din Galați potrivit contractului trebuia să aibă lungimea bisericii Sfîntului Nicolae din localitate și lărgimea, înălțimea, grosimea zidului etc. de la biserica Mavrodolu.

Românească, potrivit căruia pictura catedralei mitropoliei din București ar aparține lui Nicolae Teodorescu pitarul, executată în 1834—1837, a făcut ca multă vreme această știre enunțată să fie luată drept normă în materie.

Descoperirea în anul 1959, odată cu lucrările de restaurare de la catedrală, a unor documente, în arhiva Mitropoliei²⁴, printre care contractul din 2 aprilie 1835 încheiat între Nicolae Polcovnicul și Mitropolie, a făcut să infirmte teza de pînă acum asupra autorului picturii acesteia.

Despre activitatea de zugrav a lui Nicolae Polcovnicu, autorul studiului încearcă o precizare în timp. Numele său este întilnit pe o ușă de la biserica Sfîntul Nicolae-Șelari din București, pe care în 1905, Nicolae Iorga a citit: «Mîna lui Nicolae polcovnic > zogr <av> 823 iulie»²⁵. N. Stoicescu, consideră că această biserică rezidită în 1804 și demolată în 1860 ar fi fost pictată de acest zugrav²⁶.

Dar mențiunea cea mai completă despre activitatea zugravului, o întilnim la biserica din comuna Popești-Leordeni la portretele oțitorilor, unde se află semnat: «S-au zugravit aceste părteturi de Nicolae Polcov(nicu) zogr(af) 1825 o(ctom) vv 23».

Tot din această perioadă s-au păstrat două icoane la biserica Sfîntul Gheorghe Nou din București, semnate de el, precum și portretul soției și autoportretul aflate azi la Galeria Națională.

Din 1825 și 1934 nu mai apar date cu privire la activitatea pictorului Nicolae Polcovnicu.

Din anul 1835 datează contractul cu Mitropolia pentru pictarea acesteia.

În 1838 s-a încheiat un contract pentru executarea picturii bisericii Domnița Bălașa de către N. Polcovnicu.

Un alt contract a mai fost încheiat de zugrav pentru pictarea uneia din bisericile Mînăstirii Cernica. Tot el, în 1848 reface pictura bisericii Mînăstirii Brîncoveni. Opera sa din această perioadă nu se mai poate reconstitui, deoarece în cea mai mare parte aceste edificii nu mai există.

O ultimă mențiune despre existența lui Nicolae Polcovnicu zugravu este întilnită în *Arhondologia veche a Țării Românești*, 1851. Faptul că el nu mai apare în *Arhondologia* din 1854, determină pe autor să presupună că între 1851—1854, Polcovnicul zugravu a trecut în lumea dreptilor.

Opera Polcovnicului reprezintă «în istoria artei românești o verigă între vechea pictură tradițională și curentele înnoitoare care își căutau drumul».

În partea a doua a studiului autorul se ocupă de contractul încheiat între Mitropolie și Nicolae Polcovnicu pentru pictarea bisericii (1834—1839).

Potrivit contractului zugravul își luase obligația să execute pictura bisericii «cu mare băgare de seamă, întru toate vâpselele să fie bune și haînile sfinților să se facă pe cît cu puțință vă sta mai măreț și mai cu meșteșug lucrute, iar mai cu osebite chipurile istoriilor să se facă delicată și cu bune măsuri, după cel mai iscusit meșteșug ca să fie în scurt, fără cusur și plăcute la vedere...».

Polcovnicul se mai angaja să execute și icoanele, lucrările de zugrăvit propriuzise și cele de vopsitorie a mobilierului. Executarea picturii urma să se facă «peste tencuiala de var crudă».

Iar după prevederile punctului 8 al contractului «toate chipurile arhierilor celor mari din sfîntul altar, ale mucenicilor celor mari din hora cea mare a bărbăților și ale curvioșilor din hora cea mică a femeilor să fie zugrăviți cu ulei».

Lucrările executate au fost enumerate de însuși Nicolae Polcovnicu într-o consemnare făcută «pe frontispiciul pridvorului principal îndepărtat la restaurarea din 1932—1936»²⁷.

24. Arhiva Mitropoliei Ungrovlahiei, fond Reparații la Mitropolie, dos. 2652/1836.

25. N. Iorga, *Inscripții*, I, LXVII, 865, vezi și M. Gulescu, Un portretist de la începutul veacului al XIX-lea: *Zugravul Nicolae Polcovnicul*, în *Artă și tehnică grafică*, Bul. Imprim. Statului, 1938, caletul 3, p. 33.

26. *Repertoriul bibliografic al monumentelor feudale din București*, Editura Acad. R.P.R., 1961, p. 293.

27. Cf. Marin Dumitrescu, *Istoricul a 40 de biserici din România*, nr. 9—10 și I. D. Trajanescu, *Mitropolia din București*, în «Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice», V, 1912, p. 151, 156.

Intreaga pictură executată de zugravul Nicolae Polcovnicu între anii 1835 — 1838, «s-a dat jos pînă la cărămizi fără să se fi făcut în prealabil vreo fotografie»²⁸.

În 1924 Comisia Monumentelor Istorice însărcina pe pictorul Costin Petrescu să cerceteze pictura bisericii Mitropoliei.

În memoriul înaintat de acesta este consemnată valoarea intrinsecă a picturii zugravului Polcovnicu, pictură «ruinată și pe alocuri ștearsă cu excepția pridvorului» în acea vreme.

Paginile 94—96 cuprind anexele: *Contractul încheiat cu Nicolae Polcovnicu pentru zugrăvirea bisericii Mitropoliei. — 1835, aprilie 2;*

— *Angajamentul lui Nicolae Polcovnicu de a zugrăvi pridvorul, 1836, octombrie 8;*

— *Listă pentru contracturile ce n-au luat săvîrșire pînă la predarea socotelilor de către fostul iconom Efemie la 1 februarie, 1838;* și un clișeu cu *Semnătura lui Nicolae Polcovnicu Matei Crăciunescu și a altor din 1842 august 9 în nișa proscomidiei bisericii Mînăstirii Brîncoveni.*

Prof. Carmen Ghica, *Vel logofătul Ioan Tăutu, cea mai veche miniatură a unui dregător.* — Din timpul marelui voievod Ștefan cel Mare și s-au păstrat două miniaturi — portrete. Primul reprezintă pe Ștefan cel Mare și se află în *Tetraevanghelul* din 1473, care se păstrează astăzi în muzeul Mînăstirii Putna. El este cel mai reușit portret al voievodului. Înfățișat într-o «atitudine de prosternare, îmbrăcată cu o tunică scurtă, roșu închis, brodată cu palmete de aur, încins cu o centură bogat ornamentată, poartă pe deasupra o mantie de brocat purpurie, scurtă foarte largă, fără mînci, țesută cu flori de aur și împodobită cu hermină la mînci și la poale; pe cap poartă coroana încrustată cu pietre scumpe de diferite culori...; Voievodul întinde într-un gest larg cu amîndouă mîinile *tetraevanghelul* pruncului Iisus. pe care «Fecioara stînd într-un tron înalt, îl ține în partea stîngă».

În continuare, autoarea se referă la cel de al doilea portret acela al logofătului Ioan din *Psaltirea* datată din secolul al XV-lea, păstrată astăzi în Muzeul de etnografie din Ujgorod-U.R.S.S. Această miniatură — precizează autoarea — se aseamănă cu cea a lui Ștefan cel Mare. Logofătul este prezentat îngenunchiat pe o pernă întinzînd cu amîndouă mîinile *Psaltirea* lui Iisus care se află așezat pe un tron scund și binecuvîntează acest dar, în timp ce cu mîna sîngă ține pe genunchi *Psalmii* lui David.

Sub portret se află inscripția: «Primește, Doamne, prinosul robului tău Ioan logofătul» (scrisă în limba slavonă).

În spatele logofătului este reprezentată figura regelui David.

Autoarea face o comparație a portretului logofătului Ioan din *Psaltirea* cu portretul mural al aceluiași logofăt de la biserica din Bălinești și se ajunge la concluzia că *Psaltirea* ce cuprinde această miniatură este opera logofătului Ioan Tăutu, ctitorul bisericii din Bălinești, care era «primul dregător al lui Ștefan cel Mare și avea gusturi artistice».

După cum remarcă și E. Turdeanu²⁹, într-un studiu, miniatura ce reprezintă pe logofătul Ioan din *Psaltirea* din secolul al XV-lea ar fi fost executată sub îndrumarea miniaturii ce reprezintă portretul lui Ștefan cel Mare din *Tetraevanghelul* scris la prunca acestuia în 1473 pentru Mînăstirea Humor, de ieromonahul Nicodim.

«Privit din punctul de vedere al vechimii, se constată că importantul portret pe care îl reproducem este primul și cel mai vechi portret de dregător român, în miniatură» (. 117)³⁰.

I. S.

28. Arh. St., fond M. Cult., dosar 3899, *Refacerea picturilor Mitropoliei București, 1904*, și Arh. Direcției Mon. Ist. fond C.M.I., dos. Mitropolia București, vol. I, actele privind pictura din 1924, și în *Raportul general al Secției Economico-financiare către Adunarea Eparhială asupra lucrărilor de reparațiuni ce se execută la biserica catedrală a Sfintei Patriarhii*, nr. 4330/1934, publicat în «Apostolul», XI, 1934, nr. 8—9, p. 153.

29. E. Turdeanu, *Miniatura bulgară și începuturile miniaturii românești*, București, 1942, p. 435—436 și *Manuscrise slave din timpul lui Ștefan cel Mare*, 1943, p. 179—180.

30. Vezi fig. 1. — Miniatura reprezentînd pe logofătul Ioan din *psaltirea* din secolul al XV-lea; fig. 2 — Portretul logofătului Ioan Tăutu, — Detaliu votiv din biserica din Bălinești.

Dan Zamfirescu, *Studii și articole de literatură română veche*, București, Editura pentru literatură, 1967, 235 p.

Cele opt capitole ale cărții: 1. Probleme deschise în studiul literaturii române vechi, 2. Conștiința efortului artistic în literatura română veche, 3. Aspecte ale unității culturii românești înainte de Unire, 4. Eminescu și literatura română veche, 5. Insemnări pe marginea unei cărți despre copiii de manuscrise, 6. Învățăturile lui Neogoe Basarab (Problema autenticității), 7. Matei al Mirelor și Letopisețul Cantacuzinesc, 8. Istoria lui Mihai Viteazul din *Cronica Țării Românești*, — prelungită aspecte interesante din istoria manuscriselor, a vechilor tipărituri românești și analize de cronici. 1. Primul capitol trecând în revistă lucrările de istorie a culturii românești (N. Iorga, G. Călinescu, *Tratatul de Istorie a literaturii române*), ne introduce în cultura românească veche, prezentînd-o comparativ cu cultura bizantină, rusă, bulgară, sîrbă, polonă, de unde am primit unele izvoare, manuscrise și influențe. Cea mai veche inscripție chirilică cunoscută pînă astăzi, datînd din secolul al X-lea și care se află pe teritoriul românesc, ne obligă să lărgim punctul de vedere din care privim istoria culturii noastre, fenomen ce apare înainte de întemeierea statelor noastre feudale.

Intr-un tratat de istorie a literaturii românești nu pot lipsi prezentarea curenților bizantine și slave, a circulației valorilor sud-est europene și integrarea culturii noastre în această «comunitate culturală răsăriteană».

2. Literatura bizantină pătrunde în perioada secolelor al IX—XIV-lea masiv în spațiul culturii slave, servind acesteia ca izvor și model. Modelele, izvoarele circulă prin intermediul celor două limbi, greacă și slavonă. În secolele XV—XVI-lea, ca un rezultat al asimilării creațiilor exprimate în cele două limbi universale, — apar scrieri originale românești, compuse mai întîi în limba slavonă. Cronicile lui Macarie, Eftimie și Azarie, constituind «prima școală literară românească» se încadrează în proza istorică, iar «Învățăturile lui Neogoe Basarab», au înaintea lor, în literatura bizantină, Învățăturile lui Vasile Macedoneanul, lucrări ale lui Constantin Porfirogenetul, Vladimir Monahul, etc. După o perioadă de intensă asimilare a creațiilor bizantino-slave, apar în secolele XV—XVI opere românești, printre care se numără lucrări hagiografice: *Viața lui Ioan cel Nou*, *Viața lui Nifon*, cu corespondențe semnificative în sursele popoarelor vecine. Se poate afirma că în cultura românească veche identificăm un sistem de genuri literare, asemănător celui din lumea bizantino-slavă (Vezi D. S. Lihaciov, *Sistema literaturnih ganrov drevnei Rusi*, în volumul *Slavianskie literaturi. Dokladi sovetskoj delegații, Moscova*, 1963, p. 47—70).

Nu putem înțelege spiritul vechii noastre culturi decît în contextul istoric social respectiv, cu confluențele menționate și privind-o din interior, în cadrele ei firești, determinînd originalitatea și filiațiile, în funcție de operele similare din acest spațiu sud-est european. Cea de a doua jumătate a secolului al XVI-lea se remarcă printr-o asimilare creatoare a marilor curente de reformă din Occident, limba românească devenind vehiculul cărților «sfînte» și al cultului. În secolele XVII și prima jumătate a secolului al XVIII-lea apare un proces de «sinteze succesive», în care limba, curetarea, observația, narațiunea, stilul, ating prin versiunile românești ale «Învățăturilor», «*Viața lui Nifon*», *Cazania lui Varlaam*, *Psalmii lui Dosoftei*, cit și prin cronicarii, *Ureche*, *Miron Costin*, *Ion Neculce*, un echilibru și o plenitudine, remarcabile. «Creațiile vechilor noștri cărturari... constituie, alături de poezia populară pilonii de granit pe care se sprijină marea creație a clasicilor» (p. 25).

3. Un fapt esențial în înțelegerea Unirii îl constituie unitatea dezvoltării culturii românești pe întreg teritoriul locuit de poporul nostru. Conștiința profunde unități a neamului românesc se reflectă în epilogul Psaltirii românești, tipărită la Brașov în 1570, prin care Coresi se adresa tuturor românilor prin «limba lor», cit și în Cartea românească de învățătură din 1643, prin care Vasile Lupu se adresa «la toată seminția românească, pretutindere ce se află pravoslavnici într-această limbă», voindu-se a fi «dar limbii românești». Coresi are în vedere același fapt cînd scrie în 1570, în epilogul Psaltirii românești: «dacă văzui că mai toate limbile au cuvîntul lui Dumnezeu în limba lor, numai noi românii n-avem...». În Noul

Testament tipărit în 1648 la Bălgrad (Alba Iulia), Simion Ștefan respinge pe cei care «au răsfirat rumânii printr-alte țări», dînd o replică energică celor care au încercat să rupă comunitatea de cultură a românilor din Transilvania cu cei din Muntenia și Moldova. «Unitatea culturală era apărută ca expresie a unității naționale» (p. 32). Această profundă unitate culturală menținută prin numeroasele tipăriri: a fost o garanție și un suport permanent al unității naționale. Copiștii moldoveni scriu cărți pentru cititorii din Bihor, iar cărțile traduse în nordul Moldovei sînt citite la Rîmnic și Tismana. Unitatea culturii românilor din Transilvania, cu aceea din Țara Românească și Moldova, — e un fapt important, de prim ordin, o permanență cultural-spirituală. Unirea din 1859 confirmă și pecetluiește ceea ce de secole circula, ca idei și certitudine, în tipăriturile și arta românească: patosul unității indestructibile, în conștiința națională.

«Cultura românească a fost și s-a voit una cu mult înainte de Unire» (p. 34). 4) Eminescu era un profund cunoscător al manuscriselor românești vechi, al cronicilor și tipăriturilor vechi (vezi Al. Elian, *Eminescu și vechiul scris românesc*, în «Studii și cercetări de bibliologie», Buc., 1955, nr. 1; Gh. Bulgăr, *Eminescu despre problemele limbii române literare*, București, 1964). Exemplare din Iași poartă însemnări autografe ale marelui nostru poet. Din traduceri importante avea în biblioteca personală manuscrise ca «*Varlaam și Ioasaș*», tradus de Udriște Năsturel, cita *Ceasornicul domnilor*, tradus de Nicolae Costin, iar din *Alexandria*, se pare că s-a inspirat. În opera lui Eminescu aflăm potențele maxime ale dezvoltării de totdeauna și de pretutindeni a limbii române, o genială folosire a limbii vechi. (Florică Dimitrescu, *Eminescu și limba veche*, în «Revista Universității», Seria Științe Sociale, 1955, nr. 2—3, p. 167—186). Eminescu are cel dintîi simțul dezvoltării interioare a istoriei literaturii române vechi, pe toată întinderea unei multisecolare evoluții. El sublinia și apăra valorile culturii vechi, deosebindu-se net de unul ca Vasile Pogor, care elogia splendoarea culturii occidentale în contrast cu pretinsa barbarie din trecutul nostru cultural (G. Panu, *Amintiri de la «Junimea» din Iași*, vol. I, Buc., 1908). 5) Subliniind valoarea repertoriului: G. Ștrempel, *Copiști de manuscrise românești pînă la 1800*, vol. I, Buc., Editura Academiei, 1960, se remarcă efortul, competența alcătuirilor și diversitatea problemelor abordate într-o astfel de lucrare. S-au depistat 609 manuscrise, s-au identificat 138 manuscrise. Sînt prezentate 436 de nume de copiști: unul din secolul al XVI-lea, 46 din secolul al XVII-lea, iar 389 din secolul al XVIII-lea. E demn de remarcat cum sînt prezentați copiștii, diecii: «La noi, dincoace de Carpați, ei erau propovăduitorii la sate ai cultului limbii românești... Același dieci erau cele mai tipice figuri din viața culturală a satelor noastre din Bihor» (Gh. Ciuhandu, *Dieci și manuscrise vechi din Bihor*, în «Tribuna», nr. 46). V. A. Urechia, în *Șițe de istoria literaturii române*, București, 1885, prezenta diecii din secolul XVII-lea: «pionii cei mai activi ai limbii române. Lor se datorește toată propășirea scrisorii românești. Ei nu erau numai calligrafi, ci și conceptiști. Umili și necunoscuți soldați ai triumfului limbii române, ei merită mențiunea istoricului literar» (p. 113). Unii din copiști au ajuns cărturari eminenți, fiind în același timp și ierarhi: Grigore Rîmniceanu, Rafail Monahul, Calinic de la Cernica, Calinic Miclescu sau Veniamin Catulescu. Într-o prefață copiată (Antologhion). Ștefan «dascal moldavschii», în 1736—1738, scrie că dacă ar vrea «creștinului deacă să adune în sobor, adecî în sfința biserică, să-și îndulcească sufletul său din cuvintele vieții și să ia ceva învățătură ca să folosească și pe altulu. Iară elu aude procesvuiundu într-alte limbi... Omului necum să învețe ceva, să se folosească, ce să duce tristu și nu poate să dobindească ce dorește sufletul lui...». Rolul copiștilor în unificarea culturală a poporului nostru e deosebit de important, ca și în apariția și generalizarea conștiinței naționale, în înlăturarea barierelor ridicate de condițiile istorice. Langul curent de traduceri teologice inițiat de Paisie Veliciovski la sfîrșitul secolului al XVIII-lea continuă și în primele decenii ale secolului următor, copiștii difuzînd zeci și sute de manuscrise. Unul dintre cei mai harnici reprezentanți ai acestor răspînditori de traduceri teologice din secolele XVIII și XIX e Acachie, care lucrează la minăstirea Căldărușani. Unele din manuscrisele lui se păstrează la Biblioteca Patriarhiei Române. Ierodiaconul Calinic, viitorul mitropolit primit al României, Calinic Miclescu, copiază în 1836 la Slatina traducerea completă a lui Simeon Noul Teolog, împodobind-o cu portretul sfințului și chenare. Veniamin ierodiaconul de la Cernica, în anul 1840 copiază aceeași lucrare (ms. 5721 din Bi-

biblioteca Academiei R. S. România), iar mai târziu ajunge profesor la colegiul Sf. Sava din București (Vezi dr. Veniamin Pocitan, *Arhimandritul Veniamin Catulescu*, în «Biserica Ortodoxă Română», 1930, p. 301—311). 6) Studiul «Învățăturilor lui Neogoe Basarab. Problema autenticității», p. 69—183, constituie contribuția cea mai importantă despre unul din capitolele de aur ale culturii vechi românești. Făcînd istoricul studiilor despre această operă «ce reprezintă pe plan literar-ideologic, chintesența a veacuri de dezvoltare socială, politică și culturală a Țărilor Române», autorul consideră că punctul de vedere al lui D. Russo, care făcea din «Învățăturile» un plagiat de texte bizantine, compus cu un veac după moartea domnitorului Neogoe, de un călugăr, e totalmente eronat. Cercetările făcute de D. Xenopol, Hașdeu, Densușianu, Ioan Bogdan, Lavrov, Iațimirski, Romanski, N. Iorga, P. P. Panaitescu, N. Cartoian, C. C. Giurescu, N. Chițimia, pledează în sprijinul autenticității acestei scrieri. Opera lui Neogoe Basarab are asemănări cu *Învățăturile lui Vladimir Monomahul* (Vezi traducerea lor în G. Popa-Lisseanu, *Isovoarele istoriei românilor*, vol. VII, Buc., 1935, p. 204—218), ca structură și preocupări. În *Învățăturile* lui Neogoe, elementul religios e covârșitor, ceea ce concordă cu toate scrierile medievale de același gen, întrucît numeroși împărați bizantini și occidentali au scris cu talent și competență tratate de morală politico-religioasă. Prin concepția sa asupra monarhiei absolute, ca și Ștefan cel Mare sau Ivan cel Groaznic, considerînd biserica, un mijloc de susținere a tronului domnesc, prin sfaturile înțelepte adresate fiului său Teodosie, privind arta armelor, ceremonialul de curte și comportamentul față de boieri, prin pagini de autentic lirism și vibrație a eroismului patriotic, «Învățăturile» constituie un monument literar, social-politic ce poate sta alături de cele similare din cultura medievală europeană. Reflectînd societatea românească din prima jumătate a secolului al XVI-lea, ele au o valoare de document istoric, totodată încadrîndu-se în curentul cultural religios al isihasmului. (Pentru înțelegerea isihasmului ca un curent cultural religios, vezi lucrările lui Lihaciou, iar ca spirituitate ortodoxe, vezi Dumitru Stăniloae, *Viața și învățătura Sfințului Grigore Palama*, Sibiu, 1938, lucrările lui Meyendorf; E. Turdeanu, *La littérature bulgare du XIV-e siècle et sa diffusion dans les Pays Roumains*, Paris, 1947, lucrările lui Heusherr; I. Bria, *Simțirea tainică a prezenței harului după S. Simion Noul Teolog*, în «Studii Teologice», Buc., VIII (1956). Pentru studiul manuscriselor în care se păstrează «Învățăturile», Dan Zamfirescu compară, Vasile Grecu, *Manuscrisul din «1854»*, pretins pierdut al *Învățăturilor lui Neogoe Basarab*, București, 1939; *Versiunea slavă în Cronicile slavo-române* din sec. XV—XVI, traducere de P. P. Panaitescu, Buc., 1959, cu *Versiunea românească* în ms. 109 al Bibliotecii Filialei Academiei R. S. România din Cluj și ms. 3488 din Biblioteca Academiei R. S. România, cît și ediția Ioan Ecclesiarhul, reprodusă de Nicolae Iorga în 1910. Faptul că un domnitor ca Neogoe Basarab devine un teoretician al isihasmului, nu trebuie să mire, concepția teocratică bizantină fiind ilustrată de numeroși basilei, iar cel mai cunoscut gînditor religios-mistic, din secolul al XIV-lea, după Grigore Palama, e un laic, Nicolae Cabasila. Neogoe Basarab ca autor al *Învățăturilor*, e cel mai mare scriitor român al epocii vechi, iar el definește autoritatea domnească în limitele unui umanism politic, ce poate fi definit ca trăsătura cea mai interesantă și originală a *Învățăturilor* 7). Studiind manuscrisul 2591 din Biblioteca Academiei R. S. România, care conține *Versiunea românească* a *Cronicii lui Matei al Mirelor*, cu ms. nr. 13 de la mînăstirea Neamț, editat în 1961 și cu textul din ediția critică a *Istoriei Țării Românești 1290—1690*. Dan Zamfirescu consideră că *Istoria* celor pretrecute în Țara Românească de la Șerban Voievod pînă la Gavril Voievod, așa-zisa cronică a lui Matei al Mirelor, — formează materialul de bază pentru redactarea *Istoriei* anilor 1602—1618. El respinge ipoteza traducerii lui Matei al Mirelor în Moldova, de către Axinte Uricariul. În *Letopisețul Cantacuzinesc* (Buc., Editura Academiei, 1960), editorii au ales ca text de bază, manuscrisul provenit din biblioteca lui Ștefan Cantacuzino. Manuscrisul românesc nr. 2591 e valorificat de prof. Dan Simonescu (*Le chroniqueur Matthieu de Myre et une traduction ignorée de son Histoire* în «*Revue des études sud-est européennes*», Bucarest, 1966, no. 1—2, p. 81—114), care stabilește descendența acestei copii dintr-un arhetip comun cu ms. 13 de la mînăstirea Neamț (Vezi Ilie I. Georgescu, *O copie necunoscută a Letopisețului Cantacuzinesc*, în «*Mitropolia Olteniei*», XIII (1961), nr. 7—8 p. 498—549). Șerban Cioculescu (*Varietăți critice*, Buc., E.P.L., 1966, p. 29—44), afirmă exis-

tența unei tradiții manuscrise superioare celei luate ca bază pentru Letopisețul Cantacuzinesc. Analiza comparativă a textelor din ms. 2591, ediția critică din 1960 a Letopisețului Cantacuzinesc, bazată pe ms. 112 din Biblioteca Academiei R.S.R., Filiala Cluj, dovedește că în cele trei manuscrise avem aceeași traducere după Matei al Mirelor, cu precizarea că în Letopisețul Cantacuzinesc, aceasta a fost mult prelucrată. În vederea obținerii unei imagini cât mai verosimile a evenimentelor din «Cronica Țării Românești», istoricii literari trebuie să recurgă în ceea ce privește perioada «precantacuzinească», la varianta publicată de I. I. Georgescu, iar pentru fragmentul din Matei al Mirelor, la ediția dată de Dan Simonescu în 1966. 8). Ultimul capitol al volumului e dedicat Istoriei lui Mihai Viteazul din «Cronica Țării Românești». Pe baza studiului prof. Dan Simonescu, *Cronica lui Balthasar Walther despre Mihai Viteazul*, în raport cu cronicile interne contemporane, în «Studii și materiale de istorie medie», vol. III, București, 1959, p. 7—57, cit și P. P. Panaitescu, *Inceputurile istoriografiei în Țara Românească*, în «Studii și materiale de istorie medie», vol. IV, Buc., 1962, se afirmă că Istoria lui Mihai Vodă e o creație în românește, chiar și în cazul când s-a utilizat și cronica de curte în limbă slavă. Modificările făcute de autorul Letopisețului Cantacuzinesc sînt puține, reducîndu-se exclusiv la omisiuni. Gramăticul Florea a păstrat textul Cronicii Țării Românești în forma lui inițială și integrală, iar Axinte Uricariul a făcut din el o compilație de cronici, voind să dea o «istorie paralelă» a Moldovei și Țării Românești. Istoria lui Mihai Viteazul din Cronica Țării Românești e o epocă în elaborarea căreia a intrat desigur și «cronica oficială, alcătuită la curtea domnitorului, sub supravegherea lui Teodosie Rudeanu».

Cartea lui Dan Zamfirescu oferă aspecte noi, interesante din istoria culturii românești, prezentate cu pasiune și subtilă competență. Adîncirea unor probleme de analiza textului, de încadrare a diferitelor texte, în mediul istorico-social respectiv, reconstituirea unor filiații în cazul unor manuscrise și a unor variante dificile, constituiesc calități de prim ordin, în contribuția de față.

C. BARBULESCU

«*Bibel und Liturgie*», nr. 3, 4, 5/1968, Klosterneuburg (Revistă romano-catolică publicată de «Volksliturgisches Apostolat und Oesterreichisches Katholisches Bibelwerk»). Apar anual șase numere).

Din nr. 3 al revistei menționăm articolul: «Reforma liturghiei — renaștere sau nașterea unui mort?», semnat de Joseph Ernst Mayer.

«Missale romanum Pianum» împlinește în 1970 patru veacuri — spune autorul — și în acest timp nu i s-a adus nici o modificare și de aceea reforma generală a serviciului divin, întreprinsă de Biserica romano-catolică după al doilea Conciliu Vatican, produce multiple discuții și atitudini diferite. Majoritatea parohiilor și credincioșilor a primit cu bucurie și cu mare mulțumită această reformă, fiindcă preoții au dat explicațiile și îndrumările necesare. Unde acestea au lipsit, reforma a întâmpinat rezistență. Un alt grup de credincioși este nerăbdător, socotind că reforma este și incompletă și se înfăptuiește prea încet. Voiește să treacă peste disciplina bisericească și să realizeze forme imaginare ale serviciului divin. Sînt și credincioși care prin reforma liturghiei au «căzut din formele bine încheiate ale secolarului serviciu divin» și acum sînt nedumeriți. Alți credincioși sînt atît de conservatori în gîndirea lor încît socot că tot ce este catolic e nîmbat cu infailibilitate și deci nu poate fi schimbat. O schimbare cît de neînsemnată îi face să dubiteze imediat în infailibilitatea întregului, neputînd face deosebire între esențial și neesențial. Resentimente a produs unora și introducerea limbii naționale la serviciile divine, socotind că prin aceasta se primejduiește unitatea Bisericii. Altor li se pare că tradiționala cîntare bisericească nu se potrivește cu noile forme ale serviciilor divine.

Dar — întreabă autorul — de care factori este în funcție reforma serviciului divin? Răspunsul? De credința credincioșilor. Cei care dispun de o credință șo-văielnică, nelămurită sub aspect autentic creștin, cei care nu cunosc adevărata

semnificație, necesitate și rostul serviciilor divine în viața lor creștină, în procesul mântuirii lor, evident, cu greu vor înțelege și accepta o reformă liturgică, scrie autorul.

Dar și credincioșii buni, subliniază autorul, doresc o liturghie «simplă, umană, frățească, ușor inteligibilă și, de fapt, găsesc una stilizată, clericalizată, cifrată, care trebuie explicată prin diferite date de natură istorică». Desigur, liturghia trebuie să aibă un caracter solemn și anumite forme fixe, fără să ignoreze anumite date din istoria creștinismului, totuși ea trebuie să fie apropiată de inima credincioșilor, să aibă puncte de legătură cu viața lor cotidiană și să fie ușor înțeleasă de ei, mai ales în punctul ei central: Jertfa euharistică. Evident, în privința aceasta necesară este explicația slujitorilor sfântelor altare. Serviciile divine trebuie să trezească și să cultive în credincioși duhul rugăciunii, al venerării celor sfinte, al adorării lui Dumnezeu, asemenea să satisfacă trebuințele lor duhovnicești.

Procesul acceptării generale a reformei liturgice va fi, poate de durată — spune autorul — dar reforma este necesară. De acest fapt și-au dat seama forurile conducătoare ale Bisericii romano-catolice și de aici ocuparea de ea.

Notăm aici din partea noastră că serviciile divine ortodoxe n-au nevoie de reforme în sensul celor din Biserica Romano-Catolică. Ele nu sînt săvîrșite în limbă neînțeleasă de credincioși, — limbă care să acopere înțelesul lor. Iar citirile și cîntările bisericesti ortodoxe expun în formă limpede întreg conținutul învățăturii aduse și lucrării mîntuitoare săvîrșite de Mîntuitorul.

Mai reținem din acest număr cîteva afirmații din articolul: «Ce înseamnă interpretarea Scripturii?», semnat de Augustin K. Fenz.

Biblia este în primul rînd un document despre «istoria mîntuirii», în care sînt înregistrate realizări ale planului divin al mîntuirii pentru credincioși, adevăruri revelate și făgăduinți. Această «uriasă operă literară» este o «bibliotecă antică», care și-a adunat materialul într-un interval de peste o mie de ani, avîndu-și punctul culminant și încheierea cu Hristos în Noul Testament. Adevărata înțelegere a Bibliei poate fi cîștigată numai în cadrul Bisericii prin credință în «Domnul Scripturii», care-i Iisus Hristos. De adevărul Cărilor Sfinte se va împărtăși cel care-i informat despre «Crucea lui Hristos». Credința izvorîtă din trăirea celor «divine» este calea spre corecta înțelegere a Bibliei, — cale ce trebuie luminată de o cercetare exegetică. Specificul-Bibliei indică și directivele de urmat în explicarea ei. Biblia, adică, trebuie privită ca lucrare dintr-un anumit timp și spațiu privind anumite situații și persoane. Ea trebuie înțeleasă ca mărturie a cuvîntului lui Dumnezeu, rostit prin Iisus Hristos. Cadrul interpretării Bibliei îl constituie Biserica, în care todeauna s-a rostit cuvîntul revelației. Cu privire la Vechiul Testament trebuie reținut îndeosebi că în relatările sale nu face deosebire între cele religioase și profane, — amîndouă domeniile constituind o unitate în lucrarea lui Dumnezeu. Vechiul Testament este un «mijlocitor» al adevărului religios, dat de Dumnezeu, al cuvîntului divin bazat pe autoritatea și adevărul lui Dumnezeu. Cu privire la Noul Testament trebuie ținut seama de faptul că el cuprinde și afirmații de natură eshatologică, știind că Dumnezeu «n-a precizat ziua desăvîrșirii», a împlinirii depline a celor făgăduite.

În «interpretarea practică» a Bibliei trebuie evitate psihologizarea, moralizarea și trivializarea ei, care duc la platitudine, superficialitate și banalitate golită de sens. Iar cînd se supraaccentuează anumite note ale relatărilor biblice se ajunge la spiritualizare. Asemenea trebuie evitat «scientismul» care raționalizează cuprinsul bibliei, precum și «pietismul» care se conduce de interpretarea «literală» a Bibliei.

Necesitatea interpretării textelor biblice o susține acum Ieronim, referindu-se și la textul din Faptele Apostolilor VIII, 27 ș.u., unde famenul care citea pe proorocul Isaia, la întrebarea apostolului Filip, dacă înțelege ce citește, răspunde: «Cum ași putea să înțeleg dacă nu mă va călăuzi cineva?»

Autorul mai subliniază că «interpretarea modernă» a Bibliei trebuie să actualizeze materialul biblic, să nu se oprească la o explicație lingvistică și arheologică. Exegeza biblică modernă are datoria să facă legătura între adevărul religios îmbrăcat în haina limbii și conceptelor vechi și între aceiași adevăr îmbrăcat în haina progresului: limbii și a conceptelor credinciosului de azi. Lucrarea exegetică este răspunsul la: întrebării puse textelor biblice și de către texte credincioșilor.

În exegeza textelor biblice, adăugăm, este necesar să se țină seama și de înțelesurile sfinților părinți și scriitori bisericești, în predică actualizându-se conținutul lor.

Nr. 4 al revistei cuprinde, pe majoritatea paginilor, tratarea temei: «Istoria mântuirii» în constituția despre revelația divină» (de la al doilea Conciliu Vatican). Rezumăm conținutul în câteva propoziții. Vechiul și Noul Testament au de prețurile evenimente de origine divină. Rostul scrierilor biblice este să prezinte lucrarea divină pentru mântuire. Expunerea aceasta, evident, se deosebește de toate expunerile istorice, — deși și ea se ocupă de un fapt istoric — prin izvorul din care și extrage materialul și prin utilizarea de noțiuni cu cuprins specific.

În același număr se publică trei formulare noi de «canoane liturgice», în limba latină, care vor fi traduse și în limbi naționale. Rostul lor este de a «învia» vechiul canon liturgic roman prin precizări de cuprins și prin introducerea de noi texte liturgice. Deosebirea principală a acestora față de vechiul canon roman constă în faptul că pomenirea sfinților se face după consacrară elementelor euharistice, pe când în cel roman se făcea și înainte și după aceasta. Aranjarea părților liturgice urmează tradiția antiohiană și oferă noilor canoane mai multă claritate. Totuși acestea își păstrează caracterul tipic roman, fiindcă epioleza e așezată înaintea cuvintelor de instituire a Sfintei Euharistii, pe când în liturghia răsăriteană se află după aceste cuvinte. Apoi, în general, se evită în noile canoane noțiuni și cuvinte curențe în canonul vechi, introducându-se noi expresii pentru teologia Sfintei Euharistii, a mântuirii, Bisericii și a Duhului Sfânt.

Revista publică și o expunere de noi ceremonii, cuprinzând o scurtă mărturisire de credință și făgăduința, cu mâna pe Biblie, de a păstra această credință. Se publică propuneri de noi ceremonii rituale și pentru botezul copiilor, pentru sf. Maslu, săvârșirea Logodnei etc.

— Nr. 5 al revistei cuprinde, sub diferite semnături, discuții interesante în jurul «experimentului liturgic», recunoscut de Conciliu (Vatican II) ca element important al reformei liturgice, element de familiarizare cu noile modificări liturgice. Dar metoda experimentului de care nu se poate lipsi nici o disciplină, este privită de unii cu neîncredere, când este aplicată în domeniul liturgic. Exemplu, cazul următor.

Președintele Conferinței episcopale europene, într-o adresă trimisă «Consiliului liturgic» de la Vatican, cere mai multă libertate în domeniul experimentării liturgice, motivând că atunci când în privința aceasta s-a mers pe «drumuri proprii», s-au înregistrat rezultate bune. Astfel, pe lângă cele patru «rugăciuni euharistice» aprobate, cere să se permită și altele, firește, cu știrea ierarhiei locale. Împotriva acestui fapt s-au formulat însă și obiecțiuni. De ce libertate de înnoiri în domeniul liturgic? De ce experimente liturgice? Se poate îngădui ca în acest domeniu să introducă oricine orice rugăciuni? Firește, se răspunde, că nu-i vorba de experimente liturgice, de înnoiri liturgice sub imperiul bunului plac, ci de încercări, sub control ierarhic, de acomodări liturgice la trebuințele vieții zilnice.

Un «experiment liturgic» a organizat, cu aprobarea Vaticanului «Congresul internațional al canonicilor» ținut la Gerpines (Belgia) în iulie 1968, cu tema: «Înnoirea vieții canonice». Pentru acest congres s-a pregătit de către specialiștii liturgici o anumită formă de liturghie, ca experiment de acomodare la pastorația nouă a timpurilor prezente, având ca principiu: legarea liturghiei de viață, cu păstrarea unității diferitelor acte liturgice. Obiecțiuni s-au făcut acestui experiment liturgic, îndeosebi pentru lungimea textelor și a actelor lui, totuși a fost socotit reușit și util pentru reforma liturgică din Biserica Romano-Catolică.

În legătură cu reforma serviciilor divine, revista menționează o serie de întrebări puse de credincioși. De pildă, unii voiau să știe de ce la săvârșirea sfintei taine a Maslului se miruiește și nasul?! Ce păcate grele se săvârșesc cu organul miresului? Dacă un bolnav este rănit la cap și-i bandajat, cum i se poate face atunci ungerea urechilor? Ar fi suficientă numai ungerea la frunte? ș.a.

Cert este că reforma liturgică întreprinsă de Biserica Romano-Catolică declanșează multă discuție între credincioși, dar întâlnim în unele cercuri și opoziție fermă. Lucru firesc, fiindcă înnoirile în orice domeniu trezesc și resentimente, nedumeriri etc.

Prof. OREST BUCEVSCI

Marea răscoală a țăranilor din 1907, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1967, 909 p.

Monografia monumentală elaborată de un important colectiv în frunte cu directorul celor două Institute de istorie menționate: academicianul prof. A. Oțetea și prof. I. Popescu-Puțuri și format din cercetătorii: D. Hurezeanu, M. Iosa, T. Lungu, I. Ilincioiu, G. Tudoran, M. Florescu, M. Badea, V. Niculae, C. Fotino, A. Iordache, T. Georgescu, A. Deac, Z. Vaida și I. Felea, unii dintre aceștia deja cunoscuți publicului ce se interesează de studiile istorice, prin alte publicații. Lucrarea a apărut cu ocazia comemorării a șase decenii ce s-au scurs de la cea mai mare răscoală a țăranimii române, din toate veacurile.

Ea cuprinde nouă capitole cu următoarea intitulăție: I. Istoriografia răscoalei II. Situația social-politică a țăranimii la începutul sec. al XX-lea; III. Desfășurarea răscoalei: A. Moldova; B. Muntenia; C. Oltenia; D. Reprimarea răscoalei; și E. Concluzii privind desfășurarea răscoalei; IV. Influența răscoalei țărănești în Transilvania; V. Clasa muncitoare din România și 1907; VI. Intelectualitatea și răscoala țăranilor; VII. Ecoul mării răscoale țărănești din România peste hotar; VIII. 1907 în literatură și artă; și IX. Consecințele răscoalei pe plan economic și social-politic; lupta țăranimii după marea răscoală. Urmează încheierea și indicii de persoane și geografic. După cum se vede ea tratează problema în mod exhaustiv și este cu siguranță cea mai completă și mai sistematică lucrare în materie.

Ca cei care ne-am ocupat cu preoții din Moldova și Muntenia participanți la răscoală și împreună-pătimitori cu țăranii răsculați din 1907, într-un studiu publicat acum 15 ani (Vezi «*Preoți ortodocși români în revoluția țăranimii, cu specială privire asupra răscoalei din 1907*», în «*Studii Teologice*», nr. 9—10/1953, p. 677—706), după care au urmat altele, am fost plăcut impresionați să constatăm că acestor preoți li s-a dat toată atenția cuvenită, pe tot cuprinsul lucrării, și mai cu osebire în capitolul al VI-lea: «*Intelectualitatea și răscoala*». Pasagii frumoase se găsesc în lucrare la adresa acestor neînfricați luptători și buni fii ai poporului, din care unii au mers pînă la a fi executați, de către armatele de represieune, cum a fost cazul celor trei din județul Mehedinți (Alexandru Popescu din Corcova, Nicolae Crăineanu din Gvardenița și Ion Podeanu din Podul Grosului (p. 700).

Lucrarea menționează de la început pînă la sfîrșit un număr de 45 de preoți ortodocși români, care au luat parte la răscoală, sub diferite forme, și pe care nu-i mai amintim, ei putînd fi ușor identificați și urmăriți, după indicile de persoane amintit. În felul acesta, jertfa acestor modești slujitori ai altarelor capătă o deplină consacrare, dată fiind importanța lucrării de față și alcătuirea ei sub egida celor mai înalte institute de istorie din țară.

O atenție deosebită se acordă și preotului profesor *Dr. Ioan Lupăș*, care scriind un articol favorabil răscoalei, în revista «*Țara noastră*» din Sibiu (nr. 14/I.V.1907), a fost pedepsit cu trei luni de închisoare. În temniță, el a alcătuit monografia lui Andrei Șaguna, care avea să-i deschidă porțile Academiei Române, încă înainte de Unirea Transilvaniei cu România, de la 1 decembrie 1918. Este și aceasta o dovadă concludentă a felului cum românii de peste Carpați se interesau de evenimentele din «țară» și le popularizau în rîndul celor care nutreau un viu și netrecător interes pentru mersul tuturor lucrurilor de aici.

*

Bucur Mitrea și Constantin Preda, *Necropole din secolul al IV-lea E.N. în Muntenia*. Biblioteca de Arheologie X, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București 1966, 403 p.

Autorii și-au îndreptat atenția asupra acestei perioade de timp din epoca migrațiilor, de pe pămîntul Patriei noastre, în mod deliberat, pentru a căuta

să facă o cit mai clară lumină, asupra problemelor pe care le pune istoria acelor timpuri.

Unind datele analitice ale săpăturilor arheologice dintr-o sumedenie de localități din Muntenia, constând din cercetarea a numeroase necropole, cu referințele istorico-literare de care dispunem, pentru epoca în cauză, autorii au ajuns în situația de a preciza multe lucruri nu lipsite de importanță, în ceea ce privește situația populației locale din Dacia secolului al IV-lea, cit și a populațiilor aflate în migrațiune, pe același teritoriu.

Desigur, pe noi ne interesează, în mod deosebit, mormintele creștine care au putut fi identificate, atât prin orientarea lor V—E, caracteristică principală pentru acest veac, cit și prin lipsa de inventar, în comparație cu alte morminte, care de asemeni constituie o însușire specifică înhumărilor creștine.

Morminte din acestea au fost aflate în localitățile: Spanțov, Independența, Tingșor și Oinac (p. 160—161), ceea ce arată situația noii religii, în curs de generalizare pe aceste plaiuri.

Lucrarea reprezintă în mod cert un temeinic studiu științific al problemei, impunându-se totodată prin condiții excepționale de imprimare și mai ales prin foarte numeroasele și clarele imagini ce o însoțesc.

Pr. Prof. AL. I. CIUREA

✦
TIPOGRAFIA
INSTITUTULUI BIBLIC
ȘI DE MIȘIUNE ORTODOXA
BUCUREȘTI
✦

41.630